

ΓΕΝΙΚΟ ΛΥΚΕΙΟ ΚΑΡΠΕΝΗΣΙΟΥ

ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ & ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΣ

Ειρήνη- Μαρία Γιαταγάνα
Όλγα Γκρίζη
Νεφέλη Γραμματικά
Μαρία Ζαρκάδα
Γιώργος Καλουγκάρου
Ελένη Κελέση
Άγγελος Μαυρογόνatos

Κώστας Μπισμπίκης
Οδυσσέας Νούλας
Σοφία Ντάλλα
Κώστας Παπαδημητρίου
Βασιλική- Νεφέλη Παπαδοπούλου
Φίλιππος Σαρχώσης
Σοφία Τσακνιά

Τάξη Α

ΚΑΡΠΕΝΗΣΙ 2011-2012

Ανθρώπινα Δικαιώματα

Πρόσφυγες & Μετανάστες

Η εργασία εκπονήθηκε με την επίβλεψη των καθηγητριών:

1. Καρφή Ροδοθέα, Φιλολόγος
2. Αρμάγου Μαρία, Μαθηματικός

Ευχαριστίες

Θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε το ελληνικό τμήμα της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες και τους Μετανάστες και ιδιαίτερα την κα. Σοφία Κουτσού για το υλικό που μας έστειλαν (έντυπο υλικό, ασκήσεις, βίντεο, αφίσες, κάρτες κλπ).

Ευχαριστούμε το ΚΕ.ΜΕ.ΤΕ. της ΕΛΜΕ και ιδιαίτερα τον κ. Χρήστο Χρήστου για τα βιβλία που μας προμήθευσαν και για την άμεση ανταπόκρισή τους.

Επίσης, ευχαριστούμε την κα. Σοφία Ζαλοκώστα που μας επισκέφτηκε στο σχολείο για να μας ενημερώσει για τα προγράμματα του Δήμου Καρπενησίου που σχετίζονται με τις ευπαθείς κοινωνικές ομάδες.

Ευχαριστούμε τους υπεύθυνους για τη βιβλιοθήκη καθηγητές του 1^{ου} Γυμνασίου Καρπενησίου κ. Γιώργο Κοτρώτσιο και κ. Θανάση Οικονόμου για τη βοήθεια που μας προσέφεραν στην αναζήτηση των λογοτεχνικών βιβλίων που χρησιμοποιήσαμε στην εργασία.

Τέλος, θέλουμε να ευχαριστήσουμε τη Διεύθυνση του σχολείου που μας στήριξε σε αυτή μας την προσπάθεια και το σύλλογο διδασκόντων που μας διευκόλυναν παραχωρώντας μας χρόνο για να πραγματοποιηθεί η έρευνά μας.

Περιεχόμενα

Ανθρώπινα Δικαιώματα	1
Πρόσφυγες & Μετανάστες	1
Ευχαριστίες	2
Εισαγωγή	8
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ	9
ΜΑΘΑΙΝΟΝΤΑΣ ΓΙΑ ΤΑ ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ	9
Φανταστική χώρα.....	10
Κατασκήνωση.....	13
Η ιστορία της Ιρίνα.....	17
Δικαιώματα και υποχρεώσεις.....	22
Συμβόλαιο	24
Το Συμβόλαιο της τάξης μας.....	26
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ.....	27
ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ.....	27
Ανθρώπινα δικαιώματα και σχολείο.....	29
1. Εισαγωγή.....	29
Για ποιο λόγο μας ενδιαφέρουν τα ανθρώπινα δικαιώματα σε σχέση με το σχολείο;.....	29
2. Το δημοκρατικό σχολείο	30
3. Λειτουργία 15μελών και 5μελών	30
A. ΟΙ ΕΚΛΟΓΕΣ	30
B. ΟΙ ΣΥΝΕΛΕΥΣΕΙΣ	31
Γ. ΟΙ ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ	31
4. Παραβίαση δικαιωμάτων στο σχολείο – λεκτική βία και σχολικός εκφοβισμός	32
Λεκτική βία στο σχολείο	32
Σχολικός εκφοβισμός	33
5. Πολυπολιτισμικά σχολεία και τι έχει γίνει στην Ελλάδα τα τελευταία χρόνια σε σύγκριση με το εξωτερικό	35
6. Τι παρατηρούμε σε τοπικό επίπεδο.....	36
7. Συνέντευξη διευθυντή.....	40
8. Τι σχολείο θέλουμε.....	42
9. Συνήγορος του παιδιού – τα δικαιώματα των παιδιών.....	43
Τι είναι ο Συνήγορος;	43
10. Επίλογος.....	44

Φτώχεια και ανθρώπινα δικαιώματα.....	46
1. Τι είναι φτώχεια;.....	46
2. Η κατάσταση στην Ελλάδα και την Ευρώπη	47
3. Κοινωνικό Παντοπωλείο.....	50
ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ.....	52
Γυναίκες και Ανθρώπινα δικαιώματα	53
1. Trafficking	53
Οι μορφές του trafficking είναι:	53
Γιατί συμβαίνει;.....	53
Πώς εκπορνεύονται τα θύματα;.....	54
Τι είναι η εξαναγκαστική εργασία;.....	55
Στόχοι του ΟΗΕ:	55
Τι ισχύει στην Ελλάδα	55
Διαστάσεις της διεθνικής σωματεμπορίας παγκοσμίως	56
2. Γυναίκες και διαφήμιση	59
3. Κλειτοριδεκτομή	60
Τελετουργικό.....	61
Μαρτυρίες γυναικών	62
4. Απαγόρευση εκτρώσεων	64
Οι γυναίκες της Νικαράγουα.....	65
5. Βιασμός	65
6. Η περίπτωση Κούνεβα	67
Ανθρώπινα δικαιώματα	70
1. Ιστορικά.....	70
2. Πρόσφυγες-Μετανάστες.....	71
3. Η Οικουμενική Διακήρυξη των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών.....	73
4. Οι μετανάστες δεν είναι πρόβλημα έχουν προβλήματα	77
5. Ποια είναι τα κύρια προβλήματα των προσφύγων στην Ελλάδα;.....	78
6. Τι κάνει η Διεθνής Αμνηστία για τους πρόσφυγες και τους αιτούντες άσυλο;	78
7. Μ.Μ.Ε ρατσισμός και ξενοφοβία	79
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ	83
ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ ΚΑΙ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΣ	83
Οι μετανάστες στην Ελλάδα.....	85
1. Εισαγωγή.....	85

2. Η μετανάστευση στην Ελλάδα	85
3. Κατανομή του πληθυσμού των μεταναστών	86
4. Λόγοι Εγκατάστασης	88
5. Μορφωτικό επίπεδο	89
6. Μεταναστευτικό ζήτημα.....	90
7. Νομοθετικό πλαίσιο	90
8. Δουβλίνο II.....	92
9. Έβρος	93
Κέντρα κράτησης μεταναστών	93
10. Εμπειρίες μεταναστών στην Ελλάδα.....	94
11. Επίλογος.....	96
Οι Έλληνες ως μετανάστες ανά τον κόσμο.....	98
1. Αυστραλία.....	98
Τρόπος συμπεριφοράς στους Έλληνες μετανάστες.....	99
Επαγγέλματα-Ευκαιρίες	100
Συνθήκες Διαβίωσης	102
2. Βόρεια Αμερική.....	102
Η ζωή στην Αμερική	106
Τα πρώτα χρόνια	106
Επαγγέλματα.....	106
Μεταναστευτικός πυρετός	107
3. Γερμανία.....	108
Επαγγέλματα.....	108
Τρόπος συμπεριφοράς.....	109
Διαβίωση	109
Ευκαιρίες εξέλιξης μεταναστών	110
4. Οι Σύγχρονοι Έλληνες μετανάστες	111
Οι μετανάστες-Οι πρόσφυγες & η τέχνη.....	115
1. Η προσφυγιά μέσα από τη λογοτεχνία.....	115
2. Το ρεμπέτικο και οι πρόσφυγες.....	117
Η γέννηση του ρεμπέτικου τραγουδιού.....	117
Η διαίρεση του ρεμπέτικου τραγουδιού.....	118
3. Ο Μάρκος Βαμβακάρης για τους πρόσφυγες.....	119
4. Πολίτικη και Μικρασιατική Κουζίνα.....	120
Διάσημοι Μετανάστες.....	124

Μαρία Κάλλας	124
Κάρλος Σαντάννα.....	124
Ρούντολφ Νουρέγιεφ	124
Μέλινα Μερκούρη	125
Άρνολντ Σβαρτσενέγκερ	126
Τζένιφερ Άνιστον.....	126
Ελία Καζάν	126
Κώστας Γαβράς	127
Βαγγέλης Παπαθανασίου	127
Πιτ Σάμπρας.....	128
Τίνα Φει.....	128
Βίκτωρ Ουγκώ	128
Άλμπερτ Αϊνστάιν.....	128
Γεώργιος Παπανικολάου.....	129
Νικολά Σαρκοζύ	129
Καζανόβα (1725 – 1798)	129
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ	131
ΦΙΛΑΝΑΓΝΩΣΙΑ.....	131
Ματωμένα χώματα.....	132
Γαλήνη	135
Αιολική γη	136
Οι νεκροί περιμένουν	137
Το Ημερολόγιο της Άννα Φρανκ	138
Emmy Noether: Η κυρία της Άλγεβρας	139
Νύφες.....	142
Η αγάπη άργησε μια μέρα	145
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ.....	161
ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ -ΜΑΡΤΥΡΙΕΣ	161
Στην πατρίδα μου το μόνο πρόβλημα που είχα ήταν τα χρήματα.....	162
Η Ελλάδα είναι η δεύτερη πατρίδα μου	163
Ο μόνος λόγος που με κρατάει εδώ είναι τα παιδιά μου	165
Ζούμε μια πάρα πολύ καλή ζωή εδώ	166
Στη Γερμανία πήγα για να σπουδάσω	167
Επιτέλους ξέρω που ανήκω	168
Στις ΗΠΑ για ένα μόνο χρόνο.....	172

Δεν μαζευτήκαμε ποτέ σαν οικογένεια	173
Τα γράμματα ήταν κάτι που περίμενες με μεγάλη λαχτάρα.....	177
Συνέντευξη από πρόσωπο που οι παππούδες του ήταν πρόσφυγες από τον Πόντο	180
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ	183
ΠΑΙΧΝΙΔΙ & ΤΡΑΓΟΥΔΙ.....	183
Επιτραπέζιο-Go 4 it!.....	184
Ερωτήσεις.....	185
Κάρτες bonus.....	191
Τραγούδι: What has remained?	194
Φωτογραφίες	195
Παράρτημα.....	200
Σύμβαση του 1951	200
Ερωτηματολόγιο (ανθρώπινα δικαιώματα και σχολείο)	203
Βιβλιογραφία-Πηγές	206

Εισαγωγή

Ξεκινώντας την έρευνά μας για τα ανθρώπινα δικαιώματα προσπαθήσαμε να βιώσουμε την έννοια των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και την καταπάτησή τους. Κατασκευάσαμε μια ουτοπική χώρα μέσα στην τάξη, ζήσαμε με τους φίλους μας σε μια κατασκήνωση, προσπαθήσαμε να προσδιορίσουμε δικαιώματα και υποχρεώσεις στο σχολείο και στο σπίτι. Παρακολουθήσαμε την τύχη ενός κρατουμένου συνειδήσεως.

Καταλήξαμε στα εξής συμπεράσματα:

- ✖ Τα έγγραφα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων βασίζονται στις δικές μας έμφυτες ανάγκες. Θεωρούμε κάποια δικαιώματα πιο σημαντικά από κάποια άλλα με βάση τη δική μας περίπτωση αλλά κάθε δικαίωμα είναι σημαντικό για κάποιον.
- ✖ Οι κανόνες συμπεριφοράς θεσπίζονται για να προληφθούν συγκρούσεις αλλά και για να προστατευτούν τα δικαιώματα και είναι καλό αυτοί οι κανόνες να θεσπίζονται με δημοκρατικό τρόπο.
- ✖ Εντούτοις κάθε δικαίωμα έχει και την αντίστοιχη υποχρέωση.
- ✖ Τέλος, τα άτομα και κυρίως οι ομάδες ατόμων μπορούν να δράσουν για να εναντιωθούν επιτυχώς στις παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Αυτή η πρώτη επαφή με την έννοια των ανθρωπίνων δικαιωμάτων καθόρισε και τα θέματα που μας απασχόλησαν για τη συνέχεια της έρευνας. Έτσι αποφασίσαμε να εργαστούμε για τα ακόλουθα θέματα:

Σχολείο και ανθρώπινα δικαιώματα
Φτώχεια
Γυναίκες
Πρόσφυγες και μετανάστες

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

ΜΑΘΑΙΝΟΝΤΑΣ ΓΙΑ ΤΑ ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ

Το Πρώτο Κεφάλαιο αποτελείται από βιωματικά παιχνίδια που αντλήσαμε από το Δίκτυο Ενημέρωσης και Επικοινωνίας Νηπιαγωγών (<http://www.nipiagogoi.gr/anthropina-dikaiomata.pdf>)

Φανταστική χώρα

Την ομάδα Α αποτελούσαν οι μαθητές:

Καλουγκάρου Γιώργος

Νούλας Οδυσσέας

Παπαδοπούλου Νεφέλη- Βασιλική

Φανταστείτε ότι έχετε ανακαλύψει μια νέα χώρα όπου κανένας δεν έχει ζήσει στο παρελθόν και δεν υπάρχει κανένας νόμος ή κανόνας. Εσύ και τα άλλα μέλη της ομάδας σου θα εγκατασταθείτε σε αυτή τη νέα γη. Δεν γνωρίζεις τι κοινωνική θέση θα έχεις σε αυτή τη νέα χώρα.

* Καθένας από εσάς πρέπει να σκεφτεί δέκα δικαιώματα που πιστεύει ότι πρέπει να εγγυηθούν στον καθένα στη νέα του πατρίδα. * Συζητήστε με την ομάδα τη λίστα που έχετε κάνει και επιλέξτε μια λίστα δέκα δικαιωμάτων που πιστεύετε ότι είναι τα πιο σημαντικά.	* Ελεύθερη έκφραση γνώμης και σκέψης * Δικαίωμα στη ζωή, ανάπτυξη και επιβίωση * Δικαίωμα στην εκπαίδευση και στην απόκτηση γνώσεων * Ίση αντιμετώπιση όλων, άσχετα με το φύλο, το χρώμα και άλλους παράγοντες * Δικαίωμα στην προσωπική ζωή χωρίς να αναγκάζεται να υποστεί κανείς αυθαίρετες επεμβάσεις από αγνώστους * Δικαίωμα να ανήκουν όλοι σε μια ιθαγένεια * Δικαίωμα στον ελεύθερο χρόνο και την απασχόληση με αυτά που τον ενδιαφέρουν * Δικαίωμα στην εργασία για την εξασφάλιση των απαραίτητων * Δικαίωμα στην προστασία και την άμυνα, από βία, υποταγή σε δουλειά, εκμετάλλευση και κακομεταχείριση
Δώστε ένα όνομα στη χώρα σας.	ΑΝΥΠΑΡΚΤΗ
* Καταγράψτε τα δέκα σημαντικά δικαιώματα. Προσδιορίστε αν υπάρχουν δικαιώματα που έρχονται σε αντίθεση το ένα με το άλλο. Μπορεί η λίστα να οργανωθεί	Θεωρούμε ότι δεν υπάρχουν δικαιώματα που το ένα έρχεται σε αντίθεση με το άλλο.

ορθολογικά; Μπορεί κάποια δικαιώματα να ταξινομηθούν στην ίδια κατηγορία.	
* Αφού συμπληρωθεί η λίστα συγκρίνετε την Απλοποιημένη Έκδοση των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Ποιες είναι οι διαφορές/ομοιότητες ανάμεσα στη λίστα σας και στην Ο.Δ.Α.Δ;	Η διαφορά ανάμεσα στις δυο λίστες είναι μόνο στο γεγονός ότι η απλοποιημένη έκδοση συμπεριλαμβάνει περισσότερα δικαιώματα αριθμητικά. Εν τούτοις υπάρχουν κοινά δικαιώματα και στις δυο λίστες.
ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ	
* Κατά τη διάρκεια της δραστηριότητας άλλαξαν οι απόψεις σας σχετικά με το ποια δικαιώματα είναι πιο σημαντικά;	Άλλαξαν σε ένα μικρό ποσοστό καθώς οι γνώμες όλων των μελών για τα ποια είναι τα σημαντικότερα δικαιώματα ταυτίζονταν.
* Πώς θα ήταν η ζωή μας αν αποκλείαμε μερικά από αυτά τα δικαιώματα;	Η ζωή μας θα γινόταν πιο άδικη καθώς με τη στέρηση κάποιων δικαιωμάτων θα ήταν οποιοσδήποτε ελεύθερος να κάνει ότι θέλει αυθαίρετα και χωρίς επιπτώσεις.
* Υπάρχουν κάποια δικαιώματα που θέλετε να προσθέσετε τώρα στην τελική λίστα;	* Δικαίωμα να κάνει οποιοσδήποτε οικογένεια * Μπροστά σε κάποιο αδίκημα ο νόμος να είναι ίδιος προς όλους * Σεβασμός στα δικαιώματα των άλλων * Δικαίωμα ανεξιθρησκίας * Δικαίωμα στην προσωπική ιδιοκτησία και περιουσία
* Υπήρξε κάποιος που συμπεριέλαβε στη λίστα του κάποιο δικαίωμα που δεν συμπεριλήφθηκε σε καμία άλλη λίστα;	Όχι
* Γιατί είναι χρήσιμο να γίνει μια λίστα δικαιωμάτων;	Είναι χρήσιμο έτσι ώστε όλα τα δικαιώματα να είναι καταγεγραμμένα και ο καθένας από εμάς να έχει επίγνωση των δικαιωμάτων αυτών.
* Εάν έχετε χρόνο, βάλτε μια κουκίδα δίπλα από τα τρία δικαιώματα της κεντρικής λίστας που πιστεύετε ότι είναι τα πιο σημαντικά ή που πιστεύετε ότι δε θα μπορούσατε να ζήσετε χωρίς αυτά.	* Ελεύθερη έκφραση γνώμης και σκέψης * Δικαίωμα στη ζωή, ανάπτυξη και επιβίωση * Δικαίωμα στην προσωπική ζωή χωρίς να αναγκάζεται κανείς να υποστεί αυθαίρετες επεμβάσεις από αγνώστους
* Θα μπορούσατε να φτιάξετε μια	* Ελεύθερη έκφραση μέσα στην τάξη

λίστα με τα «δικαιώματα της τάξης»;	✖ Ίση αντιμετώπιση όλων χωρίς διακρίσεις ✖ Δικαίωμα σεβασμού όλων ✖ Δικαίωμα σεβασμού και παρακολούθησης του μαθήματος ✖ Προστασία και βίαιες συμπεριφορές ✖ Δικαίωμα στην αναγνώριση της προσπάθειάς μας στην τάξη
-------------------------------------	---

Κατασκήνωση

Την ομάδα Β αποτελούσαν οι μαθητές:

Κελέση Ελένη

Ντάλλα Σοφία

Παπαδημητρίου Κώστας

Τσακνιά Σοφία

Φανταστείτε ότι πηγαίνετε κατασκήνωση με μια ομάδα φίλων. Κάποιος σας έχει πει για μια υπέροχη τοποθεσία για κάμπινγκ, ένα ξέφωτο στο δάσος κοντά σε μια λίμνη, μακριά από τον πολιτισμό. Σχεδιάζετε από κοινού αυτό το ταξίδι εδώ και αρκετές βδομάδες και επιτέλους φτάνει το Σαββατοκύριακο. Μετά από ένα μεγάλο ταξίδι, φτάνετε στο ξέφωτο. Έχετε φέρει ό,τι χρειάζεστε για

τις διακοπές σας, συμπεριλαμβανομένης μιας μεγάλης σκηνής για να κοιμηθείτε όλοι μαζί. Υπάρχει κοντά ένα πηγάδι με πόσιμο νερό και έχετε την άδεια να κόψετε ξύλα και να ανάψετε φωτιά. Δεν υπάρχουν άλλες παροχές, δεν υπάρχουν κανόνες ούτε ενήλικες ή ομαδάρχες. Στήνετε μόνοι σας τη σκηνή, κολυμπάτε και προετοιμάζεστε για μια βδομάδα διασκέδασης!

Ωστόσο μέχρι το βράδυ της πρώτης μέρας, υπάρχουν ήδη διαφωνίες για το πώς θα έπρεπε να διοικείται η κατασκήνωση. Όλοι σας συνειδητοποιείτε ότι θα ήταν καλύτερα αν μπορούσατε να συμφωνήσετε σε τρόπους για να κάνετε τις διακοπές σας πιο εύκολες. Κάνετε ένα συμβούλιο.

✖ Μπορείτε να σκεφτείτε τέσσερα ή πέντε προβλήματα που θα μπορούσε να αντιμετωπίζει μια ομάδα σαν τη δική σας; Αποφασίστε πώς θα μπορούσε να λυθεί το κάθε πρόβλημα.	✖ Προβλήματα ανεφοδιασμού ✖ Δεν τηρούνται οι κανόνες υγιεινής ✖ Απόσταση από το χώρο παροχής ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης ✖ Ασφάλεια (π.χ. Φίδια) - Λύσεις ✖ Κατάλληλος εξοπλισμός για διατήρηση τροφίμων ✖ Καθορισμός συγκεκριμένων χώρων υγιεινής ✖ Βαλιτσάκι πρώτων βοηθειών, γνώσεις πρώτων βοηθειών, εγχειρίδιο πρώτων βοηθειών ✖ Χρήση φαρμάκων για απομάκρυνση ζώων, εντόμων π.χ. Θειάφι
✖ Πώς λάβατε τις αποφάσεις;	Συλλογικά
✖ Διαφώνησε κάποιος;	Όχι

✖ Εξέφρασαν όλοι την άποψή τους;	Ναι
----------------------------------	-----

Μετά το συμβούλιο, όλα πηγαίνουν καλά και τα πράγματα είναι πολύ καλύτερα. Ωστόσο, μετά από μερικές μέρες, προκύπτουν κι άλλα προβλήματα, που πρέπει να διευθετήσετε μαζί για να μην προκύψουν ξανά.

Από τις καταστάσεις που είναι τοποθετημένες μπροστά σας γυρισμένες ανάποδα, γυρίστε την καθεμία κάθε φορά. Πρέπει να προσπαθείτε να πάρετε μια απόφαση για το τι θα κάνετε σε κάθε «κατάσταση». Εάν είναι δυνατό θα πρέπει να συμφωνήσετε σε μια απόφαση.

Περίπτωση 1 Κάποιος πρέπει να κοιμηθεί στην πόρτα της σκηνής, που δεν κλείνει καλά. Το πρωί, τα πράγματα αυτού του προσώπου βρίσκονται σκορπισμένα πάνω στο υγρό γρασίδι. Παραπονιέται ότι τα πράγματά του/της θα πάθουν ζημιά. Τι κάνετε;	Φτιάχνουμε έναν χώρο προστασίας προσωπικών αντικειμένων
Περίπτωση 2 Όλοι συμφωνήσατε στο συμβούλιο για τη διαχείριση της κατασκήνωσης. Τώρα, κάποιος αψηφά τους κανόνες που ορίσατε. Πώς μπορείτε να επιβάλλετε τους κανόνες;	Συγκροτούμε δεύτερο συμβούλιο και τον φέρνουμε ενώπιον των ευθυνών του.
Περίπτωση 3 Κάποιος άφησε την κατσαρόλα να βράζει στη φωτιά και πήγε να κολυμπήσει. Η κατσαρόλα έπεσε στη φωτιά και μια γωνιά της σκηνής έπιασε φωτιά από τις φλόγες. Όλοι αντιλαμβάνεστε ότι έχετε πρόβλημα ασφαλείας. Μπορεί να υπάρξουν και άλλα. Τι κάνετε;	Δημιουργούμε ένα πρόγραμμα, στο οποίο κάθε μέρα κάποιος είναι υπεύθυνος για τη φύλαξη των πραγμάτων
Περίπτωση 4 Η μεταφορά του νερού από το πηγάδι είναι πολύ βαρετή δουλειά. Όλοι θα προτιμούσαν να πάνε για κολύμπι παρά να φέρουν νερό. Ωστόσο, κάποιος από εσάς στραμπουλά το χέρι του καθώς κολυμπά και δεν μπορεί να μεταφέρει νερό. Αυτό σημαίνει ότι οι υπόλοιποι θα πρέπει να αφιερώνουν περισσότερο χρόνο κουβαλώντας νερό.	Φροντίζουμε για την αντικατάσταση αυτής της δουλειάς με μια άλλη που θα είναι σε θέση να τη διεκπεραιώσει και έτσι οι υπόλοιποι δεν θα αδικούνται.

Περίπτωση 5 Δυο από εσάς καπνίζουν, οι υπόλοιποι όχι. Οι μη καπνιστές αντιδρούν στη μυρωδιά του καπνού μέσα στη σκηνή αλλά οι καπνιστές πιστεύουν ότι πρέπει να τους επιτρέπετε να καπνίζουν όταν χαλαρώνουν. Τι κάνετε;	Απαγορεύουμε το κάπνισμα εντός σκηνής και τους προτρέπουμε να καπνίσουν έξω.
Περίπτωση 6 Έναν από εσάς έχει φέρει ένα ραδιόφωνο και ακούει μουσική δυνατά το πρωί. Αυτό εξοργίζει τους υπολοίπους. Τι κάνετε;	Τον συμβουλεύουμε να απομακρυνθεί από το χώρο της σκηνής και να ακούει μουσική σε χαμηλότερη ένταση.
Περίπτωση 7 Όλοι μοιράζεστε μια σκηνή αλλά δεν μπορείτε να συμφωνήσετε για να τη διατηρήσετε καθαρή. Μερικοί προτιμούν τη σκηνή να είναι τακτοποιημένη συνεχώς, ενώ άλλοι όχι. Οι καβγάδες επηρεάζουν το κλίμα στην κατασκήνωση. Τι κάνετε;	Όλοι φροντίζουν να αναλάβουν την τακτοποίηση και φύλαξη των προσωπικών τους αντικειμένων.
Περίπτωση 8 Κάποιος καταστρέφει μια ακριβή κιθάρα που ανήκει σε κάποιον άλλο. Αρνείται όμως να πληρώσει τη ζημιά. Τι κάνετε;	Όλη η ομάδα τον συμβουλεύει να αναλάβει τις ευθύνες του και να προτείνει μια λύση για να επανορθώσει.
Περίπτωση 9 Ένας φίλος σας έρχεται να σας επισκεφτεί για μερικές μέρες. Έχει φέρει τη δική του σκηνή, αλλά αψηφά τους κανόνες που έχετε θεσπίσει. Τι κάνετε;	Του κάνουμε ξεκάθαρο ότι είμαστε ενοχλημένοι με αυτή του την κίνηση, και απαιτούμε να συμβιβαστεί με τους προϋπάρχοντες κανόνες.
Περίπτωση 10 Δύο από εσάς πιστεύουν ότι στην κατασκήνωση πρέπει να υπάρχει ένας κανόνας για το αλκοόλ και το ποτό. Ζητούν να γίνει συμβούλιο για να συζητήσουν το θέμα. Οι περισσότεροι διαφωνούν να καταργηθεί εντελώς το ποτό.	Ο καθένας θα πρέπει να είναι υπεύθυνος για τις αποφάσεις που θα πάρει και τις πράξεις του και για την κάθε πράξη του να σκέφτεται τις πιθανές επιπτώσεις που μπορεί να έχει πάνω στους φίλους του.

Ερωτήσεις

✱ Σε αυτή τη δραστηριότητα χρησιμοποιήσατε κανόνες για να προστατεύσετε τα δικαιώματα του καθενός στην κατασκήνωση. Τι θα είχε συμβεί αν δεν μπορούσατε να συμφωνήσετε στους κανόνες ή αν όλοι αγνοούσαν τους κανόνες;	Αν δεν μπορούσαμε να συμφωνήσουμε και κανένας δεν τηρούσε τους κανόνες θα υπήρχε μια αναστάτωση στην κατασκήνωση και ως αποτέλεσμα αυτών δε θα είχαμε περάσει ευχάριστα στην εκδρομή.
✱ Ποιος είναι καλός-κακός κανόνας;	Καλός είναι ένας κανόνας που γίνεται αποδεκτός από όλους και είναι εύκολο να τηρηθεί. Οπότε κακός θεωρείται ένας κανόνας ο οποίος ευνοεί ελάχιστους από αυτούς στους οποίους απευθύνεται.
✱ Τι πιστεύετε για τους νόμους; Πρέπει πάντα να υπακούμε στους νόμους, ακόμη κι αν είναι κακοί;	Οι νόμοι για το κοινό καλό είναι απαραίτητο να τηρούνται ακόμη και αν διαφωνούμε μ' αυτούς.
✱ Υπάρχουν κάποιοι άγραφοι νόμοι και κανόνες. Για παράδειγμα, οι «ηθικοί» ή οι θρησκευτικοί νόμοι. Γιατί οι άνθρωποι υπακούουν αυτούς τους νόμους-κανόνες παρόλο που δεν είναι αναγκασμένοι να το κάνουν;	Έτσι γίνονται κοινωνικά αποδεκτοί και μπορούν να συνυπάρξουν με τους συνανθρώπους τους και τα μέλη της κοινωνικής ομάδας που ανήκουν.
✱ Οι κανόνες και οι νόμοι συνήθως επιβάλλονται με τιμωρίες και κυρώσεις. Πιθανόν να αποφασίσετε να επιβάλλετε κυρώσεις σε όποιον παραβιάσει τους κανόνες στην κατασκήνωση. Ποιός είναι ο σκοπός των κυρώσεων; ✱ Ποιό είδος ποινών είναι πιο αποτελεσματικό; ✱ Μπορούν οι ποινές να είναι αναποτελεσματικές;	Σκοπός είναι η συμμόρφωση Μπορούν αν είναι πιο αποτελεσματικές μέσω διαλόγου και ο παραβάτης καταλάβει το λάθος του Η αποτελεσματικότητα εξαρτάται από το είδος των ποινών

Η ιστορία της Ιρίνα

Την ομάδα Γ αποτελούσαν οι μαθητές:

Γιαταγάννα Ειρήνη-Μαρία

Γκρίζη Όλγα

Μαυρογόνατος Άγγελος

Μπισμπίκης Κώστας

Η ιστορία της Ιρίνα

Μια μέρα μετά τα 29ατα γενέθλιά της, στις 5 Μαρτίου 1983, η Ιρίνα, μια ποιήτρια από την Ουκρανία, καταδικάστηκε σε επτά χρόνια καταναγκαστικά έργα και σε πέντε χρόνια εξορία για κινητοποίηση και προπαγάνδα ενάντια στη Σοβιετική Ένωση. Η καταδίκη της βασίστηκε σε πέντε ποιήματα, για τα οποία ο άντρας της είπε ότι είχαν σχέση με την πολιτική τόσο όσο έχει η προσευχή. Είχε επίσης συμμετάσχει σε διαδηλώσεις που ζητούσαν μεγαλύτερο σεβασμό από την κυβέρνηση για τα ανθρώπινα δικαιώματα.

Φυλακίστηκε στη Μικρή Ζώνη, μια ειδική μονάδα για τις γυναίκες που ήταν πολιτικές κρατούμενοι στο Burashevo στην Ανεξάρτητη Δημοκρατία της Μολδαβίας, στη Ρωσική Ομοσπονδία. Η Μικρή Ζώνη ήταν το σκληρότερο καθεστώς φυλάκισης για τις γυναίκες υπό τον Σοβιετικό νόμο.

Η Ιρίνα έκανε απεργίες πείνας για να διαμαρτυρηθεί για τα χωρίς θέρμανση κελιά και την έλλειψη σωστής τροφής και ιατρικής περίθαλψης. Υπέφερε από πολλά προβλήματα υγείας. Επιπλέον η οικογένειά της δεν μπορούσε ούτε να την επισκεφτεί ούτε να της στείλει φάρμακα. Ως απάντηση στις απεργίες πείνας που έκανε, η Ιρίνα μεταφέρθηκε στις σωφρονιστικές εγκαταστάσεις στη φυλακή Yanas. Με την άφιξή της, την ξυλοκόπησαν μέχρι που έχασε τις αισθήσεις της, έμεινε όλη τη νύχτα μόνο με τα εσώρουχά της πάνω στο πέτρινο πάτωμα και δεν της δόθηκε ούτε ένα κρεβάτι στη φυλακή για ανάρρωση. Αφού προσπάθησε να καταγγείλει τους φύλακες που την είχαν ξυλοκοπήσει, η Ιρίνα μεταφέρθηκε στο δωμάτιο απομόνωσης επειδή προσποιούνταν ότι υπέφερε από διάσειση.

Σε ένα βιβλίο με τίτλο «Το γκρι είναι το Χρώμα της Ελπίδας», περιέγραψε τη ζωή της στη φυλακή: «Όλοι αυτοί οι κανόνες της ανθρώπινης συμπεριφοράς που ενσταλάζονται στον καθένα από το λίκνο του, υπόκεινται σε σκόπιμη και συστηματική καταστροφή. Είναι φυσιολογικό να θέλει κανείς να είναι καθαρός; Τότε ας πάρει τη μερίδα του με τις αλατισμένες σαρδέλες από το κάτω μέρος της πόρτας του κελιού του με γυμνά χέρια! Δεν σου δίνουν πιάτα ή μαχαίρια, ούτε καν ένα κομμάτι χαρτί για να τοποθετήσεις το γεύμα σου. Και μετά, σκούπισε τα εντόσθια του ψαριού πάνω στα ρούχα σου, επειδή δεν μπορείς να έχεις νερό! Κολλάς ψώρα και μύκητες στο δέρμα, ζεις μέσα στη βρώμα, αναπνέεις τη δυσωδία του αποχωρητηρίου και μετανιώνεις για τις κακές σου πράξεις! Οι γυναίκες είναι επιρρεπείς στην ταπεινοφροσύνη; Όλο και περισσότεροι λόγοι για να τις ξεγυμνώσεις στις έρευνες, και όταν τις πηγαίνουν στην τουαλέτα κατά τη διάρκεια της ανάκρισης, ένα σωρό χλευαστικοί αξιωματικοί της KGB με λάγνο βλέμμα θα μπουν μέσα «κατά λάθος»... ένας φυσιολογικός άνθρωπος

αποκρούεται με χυδαιότητα και ψέματα; Θα τα συναντήσεις και τα δύο σε τέτοιο βαθμό που θα πρέπει να επιστρατεύσεις όλα τα εσωτερικά σου αποθέματα για να θυμηθείς ότι υπάρχει, υπάρχει και μια άλλη πραγματικότητα!»

Το 1983, η οργάνωση για τα ανθρώπινα δικαιώματα, Διεθνής Αμνηστία, ανέλαβε την υπόθεση της Ιρίνα και άρχισε μια καμπάνια για την απελευθέρωσή της. Η ομάδα της Διεθνούς Αμνηστίας στο Milwaukee των Ηνωμένων Πολιτειών, οργάνωσε μια μεγάλη εκστρατεία για να δημοσιοποιήσει στα περιοδικά και τα άρθρα των εφημερίδων τη δύσκολη θέση στην οποία βρίσκονταν η Ιρίνα, συμπεριλαμβανομένης και μιας συνέντευξης με τη Φωνή της Αμερικής η οποία αναμεταδόθηκε πολλές φορές στη Σοβιετική Ένωση. Έστειλαν στους Σοβιετικούς αξιωματικούς γραπτές αιτήσεις και ταχυδρομικές κάρτες για την Ιρίνα και προσπάθησαν να βρουν βοήθεια από τους Αμερικανούς αξιωματούχους, συμπεριλαμβανομένου και του Προέδρου των ΗΠΑ. Επίσης επικοινωνήσαν με τον σύζυγό και την πεθερά της Ιρίνα.

Το 1985, η Διεθνής Αμνηστία ανακάλυψε ότι η Ιρίνα είχε μεταφερθεί σε άγνωστη τοποθεσία. Η ομάδα του Milwaukee διοργάνωσε μια συναυλία για τα γενέθλια της Ιρίνα και την Παγκόσμια Ημέρα της Γυναίκας, όπου εξαντλήθηκαν όλα τα εισιτήρια. Στη συναυλία, ένας ποιητής απάγγειλε δυνατά ποιήματά της, και δόθηκαν στο κοινό περιγραφές της υπόθεσής της καθώς και οδηγίες για να της γράψουν γράμματα.

Το 1986, η υπόθεση της Ιρίνα είχε γίνει πολύ γνωστή. Ο Γερουσιαστής Έντουαρντ Κένεντι συζήτησε την υπόθεση με τον Γενικό Γραμματέα Μιχαήλ Γκορμπατσόφ σε μια επίσκεψή του στη Σοβιετική Ένωση. Στην Αγγλία, οργανώθηκε μια απεργία πείνας για την Ιρίνα ενώ στο Ισραήλ ομάδες της Αμνηστίας μοίρασαν φυλλάδια. Οι φοιτητές στο Ντένβερ του Κολοράντο, έκαναν ένα πάρτι γενεθλίων για την Ιρίνα και της έγραφαν κάθε μέρα. Τελικά, η Ιρίνα αφέθηκε ελεύθερη νωρίς το πρωί της 9ης Οκτωβρίου του 1986. Οι Σοβιετικές αρχές της επέτρεψαν να ταξιδέψει στο εξωτερικό για ιατρική περίθαλψη.

Στην Ιρίνα είχε απαγορευτεί να γράφει ποίηση στη φυλακή και δεν της έδιναν χαρτί ή γραφική ύλη. Ωστόσο, αυτή σκάλιζε ποιήματα σε μια μεγάλη πλάκα από σαπούνι στο κελί της, τα απομνημόνευε και τα έσβηνε με νερό. Έτσι έγραψε 300 ποιήματα με αυτό τον τρόπο. Τα ποιήματά της δημοσιεύτηκαν αργότερα, με την άφιξή της στη Δύση.

✱ **Μέσα σε τρία λεπτά σκεφτείτε και καταγράψτε πιθανούς λόγους για τους οποίους η κυβέρνηση μπορεί να φυλακίσει κάποιον.**

Λόγοι για τους οποίους η κυβέρνηση μπορεί να φυλακίσει κάποιον:

- ✱ Αν έχει σκοτώσει.
- ✱ Αν η κυβέρνηση δεν είναι δημοκρατική, μπορεί να φυλακίσει κάποιον επειδή έχει εκφράσει τη γνώμη του.
- ✱ Λόγω κατάχρησης της εξουσίας.

✱ **Ποια από τα δικαιώματα της Ιρίνα στην Οικουμενική Διακήρυξη Δικαιωμάτων παραβιάστηκαν;**

- ✖ 1^ο δικαίωμα: Όλοι οι άνθρωποι γεννιούνται ελεύθεροι και ίσοι στην αξιοπρέπεια και τα δικαιώματα. Είναι προικισμένοι με λογική και συνείδηση, και οφείλουν να συμπεριφέρονται μεταξύ τους με πνεύμα αδελφοσύνης.
- ✖ 3^ο δικαίωμα: Κάθε άτομο έχει δικαίωμα στη ζωή, την ελευθερία και την προσωπική του ασφάλεια.
- ✖ 5^ο δικαίωμα: Κανείς δεν επιτρέπεται να υποβάλλεται σε βασανιστήρια ούτε σε ποινή ή μεταχείριση σκληρή, απάνθρωπη ή ταπεινωτική.
- ✖ 6^ο δικαίωμα: Καθένας, όπου και αν βρίσκεται, έχει δικαίωμα στην αναγνώριση της νομικής του προσωπικότητας.
- ✖ 7^ο δικαίωμα: Όλοι είναι ίσοι απέναντι στον νόμο και έχουν δικαίωμα σε ίση προστασία του νόμου, χωρίς καμία απολύτως διάκριση. Όλοι έχουν δικαίωμα σε ίση προστασία από κάθε διάκριση που θα παραβίαζε την Οικουμενική Διακήρυξη και από κάθε πρόκληση για μια τέτοια δυσμενή διάκριση.
- ✖ 8^ο δικαίωμα: Καθένας έχει δικαίωμα να ασκεί αποτελεσματικά ένδικα μέσα στα αρμόδια εθνικά δικαστήρια κατά των πράξεων που παραβιάζουν τα θεμελιακά δικαιώματα τα οποία του αναγνωρίζουν το Σύνταγμα και ο νόμος.
- ✖ 9^ο δικαίωμα: Κανείς δεν μπορεί να συλλαμβάνεται, να κρατείται ή να εξορίζεται αυθαίρετα.
- ✖ 12^ο δικαίωμα: Κανείς δεν επιτρέπεται να υποστεί αυθαίρετες επεμβάσεις στην ιδιωτική του ζωή, την οικογένεια, την κατοικία ή την αλληλογραφία του, ούτε προσβολές της τιμής και της υπόληψης του. Καθένας έχει το δικαίωμα να τον προστατεύουν οι νόμοι από επεμβάσεις και προσβολές αυτού του είδους.
- ✖ 19^ο δικαίωμα: Καθένας έχει το δικαίωμα της ελευθερίας της γνώμης και της έκφρασης, που σημαίνει το δικαίωμα να μην υφίσταται δυσμενείς συνέπειες για τις γνώμες του, και το δικαίωμα να αναζητεί, να παίρνει και να διαδίδει πληροφορίες και ιδέες, με οποιοδήποτε μέσο έκφρασης, και από όλο τον κόσμο.
- ✖ 20^ο δικαίωμα: Καθένας έχει το δικαίωμα να συνέρχεται και να συνεταιρίζεται ελεύθερα και για ειρηνικούς σκοπούς.
- ✖ 21^ο δικαίωμα: Καθένας έχει το δικαίωμα να συμμετέχει στη διακυβέρνηση της χώρας του, άμεσα ή έμμεσα, με αντιπροσώπους ελεύθερα εκλεγμένους. Καθένας έχει το δικαίωμα να γίνεται δεκτός, υπό ίσους όρους, στις δημόσιες υπηρεσίες της χώρας του.
- ✖ 22^ο δικαίωμα: Κάθε άτομο, ως μέλος του κοινωνικού συνόλου, έχει δικαίωμα κοινωνικής προστασίας.
- ✖ 24^ο δικαίωμα: Καθένας έχει το δικαίωμα στην ανάπαυση, σε ελεύθερο

χρόνο, και ιδιαίτερα, σε λογικό περιορισμό του χρόνου εργασίας και σε περιοδικές άδειες με πλήρεις αποδοχές.

- ✖ 25^ο δικαίωμα: Καθένας έχει δικαίωμα σε ένα βιοτικό επίπεδο ικανό να εξασφαλίσει στον ίδιο και στην οικογένεια του υγεία και ευημερία, και ειδικότερα τροφή, ρουχισμό, κατοικία, ιατρική περίθαλψη όπως και τις απαραίτητες κοινωνικές υπηρεσίες. Έχει ακόμα δικαίωμα σε ασφάλιση για την ανεργία, την αρρώστια, την αναπηρία, τη χηρεία, τη γεροντική ηλικία, όπως και για όλες τις άλλες περιπτώσεις που στερείται τα μέσα της συντήρησής του, εξαιτίας περιστάσεων ανεξαρτήτων της θέλησής του.
- ✖ 29^ο δικαίωμα: Το άτομο έχει καθήκοντα απέναντι στην κοινότητα, μέσα στα πλαίσια της οποίας και μόνο είναι δυνατή η ελεύθερη και ολοκληρωμένη ανάπτυξη της προσωπικότητάς του.
Στην άσκηση των δικαιωμάτων του και στην απόλαυση των ελευθεριών του κανείς δεν υπόκειται παρά μόνο στους περιορισμούς που ορίζονται από τους νόμους, με αποκλειστικό σκοπό να εξασφαλίζεται η αναγνώριση και ο σεβασμός των δικαιωμάτων και των ελευθεριών των άλλων, και να ικανοποιούνται οι δίκαιες απαιτήσεις της ηθικής, της δημόσιας τάξης και του γενικού καλού, σε μια δημοκρατική κοινωνία. Τα δικαιώματα αυτά και οι ελευθερίες δεν μπορούν, σε καμία περίπτωση, να ασκούνται αντίθετα προς τους σκοπούς και τις αρχές των Ηνωμένων Εθνών.
- ✖ 30^ο δικαίωμα: Καμιά διάταξη της παρούσας Διακήρυξης δεν μπορεί να ερμηνευθεί ότι παρέχει σε ένα κράτος, σε μια ομάδα ή σε ένα άτομο οποιοδήποτε δικαίωμα να επιδίδεται σε ενέργειες ή να εκτελεί πράξεις που αποβλέπουν στην άρνηση των δικαιωμάτων και των ελευθεριών που εξαγγέλλονται σε αυτήν.

- ✖ **Εντοπίστε τις μεθόδους που χρησιμοποίησε η ομάδα του Milwaukee της Διεθνούς Αμνηστίας για να ελευθερώσει την Ιρίνα.**

Η Διεθνής Αμνηστία:

- i) Οργάνωσε μια καμπάνια.
- ii) Έδωσε συνέντευξη.
- iii) Έστειλε γραπτές αιτήσεις και ταχυδρομικές κάρτες σε Αμερικανούς αξιωματούχους.
- iv) Επικοινωνήσε με τον σύζυγο και την πεθερά της Ιρίνα.
- v) Διοργάνωσε συναυλία.
- vi) Οδηγίες για να της γράψουν γράμματα.

Ερωτήσεις

- ✖ **Πιστεύετε ότι ήταν σωστό να φυλακιστεί η Ιρίνα; Γιατί; Γιατί όχι;**
Ήταν λάθος γιατί παραβιάστηκαν κάποια από τα ανθρώπινα δικαιώματά της και ήταν μια πράξη χωρίς ουσία.
- ✖ **Ποιά από τα δικαιώματα της Ιρίνα καταπατήθηκαν; Τι πιστεύετε ότι προσπαθούσαν να κάνουν οι αρχές όταν της φέρθηκαν με αυτόν τον τρόπο;**

Καταπατήθηκαν το 1^ο, 3^ο, 5^ο, 6^ο, 7^ο, 8^ο, 9^ο, 12^ο, 19^ο, 20^ο, 21^ο, 22^ο, 24^ο, 25^ο, 29^ο και 30^ο δικαιώμα. Για εκφοβισμό και για παραδειγματισμό, για να μην πληγεί το πολίτευμα της Σοβιετικής Ένωσης.

- × **Οι άνθρωποι της οργάνωσης για τα ανθρώπινα δικαιώματα της Διεθνούς Αμνηστίας δε γνώριζαν προσωπικά την Ιρίνα και δεν κατάγονταν από τη χώρα της. Γιατί νομίζετε ότι ενδιαφέρθηκαν για ότι της συνέβαινε;**

Επειδή πίστευαν ότι όλοι οι άνθρωποι είναι ίσοι απέναντι στον νόμο, χωρίς διακρίσεις.

- × **Τι επίδραση πιστεύετε ότι είχαν οι ενέργειες αυτών των ανθρώπων στη Σοβιετική κυβέρνηση, την Αμερικανική κυβέρνηση και στην Ιρίνα; Γιατί;**

Στη Σοβιετική κυβέρνηση: την έπληξαν.

Στην Αμερικανική κυβέρνηση: της έδωσαν κύρος και αφορμή να εμπλέκεται στα πολιτικά ζητήματα της Σοβιετικής Ένωσης.

Στην Ιρίνα: της έδωσαν δύναμη και ανταμοιβή στο έργο της.

- × **Οι αρχές που φυλάκισαν την Ιρίνα, και άλλες κυβερνήσεις που έχουν καταχραστεί τα ανθρώπινα δικαιώματα, χρησιμοποιούν το επιχείρημα ότι οι εχθροί του κράτους χάνουν τα ανθρώπινα δικαιώματα τους όταν δρουν ενάντια στο κράτος. Το προοίμιο της Οικουμενικής Διακήρυξης των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων λέει ότι όλοι έχουμε ίσα και απαράγραπτα δικαιώματα. Ποιος πιστεύετε ότι έχει δίκιο; Γιατί; Γιατί είναι σημαντικό;**

Δίκιο έχει το προοίμιο της ΟΔΑΔ γιατί σύμφωνα με το τριακοστό (30^ο) δικαίωμα της διακήρυξης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων κανένας δεν έχει το δικαίωμα να αφαιρεί κάποιο απ' το δικαίωμα που περιλαμβάνει η διακήρυξη αυτή.

- × **Πώς θα θέλατε να αντιδράσει ο κόσμος αν πηγαίνατε φυλακή άδικα;**
Να αντιδράσει όπως και στην περίπτωση της Ιρίνα, δηλαδή με διαδηλώσεις, συναυλίες κ.α.

Δικαιώματα και υποχρεώσεις

Την ομάδα Δ αποτελούσαν οι μαθητές:

Γραμματικά- Παυλίδου Νεφέλη

Ζαρκάδα Μαρία

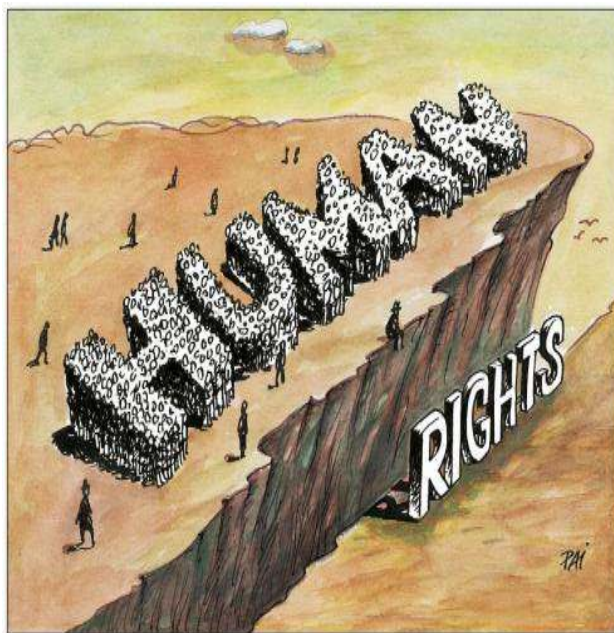
Σαρχώσης Φίλιππος

Ποια είναι τα δικαιώματα και οι αντίστοιχες υποχρεώσεις που ισχύουν στο σχολείο και στο σπίτι;

Σχολείο	
Δικαιώματα ✖ Σεβασμός στους συμμαθητές και στους καθηγητές ✖ Καλό εργασιακό περιβάλλον ✖ Ελευθερία έκφρασης λόγου ✖ Δικαίωμα στη σωστή εκπαίδευση ✖ Μη χρήση λεκτικής και σωματικής βίας	Υποχρεώσεις ✖ Να σέβομαι τους άλλους ✖ Να διατηρώ καθαρό τον χώρο που δουλεύω ✖ Να εκφράζομαι ελεύθερα και να δέχομαι τη γνώμη των άλλων ✖ Να προσέχω στο μάθημα ✖ Να μη χρησιμοποιώ λεκτική ή σωματική βία
Σπίτι	
Δικαιώματα ✖ Δικαίωμα στην έκφραση γνώμης ✖ Δικαίωμα στην ίση μεταχείριση μεταξύ των μελών ✖ Δικαίωμα στην ησυχία ✖ Δικαίωμα στην παροχή φαγητού ✖ Σεβασμός προς όλα τα μέλη της οικογένειας	Υποχρεώσεις ✖ Να εκφράζομαι ελεύθερα και να δέχομαι τη γνώμη των άλλων ✖ Να μεταχειρίζομαι όλα τα μέλη με ισότητα και χωρίς διακρίσεις ✖ Να κάνω ησυχία ✖ Δεν αντιστοιχεί σε καμία υποχρέωση ✖ Να σέβομαι όλα τα μέλη της οικογένειας

- ✖ **Ήταν εύκολο ή δύσκολο να σκεφτείτε τις υποχρεώσεις του κάθε δικαιώματος;**
Ήταν εύκολο γιατί η πλειονότητα των υποχρεώσεων συνεπάγεται τα δικαιώματα.
- ✖ **Στο παράδειγμα για τις ζώνες ασφαλείας ποιος πιστεύετε ότι έχει δίκιο, η κυβέρνηση ή οι πολίτες που αρνούνται να φορέσουν ζώνες;**
Η κυβέρνηση έχει δίκιο γιατί με αυτό τον τρόπο προασπίζει τα δικαιώματα των αρρώστων.

- ✖ **Τι θα συνέβαινε αν κάποιος γνωστό σας τραυματιζόταν επειδή ο οδηγός δεν τον άφησε να φορέσει ζώνη;**
Θα στεναχωριόμασταν για τον φίλο μας και συνάμα θα θυμώναμε με την ανευθυνότητά του.
- ✖ **Πως μπορεί να συμβεί αυτό;**
Όταν ο οδηγός με έμμεσο και ψυχικά αναγκαστικό τρόπο ανάγκαζε τον συνεπιβάτη να μην φορέσει ζώνη.
- ✖ **Πως θα αισθανόσασταν;**
Θα κατηγορούσαμε και τον οδηγό αλλά κυρίως τον φίλο μας που δέχτηκε την παράνομη και παράτολμη αυτή απαγόρευση.
- ✖ **Τι θα συνέβαινε αν ένα άρρωστο παιδί πέθαινε επειδή ο γιατρός ήταν πολύ απασχολημένος με τη φροντίδα ενός οδηγού που τραυματίστηκε επειδή δεν φορούσε ζώνη; Ποια δικαιώματα εμπλέκονται σε αυτό το παράδειγμα;**
Ο καθένας έχει δικαίωμα στην υγεία, στην ιατρική περίθαλψη, την ασφάλιση αρρώστια. Ο γιατρός έχει την ίδια υποχρέωση απέναντι στο παιδί και στον τραυματία αλλά δεν έχει το δικαίωμα να βλάψει κάποιον, μη παρέχοντας βοήθεια.
- ✖ **Μπορείτε να σκεφτείτε παρόμοια παραδείγματα όπου άλλα δικαιώματα και υποχρεώσεις συγκρούονται;**
Σε ορισμένες διαδηλώσεις παραβιάζονται πολλαπλά δικαιώματα με χρήση βίας (MAT) ή με κρατική εντολή και άρα καταπατούνται τα ανθρώπινα δικαιώματα (άρθρο 19,28).

Συμβόλαιο

Βασικά βήματα για τη διαμόρφωση «συναισθηματικού συμβολαίου» στη σχολική τάξη

α. Πριν από την έναρξη του συμβολαίου οι καθηγήτριες κατέγραψαν στον πίνακα τα χαρακτηριστικά της «καλύτερης τάξης» που είχαν ποτέ.

β. Επίσης έκαναν ένα δεύτερο κατάλογο με τα αρνητικά χαρακτηριστικά της «χειρότερης τάξης».

γ. Σε ένα τρίτο πίνακα με τίτλο «ο δάσκαλος δίνει για να πάρει» κατέγραψαν όσα πιστεύουν ότι πρέπει να κάνουν οι ίδιες για να έχουν την «καλύτερη τάξη».

Στη συνέχεια μας ζήτησαν να θυμηθούμε σκηνές από την «καλύτερη τάξη» που είχαμε ποτέ και να σκεφτούμε τι από όσα έκανε ο δάσκαλος και οι μαθητές, συνέβαλαν σε αυτό το αποτέλεσμα. Σε μια σελίδα σχεδιάσαμε ένα κύκλο και πάνω σε ακτίνες του καταγράψαμε συνοπτικά (μας επέτρεψαν και τις ανορθογραφίες) τι μας ευχαριστούσε σε αυτήν την τάξη. Αυτό ονομάζεται «ο τροχός του τι».

Μας ζήτησαν να κάνουμε στην πίσω σελίδα άλλον ένα «τροχό του τι», περιγράφοντας αυτή τη φορά τη χειρότερη τάξη που είχαμε ποτέ ενθυμούμενοι και καταγράφοντας συνοπτικά τους παράγοντες που συνέβαλαν σε αυτό.

Μας ζητήθηκε να δημιουργήσουμε δυάδες με κριτήρια που αφορούν κατά προτίμηση τη διαφοροποίησή μας. Ανταλλάξαμε και μελετήσαμε τους «τροχούς του τι» και τους συζητήσαμε για 5-10 λεπτά.

Οι καθηγήτριες μας ζήτησαν να σχηματίσουμε ομάδες των 4 ή 6 με την επιλογή άλλων ζευγαριών, πάλι με κριτήριο τη διαφορά. Κάθε μαθητής παρουσίασε τον «τροχό του τι» του ζευγαριού του στα υπόλοιπα μέλη της ομάδας. Αφού παρουσιάστηκαν οι τροχοί όλων, έγινε συζήτηση για 5-10 λεπτά.

Μας ζητήθηκε να καταγράψουμε σε δύο καταλόγους, στον έναν τις προτιμήσεις μας και στον άλλον ότι μας απωθεί. Μας δόθηκε τότε η ευκαιρία να κατανοήσουμε τις ομοιότητες μας αλλά και τις διαφορές μας.

Ζητήθηκε από τους μαθητές να διαλέξουν ένα μέλος της ομάδας που θα καθαρογράψει και θα παρουσιάσει στην ολομέλεια της τάξης τους δύο καταλόγους της ομάδας του, που προστιθέμενοι με τους παραγόμενους από τις άλλες ομάδες θα συμβάλλουν σε μια πληρέστερη εικόνα για τις προτιμήσεις της τάξης.

Σε αυτήν την πρώτη φάση άνοιξαν οι κύκλοι των μικρών ομάδων και έγινε ένας κύκλος από όλη την τάξη. Οι καθηγήτριες προσέθεσαν τους δικούς

τους καταλόγους που οι ίδιες είχαν γράψει. Μας δόθηκε έτσι η ευκαιρία να γνωριστούμε όλοι οι μαθητές και να πλησιάσουμε τις καθηγήτριές μας (πάντα σε απόσταση ασφαλείας, γιατί αυτές δαγκώνουν), να διευκρινίσουμε ομοιότητες και διαφορές.

Οι καθηγήτριες κάλεσαν τις ομάδες να ξανασχηματιστούν, να συζητήσουν και να κάνουν προτάσεις για το πώς η τάξη μπορεί να γίνει «καλύτερη τάξη». Τι είναι πρόθυμοι οι μαθητές «να δώσουν για να πάρουν» για να γίνει η «καλύτερη τάξη».

Ζήτησαν από όλες τις ομάδες να καταγράψουν σε λίστες τις υποδείξεις τους. Έγινε ολομέλεια, όπου με σχηματισμό ενός κύκλου οι μαθητές παρουσιάσαμε τους καταλόγους «δίνουμε για να πάρουμε» και έγινε ένας ενιαίος κατάλογος παραλείποντας τις επικαλύψεις.

Οι καθηγήτριες ανήρτησαν τον δικό τους κατάλογο «δίνω για να πάρω», ό,τι δηλαδή θα προσφέρουν οι ίδιες για να γίνει η τάξη «καλύτερη».

Έγινε μια ανοιχτή συζήτηση σχετικά με τις προτάσεις των καθηγητριών και των μαθητών και διαμορφώθηκε το συμβόλαιο της τάξης βασισμένο στο πώς θα γίνει η «καλύτερη τάξη».

Γράφτηκαν τελικοί κανόνες-συμφωνίες και αναρτήθηκαν σε μέρος που να είναι ορατοί. Σκοπός είναι να έχουμε τη δυνατότητα όλοι μας, καθηγήτριες και μαθητές να βλέπουμε τι έχουμε συμφωνήσει και να αναφερόμαστε στις συμφωνίες κατά τη διάρκεια της σχολικής χρονιάς, όταν αυτό κρίνεται απαραίτητο.

Προστέθηκε ένας τελευταίος κατάλογος με κανόνες ΑΔΙΑΠΡΑΓΜΑΤΕΥΤΟΥΣ όπως είναι η απαγόρευση της βίας και της ειρωνείας.

Το Συμβόλαιο της τάξης μας

PROJECT

Οι μαθητές οφείλουν:

- Να έχουν διάθεση για γνώση σε σχέση με το μάθημα και να αποφεύγουν τη βαρμυοθηρία
- Να μην υποτιμούν τους συμμαθητές τους
- Να μην είναι αναιδέεις

Οφείλουμε:

- Να προστατεύουμε το σχολικό περιβάλλον
- Να είμαστε συνεπείς ως προς τις υποχρεώσεις μας
- Να έχουμε καλή συνεργασία και συνεννόηση όλα τα μέλη της τάξης
- Να έχουμε ευγενική συμπεριφορά όλοι προς όλους
- Να εργαζόμαστε όλοι χωρίς να τεμπελιάζουμε μόνιμα και αδικαιολόγητα
- Να ενθαρρύνουμε τους άλλους και να τους βοηθάμε
- Να φροντίζουμε το κλίμα στην τάξη να είναι ευχάριστο
- Να λειτουργούμε χωρίς πολύ θόρυβο
- Να είμαστε δημιουργικοί και με ενδιαφέρον
- Να μην καθυστερούμε συστηματικά να προσέλθουμε στην τάξη
- Να μην είμαστε καχύποπτοι
- Να μην κολυσιεργούμε σκόπιμα και να μην ροκανίζουμε το χρόνο μας
- Να επανερχόμαστε γρήγορα στην «τάξη» μετά από κάθε σύντομο χαλαρωτικό διάστημα
- Να προσπαθούμε διαρκώς για το καλύτερο
- Να σεβόμαστε τα ανθρώπινα δικαιώματα όλων

Οι καθηγήτριες:

Μαρία Αρμάγου
Ροδόθια Καρφή

Οι μαθητές:

Ειρήνη Μαρία Γιαταγάνα
Όλγα Γκριζή
Νεφέλη Γραμματικά
Μαρία Ζαρκάδα

Γιόργος Καλονγκάρου
Ελένη Κελέση
Άγγελος Μαυρογιάντος
Κώστας Μπασιμπίκης
Οδυσσεύς Νούλας
Σοφία Ντάλλα
Κώστας Παπαδημητρίου
Βασίλικη-Νεφέλη Παπαδοπούλου
Φίλιππος Σαρχώσης
Σοφία Τσακνιά

Επιπλέον οι καθηγήτριες οφείλουν:

- Να δείχνουν προσωπικό και ειλικρινές ενδιαφέρον προς τους μαθητές
- Να έχουν φιλική συμπεριφορά προς τους μαθητές
- Να μην κάνουν διακρίσεις
- Να προσφέρουν στους μαθητές από τις γνώσεις, την ενέργεια και το χρόνο τους

Κάθε άποψη, ιδέα και γνώμη είναι αποδεκτή και σεβαστή από όλους!

HUMAN RIGHTS

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ

Το Δεύτερο Κεφάλαιο αποτελείται από εργασίες που συνέταξαν οι μαθητές χωρισμένοι σε τέσσερις ομάδες και είναι αποτέλεσμα ιστοξερεύνησης, έρευνας που πραγματοποίησαν στον χώρο του σχολείου και συνεντεύξεων.

Ανθρώπινα Δικαιώματα στο Σχολείο

Νεφέλη Παπαδοπούλου
Γιώργος Καλουγκάρου
Οδυσσέας Νούλας

Ανθρώπινα δικαιώματα και σχολείο

1. Εισαγωγή

Για ποιο λόγο μας ενδιαφέρουν τα ανθρώπινα δικαιώματα σε σχέση με το σχολείο;

Με βάση την ερευνητική εργασία που επιλέξαμε αποφασίσαμε να ασχοληθούμε με τα ανθρώπινα δικαιώματα και πιο συγκεκριμένα ό,τι αφορά τη σχέση τους με το σχολείο. Η επιλογή μας αυτή επηρεάστηκε κυρίως από το ενδιαφέρον και την περιέργειά μας για το πόσο καταπατούνται στον χώρο του σχολείου τα δικαιώματα αυτά και για το ποιες είναι οι υποχρεώσεις του κάθε μαθητή που απορρέουν από αυτά.

Στο άρθρο 26 της Διακήρυξης των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων η εκπαίδευση για τα δικαιώματα του κάθε ανθρώπου είναι πολύ σημαντική και οδηγεί στην ελεύθερη ανάπτυξη του ανθρώπου. Η εκπαίδευση για τα ανθρώπινα δικαιώματα μπορεί να μας προσφέρει τα απαραίτητα εργαλεία για την επίλυση πολλών καθημερινών και μη προβλημάτων.

Το άρθρο 29 της ίδιας διακήρυξης μας υπενθυμίζει ότι κάθε άτομο έχει καθήκοντα απέναντι στην κοινότητα, μέσα στα πλαίσια της οποίας και μόνο, είναι δυνατή η ελεύθερη και ολοκληρωμένη ανάπτυξη της προσωπικότητάς του.

Εξάλλου το σχολείο είναι ο κυριότερος φορέας ανθρωπισμού που στην ουσία του σημαίνει σεβασμός για την ανθρώπινη φύση. Από την άλλη το σύνηθες εμπόδιο όσο αφορά την υπεράσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων είναι πως όλοι μας υιοθετούμε τη φιλολογία περί δικαιωμάτων αλλά η λειτουργία μας δεν είναι συνεπής με τη θεωρία. Οι σχέσεις εξουσίας στην κοινωνία αντανakλώνται και στη λειτουργία του σχολείου καθώς το σχολείο είναι ο μικρόκοσμος της κοινωνίας.

Επίσης το θέμα μας αφορά εξαιτίας της παρουσίας μαθητών προσφύγων και μεταναστών στα σχολεία, με δεδομένο ότι οι πρόσφυγες και οι μετανάστες είναι κοινωνικές ομάδες των οποίων τα δικαιώματα συχνά καταπατώνται.

2. Το δημοκρατικό σχολείο

Το σχολείο έχει ως σκοπό να προετοιμάζει τα παιδιά και να τα διαπαιδαγωγεί για την απρόσκοπτη ένταξή τους σε μια ελεύθερη και δημοκρατική κοινωνία μετά την αποφοίτησή τους από αυτό. Για το σκοπό αυτό καθιερώνει τον διάλογο και τη συνεργασία ανάμεσα στους εκπαιδευτικούς λειτουργούς και τους μαθητές στην αναζήτηση και στη μετάδοση της ουσιαστικής γνώσης, ελευθερώνει και ενισχύει την πρωτοβουλία των παιδιών και ταυτόχρονα φροντίζει να τα εφοδιάζει με ό,τι είναι αναγκαίο για να γίνουν ικανά να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις και στις δραστηριότητες, της κοινωνίας μέσα στην οποία θα ζήσουν και οι οποίες συνεχώς αλλάζουν.

Καθημερινά μέσα στο σχολείο δοκιμάζονται οι κοινωνικές σχέσεις και η αντίληψη ζωής που το ίδιο το σχολείο παρέχει. Η δομή και ο τρόπος λειτουργίας του σχολείου αντανακλά την κοινωνική συνείδηση, αλλά και καθορίζει την αντίληψη που παρέχεται στα παιδιά για τη ζωή και την κοινωνία. Για να εκπληρώσει το σχολείο τον προορισμό του πρέπει, πρώτα απ' όλα, να είναι χώρος αποδοτικός και αποδεκτός από τους καθηγητές και τους μαθητές. Προϋπόθεση για αυτό αποτελεί η ύπαρξη σχολείου με καινούρια δομή, με σύγχρονη και επιστημονική γνώση, με δημοκρατική σχολική ζωή. Προς την κατεύθυνση αυτή η Πολιτεία παρέχει το πλαίσιο και τη συμπαράσταση που πρέπει να αξιοποιηθεί με την κοινή προσπάθεια καθηγητών και μαθητών καθώς και όλων των φορέων που έχουν σχέση με το σχολείο.

3. Λειτουργία 15μελών και 5μελών

A. ΟΙ ΕΚΛΟΓΕΣ

Πότε γίνονται:

Σύμφωνα με τον νόμο οι εκλογές για το 5μελές γίνονται μέσα στον **πρώτο μήνα** των μαθημάτων, ενώ για το 15μελές μέσα στις **πρώτες 45 μέρες** των μαθημάτων και μετά τις εκλογές των 5μελών. (Στην πράξη, όμως, το Υπ. Παιδείας στέλνει κάθε χρόνο σε όλα τα σχολεία την οδηγία να γίνουν οι εκλογές τον Νοέμβριο...)

Ποια είναι η διαδικασία:

- 1) Επιλέγονται τα μέλη της εφορευτικής επιτροπής από μαθητές που δεν θα είναι υποψήφιοι. Για το 5μελές ενός τμήματος είναι τρία τα μέλη της επιτροπής. Για το 15μελές είναι ένα μέλος από κάθε τμήμα του σχολείου.
- 2) Η εφορευτική επιτροπή γράφει τα ονόματα όλων των υποψηφίων με αλφαβητική σειρά σε τόσα φύλλα χαρτιού όσα και οι μαθητές που θα ψηφίσουν.

3) Κάθε μαθητής σημειώνει μυστικά με μπλε μελάνι δίπλα από τους υποψήφιους που προτιμάει από 1 μέχρι 5 σταυρούς για το 5μελές και μέχρι 7 σταυρούς για το 15μελές.

4) Η εφορευτική επιτροπή μετράει τους σταυρούς των υποψηφίων και ακυρώνει όσα ψηφοδέλτια έχουν περισσότερους σταυρούς από αυτούς που επιτρέπονται ή έχουν διακριτικά γνωρίσματα (μουτζούρες κ.λ.π.).

5) Οι πέντε πρώτοι σε σταυρούς σε ένα τμήμα είναι τα μέλη του 5μελούς και οι επόμενοι τρεις τα αναπληρωματικά μέλη. Στο 15μελές είναι 5 τα αναπληρωματικά μέλη.

6) Με φανερή ψηφοφορία μεταξύ των μελών του 5μελούς επιλέγεται ο Πρόεδρος, ο Γραμματέας και ο Ταμίας. Με την ίδια διαδικασία επιλέγεται το Προεδρείο του 15μελούς (ο Πρόεδρος, ο Αντιπρόεδρος και ο Γραμματέας). *(σ.σ. το 15μελές δεν έχει ταμία γιατί δεν κρατάει χρήματα - τα χρήματα που προέρχονται από εκδηλώσεις του 15μελούς μοιράζονται ισόποσα στους Ταμίες των τμημάτων)*

7) Η εφορευτική επιτροπή γράφει σε μια κόλλα χαρτί τα αποτελέσματα των εκλογών, τα υπογράφει και τα δίνει στον Διευθυντή.

Τι γίνεται αν οι μαθητές δουν ότι οι εκπρόσωποί τους δεν τους εκπροσωπούν σωστά:

Οι μαθητές μπορούν να κάνουν έκτακτη γενική συνέλευση για να **ανακαλέσουν** το 5μελές του τμήματός τους ή το 15μελές του σχολείου και να εκλέξουν καινούριους εκπροσώπους. Αρκεί να το ζητήσουν τουλάχιστον οι μισοί μαθητές ενός τμήματος (για το 5μελές) ή τα 2/3 των μαθητών του σχολείου (για το 15μελές).

Β. ΟΙ ΣΥΝΕΛΕΥΣΕΙΣ

- Το 5μελές και το 15μελές συνεδριάζουν **εκτός** διδακτικών ωρών.
- Κάθε τμήμα συνεδριάζει τακτικά **μία φορά τον μήνα** σε τελευταία ώρα και ολόκληρο το σχολείο συνεδριάζει τακτικά τρεις φορές τον χρόνο τις τρεις τελευταίες ώρες μιας μέρας. Οι τακτικές γενικές συνελεύσεις, ορίζονται σε διαφορετική μέρα κάθε μήνα σε συνεργασία των συμβουλίων με τους συλλόγους των καθηγητών και τη διεύθυνση.
- **Έκτακτες** γενικές συνελεύσεις μπορούν να γίνουν μόνο **εκτός** διδακτικών ωρών. Για να γίνει έκτακτη συνέλευση ενός τμήματος πρέπει να τη ζητήσουν το 5μελές ή τουλάχιστον οι μισοί μαθητές του τμήματος. Για να γίνει έκτακτη συνέλευση ολόκληρου του σχολείου πρέπει να το ζητήσουν το 15μελές ή τα 2/3 των μαθητών του σχολείου.
- Στις συνελεύσεις των μαθητών του Λυκείου **δεν επιτρέπεται** να είναι παρών καθηγητής. Στο Γυμνάσιο είναι παρών ένας καθηγητής **μόνο** για να δώσει συμβουλές σε διαδικαστικά θέματα.

Γ. ΟΙ ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ

- Το 5μελές και το 15μελές μεταφέρουν τα **αιτήματα** ή **παράπονα** των μαθητών ενός τμήματος ή του σχολείου αντίστοιχα στο Διευθυντή και το Σύλλογο των Καθηγητών.
- Το προεδρείο του 15μελούς συμμετέχει στις συνεδριάσεις του συλλόγου των καθηγητών όταν συζητιούνται πολιτιστικές, αθλητικές και γενικά

μαθητικές δραστηριότητες (επισκέψεις, εκδρομές, διοργάνωση σχολικών γιορτών κ.ά.).

- Όταν ο σύλλογος των καθηγητών συζητάει για την **επιβολή ποινής** σε έναν μαθητή, στη συζήτηση συμμετέχει με δικαίωμα λόγου το τριμελές προεδρείο του 15μελους, ο πρόεδρος του τμήματος του μαθητή και φυσικά ο μαθητής που έχει δικαίωμα απολογίας. Οι μαθητές αποχωρούν την ώρα της συζήτησης των καθηγητών για την τελική τους απόφαση.
- Το 15μελές σε συνεργασία με το σύλλογο των καθηγητών μπορεί να παρακολουθεί τις συνθήκες λειτουργίας του σχολικού κυλικείου (καθαριότητα, τρόπος εξυπηρέτησης κλπ.)
- Τόσο το 15μελές όσο και τα 5μελή έχουν δικαίωμα να έχουν δικό τους **πίνακα μαθητικών ανακοινώσεων** που τοποθετείται σε κεντρικό χώρο του σχολείου. Ο Διευθυντής οφείλει να παραχωρήσει το χώρο αυτό στους μαθητές.

4. Παραβίαση δικαιωμάτων στο σχολείο – λεκτική βία και σχολικός εκφοβισμός

Λεκτική βία στο σχολείο

Η χρήση λεκτική βίας είναι τόσο επιβλαβής επειδή μαθαίνουμε πολλά για μας στα πλαίσια των σχέσεων. Αισθανόμαστε ανώτεροι ή κατώτεροι ανάλογα με τον τρόπο που μας φέρονται οι άνθρωποι που είναι πιο κοντά σ' εμάς. Για αυτό η γνώση είναι ένα μεγάλο βήμα όσον αφορά στη λεκτική κατάχρηση.

Η λεκτική βία ασκεί ψυχολογική πίεση και παρεμβαίνει στα συναισθήματα του παιδιού. Κάθε προσβλητική κουβέντα δημιουργεί τύψεις και ενοχές στο παιδί. Η προσδοκία ότι με την αρνητική κριτική θα καταφέρουμε «ένα καλύτερο παιδί» φέρνει ακριβώς τα αντίθετα αποτελέσματα.

Στη λεκτική βία δεν συμπεριλαμβάνονται μόνο οι βρισιές αλλά και λέξεις ή φράσεις που αγνοούν το συναίσθημα του παιδιού.

Τα παιδιά δεν ξέρουν πώς να αμυνθούν στα αρνητικά σχόλια ή στις προσβολές που δέχονται. Λαμβάνουν τα μηνύματα με τη κυριολεκτική έννοια του λόγου. Για παράδειγμα όταν σε ένα παιδί πούμε: «δεν σε αγαπάω γιατί είσαι κακό παιδί» δεν γνωρίζει ότι δεν το εννοούμε πραγματικά επειδή δεν καταλαβαίνει με ποιόν

τρόπο το λέμε.

Όταν σε ένα παιδί αποδίδουμε συγκεκριμένα χαρακτηριστικά για την προσωπικότητα και τη φυσική διάθεση του, φαίνεται ότι πιστεύουμε πως δεν υπάρχουν περιθώρια για βελτίωση. Ατομικά το κάθε παιδί συγκεντρώνει διαφορετικά χαρακτηριστικά που διαμορφώνουν την ξεχωριστή προσωπικότητα του.

Αυτός είναι και ο λόγος που κάθε άνθρωπος έχει διαφορετικές ικανότητες, δεξιότητες και ταλέντα από κάθε άλλον. Αυτός είναι ο λόγος που και τα αδέρφια μεταξύ τους είναι τόσο διαφορετικά. Αυτός είναι ο λόγος που με την ίδια εκπαίδευση αναπτύσσονται διαφορετικές προσωπικότητες.

Το παιδί θα χρειαστεί να διαχειριστεί τα συναισθήματα που του προκαλεί η λεκτική επίθεση και είναι πιθανό να γίνει κάποιος άλλος. Ένα ντροπαλό, αντιδραστικό, νευρικό ή επιθετικό παιδί.

Σχολικός εκφοβισμός

Οι κλήσεις στην Εθνική Τηλεφωνική Γραμμή για τα Παιδιά SOS 1056 καθημερινά αυξάνονται σε σχέση με το φαινόμενο του σχολικού εκφοβισμού ή αλλιώς bullying. Γονείς, εκπαιδευτικοί και μαθητές καλούν ζητώντας συμβουλές για το πώς να διαχειριστούν τέτοια φαινόμενα, μέσα στα οποία νοιώθουν εγκλωβισμένοι.

Η απόκτηση γνώσης σε όλες τις καταστάσεις είναι το πρώτο και βασικό βήμα που πρέπει να γίνει για να μπορεί κάποιος να τις αντιμετωπίσει. Και στο σχολικό εκφοβισμό το πρώτο που πρέπει να ειπωθεί είναι τι δεν είναι σχολικός εκφοβισμός.

Σχολικός εκφοβισμός λοιπόν δεν είναι μια διαμάχη, σύγκρουση μεταξύ δυο μαθητών ή μαθητριών, δεν είναι το πείραγμα, το αστείο προς κάποιον συμμαθητή που γίνονται σε συγκεκριμένο χρόνο, δεν έχουν συνέχεια και δεν επηρεάζουν τη συναισθηματική κατάσταση των παιδιών. Ο σχολικός εκφοβισμός είναι ένα πιο σύνθετο φαινόμενο που αυτό που τον ξεχωρίζει από το πείραγμα και τον τσακωμό, είναι η ένταση του, η διάρκεια του, η ανισορροπία δύναμης μεταξύ των εμπλεκόμενων μερών και η συναισθηματική επίδραση που έχει πάνω στα παιδιά.

Με λίγα λόγια ο σχολικός εκφοβισμός είναι μια κατάσταση επαναλαμβανόμενη, κατευθύνεται σε συγκεκριμένα παιδιά από άλλα παιδιά (πολλές φορές και ομάδα παιδιών) που υπερέχουν σωματικά και έχουν ως αποτέλεσμα το παιδί που εκφοβίζεται να νοιώθει απομονωμένο, να βιώνει άγχος και φόβο, να παρουσιάζει σχολική άρνηση και διάφορες συναισθηματικές δυσκολίες.

Γενικά ο σχολικός εκφοβισμός μπορεί να περιλαμβάνει:

- Χτυπήματα
- Απειλές, εκβιασμό, πειράγματα, παρατσούκλια, κοροϊδία, διάδοση φημών
- Εσκεμμένο αποκλεισμό μαθητών από διάφορες κοινωνικές και σχολικές δραστηριότητες
- Σεξουαλική παρενόχληση
- Κλοπές ή και ζημιές στα προσωπικά αντικείμενα του παιδιού που βιώνει εκφοβισμό
- Ηλεκτρονικό bullying / cyber bullying. Το cyberbullying είναι ο εκφοβισμός που προκαλείται διαμέσου της χρήσης ηλεκτρονικών υπολογιστών, κινητών τηλεφώνων και άλλων ηλεκτρονικών συσκευών

Τις περισσότερες φορές τα παιδιά που βιώνουν εκφοβισμό δεν το λένε σε κανένα γιατί:

- Ντρέπονται.

Η ντροπή είναι ένα συναίσθημα που ακολουθεί το σχολικό εκφοβισμό καθώς τα παιδιά νοιώθουν ότι όλοι γελάνε μαζί τους.

- Φοβούνται.

Τα παιδιά θεωρούν ότι δεν μπορεί να γίνει κάτι και φοβούνται ότι ο οποιοσδήποτε χειρισμός θα θυμώσει το παιδί ή τα παιδιά που το εκφοβίζουν και τα πράγματα θα χειροτερεύσουν.

- Νοιώθουν ότι φταίνει.

Η σκέψη των παιδιών είναι ενοχική και ιδιαίτερα σε καταστάσεις βίας. Θεωρούν ότι εκείνα φταίνει, ότι εκείνα προκάλεσαν αυτή την κατάσταση.

- Σκέφτονται ότι θα απογοητεύσουν ή θα στενοχωρήσουν τους γονείς τους.

Όλα τα παιδιά αποζητούν την αγάπη και το θαυμασμό των γονιών τους. Θεωρούν λοιπόν ότι αν μάθουν οι γονείς τους αυτό που συμβαίνει θα απογοητευτούν και θα στενοχωρηθούν.

Για αυτό οι γονείς θα πρέπει:

- Να παρατηρήσουν τη συμπεριφορά του παιδιού τους.

Οποιαδήποτε ξαφνική και χωρίς εμφανή αιτία αλλαγή στη συμπεριφορά τους, στη διάθεση τους, στην όρεξη τους, στον ύπνο τους, στη γνώμη τους για κάποια άτομα, στη σχολική τους παρουσία, στην σχολική τους επίδοση πρέπει να τους προβληματίσει και διακριτικά να διερευνήσουν τι συμβαίνει.

- Εάν αντιληφθούν ότι το παιδί τους βιώνει εκφοβισμό θα πρέπει σε πλαίσιο ασφάλειας και εμπιστοσύνης να κουβεντιάσουν με το παιδί τους

- για την εμπειρία του και γενικά για το φαινόμενο του σχολικού εκφοβισμού
- Να απενοχοποιήσουν το παιδί.
 - Να εξηγήσουν στο παιδί ότι κανείς δεν έχει το δικαίωμα να του φέρεται έτσι.
 - Να επιβραβεύσουν το παιδί που συμμετείχε στην κουβέντα και αποκάλυψε σημαντικά πράγματα.
 - Να μη βάλουν το παιδί σε διαδικασίες αντεκδίκησης. Δεν έχουν κανένα αποτέλεσμα.
 - Να αναδείξουν στο παιδί τη σημασία του να έχει επικοινωνία με το δάσκαλο και να εξηγήσουν τη διαφορά του «μαρτυράω» από το «ζητάω βοήθεια».
 - Να θυμούνται ότι ο στόχος είναι να βοηθήσουν το παιδί τους και όχι να τιμωρηθεί το άλλο παιδί.
 - Να επικοινωνήσουν με το δάσκαλο.
 - Σε όλες τις περιπτώσεις θα πρέπει να επικοινωνήσουν με την Εθνική Τηλεφωνική Γραμμή για τα Παιδιά SOS 1056, δωρεάν και ανώνυμα, η οποία είναι στελεχωμένη με κοινωνικούς λειτουργούς και ψυχολόγους και λειτουργεί όλο το 24ώρο.

5. Πολυπολιτισμικά σχολεία και τι έχει γίνει στην Ελλάδα τα τελευταία χρόνια σε σύγκριση με το εξωτερικό

Τα τελευταία χρόνια στην Ελλάδα παρατηρήθηκε μαζική εγκατάσταση προσφύγων και μεταναστών δημιουργώντας νέα κοινωνικά δεδομένα που επηρέασαν τον εκπαιδευτικό χώρο. Η πολιτισμική αυτή ετερογένεια μεταξύ μαθητών παρατηρείται στα περισσότερα σχεδόν σχολεία κάνοντας αναγκαία την εύρεση νέων τρόπων λειτουργίας για τη σωστή ένταξη των «διαφορετικών» μαθητών στο ελληνικό σύστημα.

Στην Ελλάδα ο τρόπος αφομοίωσης και ενσωμάτωσης αυτών των μαθητών αρχικά διέφερε πολύ από αυτόν που εφαρμόζονταν σε άλλες δυτικές χώρες. Αυτό ενδεχομένως να οφείλεται γιατί τις δεκαετίες του '70 και του '80 οι περισσότεροι αλλόγλωσσοι μαθητές που πήγαιναν στα ελληνικά σχολεία ήταν κυρίως ομογενείς που επαναπατρίζονταν, έτσι η επίσημη ελληνική εκπαίδευση ήταν μονοπολιτισμική. Οι βασικοί φορείς μετάδοσης αυτών των αντιλήψεων ήταν η γλώσσα, η ιστορία και η θρησκεία. Προκειμένου να αντιμετωπιστεί η εκπαίδευση των παιδιών αυτών από τη δεκαετία του 1980 είχαν ιδρυθεί τάξεις υποδοχής, φροντιστηριακά τμήματα και αργότερα σχολεία παλιννοστούντων. Από το 1997 και μετά τα πράγματα άλλαξαν και στην Ελλάδα και είναι μάλλον η πρώτη φορά που μπορούμε να μιλήσουμε για διαπολιτισμική εκπαίδευση. Ο μεγάλος αλλόγλωσσος μαθητικός πληθυσμός οδήγησε την πολιτεία να οργανώσει προγράμματα

όπως η εκπαίδευση Παλιννοστούντων και Αλλοδαπών μαθητών, αλλά και στην παραγωγή κατάλληλου εκπαιδευτικού υλικού.

6. Τι παρατηρούμε σε τοπικό επίπεδο

Στην έρευνα που έγινε στο Γενικό Λύκειο Καρπενησίου από μαθητές της πρώτης τάξης για το μάθημα της ερευνητικής εργασίας, το χρονικό διάστημα 28/11/2011 μέχρι 2/12/2011, συμμετείχαν 195 μαθητές από τους 220 μαθητές του σχολείου. Οι μαθητές που δεν έλαβαν μέρος δεν αρνήθηκαν τη συμμετοχή τους, αλλά τις ημέρες και τις ώρες που διεξήχθη η έρευνα απουσίαζαν από τις τάξεις τους. Συγκεκριμένα έλαβαν μέρος 68 παιδιά από τα 75 που φοιτούν στην Α τάξη, 70 από τα 74 που φοιτούν στη Β τάξη και 57 παιδιά από τα 71 που φοιτούν στη Γ τάξη.

Το 97,9% των μαθητών που συμμετείχαν πιστεύουν πως το σχολείο πρέπει να δίνει δυνατότητες στους μαθητές να αναπτύσσουν τα χαρίσματα τους ενώ το 1,5% δεν το θεωρεί απαραίτητο.

Στην ερώτηση αν νιώθουν ασφαλείς στο σχολείο το 71,9% απάντησε θετικά ενώ ένα 16,1% έδωσε αρνητική απάντηση. Το 12% των ερωτώμενων αρνήθηκαν να απαντήσουν σε αυτή την ερώτηση.

Στο ερώτημα αν υπάρχει αλληλοσεβασμός μεταξύ μαθητών και καθηγητών οι απαντήσεις που λάβαμε ήταν κατά 52,1% κάποιες φορές, κατά 22,7% ναι, ενώ ένα 19,1% θεωρούν ότι δεν υπάρχει αλληλοσεβασμός και ίση μεταχείριση.

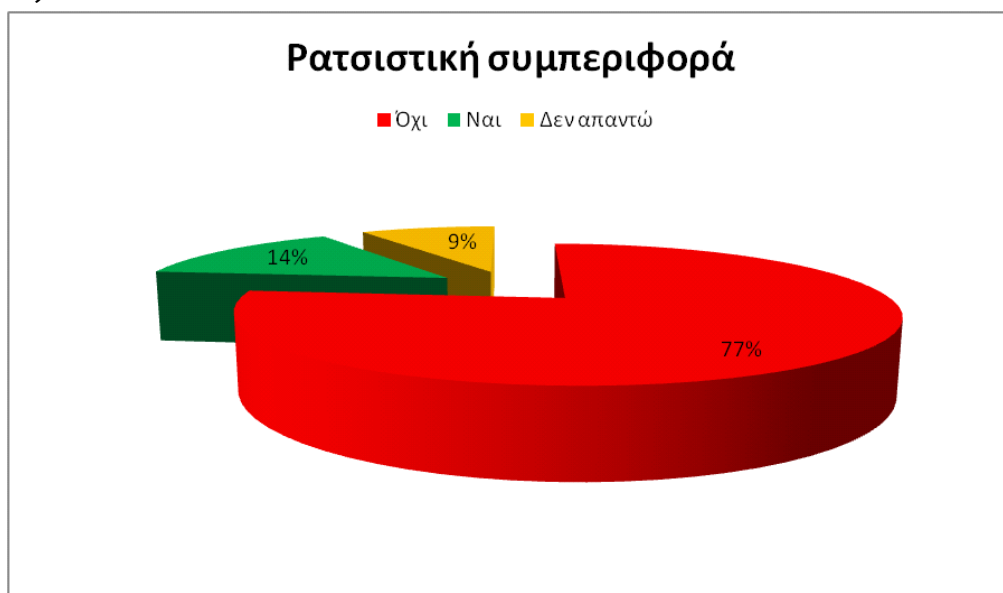
Στο ίδιο ερώτημα που αφορούσε τον αλληλοσεβασμό μεταξύ των μαθητών οι απαντήσεις που πήραμε ήταν: 45,6% κάποιες φορές, 20,7% ναι και 30,6% όχι.

Στο ερώτημα αν οι μαθητές θεωρούν ότι οι καθηγητές οφείλουν να δικαιολογούν τον τρόπο που αξιολογούν τόσο στους μαθητές όσο και στους γονείς τους το 83,1% απάντησε θετικά ενώ το 10,8% αρνητικά.

Το 39,4% των μαθητών πιστεύουν ότι έχουν δεχτεί άσχημα και αναίτια

σχόλια από τους καθηγητές τους, ενώ το 54,9% δεν έχουν δεχτεί τέτοιες συμπεριφορές.

Το 14,4% των μαθητών δηλώνουν ότι έχουν δεχτεί ρατσιστική συμπεριφορά ή ακόμα και σωματική βία στο σχολείο από άλλους συμμαθητές και οι περισσότεροι από αυτούς περισσότερες από μια φορές.

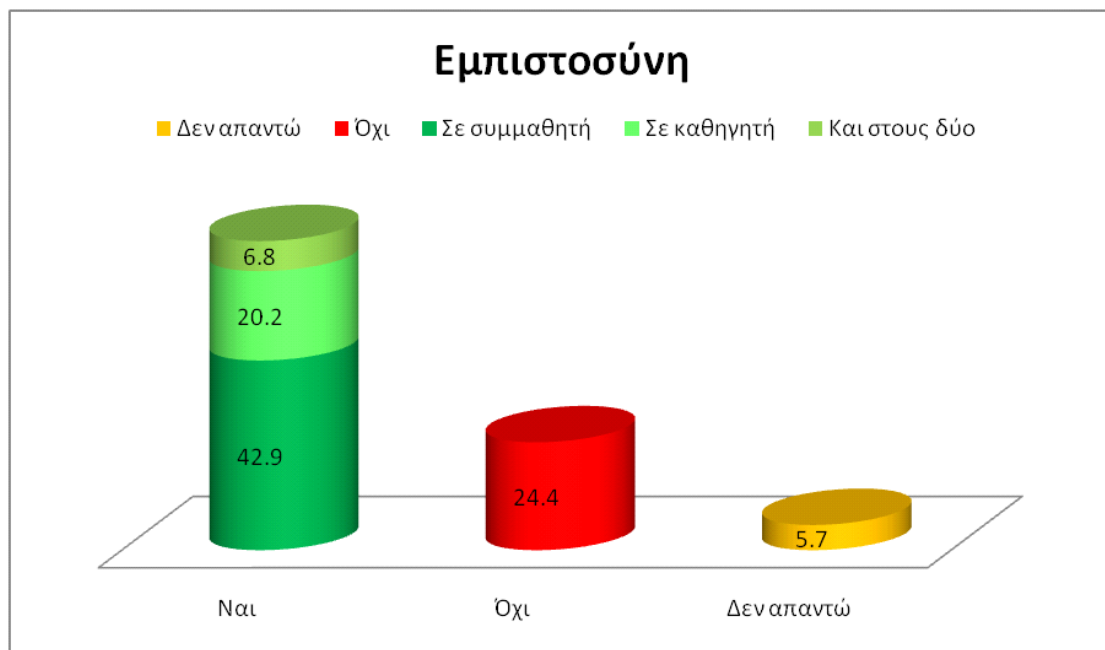
Το 17,9% των μαθητών κατά τη δήλωσή τους έχουν πέσει θύμα κλοπής ή ζημιάς προσωπικών του αντικειμένων στα σχολεία δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

Το 85,2% των μαθητών δηλώνουν ότι δεν έχει δεχτεί αποκλεισμό από τις σχολικές δραστηριότητες (γιορτές, σχολικές εκδηλώσεις, αγώνες κλπ).

Στο ερώτημα πως θα αντιδρούσαν στην περίπτωση που σε κάποια εκδρομή ο καθηγητής- συνοδός του ζητούσε, για πρακτικούς λόγους, να κοιμηθεί στο δωμάτιό τους και κάποιος άλλος συμμαθητής τους που δεν είχαν αρχικά επιλέξει, το 44,6% των μαθητών απάντησε ότι αν και θα δυσανεστούσαν θα συμβιβάζονταν για ένα βράδυ, ενώ το 39,9% δεν θα τους ενοχλούσε αρκεί να τηρούνται οι βασικοί κανόνες συγκατοίκησης, ένα όμως 11,4% των μαθητών θα απαιτούσε από τον καθηγητή να αλλάξει την κατανομή όλων των δωματίων.

Το 69,9% των μαθητών δηλώνει ότι θα εμπιστεύονταν ένα σοβαρό πρόβλημα που αντιμετωπίζει σε κάποιο άτομο του σχολικού του περιβάλλοντος.

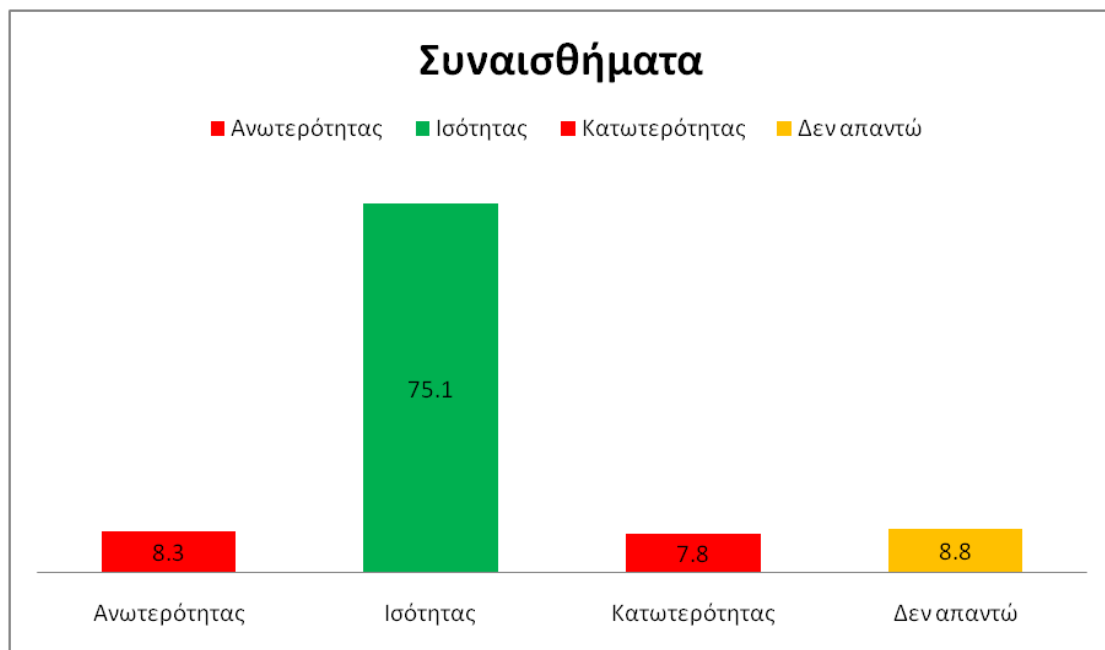
Από αυτούς τους μαθητές το 61,5% των μαθητών θα επέλεγαν να μιλήσουν σε συμμαθητή τους, το 9,6% σε καθηγητή και ένα 28,9% θα το συζητούσε και με τους δύο.

Μόλις το 2,1% των μαθητών δεν θεωρεί σημαντικό το σχολείο για τη μετέπειτα ζωή τους. Το 96,2% των μαθητών θεωρεί το σχολείο σημαντικό και μάλιστα πολύ κατά 45,2%, αρκετά κατά 40,4% και μερικώς κατά 10,6%.

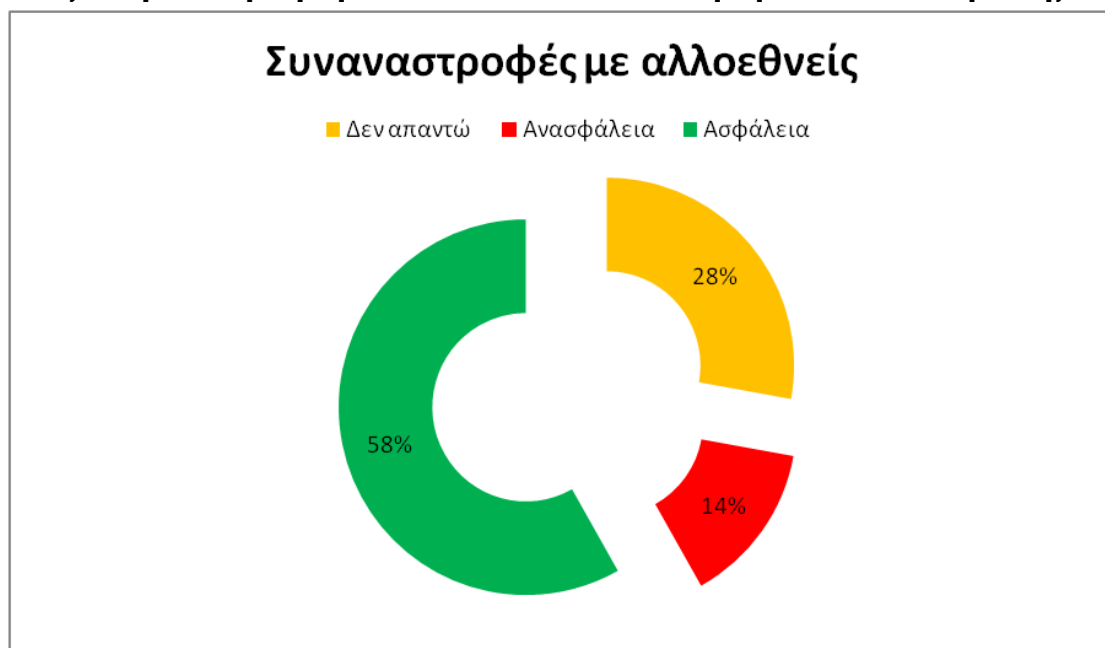
Το 75,1% των μαθητών αισθάνονται ισότητα στις συναναστροφές τους με τους συμμαθητές τους, ένα 8,3% ανωτερότητα ενώ το 7,8% κατωτερότητα.

Το 9,3% των μαθητών έχει βρει δημοσιευμένες στο internet φωτογραφίες του (ή βίντεο) που «τράβηξαν» στο σχολείο συμμαθητές τους χωρίς την έγκρισή τους, ενώ το 13% συνηθίζει να ανεβάζει στο internet φωτογραφικό υλικό από σχολικές δραστηριότητες χωρίς να πάρει την έγκριση των παιδιών ή καθηγητών που εμφανίζονται σε αυτό.

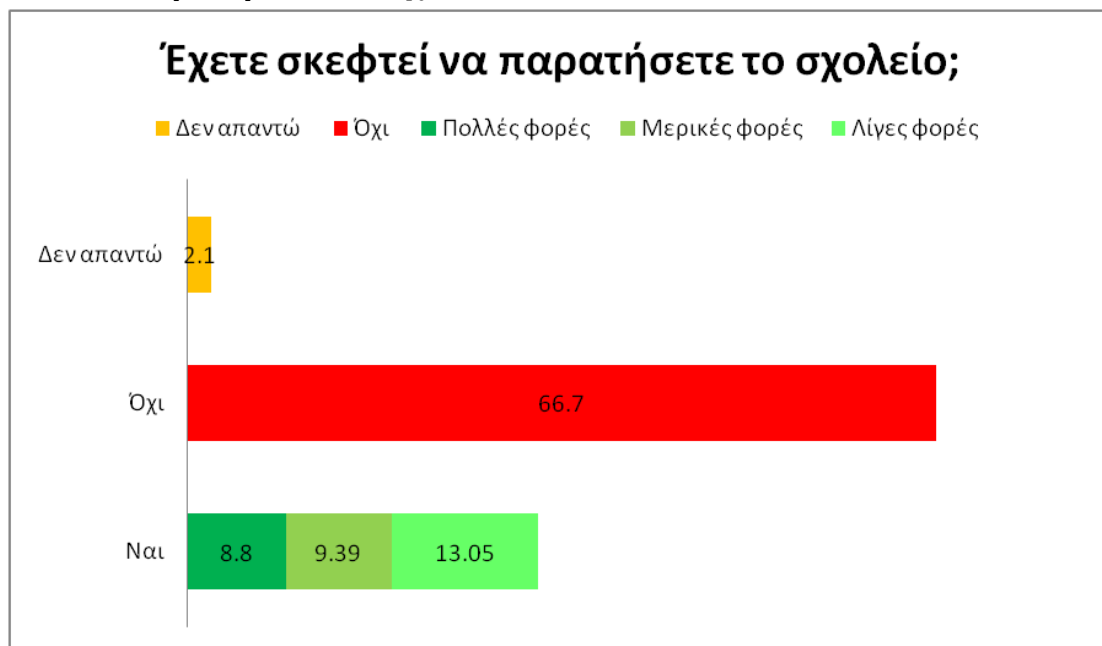
Ένα 3,2% των μαθητών δηλώνει ότι είναι αλλοδαποί και από αυτούς μόλις το 28,6% έχουν πάει σχολείο και στη χώρα καταγωγής τους.

Το 56,9% των μαθητών δηλώνουν ότι αισθάνονται ασφάλεια με τους αλλοεθνείς συμμαθητές τους, το 14,4% ανασφάλεια ενώ το 28,7% των μαθητών αρνήθηκαν να δώσουν απάντηση σε αυτό το ερώτημα.

Το 31,3% των συμμετεχόντων δηλώνει ότι έχει σκεφτεί να παρατήσει

το σχολείο από αυτούς το 28,3% έχει κάνει αυτή τη σκέψη πολλές φορές. Στο ίδιο ερώτημα το 66,7% των παιδιών δεν έχουν σκεφτεί ποτέ να παρατήσουν το σχολείο.

7. Συνέντευξη διευθυντή

Στις 14 Δεκεμβρίου ο Διευθυντής του Γενικού Λυκείου Καρπενησίου κ. Δημήτριος Ζαγκότσης μας παραχώρησε συνέντευξη με θέμα τα ανθρώπινα δικαιώματα στο σχολείο.

Θεωρείτε δύσκολη την ένταξη των μεταναστών μαθητών στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα, και γιατί;

Η ένταξη των μαθητών στο Ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα έχει μια δυσκολία η οποία συνδέεται πιθανώς με διαφορετικές γνώσεις που έχουν τα παιδιά από την πατρίδα που προέρχονται, με βασικές αδυναμίες στη γλώσσα

και κάποιες άλλες δυσκολίες που έχουν σχέση με τη διαφορετική κουλτούρα τους, τα διαφορετικά πιστεύω τους και τις διαφορετικές παραδόσεις. Όλα αυτά δημιουργούν μια δυσκολία. Υπάρχουν βέβαια τμήματα ένταξης για τους μαθητές, φαντάζομαι όμως πως το ελληνικό σχολείο έχει τη δυνατότητα στις περιπτώσεις αυτών των μαθητών να δώσει λύσεις και το Υπουργείο Παιδείας δίνει λύσεις ανάλογα με την περίπτωση.

Στο σχολείο μας υπήρξαν ποτέ περιπτώσεις ρατσιστικής συμπεριφοράς προς τους μαθητές με βάση εξωτερικά τους

χαρακτηριστικά και αντιλήψεις που εκφράζουν στο μάθημα;

Επειδή στο σχολείο μας είναι λίγες περιπτώσεις μαθητών από άλλες χώρες για αυτό θα έλεγα πως δεν παρουσιάστηκαν ιδιαίτερα προβλήματα. Βέβαια δεν μπορώ να χαρακτηρίσω καμία συμπεριφορά μαθητή προς μαθητή από άλλη χώρα ρατσιστική διότι φαινόμενα ρατσισμού δεν έχουν εμφανιστεί στην πόλη μας ούτε στο σχολείο. Όμως θα μπορούσα να παρατηρήσω ότι σε ορισμένες περιπτώσεις εμφανίστηκαν συμπεριφορές οι οποίες μπορεί να συνδέονται με κάποιες ρατσιστικές αντιλήψεις τις οποίες τα παιδιά να μεταφέρουν από το σπίτι τους και από τον κοινωνικό τους περίγυρο. Το σχολείο όμως φρόντισε μέχρι τώρα αυτές οι συμπεριφορές να ελαχιστοποιηθούν και μάλιστα με τη μέθοδο της πειθούς και της συνομιλίας.

Υπάρχουν μαθητές στο σχολείο ή υπήρξαν ποτέ που να έχουν βιώσει ενδοοικογενειακή βία; Θεωρείτε ότι το σχολείο έχει το δικαίωμα και πρέπει να επεμβαίνει σε τέτοιου είδους θέματα; Αν ναι έχει επέμβει το σχολείο για να εμποδίσει αυτή την πράξη;

Ναι. Ενδοοικογενειακή βία υπάρχει, μόνο που είναι δύσκολο να διαπιστωθεί από το σχολείο. Αλλά και όταν διαπιστώνεται πάλι είναι δύσκολο να βρεθεί λύση. Φυσικά όμως το Σχολείο προσπαθεί. Και η λειτουργία του σχολείου εδώ θα έλεγα δεν είναι συνολική, είναι ατομική των καθηγητών που προσπαθούν να κουβεντιάσουν με τους γονείς, προσπαθούν να τους πείσουν πως η καλύτερη προσέγγιση ενός παιδιού γίνεται μέσω του διαλόγου. Επίσης το Σχολείο ενημερώνει κάθε χρόνο τους γονείς κάνοντας προτάσεις σε αυτούς για τον καλύτερο τρόπο αντιμετώπισης των παιδιών και για να αποφεύγουν τη βία. Υπήρχαν όμως περιπτώσεις, πολύ λίγες.

Πολλές φορές οι μαθητές αποβάλλονται από το μάθημα χωρίς πρώτα να τους δοθεί η ευκαιρία να απολογηθούν. Το γεγονός αυτό κατά την άποψή σας πως μπορεί να αιτιολογηθεί;

Δεν έχει συμβεί σε εμένα προσωπικά αλλά επειδή προΐσταμαι εδώ των συναδέλφων ξέρω ότι πολλοί μαθητές αποβάλλονται από την τάξη. Μερικές φορές οι καθηγητές μετά την αποβολή από την τάξη έρχονται στο γραφείο με τους μαθητές δίνοντας τους την ευκαιρία να απολογηθούν για τις πράξεις τους. Φαντάζομαι όμως πως οι καθηγητές δεν αποβάλλουν χωρίς λόγο και χωρίς προειδοποίηση. Αν τώρα οι μαθητές παραβιάζουν τα αυτονόητα ο καθηγητής έχει το δικαίωμα να επιβάλει αυτή την ποινή. Θα έλεγα βέβαια πως πρέπει να χρησιμοποιείται σε πολύ λίγες περιπτώσεις και σε περιπτώσεις που επαναλαμβάνονται, το θέμα να συζητείται στο σύλλογο. Δεν πιστεύω πως χωρίς λόγο αποβάλλεται ο μαθητής. Τώρα και ο καθηγητής άνθρωπος είναι, μερικές φορές έχει τα δικά του προβλήματα, προσωπικές σκέψεις και δυσκολίες και πιθανώς να λειτουργήσει διαφορετικά. Δεν πρέπει να τον κρίνουμε τόσο αυστηρά. Καλό είναι το θέμα να συζητείται στο σύλλογο αλλά και στη μαθητική κοινότητα.

Πιστεύετε πως οι μαθητές έχουν το δικαίωμα να καπνίζουν στο χώρο του σχολείου; Αν όχι, ποια μέτρα κρίνετε πως πρέπει να παρθούν για την αποτροπή αυτής της νέας τάσης;

Πιστεύω πως δεν έχει κανείς το δικαίωμα να καπνίζει στο χώρο του σχολείου. Αλλά παρ' όλα αυτά παραβιάζεται και από μαθητές κρυφά γύρω στο προαύλιο και από καθηγητές που είναι καπνιστές και προσπαθούν να καπνίζουν σε χώρους που δεν βρίσκονται μαθητές, εκτός φυσικά του κτιρίου του σχολείου. Δεν μπορούμε να τους κρίνουμε αυστηρά. Υπάρχουν βέβαια απαγορεύσεις για το κάπνισμα στο σχολείο οι οποίες δυστυχώς δεν τηρούνται. Θα χαρακτήριζα την πράξη ως ημιπαράνομη και θα τη σύγκρινα με ό,τι συμβαίνει σε άλλους χώρους όπου παρά την απαγόρευση το κάπνισμα είναι κανόνας.

Οι καθηγητές έχουν καλή σχέση με τους μαθητές στο σχολείο μας; Πιστεύετε πως είναι σωστό να υπάρχει μια διαπροσωπική σχέση μεταξύ μαθητών και καθηγητών σε επίπεδο συμβουλευτικό από μέρους των καθηγητών;

Εδώ θα είμαι σαφώς καταφατικός. Οι καθηγητές έχουν καλές σχέσεις με τους μαθητές αλλά πάντα υπάρχουν διαβαθμίσεις, όχι πολύ καλή σχέση, απλά καλή σχέση και πολύ καλή σχέση. Υπάρχει κάποιες φορές και οικειότητα μεταξύ τους που ελπίζω πως δεν παρεξηγείται από τους μαθητές. Πιστεύω όμως πως οι μαθητές καταλαβαίνουν το ρόλο τους και οι καθηγητές συμπεριφέρονται με τέτοιο τρόπο ώστε να δημιουργείται το κατάλληλο φιλικό περιβάλλον και κλίμα ώστε να προάγεται το εκπαιδευτικό και παιδαγωγικό έργο.

Η προσωπική σχέση βοηθάει στην εκπαιδευτική διαδικασία μόνο που μερικές φορές μπορεί να παρεξηγηθεί. Επίσης, οι καθηγητές από την πλευρά τους πρέπει να προσέχουν μήπως η συστολή ενός μαθητή είναι εμπόδιο. Ο καθηγητής γνωρίζει πως για να κάνει τη δουλειά του πρέπει να προσεγγίζει τους μαθητές, έτσι ώστε οι ίδιοι να προκαλούν συζητήσεις ελεύθερα.

Υπάρχουν καθηγητές του λυκείου που κάνουν διακρίσεις ανάμεσα στους μαθητές υποκινούμενοι από προσωπικά συμφέροντα ή ακόμα και πελατειακή σχέση με τους μαθητές τους; Πως κρίνετε αυτή τους τη συμπεριφορά εάν υπάρχει και τι θα κάνατε για να την αποτρέψετε;

Δεν θέλω να το πιστεύω. Τώρα δεν θα απαντήσω με ένα ναι ή ένα όχι. Πιστεύω όμως ότι οι καθηγητές του σχολείου έχουν και την κρίση και τη θέληση να προσφέρουν τα πάντα στους μαθητές. Εάν υπήρχε θα χρησιμοποιούσαμε πάλι τη μέθοδο της πειθούς και του διαλόγου για καλύτερα αποτελέσματα.

8. Τι σχολείο θέλουμε

Το σχολείο που θέλουμε είναι ένα πιο ελκυστικό και ανθρώπινο χωρίς διακρίσεις και αποκλεισμούς, χωρίς καταπατήσεις δικαιωμάτων. Ένα

σχολείο το οποίο διατηρεί τα δικαιώματα όλων είναι δίκαιο και ανοιχτό προς όλους ασχέτως χρώματος και προέλευσης του καθενός. Ένα σχολείο στο οποίο τα δικαιώματα και υποχρεώσεις όλων των μαθητών είναι ίσα.

9. Συνήγορος του παιδιού – τα δικαιώματα των παιδιών

Τι είναι ο Συνήγορος;

Δημιουργήθηκε το 1997 για να προστατεύει τα δικαιώματα των πολιτών. Ελέγχεται μόνο από τη Βουλή των Ελλήνων και οι υπηρεσίες του είναι δωρεάν.

Ένα από τα τμήματα του Συνηγόρου του Πολίτη είναι ο Κύκλος Δικαιωμάτων του Παιδιού που έχει αναλάβει το ρόλο του **Συνηγόρου του Παιδιού** στην Ελλάδα. Λειτουργεί από τον Ιούλιο του 2003 και αποστολή του είναι να υπερασπίζει τα δικαιώματα των ανηλίκων, δηλαδή όλων των αγοριών και κοριτσιών έως 18 χρόνων.

Τι κάνει;

Ερευνά συγκεκριμένες παραβιάσεις δικαιωμάτων των παιδιών από φορείς ή άτομα και προτείνει τρόπους προστασίας τους.

Προσπαθεί να κάνει γνωστά τα δικαιώματα των παιδιών σε όλους και πρώτα απ' όλα στα ίδια τα παιδιά.

Φροντίζει ώστε τα παιδιά να συμμετέχουν και να ακούγεται η φωνή τους στα θέματα που τα αφορούν.

Παρακολουθεί την εφαρμογή των νόμων για τα παιδιά και κάνει προτάσεις προς την Πολιτεία για να λάβει μέτρα προς το συμφέρον τους.

Συναντά τα παιδιά στους χώρους όπου ζουν, εκπαιδεύονται και περνούν την καθημερινότητά τους, συζητά τα προβλήματα που τα απασχολούν και ακούει τις απόψεις και τις προτάσεις τους.

Συναντά και επικοινωνεί άμεσα με ομάδες παιδιών σε σχολεία, χώρους φιλοξενίας, κ.λπ.

Δίνει πληροφορίες για τα δικαιώματα των παιδιών μέσα από ειδική τηλεφωνική γραμμή, έντυπα και το διαδίκτυο.

Όταν κρίνει ότι είναι χρήσιμο, λέει την άποψή του για θέματα που αφορούν τα παιδιά στις εφημερίδες, το ραδιόφωνο ή την τηλεόραση.

Συνεργάζεται με υπηρεσίες ή φορείς εκπαίδευσης, πρόνοιας και δικαιοσύνης, διεθνείς οργανισμούς και μη κυβερνητικές οργανώσεις που ασχολούνται με το παιδί.

Μπορεί να ερευνήσει μία πολύ σοβαρή παραβίαση και με δική του πρωτοβουλία.

Μπορεί επίσης να επισκεφθεί κάποιο σχολείο, νοσοκομείο, ξενώνα, χώρο κράτησης, κ.λπ. για να διαπιστώσει αν προστατεύονται τα δικαιώματα των παιδιών.

10. Επίλογος

Συνοψίζοντας, καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι οι μαθητές δε φροντίζουν να ενημερωθούν για τα καθήκοντα και τα δικαιώματα τους όπως αυτά προκύπτουν από τον κανονισμό λειτουργίας των 5μελών και του 15μελούς μαθητικού συμβουλίου. Επιπλέον στα σχολεία στην Ελλάδα παρατηρούνται σε σημαντικό ποσοστό φαινόμενα βίας λεκτικής, σωματικής ή ψυχολογικής. Δυστυχώς στα φαινόμενα αυτά δεν αντιδρούν ούτε τα ίδια τα «θύματα», ούτε οι υπόλοιποι μαθητές αλλά ούτε και οι δάσκαλοι που είναι παρόντες σε τέτοια συμβάντα. Παρόλα αυτά, τα περισσότερα παιδιά εμπιστεύονται μαθητές και καθηγητές, νοιώθουν ασφάλεια στο σχολείο και πιστεύουν ότι το σχολείο θα τους βοηθήσει στη μετέπειτα ζωή τους. Στο σχολείο μας υπάρχει μέριμνα από τη διεύθυνση και το σύλλογο των καθηγητών ώστε να προλαμβάνονται και να αντιμετωπίζονται προβλήματα βίας και ρατσισμού. Κλείνοντας, τα παιδιά μπορούν να ενημερωθούν για τα δικαιώματα τους και να αντλήσουν χρήσιμες πληροφορίες επικοινωνώντας με το συνήγορο του παιδιού, ο οποίος θα τους βοηθήσει σε ό,τι χρειαστούν.

www.0-18.gr

Συνήγορος του Παιδιού

www.unicef.gr

unicef

www.theschooligans.gr

SCHOOLIGANS
ΤΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΤΩΝ ΚΑΘΗΤΩΝ ΤΟΥ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ ΘΡΑΚΙΩΝ

Φτώχεια/ Ανθρώπινα δικαιώματα

Νεφέλη Γραμματικά
Μαρία Ζαρκάδα
Φίλιππος Σαρχώσης

Φτώχεια και ανθρώπινα δικαιώματα

Το θέμα με το οποίο ασχολήθηκε η ομάδα μας είναι η φτώχεια σε συνάρτηση με τα ανθρώπινα δικαιώματα.

Όπως όλοι ξέρουμε η παγκόσμια οικονομική κρίση έχει οδηγήσει εκατομμύρια ανθρώπους στη φτώχεια και στην περιθωριοποίηση. Χιλιάδες άνθρωποι μένουν άνεργοι καθημερινά με αποτέλεσμα να μην μπορούν να καλύψουν τις βασικές τους ανάγκες. Ας μην ξεχνάμε όμως και τους ανθρώπους οι οποίοι έρχονται αντιμέτωποι με τη φτώχεια εδώ και δεκαετίες.

Στις μέρες μας δεν συναντάμε μόνο την οικονομική κρίση αλλά και αυτή των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Όπως θα δούμε παρακάτω αυτοί οι δυο όροι συνδέονται πολύ στενά μεταξύ τους.

1. Τι είναι φτώχεια;

Η φτώχεια είναι μια σχετική έννοια. «Φτωχοί» θεωρούνται εκείνοι οι άνθρωποι που είναι σε σαφώς χειρότερη κατάσταση από ό,τι το μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού, εκείνοι που το επίπεδο ζωής τους είναι κατά πολύ κατώτερο από το επίπεδο ζωής που απολαμβάνουν οι περισσότεροι στην κοινωνία στην οποία ζουν. Όταν μιλάμε για φτώχεια στην Ευρώπη σπανίως εννοούμε τον υποσιτισμό ή τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι άνθρωποι σε περιοχές που έχουν πληγεί από φυσικά φαινόμενα.

Στις χώρες του τρίτου κόσμου, όπου συναντάται το μεγαλύτερο ποσοστό των ανθρώπων που ζουν κάτω από το όριο της φτώχειας, παρατηρείται η μεγαλύτερη έλλειψη αγαθών. Συγκεκριμένα 15% του πληθυσμού υποφέρει από μόνιμη έλλειψη τροφής, και 1,1 δισεκατομμύρια άνθρωποι αντιμετωπίζουν έλλειψη πρόσβασης σε καθαρό νερό.

Φτώχεια δεν σημαίνει μόνο να μην έχεις αρκετά χρήματα. Σημαίνει επίσης να μη μπορείς να καλέσεις φίλους στο σπίτι για φαγητό, να μην μπορείς να πας κινηματογράφο και να μην μπορείς να δώσεις στα παιδιά σου ένα βιβλίο ή ένα κουτί χρώματα. Με το να είσαι φτωχός αισθάνεσαι διαφορετικά και έξω από τα νερά σου στην κοινωνία που σε περιβάλλει. Το να βιώνεις τη φτώχεια και να ζεις στη φτώχεια δηλώνει κάτι παραπάνω και από την ίδια τη στέρηση. Με άλλα λόγια, φτώχεια δεν είναι μόνο η στέρηση, αλλά επίσης η ανασφάλεια, η αδυναμία να υπερασπιστείς τα δικαιώματά σου, η περιθωριοποίηση. Οι τρόποι με τους οποίους μετριέται η φτώχεια σήμερα δε θα πρέπει να περιορίζει τους τρόπους με τους οποίους αυτή γίνεται κατανοητή.

Η φτώχεια είναι συχνά η αιτία αλλά και το αποτέλεσμα της παραβίασης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Παρ' όλα αυτά, η σχέση ανάμεσα στην ακραία ανέχεια και στην καταπάτηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων παραμένει στο περιθώριο του πολιτικού διαλόγου και των αναπτυξιακών πολιτικών.

Όλα τα ανθρώπινα δικαιώματα –η ελευθερία του λόγου, το δικαίωμα της ψήφου, το δικαίωμα στην τροφή, στην εργασία, στην υγειονομική περίθαλψη και στη στέγαση– είναι βαρύνουσας σημασίας για τον φτωχό πληθυσμό καθώς η φτώχεια και ο κοινωνικός αποκλεισμός συνδέονται άμεσα με τις διακρίσεις, την άνιση πρόσβαση σε πόρους και ευκαιρίες, τον κοινωνικό και πολιτισμικό στιγματισμό.

Η αποστέρηση των δικαιωμάτων τους, καθιστά πιο δύσκολο για τα φτωχά κοινωνικά στρώματα να συμμετάσχουν στην αγορά εργασίας και να έχουν πρόσβαση σε βασικούς πόρους και υπηρεσίες. Σε πολλές κοινωνίες, η προσπάθεια των φτωχών ανθρώπων να απολαύσουν τα δικαιώματά τους στην εκπαίδευση, στην υγειονομική περίθαλψη και στη στέγαση παρεμποδίζεται, απλώς και μόνο επειδή δεν διαθέτουν τα απαραίτητα οικονομικά μέσα.

Εν ολίγοις, φτώχεια δεν σημαίνει μόνο ανεπαρκή εισοδήματα και υλικά αγαθά, αλλά και έλλειψη πόρων, ευκαιριών και συνθηκών ασφάλειας, έλλειψη που υπονομεύει την αξιοπρέπεια και κάνει τους φτωχούς ακόμη πιο ευάλωτους.

Η φτώχεια έχει να κάνει επίσης με την εξουσία: καθορίζει το ποιος την ασκεί και ποιος όχι, τόσο στη δημόσια ζωή όσο και στην οικογένεια.

Αν και οι άνθρωποι που έχουν εργασία συνήθως δεν αντιμετωπίζουν το πρόβλημα της φτώχειας, ωστόσο το 8% των εργαζομένων δεν κερδίζουν αρκετά ώστε να ξεφύγουν από τα όρια της φτώχειας.

2. Η κατάσταση στην Ελλάδα και την Ευρώπη

Στο όριο της φτώχειας ζουν δύο στους πέντε Έλληνες, έχοντας ήδη λάβει τις κοινωνικές παροχές από το κράτος, ενώ ένας στους δέκα δεν έχει πόρους να πληρώσει τα προς το ζην, σύμφωνα με στοιχεία της Eurostat για το 2008, που δόθηκαν στη δημοσιότητα στις Βρυξέλλες.

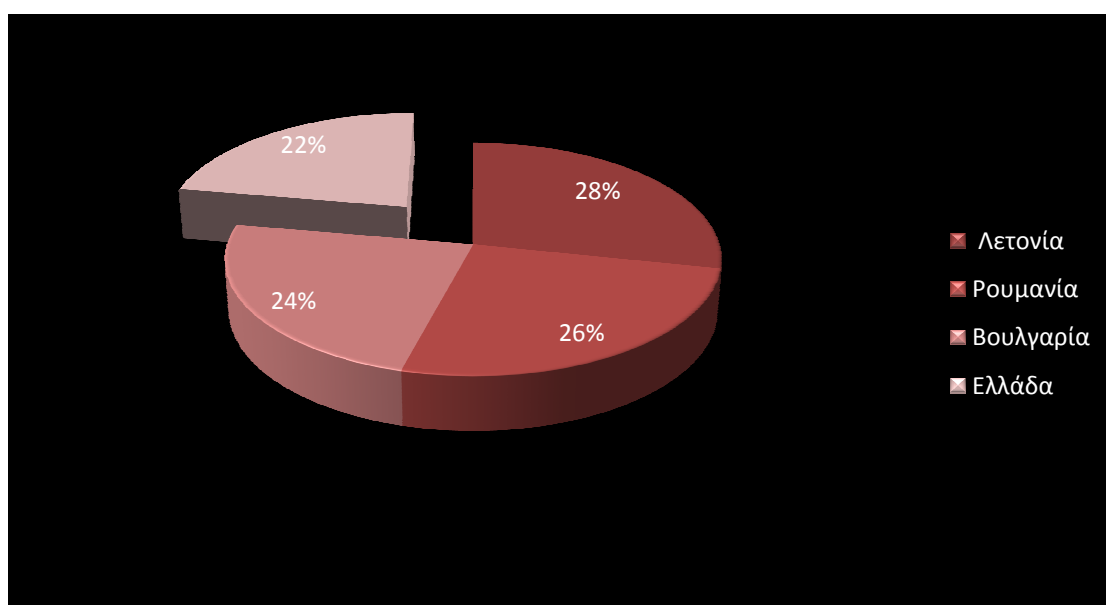
Σύμφωνα με τη Eurostat, τα άτομα στο όριο της φτώχειας είναι εκείνα τα οποία ζουν σε νοικοκυριά με εισόδημα κάτω του 60% του μέσου εθνικού εισοδήματος. Στην ΕΕ των 27 το 16,5% των πολιτών (81 εκατ. άτομα) ζούσε το 2008 στο όριο της φτώχειας έχοντας λάβει τις κοινωνικές παροχές.

Ειδικότερα, η Ελλάδα είναι η τέταρτη χώρα στην Ε.Ε. με το υψηλότερο ποσοστό ατόμων που βρίσκονται στο όριο της φτώχειας. Πρώτη είναι η Λετονία (25,6%), ακολουθεί η Ρουμανία (23,4%), η Βουλγαρία (21,4%) και η Ελλάδα (20,1% ή 2,2 εκατ. πολίτες). Τα χαμηλότερα ποσοστά

καταγράφονται στην Τσεχία (9%), στην Ολλανδία και τη Σλοβακία (11%). Εξάλλου, το 11,2% του πληθυσμού της Ελλάδας (1,2 εκατ. πολίτες), αντιμετώπιζε σοβαρές δυσκολίες να πληρώσει το ενοίκιο του σπιτιού του, τη θέρμανση, να λάβει γεύμα με κρέας ή ψάρι τρεις φορές την εβδομάδα, να ανταποκριθεί σε αναπάντεχα έξοδα.

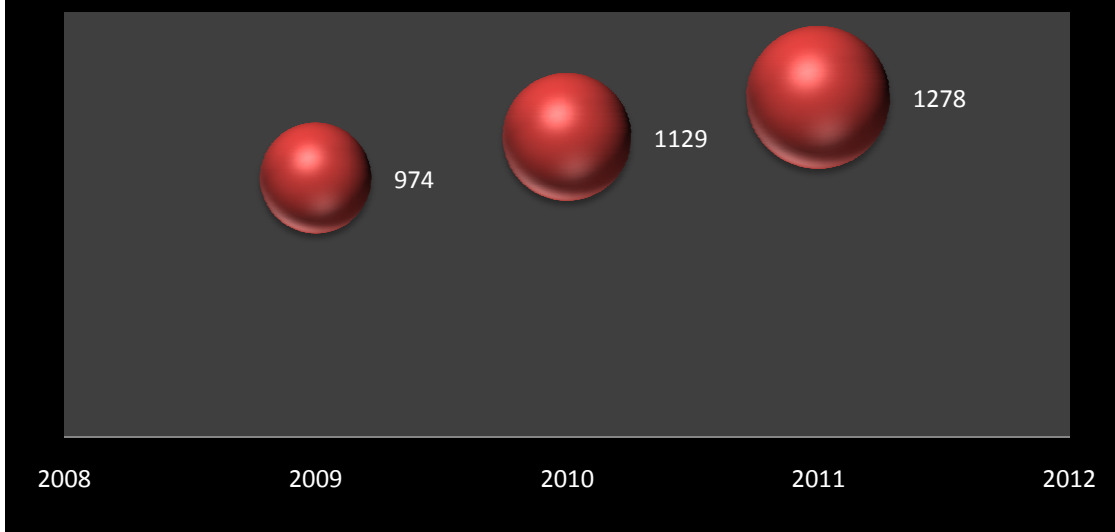
Σύμφωνα με τα στοιχεία της Eurostat, στην «Ε.Ε. των 27» το 8% του πληθυσμού αντιμετώπιζε τέτοιου είδους δυσκολίες. Τα υψηλότερα ποσοστά καταγράφονται στη Βουλγαρία (41%) και στη Ρουμανία (33%), ενώ τα χαμηλότερα στο Λουξεμβούργο, τη Σουηδία, την Ολλανδία, τη Δανία και την Ισπανία (κάτω από το 3%).

Η φτώχεια, η ανέχεια και η οικονομική αιμορραγία χτυπά μέρα με τη μέρα όλο και περισσότερους Έλληνες όλο και περισσότερες περιοχές της χώρας μας.

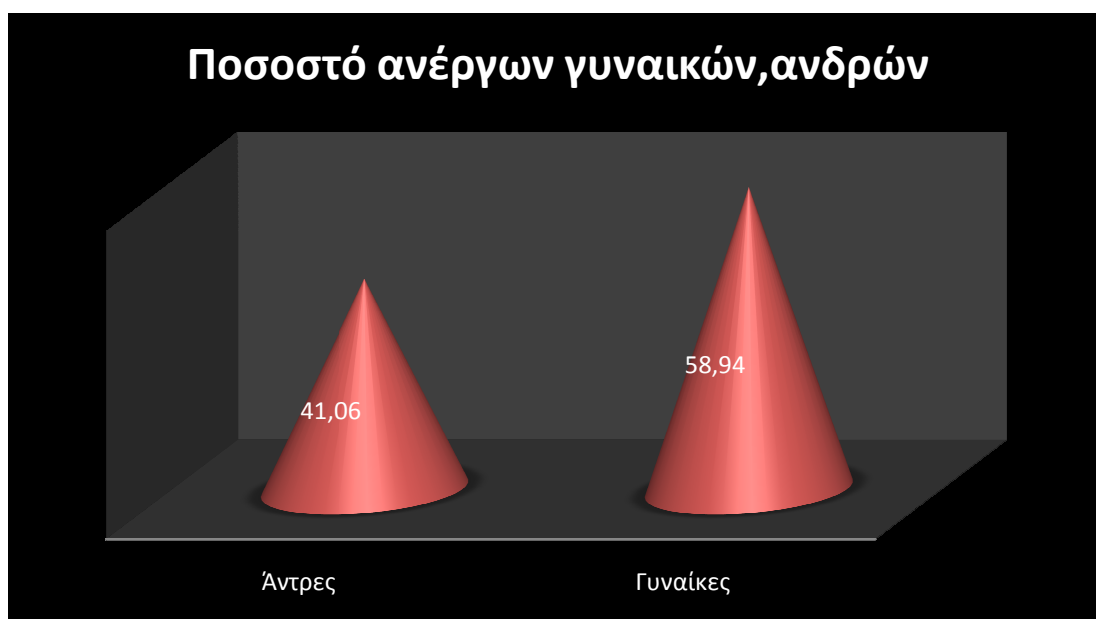
Άξιο αναφοράς είναι επίσης το γεγονός ότι από το 2008, δηλ. την ουσιαστική έναρξη οικονομικής κρίσης στη χώρα μας, τα παιδικά χωριά SOS έχουν δεχτεί εκατοντάδες παιδιά των οποίων οι γονείς αδυνατούν να συντηρήσουν και για αυτό απευθύνονται στο συγκεκριμένο κοινωνικό φορέα. Καθημερινά αυτές οι περιπτώσεις αυξάνονται ολοένα και περισσότερο. Φέτος το πρώτο εξάμηνο του 2011 την πόρτα των παιδικών χωριών SOS χτύπησαν ακόμα περισσότεροι γονείς καθώς οι περιπτώσεις αυξήθηκαν κατά 65 %. Μάλιστα η συντριπτική πλειοψηφία αφορά Έλληνες (80%) ενώ μόνο το 20% οικονομικούς μετανάστες.

Αριθμός οικογενειών

Είναι προφανές πως στο νέο περιβάλλον που διαμορφώνεται στην ελληνική κοινωνία (απολύσεις, ανεργία, φτώχεια, οικονομική κρίση, μειώσεις μισθών) σημαντικά κοινωνικά στρώματα οδηγούνται σε συνθήκες φτώχειας και οικονομικής δυσπραγίας, πρωτοφανούς για τη χώρα μας τα τελευταία 30 χρόνια. Στα 695.259 άτομα ανέρχονται οι εγγεγραμμένοι άνεργοι στα μητρώα του ΟΑΕΔ κατά το μήνα Σεπτέμβριο του 2011. Από αυτά 285.486 είναι άνδρες (ποσοστό 41,06%) και 409.773 είναι γυναίκες (ποσοστό 58,94%). Ο αριθμός αυτός παρουσιάζει αύξηση κατά 0,28% σε σχέση με τον προηγούμενο μήνα. Εξαίρεση δεν αποτελεί ο δήμος μας όπου εμφανίζονται συνεχώς αυξανόμενα ποσοστά ανεργίας.

Ποσοστό ανέργων γυναικών,ανδρών

Σύμφωνα με πληροφορίες που μας δόθηκαν από το Δήμο Καρπενησίου δεδομένων των προαναφερθεισών δυσχερών συνθηκών που αντιμετωπίζουν οι πολίτες ο δήμος θεωρεί ότι έχει ηθικό και κοινωνικό καθήκον να ανακουφίσει τις κοινωνικές ομάδες που χρήζουν βοήθειας και στήριξης. Συγκεκριμένα προγράμματα που συντηρούν και δυναμώνουν την κοινωνική συνοχή:

- Γεύματα αγάπης (μεσημεριανό που προσφέρεται σε επιλεγμένα άτομα)
- Βοήθεια στο σπίτι
- Κοινωνικό παντοπωλείο (σκοπός του οποίου είναι να προσφέρει σε πολύ φτωχές οικογένειες ένα ελάχιστο καλάθι τροφίμων κάθε μήνα)

3. Κοινωνικό Παντοπωλείο

Το Κοινωνικό Παντοπωλείο στοχεύει στην κάλυψη πρωτογενών αναγκών επιβίωσης για εύλογο χρονικό διάστημα για τον κάθε ωφελούμενο, μέχρι τη στιγμή που θα είναι σε θέση να στηρίζεται αποκλειστικά στις δυνάμεις του.

Σε μια κοινωνία που διαρκώς εξελίσσεται κανένας δεν μπορεί να μένει αμέτοχος και απαθής απέναντι στις ίσες ευκαιρίες και στην ενθάρρυνση πρωτοβουλιών με λόγια και πράξεις. Επομένως όλοι μας, σε όποια θέση κι αν βρισκόμαστε, μπορούμε να βοηθήσουμε το Κοινωνικό Παντοπωλείο συμμετέχοντας σε αυτό εθελοντικά ως άτομα, ως ομάδες ή ως επιχειρήσεις/εταιρείες.

Οι εθελοντικές προσφορές δύναται να περιλαμβάνουν τα εξής:

- Είδη πρώτης ανάγκης (τρόφιμα, ένδυση κλπ)
- Εργασία
- Χρήματα

Συνεπώς το Κοινωνικό Παντοπωλείο χρειάζεται κυρίως τη στήριξη των επιχειρήσεων - εταιριών, τακτικών και μη, καθώς αυτοί καθίστανται οι πλέον κατάλληλοι προμηθευτές αλλά φυσικά η στήριξη όλων των πολιτών είναι αυτή που θα το κάνει άκρως πετυχημένο και ξεχωριστό.

Μελετώντας το θέμα καταλήξαμε στο συμπέρασμα ότι παρά τις αγαθές προθέσεις όλων ο κόσμος έχει επειγόντως ανάγκη από μια διαφορετικού τύπου αντίδραση από τη φιλανθρωπία και διαφορετικού τύπου ηγεσία από τις αποσπασματικές, μεμονωμένες νομοθετικές ρυθμίσεις προκειμένου να αντιστρέψει τις συνέπειες αυτής της κρίσης.

Συμπεραίνουμε ότι η φτώχεια έχει άμεση σχέση με τα ανθρωπινά δικαιώματα και συνεπώς πρέπει με κάθε τρόπο οι κυβερνήσεις να βρουν τρόπους άμεσης αντιμετώπισης και των δυο αυτών θεμάτων. Ωφέλιμο θα ήταν και σε προσωπικό επίπεδο να προσπαθήσουμε να βοηθήσουμε τις ευπαθείς ομάδες έτσι ώστε να έχουν δικαίωμα στη ζωή.

Πηγές:

<http://www.hdr.undp.org>

<http://www.amnesty.org.gr/>

<http://www.unhabitat.org>

<http://el.wikipedia.org/wiki/%CE%A6%CF%84%CF%8E%CF%87%CE%B5%CE%B9%CE%B1>

<http://edu09.pbworks.com/w/page/34521723/%CE%A6%CF%84%CF%8E%CF%87%CE%B5%CE%B9%CE%B1%20%CE%BA%CE%B1%CE%B9%20%CE%BA%CE%BF%CE%B9%CE%BD%CF%89%CE%BD%CE%B9%CE%BA%CF%8C%CF%82%20%CE%B1%CF%80%CE%BF%CE%BA%CE%BB%CE%B5%CE%B9%CF%83%CE%BC%CF%8C%CF%82>

<http://www.stoppoverty.gr/about/diakirixi.asp>

<http://www.amnesty.org/en/campaigns/demand-dignity/issues/exclusion/story>

<http://archive.in.gr/news/reviews/review.asp?lngReviewID=842517>

<http://www.tovima.gr/finance/article/?aid=373036>

<http://google.gr>

ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ

Γιαταγάννα Ειρήνη-Μαρία
Γκρίζη Όλγα
Μαυρογόνατος Άγγελος
Μπισμπίκης Κώστας

Γυναίκες και Ανθρώπινα δικαιώματα

Τα ανθρώπινα δικαιώματα αναγνωρίστηκαν από τον ΟΗΕ και όλα τα κράτη μέλη, που ανέλαβαν την υποχρέωση να τα διαφυλάξουν, είχαν ως σκοπό το σεβασμό των θεμελιωδών ελευθεριών και των δικαιωμάτων του ανθρώπου. Συγκεκριμένα τα ανθρώπινα δικαιώματα ορίστηκαν και για τα δυο φύλα αλλά ακόμα και σήμερα σε πολλές περιπτώσεις τα δικαιώματα των γυναικών καταπατώνται και οι γυναίκες κακοποιούνται με το χειρότερο τρόπο.

1. Trafficking

Ένας τρόπος κακοποίησης των γυναικών είναι το **trafficking**. Ο όρος «trafficking» είναι ένας αγγλόφωνος όρος που έχει επικρατήσει και καθιερωθεί στο χώρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης αλλά και ανά τον κόσμο για να υποδηλώσει το κοινωνικό φαινόμενο της διεθνικής σωματεμπορίας. Με τον όρο trafficking εννοούμε μεταφορικά, τη διακίνηση ατόμων από χώρα σε χώρα.

Ο επίσημος ορισμός του trafficking αντλείται διεθνώς από το «Πρωτόκολλο των Ηνωμένων Εθνών για την Αποτροπή, Καταστολή και την Τιμωρία της Παράνομης διακίνησης Προσώπων με σκοπό τη Σεξουαλική και Οικονομική Εκμετάλλευση ιδιαίτερα Γυναικών και Παιδιών». Η εκμετάλλευση περιλαμβάνει, την εκμετάλλευση της πορνείας ή άλλες μορφές σεξουαλικής εκμετάλλευσης, την εξαναγκαστική εργασία, ή παροχή υπηρεσιών, τη διαμόρφωση συνθηκών σκλαβιάς, ή τη λήψη σωματικών οργάνων.

Οι μορφές του trafficking είναι:

- ✖ Πορνεία, Βιομηχανία του Σεξ
- ✖ Εξαναγκαστική εργασία
- ✖ Επαιτεία
- ✖ Εμπόριο βρεφών
- ✖ Εμπόριο οργάνων
- ✖ Πορνογραφία
- ✖ Αγορά νυφών
- ✖ Υποχρεωτική στράτευση ανηλίκων

Γιατί συμβαίνει;

Η εμπορία ανθρώπων δεν είναι αποκλειστικά και μόνο γέννημα της φτώχειας και της άνισης κατανομής του πλούτου, αλλά - κατά βάση - είναι ο διαχωρισμός των ανθρώπων σε ανώτερους και κατώτερους κοινωνικά, φυσικά και πνευματικά. Η δουλεία ενυπάρχει αιώνες σε όλους σχεδόν τους πολιτισμούς, πλήττει τα ευάλωτα κοινωνικά στρώματα και ομάδες.

Σύγχρονη μορφή της δουλείας είναι το trafficking. Οι γυναίκες και τα παιδιά ως ευάλωτες κοινωνικές ομάδες έχουν τα μεγαλύτερα ποσοστά θυματοποίησης τόσο για το σεξουαλικό εμπόριο όσο και για την εξαναγκαστική εργασία αλλά και τις υπόλοιπες μορφές που λαμβάνει το φαινόμενο.

Παρά τις διεθνείς απαγορεύσεις, οι σεξουαλικές κακοποιήσεις γυναικών και παιδιών αποτελούν πάγια πρακτική, τόσο κατά τη διάρκεια ειρηνικών όσο και εμπόλεμων περιόδων, ενώ οι δράστες παραμένουν ατιμώρητοι. Βασικοί παράγοντες ενισχύουν και διατηρούν το φαινόμενο: πρώτον, η ευάλωτη, άνιση και «συμπληρωματική» κοινωνική θέση των γυναικών και των παιδιών κατά την ειρηνική περίοδο και δεύτερον, η αδιαφορία των κυβερνήσεων για τη λήψη σοβαρών μέτρων πρόληψης, επιβολής ποινών στους δράστες και κοινωνικής ενσωμάτωσης του θύματος κατά τη μεταπολεμική περίοδο.

Πώς εκπορνεύονται τα θύματα;

Σε χώρες, όπου το βιοτικό επίπεδο του πληθυσμού είναι χαμηλό και η οικονομική κατάσταση άσχημη, η επιχείρηση του σεξ παρουσιάζει μεγάλη άνθηση. Τα θύματα μεταφέρονται, κυρίως, στα αστικά κέντρα, όπου υπάρχει μεγαλύτερη συγκέντρωση οίκων ανοχής και χώρων σεξουαλικής διασκέδασης.

Τα άτομα κρατούνται υπό συνθήκες φυλάκισης, με κάποιες διαφοροποιήσεις, ανάλογα με το είδος της επιχείρησης χωρίς πάντως δυνατότητα διαφυγής. Οι γυναίκες και τα παιδιά που κρατούνται φυλακισμένες στα κάθε είδους πορνεία, ζούνε υπό καθεστώς εκφοβισμού και ψυχολογικής βίας. Σπάνια επιχειρούν να φύγουν λόγω της σκληρής τιμωρίας που έπειτα υφίστανται, της άγνοιας της

γλώσσας της χώρας στην οποία βρίσκονται και του φόβου σύλληψής τους.

Εργάζονται πολλές ώρες ημερησίως, όλες τις ημέρες τις εβδομάδας, με εξαίρεση τις πρώτες ημέρες της εμμήνου ρύσεως. Συχνά, υποχρεούνται στην αδιάκοπη λήψη αντισυλληπτικών χαπιών προκειμένου να μη σταματούν ποτέ την εργασία τους και όσον αφορά στους ανήλικους συχνά στη λήψη ορμονών. Δεν έχουν δικαίωμα να αρνηθούν πελάτη, ούτε τις σεξουαλικές προτιμήσεις ή διαστροφές αυτού καθώς και να απαιτήσουν τη χρήση προφυλακτικού. Πολλές φορές βιάζονται, ξυλοκοποούνται και

κακοποιούνται σωματικά από τους πελάτες. Οι περιπτώσεις εγκυμοσύνης αντιμετωπίζονται με εκτρώσεις ή με πώληση των μωρών που γεννιούνται.

Τι είναι η εξαναγκαστική εργασία;

Η εξαναγκαστική εργασία αποτελεί την πιο διαδεδομένη μορφή δουλείας. Περισσότερα από 20 εκ. άνθρωποι παγκοσμίως (γυναίκες, παιδιά και άνδρες) βρίσκονται υπό συνθήκες δέσμιας εργασίας. Το άτομο και η εργασία του παρέχονται ως εγγύηση για την αποπληρωμή δανείου, του ιδίου ή μέλους της οικογένειας. Το δάνειο μπορεί να είναι ελάχιστο, όσο για παράδειγμα είναι το κόστος αγοράς ενός φαρμάκου, αλλά ικανό να καταστήσει το άτομο υπόδουλο για πολλά χρόνια. Στην πραγματικότητα το δάνειο δεν εξοφλείται ποτέ. Σε κάποιες χώρες, ιδίως, όπου ενυπάρχει έντονο το σύστημα της κοινωνικής διαστρωμάτωσης, το χρέος κληρονομείται από γενιά σε γενιά. Το άτομο μπορεί να εργάζεται σε σπίτια, αγρούς, εργοστάσια, βιομηχανίες, βιοτεχνίες κ.α. έως και 18 ώρες ημερησίως και κρατείται υπό συνθήκες φυλάκισης. Μορφή της υποχρεωτικής εργασίας είναι και η παιδική δουλεία.

Στόχοι του ΟΗΕ:

Τους στόχους για την καταπολέμηση του trafficking έθεσε ο ΟΗΕ με τη σύνοδο που πραγματοποίησε στη Βιέννη, με τη συμμετοχή περισσότερων από 100 χωρών. Η πρωτοβουλία του ΟΗΕ για την καταπολέμηση του trafficking ξεκίνησε το Μάρτιο του 2007. Στο πλαίσιο αυτής της εκστρατείας γίνεται προσπάθεια να πεισθούν οι κυβερνήσεις σε ολόκληρο τον κόσμο να επικυρώσουν το πρωτόκολλο του ΟΗΕ κατά του trafficking των ανθρώπων και παράλληλα να δημιουργήσουν το νομικό πλαίσιο για την καταπολέμηση του εγκλήματος.

Μέχρι το Σεπτέμβριο του 2011 μόνο 116 από τα 192 κράτη μέλη του ΟΗΕ έχουν υπογράψει και επικυρώσει το Πρωτόκολλο κατά του Trafficking, που τέθηκε σε ισχύ το 2005. Ωστόσο, ορισμένες από αυτές τις χώρες δεν έχουν ακόμη ξεκινήσει τη διαδικασία για τη σχετική νομοθέτηση. Μεταξύ των μελών του ΟΗΕ που δεν έχουν υπογράψει το Πρωτόκολλο είναι η Ινδία και το Πακιστάν, που έχουν σημαντικό πρόβλημα καθώς μεγάλος αριθμός πολιτών τους πέφτουν θύματα του trafficking. Η Ιαπωνία συγκαταλέγεται στις χώρες που δεν έχουν υπογράψει το Πρωτόκολλο παρότι βρίσκεται στις πρώτες θέσεις ως «προορισμός» του εμπορίου λευκής σαρκός.

Τι ισχύει στην Ελλάδα

Τον Οκτώβριο του 2002 ψηφίστηκε ο Νόμος 3064 για την αντιμετώπιση του trafficking. Ο νόμος θεωρεί τη διεθνική σωματεμπορία έγκλημα και παρέχει προστασία και αρωγή στα θύματα. Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις

Με το Ν. 3386/2005 «Είσοδος, διαμονή και κοινωνική ένταξη υπηκόων τρίτων χωρών στην Ελληνική Επικράτεια» (άρθρα 46 επ.), προβλέπεται η χορήγηση άδειας διαμονής σε θύματα εμπορίας ανθρώπων, για την οποία δεν απαιτείται καταβολή παραβόλου. Ειδική μέριμνα λαμβάνεται για τα ανήλικα θύματα με σκοπό τον ταχύτερο εντοπισμό της οικογένειάς τους και τη νομική εκπροσώπηση και στήριξή τους στην ποινική διαδικασία. Βασική καινοτομία αποτελεί η καθιέρωση προθεσμίας περίσκεψης, ώστε να μπορέσουν τα θύματα εμπορίας να συνέλθουν και να λάβουν απόφαση, ανεπηρέαστα από τους δράστες των σχετικών αδικημάτων. Παράλληλα, τα θύματα της εμπορίας ανθρώπων, πέρα από την προστασία και την ασφάλεια που εγγυώνται οι εισαγγελικές και αστυνομικές αρχές, έχουν δικαίωμα δωρεάν νομικής βοήθειας, ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης, ενώ τους παρέχονται υπηρεσίες μετάφρασης και διερμηνείας. Στο πλαίσιο του ίδιου νόμου κρίσιμη για την προστασία των γυναικών θυμάτων εμπορίας είναι η απαγόρευση της διοικητικής απέλασης εγκύου κατά τη διάρκεια της κύησης και για έξι μήνες μετά τον τοκετό.

Διαστάσεις της διεθνούς σωματεμπορίας παγκοσμίως

A woman in a red dress stands against a background of repeating text about social issues like drug abuse, slavery, and trafficking. The text is arranged in a grid-like pattern, with some words highlighted in red. The woman is positioned on the right side of the frame, facing away from the camera. The background text includes phrases like 'stop life on the street', 'drug abuse', 'stop white slavery', 'selling arrest pimp', 'stop hiv virus', 'rise your dignity', 'soul', 'horror', 'stop', 'aids', 'stop sex for money', 'stop', 'soul trafficking', 'slave', 'stop heroin', 'slave', 'life in prison', 'drug addiction', 'crime', 'save young', 'stop', 'slave', 'stop', 'sex', 'for money', 'stop', 'aids', 'stop', 'life on the street', 'stop drug abuse', 'stop', 'horror', 'life support', 'young people', 'educate', 'protect', 'stop', 'soul', 'heroin', 'trafficking', 'slave', 'selling', 'arrest', 'pimp', 'stop', 'hiv', 'virus', 'rise your dignity', 'soul', 'life in prison', 'drug addiction', 'crime', 'save young people', 'horror', 'life support', 'young people', 'educate', 'protect yourself'. The words 'stop', 'sex', and 'trafficking' are highlighted in red. The woman is wearing a red dress with a white belt. The background is a light gray color. The text is in a black, sans-serif font. The woman is standing with her arms at her sides. The overall image has a social and activist theme.

Σύμφωνα με τα στοιχεία της UNGIFT (ΟΗΕ – Παγκόσμια Πρωτοβουλία για την Καταπολέμηση του Trafficking) το 43% των θυμάτων εξωθούνται στην πορνεία, ενώ ένα μεγάλο ποσοστό οδηγείται ως φθηνό εργατικό προσωπικό σε μεγάλες βιομηχανίες τροφίμων, ποτών και υφαντουργίας στις αναπτυσσόμενες χώρες.

Περίπου 12.000 παιδιά εργάζονται στις φυτείες κακάο στην Ακτή Ελεφαντοστού. Εκατοντάδες παιδιά έχουν πουληθεί από τους γονείς τους για να δουλέψουν σε ψαράδικα ως δύτες στη λίμνη Βόλτα της Γκάνας, όπου με τα μικρά και λεπτά τους δάχτυλα ξεμπλέκουν τα δίχτυα.

Στην Ελλάδα τα θύματα του trafficking υπολογίζονται περίπου στις 20.000 – 25.000, με το 80% αυτών να είναι αλλοδαπές γυναίκες. Σύμφωνα με στοιχεία του υπουργείου Δημόσιας Τάξης για το 2007 τα θύματα του «εμπορίου λευκής σαρκός» προέρχονται από την Αλβανία, τη Βουλγαρία, τη Ρουμανία, τη Ρωσία, τη Μολδαβία, τη Νιγηρία, τη Λευκορωσία, τη Λιθουανία και την Ουκρανία.

Πρόκειται για γυναίκες και παιδιά από φτωχά κοινωνικά στρώματα και οικογένειες. Οι γυναίκες φεύγουν από τις χώρες τους με ψεύτικες υποσχέσεις για καλύτερη ζωή είτε στην Ελλάδα είτε αλλού στην Ευρώπη. Φτάνοντας όμως σε ελληνικό έδαφος, οι διακινητές τους αφαιρούν τα χρήματα, τα προσωπικά τους έγγραφα και διαβατήριά τους.

Στη συνέχεια υποχρεώνονται με απειλές να εργαστούν ως ιερόδουλες. Δυστυχώς, από τις αρχές του 1990 έως σήμερα οι Έλληνες πελάτες έχουν αυξηθεί κατά 600%. Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις του υπουργείου 1 στους 4 Έλληνες άντρες πληρώνει για τις υπηρεσίες των θυμάτων trafficking. Ένα εκατομμύριο επτακόσιοι χιλιάδες άνδρες χρησιμοποίησαν εξαναγκαστικά εκδιδόμενες γυναίκες και παιδιά στην Ελλάδα ενώ δόθηκαν περίπου 6.000.000.000€ από την πελατεία για τη χρήση εξαναγκαστικά εκδιδόμενων γυναικών και παιδιών.

Σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΛΑΣ., στην Ελλάδα το trafficking πραγματοποιείται από κυκλώματα, τα μέλη των οποίων προέρχονται από την Αλβανία, τη Βουλγαρία και τη Ρουμανία. Οι Έλληνες «περιορίζονται» στη σεξουαλική εκμετάλλευση των θυμάτων. Τα κυκλώματα αυτά σχετίζονται εκτός από το trafficking και με τη διακίνηση ναρκωτικών ή λαθρομεταναστών.

Επιπλέον στην Ελλάδα φθάνουν και προωθούνται στην εξαναγκαστική εργασία κάτω από συνθήκες δουλείας γυναίκες από την Ασία ως οικιακοί βοηθοί, ή εργάτριες σε μικροβιοτεχνίες. Τα θύματα σπανίως αμείβονται. Έξαρση επίσης παρουσιάζει και η εμπορία παιδιών τα οποία μεταφέρονται παράνομα κατά κύματα στην Ελλάδα, όπου προωθούνται κατά περίπτωση στην πορνεία και πορνογραφία, στο εμπόριο οργάνων στη διακίνηση ναρκωτικών, στη συμμετοχή σε μικροεγκλήματα, στη σεξουαλική

εκμετάλλευση τους στην εξαναγκαστική εργασία υπό τη μορφή της επαιτείας, την πώληση μικροαντικειμένων ή λουλουδιών, καθαρίσματος τζαμιών.

Η συγκλονιστική μαρτυρία μιας αλλοδαπής γυναίκας, θύματος του trafficking, που «παγιδεύτηκε στη δουλεία» και κατόρθωσε να γλιτώσει από τα δεσμά της στη Θεσσαλονίκη, δήλωσε: «Το όνομά μου είναι Αλεξάνδρα. Με νάρκωσαν, με απήγαγαν και με έφεραν λαθραία στην Ελλάδα, μετά με εξανάγκασαν να δουλεύω ως πόρνη».

«Μια μέρα, ένας ντόπιος, ένας πελάτης που δεν έμοιαζε με κανέναν άλλον, έγινε ένας από τους μεγαλύτερους ήρωες που θα μπορούσα να γνωρίσω. Με ρώτησε αν με κρατούσαν στον οίκο ανοχής ενάντια στη θέλησή μου και με βοήθησε να ελευθερωθώ όταν έμαθε την αλήθεια».

Η Αλεξάνδρα είναι ένα μόνο από τα θύματα της εμπορίας ανθρώπων που βρήκαν καταφύγιο στο ξενώνα της διεθνούς μη κυβερνητικής οργάνωσης A21, η οποία στοχεύει να βοηθήσει τα θύματα της εμπορίας ανθρώπων και στην κατάργηση της αδικίας.

Η εμπορία ανθρώπων είναι το δεύτερο μεγαλύτερο οργανωμένο έγκλημα στον κόσμο και αποτελεί την πιο κερδοφόρα παράνομη και εγκληματική επιχείρηση παγκοσμίως, μετά τη διακίνηση ναρκωτικών και το παράνομο εμπόριο όπλων. Τα θύματα του, κυρίως γυναίκες και παιδιά, που υπολογίζονται ετησίως σε πάνω από 2,5 εκατομμύρια, εξαναγκάζονται να ζουν και να εργάζονται κάτω από άθλιες και απάνθρωπες συνθήκες, να υφίστανται κάθε είδους κακοποίηση και κυρίως σεξουαλική, να γίνονται δότες οργάνων παρά τη θέληση τους, γεγονός που συχνά τους στοιχίζει την ίδια τους τη ζωή ή, στη καλύτερη περίπτωση τα καθιστά δια βίου ανάπηρα.

Οι αιτίες της ύπαρξης και της ραγδαίας ανάπτυξης του trafficking είναι πολλές και ποικίλες. Από την μια μεριά οι δυνάμεις του κακού είναι ισχυρές κι έχουν απλώσει παντού τα πλοκάμια τους, ενώ από την άλλη, οι πόλεμοι, οι βίαιες συγκρούσεις, οι φυσικές καταστροφές, η παγκόσμια οικονομική κρίση, η ανεργία και γενικότερα τα δεινά που προκαλούν τη φτώχεια, την ορφάνια και τα κύματα μετανάστευσης, δημιουργούν εύκολα θύματα.

Αν σε όλα αυτά προστεθεί η έλλειψη αυστηρής νομοθεσίας για τους εμπόρους του trafficking, η ανεπάρκεια των μηχανισμών προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των μηχανισμών επαγρύπνησης και καταστολής του φαινομένου, γίνεται φανερό το γιατί σήμερα ανθεί το trafficking.

Αξίζει να σημειωθεί ότι σε ορισμένες χώρες το trafficking δεν θεωρείται καν έγκλημα, ενώ οι προβλεπόμενες ποινές για τους εμπόρους ανθρωπίνων όντων είναι πολύ μικρές, θεαματικά μικρότερες απ' εκείνες που επιβάλλονται στους εμπόρους ναρκωτικών. Η κυριότερη όμως αιτία για τη διάπραξη αυτού του εγκλήματος κατά της ανθρωπότητας και της

ανθρώπινης αξιοπρέπειας, είναι η ύπαρξη πρόθυμης πελατείας. Αν δεν υπήρχαν άνθρωποι διατεθειμένοι να εκμεταλλευτούν με το χυδαιότερο και πιο απάνθρωπο τρόπο άλλους ανθρώπους, εκείνοι που εμπορεύονται ανθρώπινα όντα δεν θα είχαν κίνητρο για να στήνουν τις παγίδες τους.

Το trafficking υπάρχει γιατί υπάρχουν άνθρωποι που δεν σέβονται την ανθρώπινη ύπαρξη, που δεν διστάζουν να καταπατήσουν τα στοιχειώδη ανθρώπινα δικαιώματα για δικό τους όφελος, οικονομικό ή άλλου είδους.

Όσον αφορά τη ραγδαία ανάπτυξη του trafficking ενέχεται κυρίως η ελλιπής μέχρι στιγμής διακρατική συνεργασία και ο συντονισμός ενεργειών για την καταστολή του, καθώς και η έλλειψη πολιτικών που αντιμάχονται την εμπορία των ανθρώπων.

Διακόσια χρόνια μετά το τέλος του δουλεμπορίου μεταξύ της Αφρικής και του Δυτικού κόσμου, έχουμε την υποχρέωση να καταπολεμήσουμε ένα έγκλημα, που δεν έχει καμία θέση στον 21ο αιώνα.

Εύκολα μπορεί να αντιληφθεί κανείς ότι το trafficking είναι ένα έγκλημα που μόνο όλοι μαζί μπορούμε να αντιμετωπίσουμε.

Κανένας πολιτισμένος και συνειδητοποιημένος άνθρωπος δεν μπορεί να μείνει αμέτοχος σ' αυτόν τον αγώνα, δεν μπορεί να ανεχθεί αυτή την απάνθρωπη εκμετάλλευση ανθρώπου από άνθρωπο. Η αδιαφορία εδώ ισοδυναμεί με συνενοχή!

TRAFFICKING

2. Γυναίκες και διαφήμιση

Ένας άλλος τρόπος εκμετάλλευσης των γυναικών είναι μέσω της διαφήμισης. Η διαφήμιση είναι ένα αναπόσπαστο κομμάτι του τύπου, του ραδιοφώνου και των τηλεοπτικών προγραμμάτων. Η γυναίκα είναι με τη σειρά της ένα αναπόσπαστο κομμάτι της διαφήμισης. Πρόκειται όμως για μια σχέση ωφέλιμη ή για μια σχέση εκμετάλλευσης;

Μια αποτελεσματική διαφήμιση αποτελεί ουσιαστικά στοιχείο επιβίωσης μιας επιχείρησης, για αυτό προσέχοντας, θα διαπιστώσουμε πως τον πρωταγωνιστικό ρόλο στην πλειοψηφία των διαφημίσεων τον κατέχει η γυναίκα. Η φιγούρα της είναι πανταχού παρούσα: στην τηλεόραση, τοιχοκολλημένα στους δρόμους, στα περιοδικά. Στόχος είναι να προβληθεί η γυναικεία θηλυκότητα μόνο για να «πουλήσει», εκμηδενίζοντας τους

άλλους κοινωνικούς ρόλους της γυναίκας. Η γυναικεία φύση μετατρέπεται σε υλικό αγαθό προς κατανάλωση.

Μήπως σε αυτές τις περιπτώσεις η γυναίκα καταντά αντικείμενο;

Θα έλεγε κανείς ότι η γυναίκα μέσα από τη διαφήμιση μειώνεται, γιατί εκεί επιδεικνύονται μόνο τα σωματικά της προσόντα.

Σκοπός λοιπόν της διαφήμισης που περιέχει γυναίκα είναι να «πουλήσει». Τα σωματικά χαρίσματα μιας γυναίκας υπερέχουν σε βάρος των πνευματικών της, πάντα, άσχετα αν στην καθημερινή ζωή έχει αποδειχθεί ποικιλοτρόπως το αντίθετο. Μέσω της διαφήμισης προσβάλλεται η αξιοπρέπεια της γυναίκας και θίγεται η προσωπική της ελευθερία.

Είναι γεγονός ότι η γυναίκα γίνεται θύμα εκμετάλλευσης από τις διαφημιστικές εταιρείες με στόχο το μέγιστο κέρδος. Είτε η γυναίκα προβάλλεται σαν νοικοκυρά είτε σαν επιτυχημένη επαγγελματίας το αποτέλεσμα είναι το ίδιο. Χάνει την αξιοπρέπειά της και παίρνει αξία μόνο όταν προβάλλει το προϊόν της διαφήμισης.

Η κυριαρχία στερεοτύπων και προκαταλήψεων σε σχέση με τις γυναίκες είναι φανερή στη διαμόρφωση των διαφημίσεων. Πώς όμως νιώθουν οι γυναίκες βλέποντας τις διαφημίσεις; Οι γυναίκες που βλέπουν ή ακούν τις διαφημίσεις ταυτίζονται με τους ρόλους που τους αποδίδονται παρόλο που οι διαφημίσεις δεν παραπέμπουν στις εμπειρίες τους. Γιατί αυτές δεν είναι ούτε αψεγάδιαστα μανεκέν ούτε μοιραίες βαμπ. Παρόλα αυτά οι διαφημίσεις επιτυγχάνουν τον εμπορικό τους στόχο.

3. Κλειτοριδεκτομή

Η παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των γυναικών εκτός από τον εξευτελισμό και την εκμετάλλευση τους, επιτυγχάνεται και με το βασανισμό τους. Το μεγαλύτερο παράδειγμα βασανισμού των γυναικών είναι η κλειτοριδεκτομή.

«Τρεις φορές πονάει η αγάπη: Όταν σε κόβουν, όταν παντρεύεσαι κι όταν γεννάς».

Παλιό αφρικανικό γνωμικό

Κλειτοριδεκτομή είναι ο συνήθης όρος με τον οποίο αναφερόμαστε στον ακρωτηριασμό των γυναικείων γεννητικών οργάνων. Συνίσταται στην εκτομή μέρους ή ολόκληρης της κλειτορίδας, ή και των μικρών και μεγάλων χειλών του αιδοίου. Κάποιες φορές η διαδικασία ολοκληρώνεται με τη συρραφή της σχισμής και το στένεμα της εισόδου του κόλπου. Η πρακτική παρομοιάζεται συχνά με την ανδρική περιτομή, στην πραγματικότητα, όμως, το ακριβές αντίστοιχο στους άνδρες είναι ο ευνουχισμός. Δεν είναι σπάνιο, μικρά κορίτσια να πεθαίνουν επιτόπου τη στιγμή της

κλειτοριδεκτομής, από την ακατάσχετη αιμορραγία ή τον αφόρητο πόνο και το σοκ. Μικρά κορίτσια αιχμάλωτα της παράδοσης και των δεισιδαιμονιών υποβάλλονται ανυπεράσπιστα στο σκληρό έθιμο, βιώνοντας φρικτές συνέπειες σε όλη τους τη ζωή.

Χιλιάδες είναι οι περιπτώσεις γυναικών που μεγάλωσαν ακόμη και σε ανεπτυγμένες χώρες, που είναι επαγγελματικά επιτυχημένες και οικονομικά ανεξάρτητες, αλλά υπέμειναν την επέμβαση πεπεισμένες ότι «όλες οι γυναίκες του κόσμου την κάνουν» και ότι «είναι απαραίτητη για την ηθική τους καθαρότητα».

Αν και έχει αιώνες ζωής, η κλειτοριδεκτομή ήρθε στο φως της δημοσιότητας και έγινε επίκεντρο πολλών διεθνών επικριτικών εκστρατειών με τη σταδιακή δημοσιοποίηση, μέσω της ανάπτυξης των ΜΜΕ, των τεράστιων κινδύνων που δημιουργεί για την ανθρώπινη ζωή.

Υπάρχουν κυρίως τρεις τύποι κλειτοριδεκτομής:

1. Ο «ηπιότερος», που είναι το κόψιμο της άκρης ή και όλης της κλειτορίδας με ένα ξυράφι. Οι ισλαμικές αρχές την ονομάζουν «περιτομή Σούννα» και γενικά θεωρείται προτιμητέα, γιατί προκαλεί λιγότερα τραύματα σε σχέση με τους άλλους τύπους.
2. Ο δεύτερος τύπος κλειτοριδεκτομής είναι η ολική αφαίρεση της κλειτορίδας και μαζί με αυτή, των εσωτερικών (μικρών) χειλέων του αιδοίου. Πρόκειται για τον πιο διαδεδομένο τρόπο «γυναικείας περιτομής», σε ένα ποσοστό 80% σύμφωνα με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας.
3. Ο τρίτος και πιο «ριζικός» τύπος ακρωτηριασμού είναι ο λεγόμενος «αγκτηριασμός», που οι μεν Σουδανοί ονομάζουν «φαραωνική περιτομή», οι δε Αιγύπτιοι «σουδανική περιτομή». Πρόκειται για την αποκοπή ολόκληρης της κλειτορίδας, των εσωτερικών και εξωτερικών (μεγάλων) χειλέων, και στη συνέχεια, τη συρραφή της εισόδου του κόλπου, αφού προηγουμένως «ξυστεί» εσωτερικά, ώστε να κολλήσει με την επούλωση του τραύματος. Έτσι, το μόνο που απομένει, είναι μια μικροσκοπική τρύπα, από την οποία περνούν τα ούρα και το αίμα κατά την έμμηνο ρύση. Την πρώτη νύχτα του γάμου, ο άνδρας αναγκάζεται πολλές φορές να ανοίξει με μαχαίρι την είσοδο του γυναικείου κόλπου... Ευτυχώς ο αγκτηριασμός προτιμάται μόνο στο 5% περίπου του συνόλου των περιπτώσεων.

Τελετουργικό

Η κλειτοριδεκτομή είναι ένα θέμα «ταμπού» και τα υποψήφια θύματα αγνοούν τι θα υποστούν κατά τη διάρκεια της τελετής. Νομίζουν ότι θα είναι κάτι σαν μεγάλη γιορτή με πολλά δώρα. Τα «εργαλεία» της επέμβασης, σχεδόν ποτέ αποστειρωμένα, είναι απλά σπασμένα γυαλιά, λεπίδες, ξυράφια, σκουριασμένα μαχαίρια, σουγιάδες, νύχια δακτύλων, αιχμηρές πέτρες, αγκάθια ακακίας και ό,τι άλλο βρεθεί πρόχειρο. Οι πρωτόγονες αυτές εγχειρήσεις μπορούν να οδηγήσουν στο θάνατο τα κορίτσια, είτε από

το σοκ, είτε από τις μολύνσεις, είτε από την αιμορραγία που επακολουθεί. Την επέμβαση διενεργούν άτομα με ειδικές «μαγικές» δυνάμεις, εξέχοντα πρόσωπα της κοινότητας, συνήθως ηλικιωμένες γυναίκες που εκτελούν χρέη μαίας, θεραπεύτριας και μάγισσας. Συνήθως λαμβάνει χώρα τη νύχτα, ή τα χαράματα, μακριά από το χωριό, για να μην ακουστούν οι κραυγές των κοριτσιών και φοβηθούν τα άλλα που έπονται. Το προηγούμενο βράδυ έχει προηγηθεί και μια μικρή οικογενειακή γιορτή για το γεγονός και έχει σφαχτεί και το απαραίτητο κοτόπουλο για την περίπτωση. Κατόπιν η κοπέλα παραμένει απομονωμένη σε μια καλύβα, μακριά από το χωριό μέχρι να κλείσουν οι πληγές της. Τότε πλέον επιστρέφει «καθαρή» η έφηβη στο χωριό. Η ηλικία των κοριτσιών που ακρωτηριάζονται αρχίζει από τεσσάρων μέχρι δώδεκα περίπου ετών, αλλά έχει αναφερθεί και μέχρι τα τριάντα.

Το 60% περίπου των κοριτσιών και των γυναικών που έχουν υποστεί κλειτοριδεκτομή, ζουν στην Υποσαχάρια Αφρική, ενώ το 40% ζουν στη Μέση Ανατολή και στη Βόρεια Αφρική. Οι λόγοι επικράτησής της σχετίζονται περισσότερο με την εθνικότητα και λιγότερο με άλλες παραμέτρους. **Η πρακτική αυτή παραβιάζει τα δικαιώματα των γυναικών και των κοριτσιών στην υγεία, την προστασία, ακόμα και στη ζωή καθώς η επέμβαση αυτή ορισμένες φορές οδηγεί στο θάνατο.** Παρά το γεγονός ότι οι δεκαετίες εργασίας από τοπικές κοινότητες, κυβερνήσεις, εθνικούς και διεθνείς οργανισμούς έχουν συμβάλει στη μείωση της εξάπλωσης του ακρωτηριασμού των γεννητικών οργάνων των γυναικών σε πολλές περιοχές, η πρακτική αυτή παραμένει ευρέως διαδεδομένη.

Μαρτυρίες γυναικών

- ✖ **Zainab.** Υπέστη κλειτοριδεκτομή όταν ήταν 8 χρονών. «Οι δυο αδελφές μου, εγώ και η μητέρα μου πήγαμε να επισκεφτούμε τους συγγενείς μας. Υπέθεσα αρχικά ότι θα πηγαίναμε εκδρομή, αλλά λίγο αργότερα μας ανακοίνωσαν ότι επρόκειτο να υποστούμε ακρωτηριασμό των γεννητικών μας οργάνων. Μια ημέρα πριν την εγχείριση ένα άλλο κορίτσι που ακρωτηριαζόταν πέθανε πάνω στην επέμβαση. Τρομοκρατηθήκαμε πολύ, αλλά οι γονείς μας είπαν ότι ήταν υποχρέωσή μας και για αυτό το κάναμε. Ειλικρινά νομίσαμε ότι θα πεθαίναμε από τον πόνο. Χρειάζεται μια γυναίκα να σου κρατάει δυνατά το

στόμα για να μην ουρλιάζεις, δυο να σου κρατάνε το στήθος και άλλες δυο τα πόδια σου. Μετά τον ακρωτηριασμό μας δέσανε πολύ σφιχτά τα πόδια γύρω-γύρω σαν να μαθαίναμε να περπατάμε ξανά. Έπρεπε να κάνουμε μεγάλη προσπάθεια να πάμε στην τουαλέτα. Αν δεν τα καταφέρναμε μέσα σε 10 μέρες, θα υπήρχε μεγάλο πρόβλημα. Υποθέτω ότι ήμασταν πολύ τυχερές! Αναρρώσαμε επιτυχώς και δεν πεθάναμε όπως το άλλο κορίτσι».

- ✱ **Om Gad.** «Ήμουν 9 χρονών όταν μου ακρωτηρίασαν τα γεννητικά μου όργανα. Μου είπαν ότι πρόκειται για ένα σημαντικό γεγονός και οι γονείς μου με προετοίμαζαν λέγοντας: θα σφάξουμε και ένα κοτόπουλο για την περίπτωση! Έτσι εγώ νόμιζα ότι θα ήταν κάτι ευχάριστο και διασκεδαστικό. Η εξαδέλφη μου η Zahra υπέστη πρώτη την επέμβαση και την άκουσα να φωνάζει και να κλαίει. Εγώ τρομοκρατήθηκα και για αυτό έπρεπε να με κρατάνε. Ο ειδικός έκατσε μπροστά μου και έκανε την εγχείριση. Ούρλιαξα δυνατά για μια στιγμή και μετά έκανε έναν επίδεσμο από γάζα και βαμβάκι και τον τοποθέτησε στα χείλη του αιδοίου. Κατόπιν έπλενα κάθε μέρα την πληγή με νερό και μετά ψέκαζα επάνω μια σκόνη φτιαγμένη από έντομα. Η κλειτοριδεκτομή είναι απολύτως απαραίτητη και αποτελεί παράδοση. Επειδή τα εξωτερικά γεννητικά όργανα της γυναίκας μεγαλώνουν συνέχεια με την πάροδο του χρόνου και πρέπει να αφαιρούνται σε μικρή ηλικία. Ο λαός μου το κάνει και για αυτό έχω κι εγώ υποχρέωση να το κάνω».

- ✱ Η **Deega**, μια νεαρή Αφρικανή διηγείται ότι ο άντρας της την πρώτη νύχτα του γάμου κάλεσε μια μαία να «την ανοίξει με μαχαίρι», εφόσον ο ίδιος δεν μπορούσε με την σεξουαλική επαφή. «Εκείνη τοποθέτησε έναν κρόκο αυγού στα χείλη της πληγής, ώστε να μην αισθάνομαι πόνο κατά την επέμβαση. Παρόλα αυτά, πόνεσε πολύ. Ο άντρας βέβαια το απολαμβάνει, αλλά η γυναίκα υποφέρει από τους πόνους. Τώρα πια δεν πονάω. Αλλά να το απολαμβάνω, μου είναι αδύνατο...».
- ✱ Η **Hibo** αναφέρει για την περίοδό της: «Η περίοδος μου ερχόταν με πολύ μεγάλη δυσκολία, σταγόνα – σταγόνα και διαρκούσε 10 μέρες το λιγότερο. Μερικές φορές έπρεπε να μου βάλουν κάποιο αναισθητικό βότανο στη μήτρα για να αντέχω τον πόνο. Ο γιατρός πρότεινε να ανοίξει λίγο την οπή του κόλπου, ώστε να τρέχει πιο εύκολα το αίμα, αλλά οι γονείς μου δεν συμφωνούσαν...».
- ✱ Αξίζει να γίνει αναφορά και στην ειδική πρέσβειρα των Ηνωμένων Εθνών για την κατάργηση του ακρωτηριασμού των γεννητικών οργάνων, την

Σομαλή **Γουόρις Ντίρι**, η βιογραφία της οποίας κυκλοφόρησε με μεγάλη επιτυχία και στη Ελλάδα (Κάθλιν Μίλλερ, «Το λουλούδι της ερήμου»). Στο βιβλίο παραθέτει παραστατικά την ανατριχιαστική περιγραφή της εμπειρίας της: *«Την εγχείρηση την έκανε μια γριά τσιγγάνα, που στην κοινότητά μας τη θεωρούμε σημαντικό πρόσωπο, αλλά εγώ τη θεωρούσα φόνισσα. Τη νύχτα πριν την κλειτοριδεκτομή μου, η μητέρα με συμβούλεψε να μην πιω πολύ νερό η γάλα για να μη χρειαστεί να ουρήσω. Εκείνο το βράδυ η οικογένεια ασχολήθηκε περισσότερο μαζί μου, αυτή ήταν η παράδοση. Πριν ακόμη χαράξει με ξύπνησαν για την εγχείρηση... Πήγαμε σε μια απομακρυσμένη περιοχή, ανάμεσα σε θάμνους. Η μητέρα κάθισε σε ένα βράχο και μου έδωσε να δαγκώσω μια ρίζα δέντρου. Η τσιγγάνα έχωσε τα δάχτυλά της σ' ένα ταγάρι που φορούσε κι έβγαλε μια σπασμένη λεπίδα ξυραφιού. Έφτυσε πάνω της και τη σκούπισε στη ποδιά της. Αφού την καθάρισε, μου έδεσε τα μάτια με ένα μαντήλι για να μη βλέπω. Το επόμενο πράγμα που ένοιωσα ήταν να κόβουν τη σάρκα μου... Άκουσα τον πνιχτό ήχο της λεπίδας που πριόνιζε πέρα-δώθε το δέρμα μου. Τα πόδια μου άρχισαν να τρέμουν και να τραντάζομαι ανεξέλεγκτα. Προσευχήθηκα να τελειώσει γρήγορα. Κι έτσι έγινε, γιατί λιποθύμησα... Όταν ξύπνησα αντιμετώπισα σοβαρό πρόβλημα ούρησης... Το μόνο άνοιγμα που είχε μείνει για τα ούρα και το αίμα της περιόδου, ήταν μια μικροσκοπική τρύπα με διάμετρο ενός σπιρτόξυλου...».*

4. Απαγόρευση εκτρώσεων

Εκτός από την κλειτοριδεκτομή οι γυναίκες, κυρίως των αναπτυσσόμενων χωρών, βασανίζονται και εξαιτίας κάποιων νόμων των κρατών τους, που τους απαγορεύουν την έκτρωση σε κάθε περίπτωση, βάζοντας σε κίνδυνο την υγεία και τη ζωή τους.

Το 2005 εννέα υποστηρικτές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των γυναικών έκαναν μια έρευνα για διάφορα εγκλήματα και ανάμεσα σε όλα τα άλλα ξεσκέπασαν το έγκλημα του βιασμού ενός εννιάχρονου κοριτσιού, γνωστό ως Ροσίτα, που έκανε έκτρωση στη Νικαράγουα το 2003.

Από το 2006, νόμος της Νικαράγουα έχει απαγορεύσει ακόμη και τις εκτρώσεις για θεραπευτικούς λόγους, οι οποίες γίνονται όταν η υγεία της μητέρας κινδυνεύει. Η απαγόρευση των εκτρώσεων, όπως στη Νικαράγουα, είναι ασύμβατη με το διεθνή νόμο των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, σε σχέση με τα δικαιώματα που αυτός περιλαμβάνει όσον αφορά τη ζωή, την υγεία, και την μη διάκριση.

Έρευνες έχουν επίσης διεξαχθεί για τη χρηματοδότηση των οργανώσεων από μερικές από τις γυναίκες που έχουν ανακατευθεί στην περίπτωση της Ροσίτα.

Στις αρχές Οκτωβρίου 2008 οι Νικαραγουανές αρχές επιτέθηκαν στα γραφεία του Ερευνητικού Κέντρου Επικοινωνιών (CINCO) και του

κινήματος των Αυτόνομων Γυναικών (MAM), κατάσχοντας αρχεία και υπολογιστές που είχαν οικονομικά στοιχεία.

Οι γυναίκες της Νικαράγουα

Από τον Ιούλιο του 2008 η έκτρωση έχει απαγορευτεί σε όλες τις περιπτώσεις στη Νικαράγουα. Ο νόμος αφήνει ένα ολόκληρο έθνος γυναικών και κοριτσιών, των οποίων οι εγκυμοσύνες παρουσιάζουν επιπλοκές, στον κίνδυνο μοιραίων συνεπειών. Κάποιες ομάδες γυναικών και κοριτσιών έχουν επηρεαστεί ιδιαίτερα: συγκεκριμένα, οι έγκυες γυναίκες και κορίτσια, που χρειάζονται θεραπεία για ιάσιμες ασθένειες, ή που παρουσιάζουν επιπλοκές, ή που χρειάζονται φαρμακευτική αγωγή μετά από αποβολή ή έκτρωση, ή όσες έχουν επιζήσει από βιασμό ή αιμομιξία. Στη Νικαράγουα, η συντριπτική πλειοψηφία των κοριτσιών που είναι έγκυες από βιασμό ή αιμομιξία είναι μεταξύ 10 και 14 ετών και η υγεία και η ζωή τους τίθενται σε κίνδυνο από τις επισφαλείς αμβλώσεις ή τις γέννες σε πολύ νεαρή ηλικία. Τα θύματα βιασμού που κάνουν παράνομα εκτρώσεις αντιμετωπίζουν φυλάκιση αν η έκτρωση ανακαλυφθεί, όπως και αυτοί που τις παρακολουθούν.

Ο αναθεωρημένος ποινικός κώδικας απαγορεύει όλους τους τύπους έκτρωσης και επιβάλλει φυλάκιση στις γυναίκες και τα κορίτσια που επιδιώκουν ή κάνουν άμβλωση, ανεξάρτητα από τις περιστάσεις. Ο ποινικός κώδικας επίσης επιβάλλει μεγάλες ποινές φυλάκισης στους προσφέροντες ιατρικές υπηρεσίες που προκαλούν οποιαδήποτε βλάβη στο έμβρυο, ανεξάρτητα από την πρόθεση, ακόμα κι αν συμβαίνει στην περίπτωση που προσφέρει αγωγή ώστε να σώσει τη ζωή μιας γυναίκας ή ενός κοριτσιού.

Ο ποινικός κώδικας έρχεται σε σύγκρουση με τους νικαραγουανούς μαιευτικούς κανόνες και τα πρωτόκολλα που εκδίδονται από το υπουργό Υγείας που εξουσιοδοτούν τις θεραπευτικές αμβλώσεις ως κλινικές απαντήσεις στις συγκεκριμένες περιπτώσεις, φέρνοντας τους γιατρούς σε δύσκολη θέση.

Η Νικαράγουα έχει δεσμευθεί στη μείωση της μητρικής θνησιμότητας κατά 75 τοις εκατό μέχρι το 2015. Η κυβέρνηση έχει εισαγάγει διάφορα προγράμματα για να αποτρέψει τη μητρική θνησιμότητα με την αυξανόμενη χρηματοδότηση στον τομέα της υγείας.

5. Βιασμός

Παρόμοια προβλήματα αντιμετώπισαν και οι γυναίκες στη Γιουγκοσλαβία κατά τη διάρκεια του πολέμου του 1992-1995, αφού μετά από μαζικό βιασμό τους απαγορεύονταν οι εκτρώσεις· έτσι ο βιασμός χρησίμευσε ως όπλο πολέμου.

Η βοσνιακή κυβέρνηση απέτυχε να αποδώσει δικαιοσύνη για χιλιάδες γυναίκες που βιάστηκαν κατά τη διάρκεια αυτού του πολέμου.

Η Διεθνής Αμνηστία ανησυχεί για το ότι οι αρχές της Βοσνίας-Ερζεγοβίνης έχουν ερευνήσει και έχουν διώξει ποινικώς μόνο έναν πολύ περιορισμένο αριθμό περιπτώσεων εγκλημάτων πολέμου με σεξουαλική βία προς τις γυναίκες.

Περισσότερο από 13 χρόνια αφότου τελείωσε ο πόλεμος πολλοί κατηγορούμενοι για βιασμούς πολέμου συνεχίζουν να μένουν ατιμώρητοι και να ζουν στις ίδιες κοινότητες με τα θύματά τους. Ένας οργανισμός του Λονδίνου υποστήριξε ότι οι αρχές της Βοσνίας έχουν επίσης αποτύχει να προωθήσουν σημαντικά μέτρα στήριξης και προστασίας για τους επιζώντες.

Τα αποτελέσματα για τους επιζώντες είναι συνεχής φόβος για την ασφάλειά τους, που τους αποθαρρύνει να εμφανιστούν στο δικαστήριο και να εξακριβώσουν ότι έγινε.

Δεν υπάρχουν αξιόπιστες στατιστικές για τον αριθμό γυναικών που βιάστηκαν, αλλά το Συμβούλιο της Ευρώπης τις υπολογίζει στις 20.000. Η αναφορά επίσης τονίζει την αδυναμία των δικαστηρίων της χώρας και ένα ανεπαρκές νομικό πλαίσιο. Η αμνηστία ανησυχεί «για το ότι ορισμένες δαπάνες σχετικές με τα εγκλήματα της σεξουαλικής βίας μειώθηκαν στη μήνυση προκειμένου να επισπευστούν οι διαδικασίες».

Μία περίπτωση βιασμού στην Ελλάδα που αποτελεί παράδειγμα για το πόσο άδικα αντιμετωπίζει τις γυναίκες και ειδικά τα θύματα βιασμού ακόμη και η ελληνική δικαιοσύνη είναι η περίπτωση της Νάταλι Καρνίφ.

Η Νάταλι Καρνίφ είναι μια νεαρή κοπέλα από τον Καναδά. Είναι δημοσιογράφος και το 2005 ήρθε στην Ελλάδα.

Κάνοντας μια βόλτα στην Αθήνα συνάντησε έναν άντρα ο οποίος προσφέρθηκε να την ξεναγήσει στην Ακρόπολη. Κάποια στιγμή πείνασε και αγόρασε μια τυρόπιτα. Της πρόσφερε τη μισή και συνέχισαν τη βόλτα τους. Η Νάταλι μετά από λίγο ένιωθε το κεφάλι της βαρύ. Ο άντρας αυτός είχε βάλει μέσα στην τυρόπιτα ένα ισχυρό υπνωτικό. Η κοπέλα ξύπνησε σ' ένα κρεβάτι ξενοδοχείου και συνειδητοποίησε ότι είχε βιαστεί. Αμέσως μόλις έφυγε από το ξενοδοχείο κατήγγειλε το βιασμό της σε δυο αστυνομικά τμήματα εκ των οποίων το ένα δεν μπορούσε να κάνει κάτι για να τη βοηθήσει.

Επισκέφτηκε γιατρούς στην Ελλάδα και το εξωτερικό και μόνο ένας ιδιώτης γιατρός στην Αγγλία της έδωσε αγωγή και συμβουλές. Η κοπέλα έφυγε για τον Καναδά ζητώντας μόνο την καταδίκη του βιαστή της ίδιας και τεσσάρων άλλων γυναικών. Στις δύο πρώτες δίκες αυτού του άντρα δεν ειδοποιήθηκε καν. Στην τρίτη δίκη ειδοποιήθηκε για να παρευρεθεί αλλά δεν μπόρεσε να πάει. Έτσι της επέβαλαν πρόστιμο 220 ευρώ.

Λόγω κάποιων γεγονότων η δίκη αναβλήθηκε δύο φορές. Η Νάταλι απογοητεύτηκε με τις δικαστικές αρχές της Ελλάδας και πιστεύει πως το δικαστήριο έκανε ό,τι γινόταν για να μην πραγματοποιηθεί αυτή η δίκη. Στην αίθουσα του δικαστηρίου αισθανόταν πως κανένας δεν της συμπαραστεκόταν αφού όλοι την κοίταζαν εχθρικά. Το Ελληνικό Παρατηρητήριο Συμφωνιών του Ελσίνκι ήταν το μόνο που ήταν κοντά της. Η Νάταλι πλέον φοβάται να περπατάει μόνη της στην Αθήνα και πιστεύει πως η Ελληνική δικαιοσύνη είναι ένα σχήμα απόλυτα οξύμωρο. Συμπεραίνουμε λοιπόν πως στην Ελλάδα οι βιασμένες γυναίκες αντιμετωπίζονται από τα νοσοκομεία, την αστυνομία και τη δικαιοσύνη με επιπολαιότητα, ανευθυνότητα και απόλυτη ανοργανωσιά.

6. Η περίπτωση Κούνεβα

Όμως τα θύματα βιασμού στην Ελλάδα δεν είναι οι μόνες γυναίκες, των οποίων τα δικαιώματα καταπατώνται και τις οποίες η δικαιοσύνη μας δεν στηρίζει. Ένα άλλο παράδειγμα ανευθυνότητας και αδιαφορίας από το κράτος μας είναι η κακοποίηση και η επίθεση με βιτριόλι στην Κωνσταντίνα Κούνεβα που αγωνίστηκε για τα δικαιώματα των συνεργατών της.

Η Κωνσταντίνα Κούνεβα, εθνογράφος και μετανάστρια από τη Βουλγαρία, δέχτηκε επίθεση με βιτριόλι επειδή στήριζε και έκανε αγώνα για τα δικαιώματα των καθαριστριών.

Η υπόθεση της είναι ακόμα ανοιχτή, και πολλές διαδηλώσεις έχουν γίνει για να την υπερασπιστούν και να τη στηρίξουν. Η Κωνσταντίνα δούλεψε στην Ελλάδα ως καθαρίστρια για να διασφαλίσει την περίθαλψη του γιού της. Η θέση της είναι ότι οι καθαριστές πρέπει να αναγνωριστούν ως επάγγελμα και να παίρνουν ένσημα και κανονικό μισθό.

Πλέον έχει περάσει το μεγαλύτερο κίνδυνο, τα σημάδια στο σώμα της έχουν επουλωθεί, αλλά τα σημάδια στη μνήμη της είναι ακόμα νωπά.

Η Κωνσταντίνα αντιμετωπίστηκε από τις αρχές βάνανυσα μιας και της φέρθηκαν με πολύ βίαιο τρόπο. Όμως για άλλη μία φορά η δικαιοσύνη δεν αποδόθηκε και οι ένοχοι είναι ακόμα ελεύθεροι. Τέλος, με τη στάση αυτή οι ελληνικές αρχές καταλύουν το δημοκρατικό χαρακτήρα της χώρας μας και καταπατούν τα ανθρώπινα δικαιώματα της γυναίκας και του πολίτη.

Μέσα από αυτή την εργασία καταλάβαμε ότι όσες προσπάθειες και αν έγιναν για να αναγνωριστούν τα δύο φύλα ως ισότιμα και να σταματήσουν οι αδικίες σε βάρος των γυναικών, αυτό δεν επιτεύχθηκε και ακόμα και στις μέρες μας η ανισότητα, η εκμετάλλευση και η κακοποίηση των πιο αδύναμων δεν έχει σταματήσει. Για αυτό αν και θα μπορούσαμε να κλείσουμε με τη διαπίστωση του Νίκου Γκάτσου στην ιστορία του πρίγκιπα Κεμάλ: «αυτός ο κόσμος δεν πρόκειται να αλλάξει ποτέ» πιστεύουμε ότι ο κόσμος αυτός πρέπει και μπορεί να αλλάξει με τη δική μας συνειδητοποίηση και τους δικούς μας αγώνες.

ΠΗΓΕΣ

www.google.gr

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΟ «ΒΗΜΑ»

ΣΚΕΦΤΟΜΑΙ ΚΑΙ ΓΡΑΦΩ ΓΥΝΑΙΚΑ ΚΑΙ ΔΙΑΦΗΜΙΣΗ

- × <http://news.kathimerini.gr/4dcgi/ w articles columns 2 02/05/2009 312 848>
- × http://www.ask4.gr/index.php?option=com_fireboard&Itemid=26&func=view&id=827&catid=47
- × http://www.unicef.gr/news/2009/dt3009_R.php
- × <http://www.pare-dose.net/?p=3090>
- × Βίντεο: <http://www.youtube.com/watch?v=rdFlHlepZ9U>
- × <http://www.youtube.com/watch?v=yerPe3qFdze>
- × http://www.obrela.gr/ekstrateia_trafficking.htm
- × <http://www.tovima.gr/society/article/?aid=429546>
- × http://www.star.gr/ellada_kosmos/116023/
- × <http://thebest.gr/news/index/viewStory/98225>
- × http://www.rthess.gr/articles_det.asp?artid=18118
- × <http://ostria-gr.blogspot.com/2011/11/trafficking.html>
- × <http://www.isotita.gr/index.php/docs/c61/>
- × http://www.obrela.gr/ekstrateia_trafficking.htm
- × http://www.childfamily.gr/gr/fighting_for/trafficking.cfm
- × http://www.antigone.gr/en/projects/files/project_deliverables/ALF_GREEK_national_report.pdf
- × <http://entosfylou.wordpress.com/category/trafficking-%CE%B2%CE%B9%CE%BF%CE%BC%CE%B7%CF%87%CE%B1%CE%BD%CE%AF%CE%B1-%CF%84%CE%BF%CF%85-%CF%83%CE%B5%CE%BE-%CE%BA%CE%B1%CE%B9-%CF%83%CF%8D%CE%B3%CF%87%CF%81%CE%BF%CE%BD%CE%BF-%CE%B4%CE%BF%CF%85/>
- × <http://www.qualitynet.gr/displayITM1.asp?ITMID=62538&LANG=GR>
- × <http://psychografimata.com/3165/human-trafficking/>
- × http://www.netrino.gr/reloaded/blog-post.php?bp_id=664
- × Έντυπο από τη Γενική Γραμματεία Ισότητας (Υπουργείο Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης) με στόχο την ενημέρωση για την εμπορία ανθρώπων (trafficking).
- × Διαφημιστικό βίντεο από τη Γενική Γραμματεία Ισότητας (Υπουργείο Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης) με στόχο την ενημέρωση για την εμπορία ανθρώπων (trafficking).

ΓΕΝΙΚΟ ΛΥΚΕΙΟ ΚΑΡΠΕΝΗΣΙΟΥ

ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ - ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΣ

ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ

Κελέση Ελένη

Ντάλλα Σοφία

Παπαδημητρίου Κωνσταντίνος

Τσακνιά Σοφία

ΚΑΡΠΕΝΗΣΙ 11-1-2012

Ανθρώπινα δικαιώματα

1. Ιστορικά

Όλοι οι άνθρωποι έχουν ορισμένα δικαιώματα απλά και μόνο επειδή είναι ανθρώπινα όντα. Τα δικαιώματα αυτά είναι κανόνες που σου επιτρέπουν να είσαι, να κάνεις και να έχεις. Τα δικαιώματα υπάρχουν για να σε προστατέψουν από ανθρώπους που ίσως να θέλουν να σου κάνουν κακό ή να σε πληγώσουν. Υπάρχουν 30 δικαιώματα που περιέχονται σε ένα έγγραφο γνωστό ως Οικουμενική Διακήρυξη των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων το οποίο δημιουργήθηκε το 1948 από τα Ηνωμένα Έθνη τον Οργανισμό που έχει σαν σκοπό να φέρει την ειρήνη στον κόσμο.

Παρά το γεγονός ότι ο άνθρωπος ανήκει στο είδος Homo Sapiens δεν μπόρεσε από την αρχή να ρυθμίσει τις σχέσεις του με τους άλλους, ώστε να έχει εγγυημένες ελευθερίες. Όσοι είχαν δύναμη επέβαλαν τις θελήσεις τους στους άλλους. Όμως το 539 π. Χ. ο Κύρος ο Μέγας αποφάσισε να τα αλλάξει όλα. Έκανε κάτι τελείως επαναστατικό, ανακοίνωσε ότι όλοι οι σκλάβοι ήταν ελεύθεροι να φύγουν, είπε επίσης ότι οι άνθρωποι είχαν την ελευθερία να επιλέξουν τη θρησκεία τους, ανεξάρτητα από την ομάδα στην οποία ανήκουν. Κατέγραψαν τα λόγια του σε ένα πήλινο πινάκιο, γνωστό ως ο κύλινδρος του Κύρου. Και έτσι απλά γεννήθηκαν τα ανθρώπινα δικαιώματα. Η ιδέα αυτή γρήγορα εξαπλώθηκε στην Ινδία, στην Ελλάδα, και τελικά στη Ρώμη. Στη Ρωμαϊκή αυτοκρατορία πρόσεξαν πως οι άνθρωποι από τη φύση τους, ακολουθούσαν συγκεκριμένους κανόνες ακόμη κι αν δεν τους επέβαλλε κανείς. Αυτό το ονόμασαν Φυσικό Δίκαιο. Αυτοί όμως που είχαν την εξουσία το καταπατούσαν συνεχώς. Μέχρι που 1000 χρόνια μετά, στην Αγγλία, με την Magna Charta απέσπασαν από το βασιλιά τη συμφωνία ότι κανείς δεν μπορούσε να ακυρώσει τα δικαιώματα των ανθρώπων. Το 1628 μετά από τη Βρετανική αίτηση για Δικαιώματα, τα δικαιώματα των ανθρώπων τελικά αναγνωρίστηκαν και οι άνθρωποι ήταν πλέον ασφαλείς έναντι αυτών που ήταν στην εξουσία, αλλά κατά κάποιον τρόπο χρειάστηκε μια ομάδα Βρετανών επαναστατών στη Βόρεια Αμερική το 1776 που κήρυξαν την Ανεξαρτησία τους για να αναγνωριστεί από το βασιλιά ότι όλοι οι άνθρωποι έχουν δημιουργηθεί ίσοι. Αυτό δε σήμαινε ότι στο βασιλιά άρεσε η ιδέα αλλά δεν μπορούσε να το σταματήσει και έτσι γεννήθηκαν οι Η. Π. Α.

Οι Γάλλοι αμέσως ακολούθησαν τα χνάρια τους και επαναστάτησαν το 1789 για τα δικά τους δικαιώματα. Η λίστα των αιτημάτων τους ήταν μεγαλύτερη και επέμειναν ότι αυτά τα δικαιώματα δεν ήταν κάτι φτιαχτό, αλλά ήταν φυσικά. Η αντίληψη των Ρωμαίων σχετικά με το Φυσικό Δίκαιο, μετατράπηκε τώρα σε αυτή των Φυσικών Δικαιωμάτων. Αυτό δεν τους εντυπωσίασε όλους. Στη Γαλλία ένας στρατηγός που λεγόταν Ναπολέον,

αποφάσισε να ανατρέψει τη Νέα Γαλλική Δημοκρατία και να ονομαστεί αυτοκράτορας του κόσμου. Το 1800 μ.Χ. ο Ναπολέων ξεκινά να κατακτήσει την Ευρώπη. Σχεδόν τα κατάφερε, όμως τα κράτη της Ευρώπης ενώθηκαν και τον νίκησαν και τα ανθρώπινα δικαιώματα έγιναν ξανά ένα σημαντικό ζήτημα. Συντάχθηκαν οι διεθνείς βάσεις που παρείχαν ευρέως πολλά δικαιώματα στους Ευρωπαίους, αλλά μόνο στους Ευρωπαίους. Ο υπόλοιπος κόσμος δεν είχε κατά κάποιον τρόπο τα προσόντα για κάτι τέτοιο, αντίθετα υποτάχθηκε στις τεράστιες αυτοκρατορίες της Ευρώπης.

Όμως ένας νεαρός δικηγόρος από την Ινδία, αποφάσισε να το αλλάξει αυτό. Το όνομά του ήταν Μαχάτμα Γκάντι και ενώ αντιμετώπιζε τη βία επέμεινε ότι όλοι οι άνθρωποι της γης είχαν δικαιώματα και όχι μόνο οι Ευρωπαίοι. Ακόμη και οι ίδιοι οι Ευρωπαίοι άρχιζαν να συμφωνούν σε αυτό αλλά τα πράγματα δεν ήταν τόσο εύκολα. Δυο Παγκόσμιοι πόλεμοι ξέσπασαν. Στη διάρκεια του Δεύτερου ο Χίτλερ εξόντωσε το μισό πληθυσμό των Εβραίων στη γη, σε φρικτά στρατόπεδα θανάτου. Συνολικά σκοτώθηκαν 90.000.000 άνθρωποι. Ποτέ άλλοτε τα ανθρώπινα δικαιώματα δεν είχαν φτάσει σε τέτοιο σημείο εκμηδένισης και ποτέ άλλοτε ο κόσμος δε χρειαζόταν τόσο απεγνωσμένα αναγέννηση.

Έτσι λοιπόν το 1948, υπό την αιγίδα της Ελεανόρ Ρούσβελτ, υπογράφηκε η Παγκόσμια Διακήρυξη των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων με την ελπίδα ότι κάποτε όλοι οι άνθρωποι παντού στον κόσμο θα είναι, θα κάνουν και θα έχουν με τον ίδιο τρόπο.

2. Πρόσφυγες-Μετανάστες

Μια καλύτερη ζωή, μια μόνιμη εργασία, ένα σπίτι και ασφάλεια ζητούν καθημερινά πρόσφυγες και μετανάστες. Δυο όροι που αντιστοιχούν σε ανθρώπους κατατρεγμένους, βασανισμένους και πεινασμένους. Όμως τι

σημαίνει κάθε ένας από αυτούς;

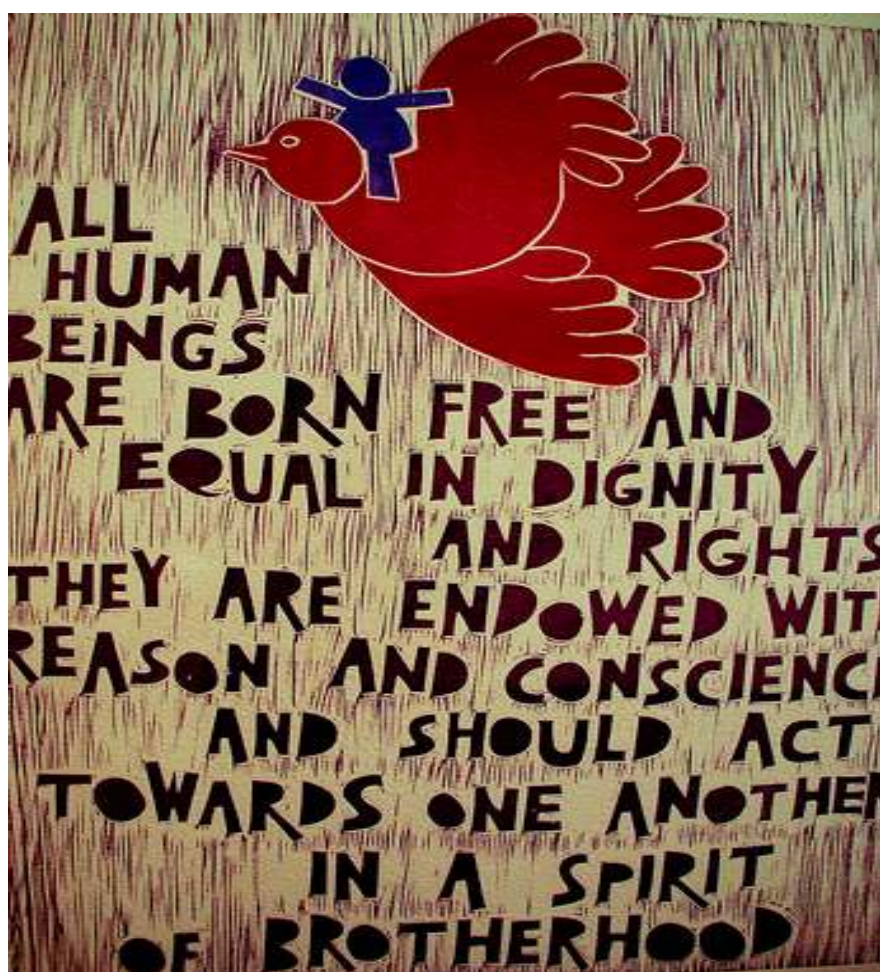
Ποιος είναι πρόσφυγας; Πρόσφυγες κατά τη σύμβαση του 1951 είναι οι άνθρωποι που εγκαταλείπουν τη χώρα τους, επειδή δε θέλουν ή δεν μπορούν να ζήσουν σε αυτή, φοβούμενοι τη δίωξη για λόγους θρησκείας, φυλής, εθνικότητας, ένταξης σε ιδιαίτερη κοινωνική ομάδα ή πολιτικών πεποιθήσεων και γενικά, άτομα που τρέπονται σε φυγή εξαιτίας συρράξεων ή γενικευμένης βίας. Προστατεύονται εν μέρει από την κυβέρνηση της χώρας στην οποία εγκαθίστανται και από Μη Κυβερνητικές, μη Κερδοσκοπικές Οργανώσεις (ΜΚΟ). Πρόσφυγας χαρακτηρίζεται αυτός που έχει γίνει δεκτή η αίτησή του για άσυλο. Έως ότου αναγνωριστεί ως τέτοιος κατατάσσεται σε μια ειδική ομάδα και ονομάζεται αιτών άσυλο. Ένας αιτών άσυλο έχει καταθέσει αίτημα ασύλου και αναμένει την αποδοχή ή την απόρριψή του. Μια τρίτη μορφή πρόσφυγα είναι ο εσωτερικά εκτοπισμένος. Εσωτερικά εκτοπισμένος καθίσταται κάποιος όταν βρίσκεται εντός των συνόρων της χώρας του και αναζητά καινούρια εστία για τους ίδιους λόγους με τον πρόσφυγα. Η κυβέρνηση της χώρας ενός εσωτερικά εκτοπισμένου μπορεί να τον προστατεύει, αλλά μπορεί να είναι και εναντίον του. Ο λόγος που κάποιος βρίσκεται εκτός της χώρας καταγωγής του είναι επειδή κινδυνεύει πραγματικά να υποστεί παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων του στη χώρα του εξαιτίας της ταυτότητάς του ή των πεποιθήσεών του. Εξαιτίας της δίωξης που μπορεί να αντιμετωπίσει, ένας πρόσφυγας δικαιούται να προστατευθεί από μια εξαναγκαστική επιστροφή στη χώρα καταγωγής του (αρχή της μη επαναπροώθησης). Εκτός από τα δικαιώματα που έχουν όλοι οι άνθρωποι, ο πρόσφυγας δικαιούται αυτήν την προστασία, **όπως επίσης και προστασία από δίωξη για παράνομη είσοδο, έγγραφα ταυτότητας και ταξιδιωτικά έγγραφα και πρόσβαση σε μια μακροπρόθεσμη λύση.** Αυτή μπορεί να είναι η ενσωμάτωση στη χώρα που του παρέχει άσυλο, η εγκατάσταση σε μια άλλη χώρα ή ο εθελούσιος επαναπατρισμός στη χώρα καταγωγής του, εφόσον αυτή γίνεται με ασφάλεια και αξιοπρέπεια.

Όμως, οι πρόσφυγες, ενώ αντιμετωπίζονται ως ξεχωριστή κατηγορία από τους μετανάστες, συχνά ταξιδεύουν μαζί, χρησιμοποιούν τους ίδιους μεταναστευτικούς δρόμους ή πέφτουν θύματα των ίδιων κυκλωμάτων εμπορίας ανθρώπων και πολλές φορές αντιμετωπίζουν τις ίδιες παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στις χώρες μετάβασης ή στις χώρες προορισμού. Εκτιμάται ότι υπάρχουν περίπου 11,4 εκατομμύρια πρόσφυγες στον κόσμο.

Από την άλλη ποιος είναι πραγματικά ένας μετανάστης; Μετανάστης είναι ο άνθρωπος που εγκαταλείπει τη χώρα του για διάφορους λόγους (εργασία, βλέψεις για καλύτερη ζωή και εξέλιξη κ.λπ.). Ένας μετανάστης μπορεί να μείνει σε μια χώρα για μικρό χρονικό διάστημα όπως ένα χρόνο, αλλά και

μόνιμα. Οικονομικός θεωρείται ο μετανάστης που φεύγει από τη χώρα του επικαλούμενος οικονομικούς λόγους.

Ουδέτερη κατηγορία αποτελεί ο ανιθαγενής που είναι η περίπτωση ανθρώπου που δεν είναι υπήκοος κανενός κράτους, ή αλλιώς κάποιος που απολαμβάνει λιγότερα προνόμια και δικαιώματα από τους νόμιμους πολίτες μιας χώρας. Ο τρόπος της ζωής του, που μπορεί να χαρακτηριστεί κουραστικός, του στερεί ανθρώπινα δικαιώματα του άρα είναι καταστροφικός για αυτόν. Οι ανιθαγενείς μπορούν να χαρακτηριστούν πρόσφυγες παρά το γεγονός ότι κάποιοι από αυτούς δεν έχουν μετακινηθεί ποτέ από τη χώρα τους.

3. Η Οικουμενική Διακήρυξη των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών

ΠΡΟΟΙΜΙΟ

Επειδή η αναγνώριση της αξιοπρέπειας, που είναι σύμφυτη σε όλα τα μέλη της ανθρώπινης οικογένειας, καθώς και των ίσων και αναπαλλοτρίωτων δικαιωμάτων τους αποτελεί το θεμέλιο της ελευθερίας, της δικαιοσύνης και της ειρήνης στον κόσμο.

Επειδή η παραγνώριση και η περιφρόνηση των δικαιωμάτων του ανθρώπου οδήγησαν σε πράξεις βαρβαρότητας, που εξεγείρουν την ανθρωπίνη συνείδηση, και η προοπτική ενός κόσμου όπου οι άνθρωποι θα είναι ελεύθεροι να μιλούν και να πιστεύουν, λυτρωμένοι από τον τρόμο και την αθλιότητα, έχει διακηρυχθεί ως η πιο υψηλή επιδίωξη του ανθρώπου.

Επειδή έχει ουσιαστική σημασία να προστατεύονται τα ανθρώπινα δικαιώματα από ένα καθεστώς δικαίου, ώστε ο άνθρωπος να μην αναγκάζεται να προσφεύγει, ως έσχατο καταφύγιο, στην εξέγερση κατά της τυραννίας και της καταπίεσης.

Επειδή έχει ουσιαστική σημασία να ενθαρρύνεται η ανάπτυξη φιλικών σχέσεων ανάμεσα στα έθνη.

Επειδή, με τον καταστατικό Χάρτη, οι λαοί των Ηνωμένων Εθνών διακήρυξαν και πάλι την πίστη τους στα θεμελιακά δικαιώματα του ανθρώπου, στην αξιοπρέπεια και την αξία της ανθρωπίνης προσωπικότητας, στην ισότητα δικαιωμάτων ανδρών και γυναικών, και διακήρυξαν πως είναι αποφασισμένοι να συντελέσουν στην κοινωνική πρόοδο και να δημιουργήσουν καλύτερες συνθήκες ζωής στα πλαίσια μιας ευρύτερης ελευθερίας.

Επειδή τα κράτη μέλη ανέλαβαν την υποχρέωση να εξασφαλίσουν, σε συνεργασία με τον Οργανισμό των Ηνωμένων Εθνών, τον αποτελεσματικό σεβασμό των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των θεμελιακών ελευθεριών σε όλο τον κόσμο.

Επειδή η ταυτότητα αντιλήψεων ως προς τα δικαιώματα και τις ελευθερίες αυτές έχει εξαιρετική σημασία για να εκπληρωθεί πέρα ως πέρα αυτή η υποχρέωση,

Η ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ

Διακηρύσσει ότι η παρούσα Οικουμενική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου αποτελεί το κοινό ιδανικό στο οποίο πρέπει να κατατείνουν όλοι οι λαοί και όλα τα έθνη, έτσι ώστε κάθε άτομο και κάθε όργανο της κοινωνίας, με τη Διακήρυξη αυτή διαρκώς στη σκέψη, να καταβάλλει, με τη διδασκαλία και την παιδεία, κάθε προσπάθεια για να αναπτυχθεί ο σεβασμός των δικαιωμάτων και των ελευθεριών αυτών, και να εξασφαλιστεί προοδευτικά, με εσωτερικά και διεθνή μέσα, η παγκόσμια και αποτελεσματική εφαρμογή τους, τόσο ανάμεσα στους λαούς των ίδιων των κρατών μελών όσο και ανάμεσα στους πληθυσμούς χωρών που βρίσκονται στη δικαιοδοσία τους.

1. Είμαστε Όλοι Γεννημένοι Ελεύθεροι και Ίσοι. Είμαστε όλοι γεννημένοι ελεύθεροι. Όλοι έχουμε τις δικές μας σκέψεις και ιδέες. Θα πρέπει όλοι να μας αντιμετωπίζουν με τον ίδιο τρόπο.

2. Μην Κάνεις Διακρίσεις. Αυτά τα δικαιώματα ανήκουν σε όλους, ανεξάρτητα από τις διαφορές μας.

- 3. Το Δικαίωμα στη Ζωή.** Όλοι έχουμε δικαίωμα στη ζωή, και να ζήσουμε με ελευθερία και ασφάλεια.
- 4. Όχι Σκλαβιά.** Κανείς δεν έχει το δικαίωμα να μας κάνει σκλάβους. Δεν μπορούμε εμείς να σκλαβώσουμε κανέναν.
- 5. Όχι Βασανιστήρια.** Κανείς δεν έχει το δικαίωμα να μας πληγώσει ή να μας βασανίσει.
- 6. Έχεις Δικαιώματα Όπου κι αν Πηγαίνεις.** Είμαι ένας άνθρωπος όπως κι εσύ!
- 7. Είμαστε Όλοι Ίσοι Ενώπιον του Νόμου.** Ο νόμος είναι ίδιος για όλους. Πρέπει να φέρεται σε όλους μας δίκαια.
- 8. Τα Ανθρώπινα Δικαιώματά σου Προστατεύονται από το Νόμο.** Μπορούμε όλοι να ζητήσουμε τη βοήθεια του νόμου όταν αντιμετωπίζουμε άδικη μεταχείριση.
- 9. Όχι Άδικη Κράτηση.** Κανείς δεν έχει το δικαίωμα να μας φυλακίσει χωρίς καλό λόγο και να μας κρατάει εκεί ή να μας διώξει από τη χώρα μας.
- 10. Το Δικαίωμα για Δίκη.** Αν δικαζόμαστε, αυτό πρέπει να γίνεται δημοσίως. Οι άνθρωποι που μας δικάζουν, δεν πρέπει να αφήνουν κανένα να τους λέει τι να κάνουν.
- 11. Είμαστε Πάντα Αθώοι Μέχρι Αποδείξεως του Εναντίου.** Κανείς δεν θα πρέπει να κατηγορείται για τίποτα μέχρι να αποδειχθεί η ενοχή του. Όταν οι άνθρωποι λένε ότι κάναμε κάτι κακό, έχουμε το δικαίωμα να δείξουμε ότι δεν είναι αλήθεια.
- 12. Δικαίωμα στην Ιδιωτική Ζωή.** Κανείς δεν πρέπει να προσπαθήσει να βλάψει την υπόληψή μας. Κανείς δεν έχει το δικαίωμα να μπει στο σπίτι μας, να ανοίξει τα γράμματά μας ή να ενοχλεί εμάς ή την οικογένειά μας χωρίς κάποιο καλό λόγο.
- 13. Ελευθερία της Μετακίνησης.** Όλοι έχουμε το δικαίωμα να πάμε όπου θέλουμε στη χώρα μας και να ταξιδέψουμε όπως θέλουμε.
- 14. Το Δικαίωμα στο να Αναζητάς Ασφαλή Τόπο να Ζήσεις.** Αν φοβόμαστε μια κακή μεταχείριση στη χώρα μας έχουμε όλοι το δικαίωμα να μεταβούμε σε μια άλλη χώρα για να είμαστε ασφαλείς.
- 15. Δικαίωμα στην Εθνικότητα.** Όλοι έχουμε το δικαίωμα να ανήκουμε σε μια χώρα.
- 16. Γάμος και Οικογένεια.** Κάθε ενήλικας έχει το δικαίωμα να παντρευτεί και να κάνει οικογένεια αν το θέλει. Άνδρες και γυναίκες έχουν τα ίδια δικαιώματα όταν είναι παντρεμένοι, και όταν είναι χωρισμένοι.
- 17. Το Δικαίωμα στα Δικά σου Πράγματα.** Ο καθένας έχει το δικαίωμα να κατέχει πράγματα ή να τα μοιράζεται. Κανείς δεν έχει το δικαίωμα να παίρνει τα πράγματά μας χωρίς κάποιον καλό λόγο.
- 18. Ελευθερία της Σκέψης.** Όλοι έχουμε το δικαίωμα να πιστεύουμε σε αυτό που θέλουμε να πιστεύουμε, να έχουμε μια θρησκεία ή να την

αλλάζουμε αν θέλουμε.

19. Ελευθερία της Έκφρασης. Όλοι έχουμε το δικαίωμα να παίρνουμε αποφάσεις, να σκεφτόμαστε ό,τι θέλουμε, να λέμε ό,τι πιστεύουμε και να μοιραζόμαστε τις ιδέες μας με άλλους ανθρώπους.

20. Το Δικαίωμα στις Δημόσιες Συγκεντρώσεις. Όλοι έχουμε το δικαίωμα να συναντιόμαστε με τους φίλους μας και να δουλεύουμε μαζί ειρηνικά για να υπερασπιστούμε τα δικαιώματά μας. Κανείς δεν μπορεί να μας κάνει μέλη μιας ομάδας αν δεν το θέλουμε.

21. Το Δικαίωμα στη Δημοκρατία. Όλοι έχουμε το δικαίωμα να συμμετέχουμε στην κυβέρνηση της χώρας μας. Κάθε ενήλικας θα πρέπει να μπορεί να επιλέξει τους δικούς του ηγέτες.

22. Κοινωνική Ασφάλιση. Όλοι έχουμε το δικαίωμα για μια οικονομικώς προσιτή στέγαση, φάρμακα, εκπαίδευση και παιδική φροντίδα, αρκετά χρήματα για να ζούμε και ιατρική περίθαλψη αν είμαστε άρρωστοι ή ηλικιωμένοι.

23. Δικαιώματα Εργαζομένων. Κάθε ενήλικος έχει το δικαίωμα να κάνει μια δουλειά, να παίρνει ένα τίμιο εισόδημα για τη δουλειά του και να γίνει μέλος ενός επαγγελματικού σωματείου.

24. Το Δικαίωμα στο Παιχνίδι. Όλοι έχουμε το δικαίωμα να ξεκουραζόμαστε από την εργασία μας και να αναπαυόμαστε.

25. Φαγητό και Στέγη για Όλους. Όλοι έχουμε το δικαίωμα μιας καλής ζωής. Μητέρες και παιδιά, ηλικιωμένοι, άνεργοι ή ανάπηροι, όλοι έχουν το δικαίωμα να λαμβάνουν φροντίδα.

26. Το Δικαίωμα στην Εκπαίδευση. Η εκπαίδευση είναι ένα δικαίωμα. Το δημοτικό σχολείο πρέπει να είναι δωρεάν. Πρέπει να μάθουμε για τα Ηνωμένα Έθνη και για το πώς να συνεργαζόμαστε με τους άλλους. Οι γονείς μας μπορούν να επιλέξουν τι θα μάθουμε.

27. Δικαίωμα Πνευματικής Ιδιοκτησίας. Τα πνευματικά δικαιώματα είναι ένας ειδικός νόμος που προστατεύει τις προσωπικές καλλιτεχνικές δημιουργίες και συγγράμματα. Οι άλλοι δεν μπορούν να κάνουν αντίγραφα χωρίς άδεια. Έχουμε όλοι το δικαίωμα του δικού μας τρόπου ζωής και του να επωφελούμαστε από την τέχνη, την επιστήμη και τη μάθηση.

28. Ένας Δίκαιος και Ελεύθερος Κόσμος. Πρέπει να υπάρχει τάξη ώστε να επωφελούμαστε από τα δικαιώματα και τις ελευθερίες στη χώρα μας και σε όλο τον κόσμο.

29. Υπευθυνότητα. Έχουμε ένα καθήκον απέναντι στους άλλους ανθρώπους και θα πρέπει να προστατεύουμε τα δικά τους δικαιώματα και τις ελευθερίες τους.

30. Κανείς δεν Μπορεί να σας Αφαιρέσει αυτά τα Δικαιώματα.

4. Οι μετανάστες δεν είναι πρόβλημα έχουν προβλήματα

Ίσως είναι πολλοί αυτοί που νομίζουν πως οι μετανάστες είναι όντα προβληματικά για ένα κράτος. Πιθανόν να έχουν δημιουργήσει αυτήν την άποψη λόγω του ότι πολλές φορές κλέβουν ή καταστρέφουν περιουσίες. Το ερώτημα όμως είναι το εξής: Φταίνει οι ίδιοι; Αυτοί φταίνει που δεν έχουν να φάνε και αναγκάζονται να κλέψουν για λόγους επιβίωσης; Αυτοί φταίνει που έχουν φύγει από μια χώρα που δεν τους κάλυπτε υλικά και συναισθηματικά για ένα καλύτερο αύριο; Εμείς οι ίδιοι τι πρέπει να κάνουμε; Να τους χλευάζουμε, να τους κοροϊδεύουμε, να τους γυρίζουμε την πλάτη, να τους κλείνουμε τις πόρτες και τις καρδιές μας; Και το κράτος έχει οργανωθεί σωστά ώστε να μπορεί να αντιμετωπίσει ένα μείζον πρόβλημα όπως αυτό της μετανάστευσης; Καλό θα ήταν, λοιπόν, να αναλογιστούμε τα παραπάνω και να προσπαθήσουμε να βάλουμε τους εαυτούς μας στη θέση των μεταναστών και πάνω απ' όλα συνανθρώπων μας. Τότε θα υπήρχε η περίπτωση να νιώθαμε τον φόβο αυτών των ανθρώπων που ακούσια ξεριζώνονται από την πατρίδα τους και προσπαθούν να πάνε σε ένα μέρος όπου θα τους δοθεί το δικαίωμα της ανεξαρτησίας και της ελευθερίας τους. Όμως οι «άνθρωποι χωρίς χαρτιά» δεν είναι ανύπαρκτοι. Μπορεί το πρόβλημα της μετανάστευσης να μας υπερβαίνει, αλλά δεν μπορούμε να το αγνοούμε.

5. Ποια είναι τα κύρια προβλήματα των προσφύγων στην Ελλάδα;

- ✖ Κακομεταχείριση
- ✖ Συνθήκες κράτησης που δεν είναι σύμφωνες με τα διεθνή πρότυπα
- ✖ Συνθήκες διαβίωσης. Οι πρόσφυγες συχνά ζουν στο δρόμο ή σε καταυλισμούς. Τα κέντρα υποδοχής προσφύγων είναι ελάχιστα.
- ✖ Δυσκολία πρόσβασης στη διαδικασία ασύλου
- ✖ Ελλείψεις στη διαδικασία εξέτασης αιτήσεων ασύλου (απόρριψη αιτήσεων χωρίς να εξετάζεται η ουσία, έλλειψη κατάρτισης της επιτροπής και έλλειψη μεταφραστών).
- ✖ Ο εξαιρετικά μικρός αριθμός αποδοχής αιτήσεων ασύλου. Το 2008, από τις 29.573 αιτήσεις, δεκτές έγιναν μόνο 14 στον πρώτο βαθμό!
- ✖ Επαναπροωθήσεις από την Ελλάδα στη χώρα προέλευσης

6. Τι κάνει η Διεθνής Αμνηστία για τους πρόσφυγες και τους αιτούντες άσυλο;

Η Διεθνής Αμνηστία διεξάγει παγκοσμίως έρευνα και δράση για τα δικαιώματα των προσφύγων και των αιτούντων άσυλο. Εργάζεται ώστε να εξαλειφθούν οι παραβιάσεις που εξαναγκάζουν τους ανθρώπους να εγκαταλείψουν τα σπίτια τους και εναντίον όσων αποτυγχάνουν να προστατέψουν τα δικαιώματά τους όταν βρίσκονται ήδη σε μετακίνηση.

Η Διεθνής Αμνηστία φέρνει στο φως παραβιάσεις των δικαιωμάτων των προσφύγων, καθώς και τυχόν αποτυχία στην προστασία τους. Επιπλέον, αναδεικνύει τους κινδύνους που θα αντιμετωπίσουν οι πρόσφυγες, σε περίπτωση που εξαναγκαστούν να επιστρέψουν στη χώρα τους και καλεί τα κράτη να αναλάβουν τις υποχρεώσεις τους, σύμφωνα με το διεθνές δίκαιο για την προστασία των δικαιωμάτων των προσφύγων. Δεν εκπροσωπεί μεμονωμένους αιτούντες άσυλο ή πρόσφυγες, ούτε προσφέρει νομικές υπηρεσίες. Ωστόσο, ορισμένες φορές δραστηριοποιείται σε μεμονωμένες περιπτώσεις.

Η Διεθνής Αμνηστία επίσης εργάζεται για να εξασφαλίσει ότι οι αιτούντες άσυλο:

- ✖ δεν θα εμποδιστούν να εισέλθουν σε μια χώρα και να ζητήσουν άσυλο,
- ✖ θα έχουν πρόσβαση σε νόμιμες διαδικασίες που θα καθορίσουν αν είναι πρόσφυγες,
- ✖ δεν τίθενται υπό προληπτική κράτηση (εκτός και αν έχουν κατηγορηθεί για κάποιο αναγνωρισμένο ποινικό αδίκημα),

- ✖ μπορούν να επικοινωνήσουν με οικογένεια, φίλους, και οργανισμούς που μπορούν να τους βοηθήσουν (π.χ. την Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες),
- ✖ έχουν αποτελεσματική και ουσιαστική πρόσβαση σε δικηγόρους και σε ανεξάρτητους και καταρτισμένους μεταφραστές σε γλώσσα κατανοητή σε αυτούς, καθ' όλα τα στάδια της διαδικασίας αίτησης ασύλου,
- ✖ έχουν πρόσβαση σε θεμελιώδη οικονομικά, κοινωνικά και πολιτιστικά δικαιώματα, όπως για παράδειγμα η εργασία, η εκπαίδευση και η κοινωνική βοήθεια.

Αν κάποια φορά η Διεθνής Αμνηστία δεν αναλάβει ενεργό ρόλο στην υποστήριξη κάποιας ειδικής περίπτωσης, αυτό δεν σημαίνει απαραίτητως ότι η οργάνωση θεωρεί ότι το εν λόγω άτομο δεν δικαιούται προστασία. Συχνά, κατά τη διάρκεια διαδικασιών για παροχή ασύλου, οι ίδιοι οι αιτούντες άσυλο, οι δικηγόροι τους ή φορείς που συμμετέχουν στη διαδικασία λαμβάνουν και χρησιμοποιούν πληροφορίες από τη Διεθνή Αμνηστία σχετικά με την κατάσταση στη χώρα προέλευσης.

7. Μ.Μ.Ε ρατσισμός και ξενοφοβία

Όπως διαβάσαμε στον Ιό της Ελευθεροτυπίας σε άρθρο τις 13 Απριλίου του 2002 ένα επίσημο όργανο της Ευρωπαϊκής Ένωσης διαπίστωνε ότι στη δημοσιογραφία της χώρας μας περισσεύει ο ρατσισμός και η μισαλλοδοξία. Η είδηση ήταν ενοχλητική και έτσι κανένα «παράθυρο» δεν ασχολήθηκε μαζί της. Πρόκειται για την έκθεση που συνέταξε το Ευρωπαϊκό Παρατηρητήριο για το Ρατσισμό και την Ξενοφοβία (EUMC, European Monitoring Centre on Racism and Xenophobia). Το EUMC είναι επίσημο ευρωπαϊκό όργανο με έδρα τη Βιέννη. Ιδρύθηκε το 1997 από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, σύμφωνα με τον κανονισμό της Ε.Ε. 1035/97, και σκοπός του είναι η παρακολούθηση και η καταπολέμηση των φαινομένων ρατσισμού και ξενοφοβίας. Στη διοίκηση του EUMC μετέχει εκ μέρους της Ελλάδας ο καθηγητής Πέτρος Στάγκος με αναπληρωτή τον Περικλή Πάγκαλο. Το «Κέντρο Πληροφόρησης για το Ρατσισμό, την Οικολογία, την Ειρήνη και τη Μη Βία» -INFOCENTER- επελέγη ως ο Ελληνικός Φορέας Συνεργασίας του EUMC.

Το μεγαλύτερο μέρος της έκθεσης είναι δημοσιευμένο στην ιστοσελίδα του Παρατηρητηρίου (<http://www.eumc.at>). Από εκεί μπορεί κανείς να προμηθευτεί και ολόκληρη την έκθεση σε έντυπη μορφή. Το κεφάλαιο για την Ελλάδα έχει συνταχθεί από τη δρα Άννα Τριανταφυλλίδου, συντονίστρια ερευνητικών προγραμμάτων στο Κέντρο Μελετών Robert Schuman, στο Ευρωπαϊκό Πανεπιστήμιο της Φλωρεντίας.

«Το πρόσφατο ρεύμα των μεταναστών προς την Ελλάδα προκάλεσε αρκετές φορές το ενδιαφέρον των ΜΜΕ κατά τη διάρκεια της τελευταίας δεκαετίας. Στην αρχή η κάλυψη ήταν μάλλον θετική και στηριζόταν στις αρχές του ουμανισμού και της αλληλεγγύης. Στη συνέχεια, όμως, η συνέχιση της μετανάστευσης χωρίς χαρτιά και η παρουσία εκατοντάδων χιλιάδων ξένων που ζουν και εργάζονται στη χώρα, φαίνεται ότι δημιούργησαν σημαντική αύξηση της ξενοφοβίας και του ρατσισμού στα δημοσιογραφικά ρεπορτάζ αλλά και στην κοινή γνώμη. (...)

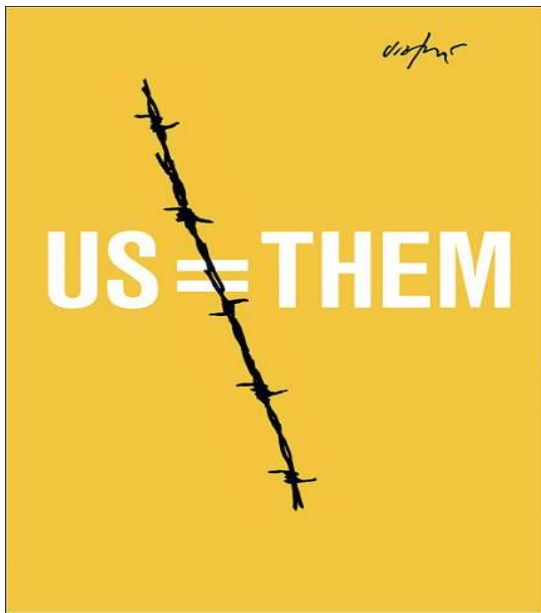
Όσο κι αν βελτιώθηκε τα τελευταία χρόνια η δημοσιογραφική κάλυψη θεμάτων που σχετίζονται με τους Αλβανούς μετανάστες, παραμένει ιδιαιτέρως αρνητική, εξαιτίας του ανοιχτά ρατσιστικού λόγου, της απαίτησης για άμεση απέλαση των Αλβανών απ' την Ελλάδα, της γενικής υποκίνησης προκαταλήψεων και μίσους, καθώς και της στερεότυπης περιγραφής τους ως επικίνδυνων εγκληματιών ή «ζώων». Μία μικρότερη μερίδα της δημοσιογραφικής κάλυψης υιοθέτησε μια πιο ανθρωπιστική και πληροφορημένη προσέγγιση απέναντι σ' αυτή την ομάδα ανθρώπων, αναφέροντας τις άθλιες συνθήκες ζωής και εργασίας της, την εκμετάλλευσή της από τους Έλληνες εργοδότες και την απάνθρωπη αντιμετώπισή της από την αστυνομία. Η δημοσιογραφική κάλυψη των Αλβανών στην Ελλάδα συνδέεται με την ελληνική μειονότητα στην Αλβανία, και τις αναφορές για την καταπίεσή της από το αλβανικό κράτος. Ως ένα ορισμένο βαθμό, αυτή η καταπίεση χρησιμεύει ως άλλοθι ή δικαιολογία για την ταπεινωτική μεταχείριση των Αλβανών στην Ελλάδα.

Η αλβανοφοβία έφτασε στο αποκορύφωμά της το 1996-97, όταν τα περισσότερα ΜΜΕ εστίασαν το ενδιαφέρον τους σε εγκληματικές ενέργειες, που κλιμακώνονταν από τη μικροκλοπή έως το οργανωμένο έγκλημα».

Στην κατακλείδα της έκθεσης, «αναδύεται μια μάλλον ζοφερή εικόνα. (...) Όχι μόνο είναι διάχυτα τα αρνητικά στερεότυπα για τις μειονότητες και τους μετανάστες, αλλά ακόμα και τα μετριοπαθή και τα προοδευτικά ΜΜΕ αποφεύγουν να στηλιτεύσουν τον ανοιχτά ρατσιστικό λόγο που χρησιμοποιείται συχνά από τους πολιτικούς, τις εφημερίδες και τα κανάλια. (...) Τα στερεότυπα για τους μετανάστες και τις μειονότητες σχετίζονται στενά με τον ελληνικό εθνικισμό και τους φόβους για ξένη «συνωμοσία» κατά της χώρας, σε συνδυασμό με φόβους για «μόλυνση» της υποτιθέμενης πολιτισμικής και εθνικής «καθαρότητας». Οι διακρίσεις εις βάρος των μεταναστών συνήθως συνοδεύονται από δηλώσεις για την πολιτισμική και εθνική «ανωτερότητα» των Ελλήνων. Οι αντιδράσεις απέναντι σ' αυτή την ακραία εθνικιστική τοποθέτηση και το ρατσισμό απέναντι στις μειονότητες και τους ξένους δεν είναι τόσο ισχυρές όσο θα έπρεπε».

Τα Μ.Μ.Ε. έχουν τη δύναμη να κατευθύνουν τη μάζα υπέρ ή κατά των αλλοδαπών. Με αυτόν τον τρόπο οι ιθαγενείς υιοθετούν ρατσιστικές

πεποιθήσεις και φοβίες απέναντι σε μετανάστες που αποτελούν περίπτωση σύγκλισης πολλών διακρίσεων, ράτσας, εθνότητας και θρησκείας, πράγμα που δείχνει το συνδυασμό των ιδεολογικών και πολιτικών λόγων. Οι διακρίσεις αυτές συνθέτουν το φαινόμενο του κοινωνικού αποκλεισμού που εξυπηρέτησε τον καπιταλισμό στο να προωθήσει τη φθηνή εργασία. Οι μορφές του ρατσισμού είναι ανάλογες με τις οικονομικές και πολιτικές σκοπιμότητες. Όταν οι έγχρωμοι και οι μετανάστες χρησιμοποιούνται για εκμετάλλευση της εργατικής τους δύναμης, τότε υφίστανται βία για εκφοβισμό και υποταγή. Η μορφή αυτή της εκμετάλλευσης έχει ως αποτέλεσμα την κατάργηση των εργασιακών και φυσικών δικαιωμάτων του ανθρώπου.

Σύνδεσμοι-Πηγές

www.humanrights.com

www.youthforhumanrights.org

www.womennewsnetwork.net/wp-content/uploads/2011/06/004-international-declaration-of-human-rights-poster.jpg

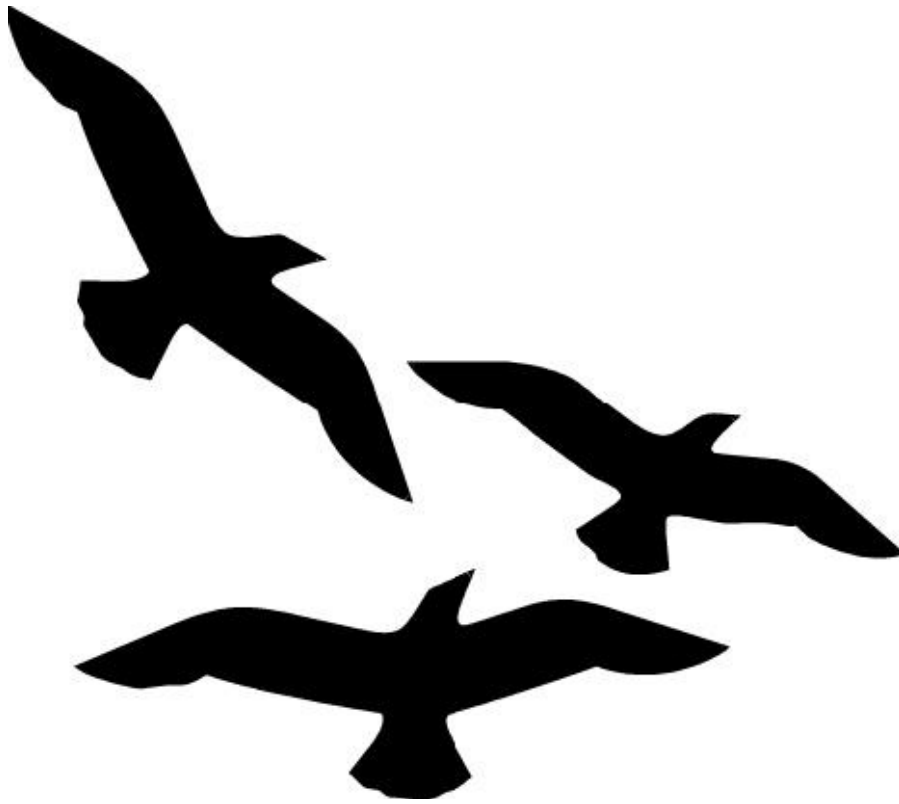
www.un.org/en/documents/udhr/

www.denison.edu/library/research/fys_writing%20and%20human%20rights.jpg

www.tunisia-live.net/wp-content/uploads/2011/12/human-rights-day.jpg

Δημητρίου, Το Σύγχρονο Κράτος-Μορφές Βίας. Κείμενο Μ.Μ.Ε και ξενοφοβία

http://archive.enet.gr/online/online_p1_fpage_text.jsp?id=82383988

*Πριν αρχίσουμε να καμαρώνουμε που είμαστε Ευρωπαίοι ας σκεφτούμε
ότι έχουμε μόνο έναν πλανήτη...*

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ ΚΑΙ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΣ

Το Τρίτο Κεφάλαιο αποτελείται από εργασίες που συνέταξαν οι μαθητές χωρισμένοι σε τέσσερις ομάδες και είναι αποτέλεσμα ιστοεξερεύνησης.

Οι μετανάστες στην Ελλάδα

Νεφέλη Γραμματικά-Παυλίδου
Γιώργος Καλουγκάρου
Άγγελος Μαυρογόνατος

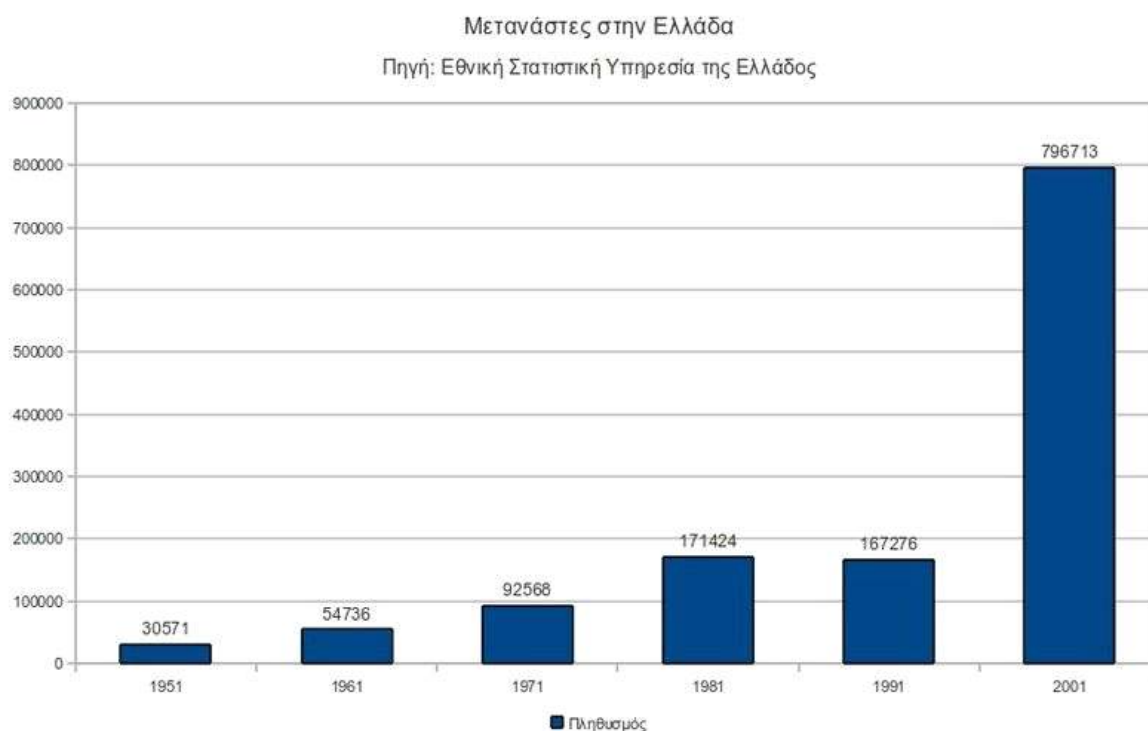
Οι μετανάστες στην Ελλάδα

1. Εισαγωγή

Η μεταναστευτική πολιτική που εφαρμόζει το ελληνικό κράτος δεν μπορεί να χαρακτηριστεί και να σχολιαστεί μόνο σε λίγες γραμμές. Εντούτοις, μπορούμε να πούμε ότι κυμαίνεται σε αρκετά ικανοποιητικά επίπεδα, όσο αφορά μια ανθρωπιστική προσέγγιση του προβλήματος, παρά το γεγονός ότι δεν ανταποκρίνεται πλήρως στις κατευθυντήριες γραμμές που δίδονται από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Για παράδειγμα η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει δώσει κατευθυντήριες γραμμές σε σχέση με την επιμόρφωση και την εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας και την κατάρτιση των μεταναστών σε διάφορες μορφές εργασίας. Το συμπέρασμα στο οποίο καταλήξαμε, μετά από αρκετή και αναλυτική μελέτη της μεταναστευτικής πολιτικής που εφαρμόζεται, είναι ότι θεωρούμε πως ασκεί αυστηρή πολιτική σε σχέση με τις διαδικασίες και τις προϋποθέσεις που απαιτούνται για τη νομιμοποίηση των αλλοδαπών, όμως, από την άλλη πλευρά μεριμνά για την ομαλή ενσωμάτωση και προσαρμογή των νόμιμων μεταναστών στην τοπική κοινωνία. Το πλήθος, άλλωστε, των προγραμμάτων που υλοποιούνται για τους αλλοδαπούς σε όλες τις Περιφέρειες της Επικράτειας αποδεικνύουν του λόγου το αληθές. Εντούτοις, παρουσιάζονται προβλήματα, όσον αφορά στην ενημέρωση των μεταναστών για την υλοποίηση αυτών των προγραμμάτων.

2. Η μετανάστευση στην Ελλάδα

Η εμπειρία της μετανάστευσης προς την Ελλάδα είναι πρόσφατο σχετικά φαινόμενο. Η μετανάστευση εντείνεται στις αρχές της δεκαετίας του 1990, με εκτεταμένες «παράνομες» αφίξεις, κυρίως από τη γειτονική Αλβανία. Η μεγάλη πλειονότητα των μεταναστών στην Ελλάδα παρέμειναν χωρίς χαρτιά. Η απογραφή του 2001 κατέγραψε περίπου 800.000 ξένους υπηκόους στην Ελλάδα, που ανέρχονται σε ποσοστό 7,3 % του συνολικού πληθυσμού: από αυτούς, περισσότεροι από τους μισούς προέρχονται από την Αλβανία, ενώ επιπλέον ένα 16,2% από την Κεντρική και Ανατολική Ευρώπη και την πρώην Σοβιετική Ένωση. Εκτιμήσεις ανεβάζουν το σύνολο σε ένα εκατομμύριο, καταμετρώντας πρόσφατες αφίξεις και μετανάστες ελληνικής καταγωγής (ομογενείς) που υπόκεινται σε διαφορετικό νομικό καθεστώς. Η πλειοψηφία των μεταναστών εργάζεται στις κατασκευές, τη γεωργία, τη μεταποίηση και ποικίλες χαμηλής ή μέσης ειδικευσης υπηρεσίες (στον τουρισμό, τη σίτιση, οικιακές υπηρεσίες, κλπ.).

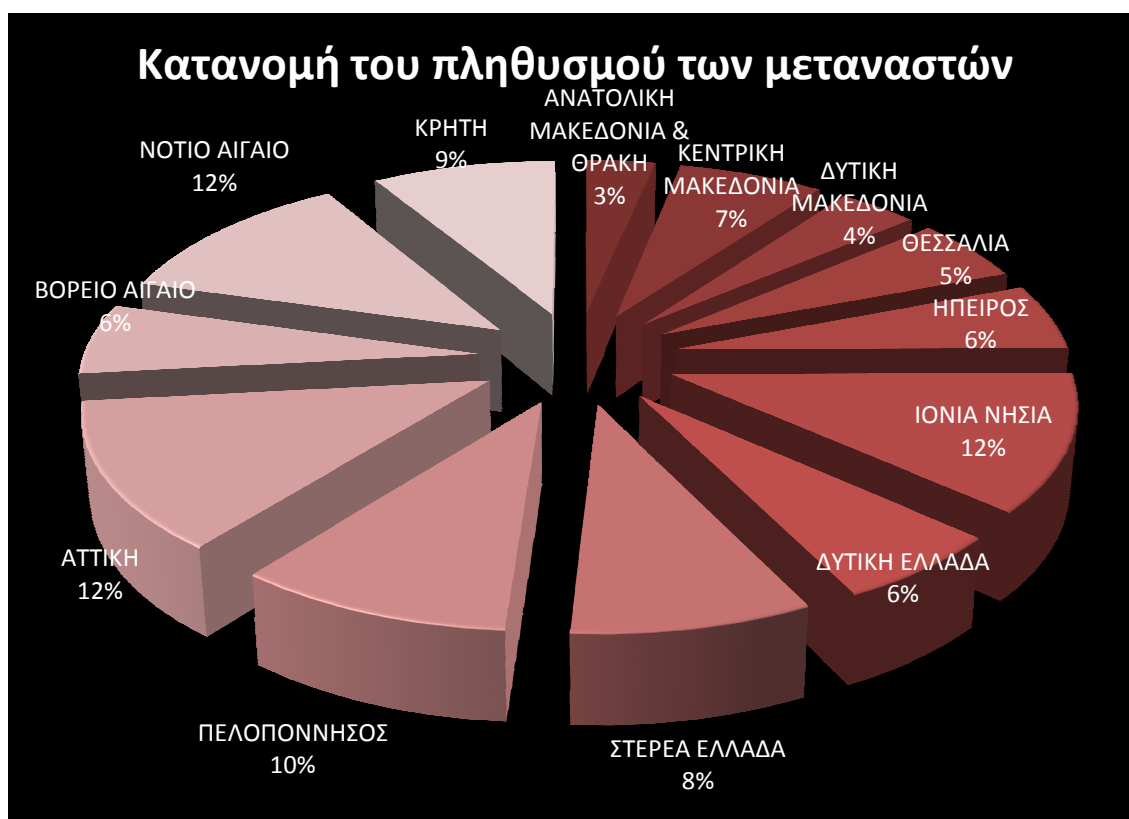

3. Κατανομή του πληθυσμού των μεταναστών

Σύμφωνα με τα στοιχεία της απογραφής του 2001, στη χώρα μας βρίσκονται 762.191 μετανάστες, 415.552 άνδρες και 346.639 γυναίκες, (54,5% άνδρες και 45,5% γυναίκες). Ο αριθμός των μεταναστών αντιστοιχεί στο 7,0% του πληθυσμού της χώρας, ενώ η αναλογία στην κατά φύλο εξέταση είναι μεγαλύτερη στους άνδρες έναντι των γυναικών (7,7% έναντι 6,3%), πίνακας 1.

Σύνολο Χώρας και Περιφέρειες	Και τα δύο φύλα	Άνδρες	Γυναίκες
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	7,0%	7,7%	6,3%
ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ & ΘΡΑΚΗ	2,5%	2,5%	2,4%
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	5,3%	5,8%	4,9%
ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	2,9%	3,4%	2,5%
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	4,2%	5,1%	3,4%
ΗΠΕΙΡΟΣ	4,4%	4,9%	4,0%
ΙΟΝΙΑ ΝΗΣΙΑ	9,1%	9,5%	8,8%
ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	4,7%	5,6%	3,9%
ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ	6,5%	8,3%	4,6%
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	7,5%	8,4%	6,5%
ΑΤΤΙΚΗ	9,8%	10,8%	9,0%
ΒΟΡΕΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	4,7%	5,1%	4,3%
ΝΟΤΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	9,3%	9,1%	9,5%
ΚΡΗΤΗ	6,7%	7,3%	6,2%

Πίνακας 1. Αναλογία των μεταναστών στον πληθυσμό της χώρας και των περιφερειών

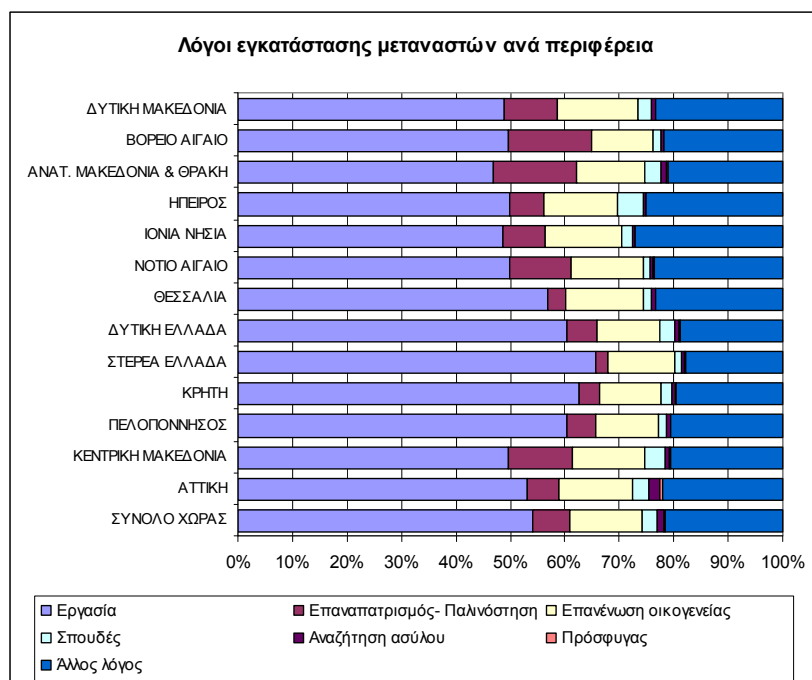
Περί το ήμισυ αυτών βρίσκεται στην Αττική ενώ ένα σημαντικό ακόμη μέρος στην Κεντρική Μακεδονία (48,6% και 13,1% αντίστοιχα), με αποτέλεσμα οι υπόλοιπες περιφέρειες να συμμετέχουν με πολύ μικρότερες αναλογίες. Ειδικότερα, το 1/4 αυτών κατανέμεται σε πέντε περιφέρειες, (Πελοπόννησος, Κρήτη, Στερεά Ελλάδα, Δυτική Ελλάδα και Θεσσαλία των οποίων η συμμετοχή κυμαίνεται από 4,0% μέχρι 6,3%), το 3,7% στο Ν. Αιγαίο, από 2,0% μέχρι 2,6% κυμαίνεται η συμμετοχή σε Ανατολική Μακεδονία & Θράκη, Ήπειρο και Ιόνια Νησιά, ενώ στο Β. Αιγαίο και τη Δυτική Μακεδονία βρίσκεται αντίστοιχα το 1,3% και το 1,2% αυτών.

Η κατά φύλο κατανομή των μεταναστών στις περιφέρειες δε διαφοροποιείται σε τέσσερις περιφέρειες (Κρήτη, Β. Αιγαίο, Ήπειρο και Δυτική Μακεδονία) σε αντίθεση με τις υπόλοιπες εννέα. Όσον αφορά τους άνδρες η κατανομή είναι μεγαλύτερη στις περιφέρειες Πελοποννήσου, Στερεά Ελλάδα, Δυτική Ελλάδα και Θεσσαλία, ενώ στις γυναίκες μεγαλύτερη είναι η κατανομή σε Ανατολική Μακεδονία & Θράκη, Κεντρική Μακεδονία, Ιόνια Νησιά, Αττική και Ν. Αιγαίο.

Πολύ μεγαλύτερη από τη μέση συμμετοχή των μεταναστών στον πληθυσμό έχουν οι περιφέρειες των Ιονίων Νήσων, του Ν. Αιγαίου και της Αττικής, (9,1%, 9,3% και 9,8% αντίστοιχα), ενώ λίγο μεγαλύτερη από τη μέση έχει και η περιφέρεια Πελοποννήσου (7,5%). Στις γυναίκες οι ίδιες περιφέρειες έχουν μεγαλύτερη συμμετοχή έναντι της μέσης των γυναικών, ενώ στους άνδρες προστίθεται και η περιφέρεια της Στερεάς Ελλάδας, πίνακας 1.

4. Λόγοι Εγκατάστασης

Από τους λόγους εγκατάστασης, όπως αυτοί δηλώθηκαν από τους μετανάστες, πάνω από τους μισούς φαίνεται ότι ήρθαν για εργασία (54,2%), ενώ ένα σημαντικό μέρος το οποίο ξεπερνά το 1/5 αυτών δήλωσε άλλο λόγο (εκτός των κυρίων κατηγοριών της απογραφής 21,5%). Την επανένωση οικογένειας ως λόγο εγκατάστασης, δήλωσε το 13%, για επαναπατρισμό ή παλιννόστηση περίπου το 7%, την αναζήτηση ασύλου ή ως πρόσφυγες 1,3% και 0,3% αντίστοιχα, ενώ για σπουδές έχει εισέλθει το 2,7% των μεταναστών.

Πηγή: ΕΣΥΕ, Απογραφή Πληθυσμού 2001, επεξεργασία: ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ (Γ. Κρητικίδης)

Πολύ μεγαλύτερη από τη μέση αναλογία της χώρας ως προς τον λόγο εγκατάστασης στην αναζήτηση εργασίας έχουν τέσσερις περιφέρειες των οποίων η αναλογία κυμαίνεται από 60,0% μέχρι 66,0% (Δυτική Ελλάδα, Πελοπόννησος, Κρήτη και Στερεά Ελλάδα), λίγο μεγαλύτερη έχει η Θεσσαλία (57,0%), στο 53,0% είναι για την Αττική ενώ στις υπόλοιπες περιφέρειες είναι μικρότερη από τη μέση, όπου με εξαίρεση την Ανατολική Μακεδονία & Θράκη (46,8%) πλησιάζει το ήμισυ αυτών.

Στον λόγο εγκατάστασης «Επαναπατρισμό - Παλιννόστηση» οι περιφέρειες Ανατολική Μακεδονία & Θράκη και Βόρειο Αιγαίο, έχουν υπερδιπλάσια αναλογία (15,0%), ενώ στην Κεντρική Μακεδονία και το Νότιο Αιγαίο πλησιάζει το 12,0% των μεταναστών. Μεγαλύτερη από τη μέση αναλογία έχουν δύο ακόμη περιφέρειες (Δ. Μακεδονία και Ιόνια Νησιά) και χαμηλότερη οι υπόλοιπες περιφέρειες.

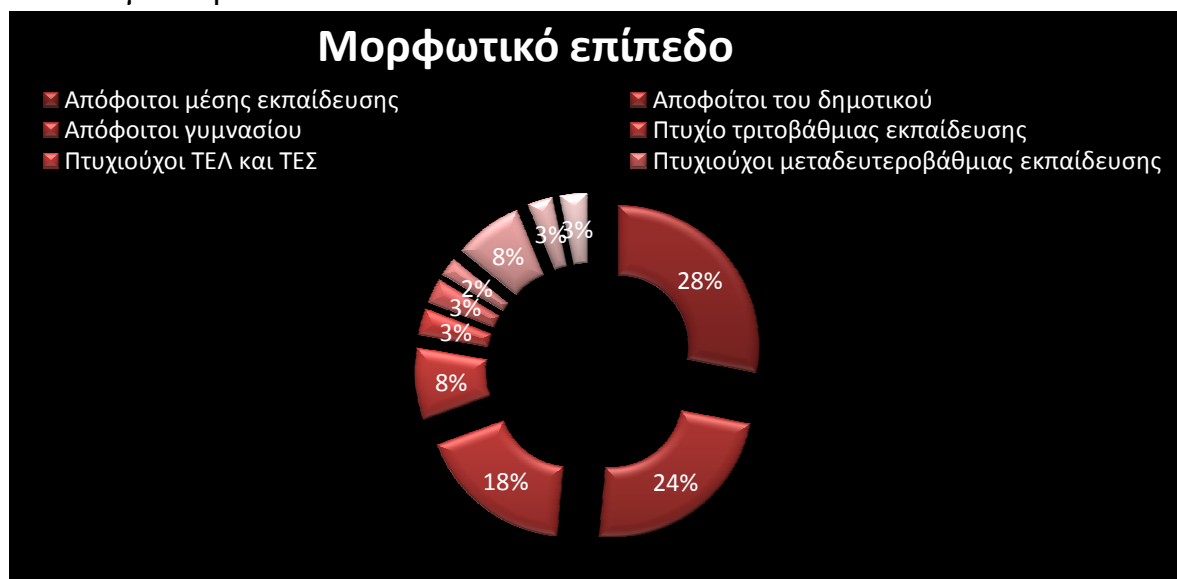
Οι αναλογίες στον λόγο εγκατάστασης «Επανένωση οικογένειας» είναι παραπλήσιες του μέσου σε όλες τις περιφέρειες, στον λόγο «Σπουδές» σε τέσσερις περιφέρειες έχουν μεγαλύτερη από τη μέση (Ήπειρος, Ανατολική Μακεδονία & Θράκη, Αττική και Κεντρική Μακεδονία).

Τέλος, μεγαλύτερη από τη μέση αναλογία έχουν πέντε περιφέρειες στον λόγο εγκατάστασης «Άλλοι λόγοι», των οποίων η αναλογία κυμαίνεται από 23,0% μέχρι 27,0% (Δυτική Μακεδονία, Θεσσαλία, Νότιο Αιγαίο, Ήπειρος και Ιόνια Νησιά).

Στους άνδρες μετανάστες, μεγαλύτερο είναι το ποσοστό που δήλωσε ως λόγο εγκατάστασης την εργασία 58,9%, ενώ μικρότερα είναι τα ποσοστά στους υπόλοιπους λόγους εγκατάστασης. Αντίστοιχα οι γυναίκες έχουν μικρότερο ποσοστό που δήλωσε ως λόγο εγκατάστασης την εργασία 48,6%, ενώ μεγαλύτερα είναι τα ποσοστά στους υπόλοιπους λόγους εγκατάστασης. Επιπρόσθετα δεν παρατηρείται διαφοροποίηση των περιφερειών στην κατά φύλο κατανομή των μεταναστών και τους λόγους εγκατάστασης.

5. Μορφωτικό επίπεδο

Το μορφωτικό επίπεδο των μεταναστών είναι κυρίως απόφοιτοι μέσης εκπαίδευσης 28,0%, ενώ μαζί με τους αποφοίτους του δημοτικού (23,3%) υπερβαίνουν το ήμισυ αυτών. Σημαντικό μέρος αυτών είναι απόφοιτοι γυμνασίου (17,9%) ενώ ένα 8,3% έχει πτυχίο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης είτε είναι κάτοχος διδακτορικού ή Μάστερ. Οι πτυχιούχοι ΤΕΛ και ΤΕΣ αναλογούν στο 3,1% αυτών, παραπλήσιο είναι το ποσοστό των πτυχιούχων μεταδευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (2,9%), οι πτυχιούχοι ΤΕΙ ή άλλης ανώτερης εκπαίδευσης αποτελούν το 2,2%, ένα 7,9% φοιτά στο Δημοτικό, 2,9% έχει εγκαταλείψει το δημοτικό και τέλος το 3,2% δεν γνωρίζει γραφή και ανάγνωση.

6. Μεταναστευτικό ζήτημα

Το Μεταναστευτικό ζήτημα στην Ελλάδα αναφέρεται στη συστηματική παράνομη-παράτυπη είσοδο μεγάλου αριθμού μεταναστών στην Ελλάδα κατά την περίοδο 1990 - 2011. Η πτώση των Σοσιαλιστικών καθεστώτων στην ανατολική Ευρώπη το 1989, δημιούργησε το πρώτο κύμα οικονομικής μετανάστευσης με προορισμό την Ελλάδα (με μετανάστες κυρίως από την Αλβανία, Βουλγαρία και Ρουμανία) διαμέσου των βόρειων συνόρων και στη συνέχεια προστέθηκαν μετανάστες από χώρες της Αφρικής και της Ασίας. Η μετανάστευση αυξήθηκε το διάστημα 2000-2011 και το 2010 εκτιμήθηκε ότι εισήλθαν στην Ελλάδα γύρω στους 128.000 μετανάστες. Το διάστημα 2000-2011 η μετανάστευση γίνεται κυρίως μέσω της Τουρκίας διαμέσου του Έβρου ποταμού (ή και χερσαίως στο μοναδικό κομμάτι των ελληνοτουρκικών συνόρων μεταξύ Νέας Βύσσας και Καστανιών όπου ο Έβρος διασχίζει την Αδριανούπολη και τα σύνορα δεν οριοθετούνται από αυτόν) και των νησιών του Αιγαίου με σκοπό (συνήθως) τη μετάβαση σε κάποια άλλη χώρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, συνήθως μέσω του λιμανιού της Πάτρας ή της Ηγουμενίτσας.

Η Ελλάδα το διάστημα 2005-2010 χαρακτηρίστηκε ως η κύρια-είσοδος μετανάστευσης στην Ευρώπη (συγκεκριμένα χαρακτηρίζεται η Ελλάδα ως «η πύλη της Ευρώπης για παράνομη μετανάστευση») καθώς οι δίοδοι μέσω άλλων χωρών όπως της Ιταλίας και της Ισπανίας έχουν φραγεί. Το 2010 σύμφωνα με την Frontex 9 στους 10 μετανάστες που εισήλθαν παράνομα στην Ευρώπη, εισήλθαν μέσω της Ελλάδος. Οι πολιτικές εξελίξεις στη Λιβύη και την Τυνησία το 2011 επανέφεραν τη μετανάστευση προς την Ευρώπη μέσω της Ιταλίας (κυρίως μέσω της νήσου Λαμπεντούζα). Η Ιταλία το 2011, μετά τις πολιτικές εξελίξεις στη βόρεια Αφρική, θεωρείται επίσης μιας από τις κύριες πύλες εισόδου μεταναστών προς την Ευρώπη. Το 2011 αυξήθηκε περαιτέρω η μετανάστευση. Συγκεκριμένα σύμφωνα με την Frontex, τους πρώτους 9 μήνες του 2011 πέρασαν τα σύνορα 112.844 μετανάστες έναντι 76.697 την αντίστοιχη περίοδο του 2010.

7. Νομοθετικό πλαίσιο

Το φαινόμενο της μετανάστευσης έχει οδηγήσει την Ελλάδα και την Ευρωπαϊκή Ένωση στη θέσπιση νόμων. Από το 1991 η Συμφωνία Σένγκεν τέθηκε σε εφαρμογή και η Ευρωπαϊκή Ένωση απέκτησε ενιαία σύνορα. Το 2004 δημιουργήθηκε η FRONTEX (Ευρωπαϊκή δύναμη φύλαξης των συνόρων) με σκοπό τον περιορισμό της μετανάστευσης.

Η Ελλάδα λόγω της κακής οικονομικής της κατάστασης δεν προσέλκυε οικονομικούς μετανάστες αλλά αντίθετα ωθούσε Έλληνες στη μετανάστευση. Από το 1990 και μετά γίνεται χώρα υποδοχής μεταναστών και τότε ξεκινάει η διαμόρφωση της μεταναστευτικής πολιτικής.

Θεσπίζεται ο Νόμος 1975/1991 με τίτλο «Είσοδος, έξοδος, παραμονή, εργασία, απέλαση αλλοδαπών, διαδικασία αναγνώρισης προσφύγων και άλλες διατάξεις». Μέχρι τότε υπήρχε μόνο ο Νόμος 4310/1929, ο οποίος ήταν ανεπαρκής αφού αφορούσε ζητήματα των προσφύγων από τη Μικρά Ασία. Ο νέος νόμος 1975/1991 καθορίζει τις

προϋποθέσεις εισόδου και παραμονής μεταναστών στην Ελλάδα αλλά και απέλαση όσων ήταν χωρίς νομικές διατυπώσεις. Η ποινή φυλάκισης έως πέντε χρόνια προβλέπεται με τον νόμο αυτό σε όποιον εισέρχεται παράνομα στην Ελλάδα.

Ο Νόμος 2910/2001 με τίτλο «Είσοδος και παραμονή αλλοδαπών στην Ελληνική Επικράτεια» αφορά την Κτήση της ιθαγένειας με πολιτογράφηση και άλλες διατάξεις. Παρόλο που ο νόμος 1975/1991 ήταν αυστηρός κατά της μετανάστευσης οι παράνομες μεταναστευτικές ροές αυξάνονται και δημιουργείται η ανάγκη για αντιμετώπιση του ζητήματος, αναγνωρίζοντας ότι οι μετανάστες συμβάλουν στην οικονομία και την κοινωνία. Ο νέος νόμος μεταφέρει τη μεταναστευτική πολιτική από το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης στο Υπουργείο Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης. Παράλληλα μειώνεται από 15 σε 2 έτη ο απαιτούμενος χρόνος διαμονής του μετανάστη για το δικαίωμα στην οικογενειακή επανένωση. Οι ανήλικοι μετανάστες αποκτούν το δικαίωμα στην υποχρεωτική εκπαίδευση. Επίσης κατοχυρώνεται η πρόσβαση των μεταναστών στο σύστημα δικαιοσύνης και κοινωνικής προστασίας και ρυθμίζεται η πολιτογράφηση.

Ο Νόμος 3386/2005 με τίτλο «Είσοδος, διαμονή και κοινωνική ένταξη υπηκόων τρίτων χωρών στην Ελληνική επικράτεια» θεωρείται βασικό νομοθέτημα της Ελληνικής μεταναστευτικής πολιτικής. Με τον νέο νόμο μειώνεται η γραφειοκρατία ενοποιώντας την άδεια εργασίας και διαμονής μεταναστών σε ένα έγγραφο. Γίνεται καμπάνια νομιμοποίησης παράτυπων μεταναστών και ενσωματώνεται η κοινοτική οδηγία 2003/86 για την οικογενειακή επανένωση των μεταναστών. Επίσης ενσωματώνεται η κοινοτική οδηγία 2003/109 για το καθεστώς του επί μακρόν διαμένοντος αλλοδαπού με συμπλήρωση πενταετούς διαμονής στην Ελλάδα και τη γνώση της Ελληνικής γλώσσας, πολιτισμού και ιστορίας. Παράλληλα

προβλέπονται ποινικές, οικονομικές και διοικητικές κυρώσεις σε όσους παρέχουν υπηρεσίες σε παράνομους μετανάστες-υπηκόους τρίτων χωρών.

Ο Νόμος 3386/2007 με τίτλο «Ειδικές ρυθμίσεις θεμάτων μεταναστευτικής πολιτικής και λοιπών ζητημάτων αρμοδιότητας Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης» διευκολύνει τους μετανάστες στην εξαγορά του 20% των ενσήμων που απαιτούνται να συμπληρώσουν για να ανανεώσουν την άδεια παραμονής τους. Επίσης οι γονείς μεταναστών μπορούν να νομιμοποιούνται όταν τα παιδιά τους φοιτούν στην πρωτοβάθμια ή δευτεροβάθμια εκπαίδευση.

Ο Νόμος 3838/2010 περιέχει τις προϋποθέσεις απόκτησης Ελληνικής ιθαγένειας. Τροποποιείται ο κώδικας Ελληνικής ιθαγένειας ο οποίος βασιζόταν στην αρχή του δίκαιου του αίματος. Με τον νέο νόμο τα παιδιά μεταναστών αποκτούν την Ελληνική ιθαγένεια με τη γέννησή τους στην Ελλάδα με την προϋπόθεση ότι οι δύο γονείς διαμένουν στην Ελλάδα μόνιμα και νόμιμα για 5 συνεχόμενα έτη. Επίσης παιδιά μεταναστών τα οποία έχουν παρακολουθήσει τουλάχιστον 6 έτη ελληνικού σχολείου, κατοικούν μόνιμα και νόμιμα στη χώρα, δικαιούνται την Ελληνική ιθαγένεια. Οι αλλοδαποί οι οποίοι επιθυμούν την πολιτογράφηση ως Έλληνες θα πρέπει να διαμένουν νόμιμα για επτά συνεχόμενα έτη, να έχουν λευκό ποινικό μητρώο, γνώση ελληνικών, ομαλή ένταξη στην οικονομική και κοινωνική ζωή αλλά και εξοικείωση με τους θεσμούς του πολιτεύματος.

8. Δουβλίνο II

Ο κανονισμός Δουβλίνο II (ή Κανονισμός 343/2002) είναι ένα νομικό κείμενο που θεσπίστηκε από την Ευρωπαϊκή Ένωση και καθορίζει τη χώρα η οποία θα είναι υπεύθυνη για να δώσει άσυλο στον αιτούντα πρόσφυγα. Σύμφωνα με τον Κανονισμό Δουβλίνο-II ένας μετανάστης δικαιούται να ζητήσει άσυλο στην Ευρωπαϊκή χώρα στην οποία θα εισέλθει την πρώτη φορά. Μετανάστες οι οποίοι εισέρχονται στην Ελλάδα και κατόπιν μεταβαίνουν σε άλλη χώρα για να αιτηθούν άσυλο θα πρέπει σύμφωνα με τον κανονισμό Δουβλίνο II να επιστρέφονται πίσω στην Ελλάδα.

Λόγω της κακής κατάστασης της εφαρμογής του ασύλου στην Ελλάδα ο κανονισμός αυτό το 2010-2011 βρίσκεται άτυπα σε επανεξέταση και προτάθηκε προσωρινή αναστολή για περίοδο έξι μηνών όταν κάποιο ενδιαφερόμενο μέλος «αντιμετωπίζει ιδιαίτερα επείγουσες καταστάσεις, οι οποίες επιβαρύνουν στο έπακρο τις ικανότητες υποδοχής».

Πληθώρα ειδικών παραγόντων έχουν διαμορφώσει το ζήτημα των μεταναστευτικών ρευμάτων εισροής στην Ελλάδα. Η γεωγραφική θέση της χώρας, με χερσαία και θαλάσσια σύνορα που φυλάγονται δύσκολα, δημιουργεί προϋποθέσεις ευκολότερης πρόσβασης πληθυσμών από

γειτονικές χώρες ενώ παράλληλα, ως σταυροδρόμι ανάμεσα σε δύο ηπείρους, αποτελεί ενδιάμεσο σταθμό αρκετών μεταναστών. Η ύπαρξη σχετικά μεγάλου αγροτικού τομέα, μεγάλου αριθμού μικρομεσαίων επιχειρήσεων αλλά και παραοικονομίας, συντελούν επίσης στην ευκολότερη απορρόφηση μεταναστευτικής εργασίας, συχνά εποχικής ή περιοδικής, κυρίως στους τομείς των κατασκευών, της αγροτικής παραγωγής, της παροχής υπηρεσιών και της βιοτεχνίας. Επιπλέον, η διαμόρφωση ενός εν γένει χαλαρού θεσμικού πλαισίου εκτιμάται πως ευνόησαν ή ενθάρρυναν την είσοδο μεταναστών.

Ανάμεσα στους μετανάστες βρίσκονται και πολλοί ασυνόδευτοι ανήλικοι οι οποίοι κινδυνεύουν από τα κυκλώματα των δουλεμπόρων. Ανήλικοι μετανάστες ωθούνται σε εξαναγκαστική εργασία, πορνεία και αφαίρεση οργάνων. Σύμφωνα με τη Βρετανική υπηρεσία Ελέγχου για το άσυλο το 60% των παιδιών που εμφανίζονται σε κέντρα υποδοχής μεταναστών στην Ευρώπη παρασύρεται από τα παραπάνω κυκλώματα.

9. Έβρος

Το πρόβλημα της παράνομης διάσχισης των συνόρων στον Έβρο έγινε εντονότερο το 2010 και παρουσιάστηκε στα διεθνή μέσα μαζική ενημέρωσης. Υπολογίζεται ότι το 2010 (μέχρι τον Οκτώβριο 2010) καθημερινώς 300 - 350 μετανάστες εισέρχονταν στην Ελλάδα παράνομα από τα σύνορα του Έβρου. Το πέρασμα του ποταμού είναι επικίνδυνο και έχουν καταγραφεί περιπτώσεις πνιγμών ή θάνατοι από το ψύχος. Σύμφωνα με τις συμφωνίες που έχει συνάψει η Ελλάδα με την Τουρκία, οι μετανάστες που εισέρχονται παράνομα στην Ελλάδα θα πρέπει να επιστρέφονται στην Τουρκία αλλά στην πράξη αυτές οι περιπτώσεις είναι πολύ λίγες και η Τουρκία δέχεται μόνο Τούρκους υπήκοους. Ένας λόγος που η Τουρκία είναι απρόθυμη να δεχτεί την επιστροφή μεταναστών είναι ότι αυτό μπορεί να οδηγήσει στη μαζική απέλαση εκατοντάδων χιλιάδων μεταναστών από την Ευρώπη πίσω στην Τουρκία.

Κέντρα κράτησης μεταναστών

Όταν οι μετανάστες εισέρχονται στην Ελλάδα συλλαμβάνονται και οδηγούνται στα κέντρα κράτησης μεταναστών. Σύμφωνα με τους Γιατρούς Χωρίς Σύνορα οι συνθήκες διαβίωσης στα κέντρα κράτησης μεταναστών είναι τραγικές-απάνθρωπες και επικρατεί συνωστισμός. Κλιμάκιο της Υπατης Αρμοστείας του Ο.Η.Ε. το Σεπτέμβριο 2010 χαρακτήρισε τραγική την κατάσταση στα κέντρα κράτησης και το φαινόμενο των μεταναστευτικών ροών που αντιμετωπίζει η Ελλάδα ως «ανθρωπιστική κρίση».

10. Εμπειρίες μεταναστών στην Ελλάδα

Οι ανήλικοι δεν ενημερώνονται για το δικαίωμα υποβολής ασύλου, ενώ πολλές φορές δακτυλοσκοπούνται χωρίς να ενημερώνονται ότι μετά απ' αυτό δεν μπορούν να υποβάλουν αίτημα ασύλου σε καμιά χώρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Λαμβάνουν ένα υπηρεσιακό σημείωμα που αναγράφει ότι πρέπει να εγκαταλείψουν τη χώρα σε 30 ημέρες.

«Ο φίλος μου έλεγε ότι δεν θέλουμε άσυλο και να μην μας πάρουν αποτυπώματα. Τελικά μας πήραν αποτυπώματα, μας έδωσαν ένα χαρτί και μας έδιωξαν. Νόμιζα ότι το ίδιο βράδυ θα ήμουν στην Αγγλία, στο Λονδίνο και το χαρτί θα με βοηθούσε. Τελικά, το χαρτί έλεγε να εγκαταλείψω τη χώρα σε 30 ημέρες...», θυμάται 16χρονος Πακιστανός.

Στην Ελλάδα δεν υπάρχει επίσημη διαδικασία διαπίστωσης της ηλικίας, με αποτέλεσμα οι ανήλικοι να μην μπορούν να κάνουν χρήση των δικαιωμάτων τους. Η ηλικία δηλώνεται από τον ανήλικο, είτε γίνεται εκτίμηση «με το μάτι» από τον αστυνομικό.

«...Την άλλη μέρα μάς πήγανε στους αστυνομικούς. Μου μιλάγανε ελληνικά και δεν καταλάβαινα. Μετά κάποιος αστυνομικός μου είπε "χάου όλντ" και άρχισε να μετράει με τα δάχτυλά του. Εγώ έδειξα με τα δάχτυλά μου 14», αναφέρει ανήλικος από το Ιράκ.

Τα παράνομα κυκλώματα και οι μεσάζοντες τους φέρνουν στην Πάτρα ή την Ηγουμενίτσα, όπου και εργάζονται μέχρι να φύγουν απ' τη χώρα.

«Στην Αθήνα έμεινα 4 μήνες. Δούλευα σε ένα ράφτη, σε ένα υπόγειο κάπου στην Κυψέλη και τα μισά λεφτά μου τα έπαιρνε ο Έλληνας για το ενοίκιό μου. Πληρώσαμε 500 ευρώ ο καθένας και μας έφεραν στην Πάτρα. Έχω προσπαθήσει να φύγω 4 φορές. Δεν τα κατάφερα. Τις δύο με πιάσανε και με πήγανε στο τμήμα, όπου έφαγα ξύλο. Προσπαθώ να μπω κατευθείαν στο πλοίο και όχι μέσα σε φορτηγό», λέει 14χρονος από το Αφγανιστάν.

Ο καταυλισμός της Πάτρας είναι άτυπος και ελέγχεται από τους ίδιους τους διαμένοντες με την εποπτεία των διακινητών. Τα άτομα που κατοικούν εκεί ξεπερνούν συχνά τα 1.500. Το 40% υπολογίζεται ότι είναι ασυνόδευτοι ανήλικοι, ακόμη και 5 ετών. Ζουν σε παράγκες των 10 ατόμων φτιαγμένες από χαρτόκουτα. Σκοπός τους είναι να μπουν σε ένα καράβι για την Ιταλία... *«...Ξεκινήσαμε να περάσουμε από τις γραμμές του τρένου για να βγούμε στο λιμάνι. Εκεί κρυφτήκαμε κάτω από φορτηγά και περιμέναμε. Ο φίλος μου είχε φέρει σχοινιά για να δεθούμε από κάτω. Τότε ήρθε η πολιτσία. Όλοι άρχισαν να τρέχουν και να προσπαθούν να κρυφτούν. Εμένα με πρόλαβαν. Με πήγαν σε λεωφορείο της αστυνομίας και μου έδεσαν τα χέρια. Το λεωφορείο γέμισε και ξεκινήσαμε για Αθήνα, για το Αλλοδαπών», αναφέρει και ένας 15χρονος Πακιστανός.*

Το κόστος για να καταφέρουν να μπουν σε ένα από τα καράβια για Ιταλία είναι 3.000 ευρώ το άτομο. Πολλές φορές όμως τα μωρά και τα μικρά παιδιά κοστίζουν περισσότερο λόγω του κινδύνου να κάνουν φασαρία και να τους αντιληφθούν οι λιμενικοί.

Η κακοποίηση και οι ξυλοδαρμοί αποτελούν καθημερινότητα, κυρίως κατά την προσπάθεια αποφυγής της σύλληψης ή αποτροπής από το να μπουν στο πλοίο. Ένας ανήλικος Αφγανός δέχθηκε επίθεση, ενώ περίμενε σε

στάση λεωφορείου και λίγο έλειψε να χάσει το μάτι του. Όταν η ψυχολόγος τού ζήτησε να μιλήσει προτίμησε να γράψει ό,τι ένιωθε σε ένα κομμάτι χαρτί:

«Δεν περίμενα από την Ελλάδα να δείχνει τέτοια συμπεριφορά. Μετάνιωσα που ήρθα. Εμείς οι Αφγανοί δεν θέλουμε πόλεμο, γιατί αν ήμασταν πολεμιστές θα μέναμε στο Αφγανιστάν. Στην τηλεόραση κάθε μέρα βλέπαμε να μιλάνε για τα ανθρώπινα δικαιώματα, αλλά εμείς που ήρθαμε στην Ευρώπη είδαμε κάτι άλλο».

Η έρευνα με τις μαρτυρίες των νεαρών μεταναστών διενεργήθηκε για λογαριασμό του τομέα Εγκληματολογίας του Παντείου με επιβλέποντες καθηγητές τους Γ. Π. Νικολόπουλο, Αντ. Μαγγανά, Α. Χάιδου.

ΟΙ ΠΕΡΙΓΡΑΦΕΣ ΜΙΛΟΥΝ ΑΠΟ ΜΟΝΕΣ ΤΟΥΣ...

ΚΑΠΟΙΕΣ ΣΤΙΓΜΕΣ ΣΑΝ ΚΑΙ ΑΥΤΕΣ, ΝΤΡΕΠΟΜΑΣΤΕ ΠΟΥ ΕΙΜΑΣΤΕ ΕΛΛΗΝΕΣ...

11. Επίλογος

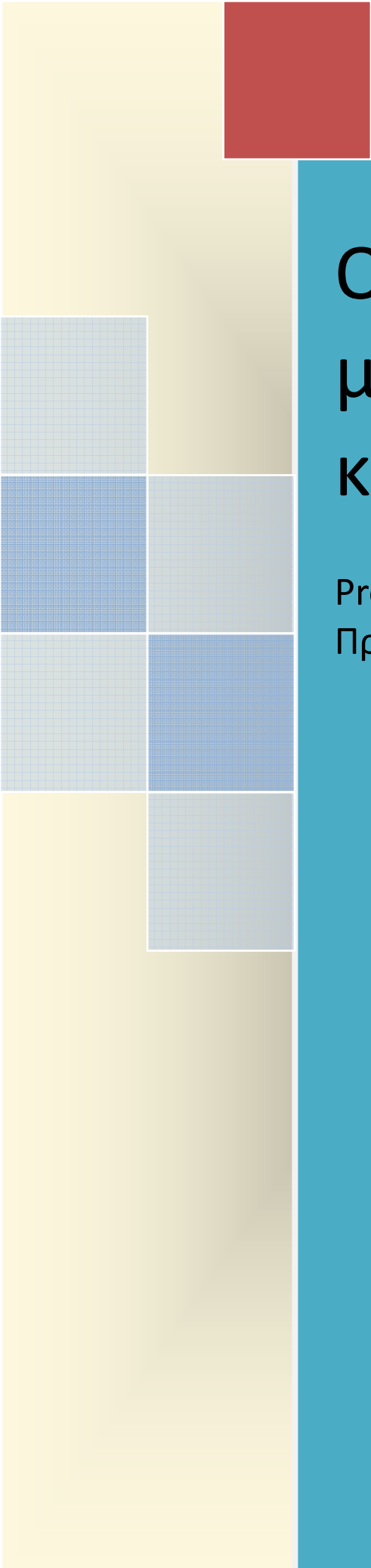
Κάτω από το πρίσμα όλων αυτών, ο μετανάστης επειδή σε πρώτη ματιά είναι ρακένδυτος, φτωχός και ιδίως χωρίς στέγη, φαντάζει κάτι το φρικτό. Αν κοιτάξει όμως κανείς ανάμεσα στις γραμμές, αυτοί οι άνθρωποι αξίζουν τη φιλία και το ενδιαφέρον μας. Δεν ζητούν και πολλά: λίγη τροφή, μία στέγη και μία συνολικότερη λύση από την πολιτεία σε ευρωπαϊκό επίπεδο για την αξιοπρεπή διαβίωσή τους, σε όποιον τόπο κι αν πρόκειται να ζήσουν. Δεν υπάρχει σύγκριση με το σημερινό κακό Νεοέλληνα, που είναι κυρίαρχος αίτιος για τη σημερινή θέση της χώρας. Ελπίζουμε οι λιγοστές ελπίδες να αλλάξει κι αυτός, να περνούν και μέσα από δράσεις για την βοήθεια των μεταναστών.

ΠΗΓΕΣ

www.wikipedia.com

<http://www.enet.gr/?i=news.el.article&id=54254>

http://museum23.blogspot.com/2011/06/blog-post_19.html

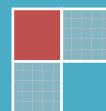

Οι Έλληνες ως μετανάστες ανά τον κόσμο

Project:

Πρόσφυγες - Μετανάστες

Ειρήνη Γιαταγάνα
Όλγα Γκρίζη
Μαρία Ζαρκάδα
Φίλιππος Σαρχώσης

Οι Έλληνες ως μετανάστες ανά τον κόσμο

Μπορεί σήμερα στην Ελλάδα να ζουν πολλοί μετανάστες αλλά ας μην ξεχνάμε ότι πολλά εκατομμύρια Έλληνες ζούνε σκορπισμένοι σε όλο τον κόσμο, κυρίως στην Αυστραλία, στις Η.Π.Α. και στη Γερμανία.

Το μεταναστευτικό ρεύμα ξεκίνησε από τις αρχές του προηγούμενου αιώνα. Από το 1880 ως το 1911 είχαν μεταναστεύσει προς τις Η.Π.Α. 200.000 Έλληνες, ενώ μετά τη λήξη του εμφυλίου πολέμου υπολογίζεται ότι 900.000 Έλληνες μετανάστευσαν στην Αμερική, την Αυστραλία ή πήγαν να εργαστούν σε χώρες της Δυτικής Ευρώπης. Η μελέτη μας στηρίζεται στη μετανάστευση των Ελλήνων στην Αυστραλία, στην Γερμανία και στις Η.Π.Α.

1. Αυστραλία

Το κύριο μεταναστευτικό ρεύμα από την Ελλάδα προς την Αυστραλία τον 19^ο αιώνα άρχισε μετά το 1880. Η απογραφή του 1891 αναφέρει την ύπαρξη 482 ατόμων γεννημένων στην Ελλάδα. Ο αριθμός αυτός, όπως και όλοι οι επόμενοι που αναφέρονται σε απογραφές ή εκτιμήσεις, είναι οπωσδήποτε συντηρητικός, αφού δεν συμπεριλαμβάνει τους Έλληνες που γεννήθηκαν στην Αυστραλία, όπως και αυτούς που, για τον ένα ή άλλο λόγο, δεν θέλησαν να καταγραφούν σαν Έλληνες. Αυτοί οι μετανάστες κατάγονταν κυρίως από τα Κύθηρα, την Ιθάκη και το Καστελλόριζο, και ήταν αυτοί που έθεσαν τα θεμέλια της Ελληνοαυστραλέζικης παροικίας και προκάλεσαν το φαινόμενο της αλυσιδωτής μετανάστευσης, το οποίο οδήγησε στην αύξηση του Ελληνικού στοιχείου στην Αυστραλία σε 878 άτομα το 1901 και 1.798 άτομα το 1911. Η αύξηση του Ελληνικού πληθυσμού στην Αυστραλία συνεχίστηκε με τους ίδιους ρυθμούς μέχρι περίπου το 1950. Έτσι, το 1921 ο Ελληνικός πληθυσμός της Αυστραλίας αριθμούσε 3.654 άτομα γεννημένα στην Ελλάδα, ενώ το 1933 υπήρχαν 8.337 Έλληνες στην Αυστραλία και το 1947 ο αριθμός είχε ανεβεί στα 12.291 άτομα.

Μετά το 1952 η αύξηση του Ελληνικού στοιχείου στην Αυστραλία ήταν ραγδαία. Πράγματι, από το 1953 μέχρι το 1956 έφτασαν στην Αυστραλία σαν μετανάστες περίπου 30.000 Έλληνες, αυξάνοντας έτσι τον Ελληνισμό της Αυστραλίας σε 25.862 άτομα το 1954. Η μετανάστευση από την Ελλάδα κορυφώθηκε από το 1961 μέχρι το 1966, περίοδο κατά την οποία περίπου 69.000 Έλληνες εγκαταστάθηκαν στην Αυστραλία. Οι Έλληνες αριθμούσαν 77.333 το 1961 και 160.200 το 1971. Μετά το 1970 το μεταναστευτικό ρεύμα μειώθηκε και πάλι δραστικά, ενώ ήδη είχε αρχίσει μια αντίστροφη μετακίνηση μεταναστών προς την Ελλάδα, γεγονός που (μαζί με τους θανάτους) είχε σαν αποτέλεσμα τη μείωση των γεννημένων στην Ελλάδα Ελληνοαυστραλών σε 152.908 άτομα το 1976, 146.625 το 1981, και

137.611 το 1986. Φυσικά, οι αριθμοί αυτοί δεν αντιστοιχούν στο σύνολο του Ελληνικού στοιχείου της Αυστραλίας, μια και αφορούν μόνον άτομα γεννημένα στην Ελλάδα, δηλαδή μετανάστες πρώτης γενιάς. Οπωσδήποτε όμως δίνουν μια σχετική αίσθηση της κινητικότητας Ελλήνων προς την Αυστραλία και μια εκτίμηση για το σύνολο του Ελληνικού στοιχείου στην Αυστραλία.

Τρόπος συμπεριφοράς στους Έλληνες μετανάστες

Εκτός όλων των άλλων προβλημάτων προσαρμογής στον ξένο τόπο, οι μετανάστες είχαν να αντιμετωπίσουν και τη μάστιγα του ρατσισμού. Την ξενοφοβία, την καταφρόνια, που πολλές φορές απορρέουν από υπεροψία ή φόβο, τις διακρίσεις στο χώρο εργασίας και έξω στην κοινωνία. Πολλά από τα παιδιά των μεταναστών βίωσαν ρατσισμό και διακρίσεις στα σχολεία που φοιτούσαν.

Πολλές φορές αυτός ο ρατσισμός που τον γεύτηκαν κατά κόρον τις πρώτες δεκαετίες οι μετανάστες της Αυστραλίας, και όχι μόνο, οδηγούσε σε βίαια επεισόδια και στον κατατρεγμό των νεοφερμένων. Σίγουρα οι περισσότεροι από τους πρώτους μετανάστες είχαν την ευκαιρία να γευτούν επανειλημμένως τις εις βάρος τους διακρίσεις που απέρρεαν από ρατσισμό, καθώς και να ακούσουν να τους αποκαλούν ταπεινωτικά wogs.

Τα πράγματα άρχισαν να καλυτερεύουν κάπως ως προς το ρατσισμό, το 1975 όταν ο τότε Πρωθυπουργός Αυστραλίας, Gough Whitlam, ψήφισε το Νόμο Κατά του Ρατσισμού.

Σήμερα πολλοί από τους παλιούς μετανάστες, συμπεριφέρονται ρατσιστικά στις καινούριες ομάδες μεταναστών, χωρίς να το παραδέχονται, ξεχνώντας ότι έτσι συμπεριφέρονταν στην πλειοψηφία τους οι Αυστραλοί και στους ίδιους.

Επαγγέλματα-Ευκαιρίες

Όλοι σχεδόν οι Έλληνες μετανάστες στην Αυστραλία πριν το 1880 δοκίμασαν την τύχη τους στα χρυσωρυχεία, ενώ μερικοί δούλεψαν και στα ανθρακωρυχεία. Η οικονομική αδυναμία των Ελλήνων μεταναστών εκείνης της εποχής, σε συνδυασμό με την τάση που υπήρχε να αποκλείονται οι ξένοι (οι μη Αυστραλοί) από τα πιο σταθερά και επικερδή επαγγέλματα, οδήγησε τους Έλληνες να στραφούν προς την απασχόληση σε μικρές εμπορικές επιχειρήσεις (συνήθως ψαράδικα, μανάβικα, εστιατόρια κλπ) και όχι προς την κτηνοτροφία ή τη γεωργία, επαγγέλματα που επιτρέπουν το σχηματισμό σταθερών και βιώσιμων οικισμών και παροικιών.

Είναι χαρακτηριστικό ότι σε όλη την περίοδο πριν το 1880, μόνο δυο-τρεις Έλληνες κατάφεραν να γίνουν αγρότες. Οι περισσότεροι στράφηκαν προς τις μικρές εμπορικές επιχειρήσεις που προαναφέραμε. Οι επιχειρήσεις αυτές δεν απαιτούσαν μεγάλο κεφάλαιο, αλλά κυρίως εντατική και σκληρή προσωπική εργασία. Επιπλέον, η ενασχόληση με τέτοιου είδους δραστηριότητες δεν έφερνε τους Έλληνες σε σύγκρουση με τις οργανωμένες Αυστραλιανές κοινωνικές τάξεις και συνδικαλιστικές και επαγγελματικές ομάδες. Ακόμη, δημιουργούσε τις προϋποθέσεις για ανάπτυξη και επέκταση των επιχειρήσεων αυτών και, πιο σημαντικό, δημιουργούσε ευκαιρίες για απασχόληση άλλων μεταναστών ή ακόμη και για προσέλκυση νέων μεταναστών.

Η ίδια κατάσταση συνεχίστηκε μέχρι το 1920. Στην περίοδο 1890-1920

ήταν πολύ δύσκολο, αν όχι αδύνατο, για τους Έλληνες καθώς και για μετανάστες από άλλες Μεσογειακές χώρες να απασχοληθούν σε επαγγέλματα και βιομηχανίες όπου λειτουργούσαν ισχυρά Αυστραλιανά συνδικάτα. Ο κύριος λόγος βέβαια της δυσκολίας αυτής ήταν η σημαντική ανεργία των χρόνων εκείνων. Τα στοιχεία της απογραφής του 1921 αποκαλύπτουν ότι από τους οικονομικά ενεργούς Έλληνες της Αυστραλίας τότε, περίπου 17,6% ήταν εργοδότες, περίπου 22,7% αυτοαπασχολούμενοι, περίπου 48,3% μισθωτοί εργάτες, και περίπου 11,4% άνεργοι. Οι περισσότεροι όμως μισθωτοί δούλευαν για τους λίγους Έλληνες εργοδότες. Η προπολεμική κρίση δεν άλλαξε την κατάσταση και τις ευκαιρίες απασχόλησης των Ελλήνων στην Αυστραλία. Σημαντική αλλαγή αρχίζει να παρατηρείται μετά το Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο, όταν η Αυστραλιανή Κυβέρνηση συνειδητοποίησε την ανάγκη επάνδρωσης της αναπτυσσόμενης τότε βιομηχανίας της με εργατικό δυναμικό που δεν μπορούσε να στρατολογηθεί από τον πληθυσμό εκείνης της εποχής, λόγω του μικρού του αριθμού. Η παρατήρηση αυτή οδήγησε στην απόφαση της ενίσχυσης της μετανάστευσης προς την Αυστραλία, πολιτική η οποία πήρε διάφορες μορφές, μέχρι και την επιδότηση επίδοξων μεταναστών με κάλυψη των εξόδων μετακίνησής τους. Η πολιτική αυτή όχι μόνο εξηγεί την αύξηση του μεταναστευτικού ρεύματος από την Ελλάδα προς την Αυστραλία μετά το 1950, αλλά δικαιολογεί και την αλλαγή στα επαγγέλματα των Ελλήνων μεταναστών, πολλοί από τους οποίους στράφηκαν τότε προς τη βιομηχανία.

Σήμερα, οι Έλληνες άνδρες ομογενείς πρώτης γενιάς απασχολούνται κύρια ως εργάτες (28,6%) και έμποροι (22,6%), ενώ οι γυναίκες απασχολούνται κύρια ως εργάτριες (34,1%) ή χειρίστριες μηχανών (21,5%). Σε σύγκριση με το συνολικό πληθυσμό της Αυστραλίας, οι Έλληνες παρουσιάζουν σημαντική υστέρηση ως επαγγελματίες ή παραεπαγγελματίες και σημαντική προπόρευση ως έμποροι, εργάτες, χειριστές μηχανών και οδηγοί. Όσον αφορά στους τομείς οικονομικής δραστηριότητας, οι περισσότεροι Έλληνες (ανεξαρτήτως φύλου) απασχολούνται στον κατασκευαστικό τομέα (29,8%), με δεύτερο σημαντικότερο κλάδο το χονδρικό και λιανικό εμπόριο (25,0%).

Οι Έλληνες συμμετέχουν στο εργατικό δυναμικό της Αυστραλίας με περίπου ίδιο ποσοστό (60,9%) με το συνολικό πληθυσμό της Αυστραλίας (60,0%). Το ποσοστό ανεργίας των Ελλήνων πρώτης γενιάς ανέρχεται στο 8,9%, ελαφρά μικρότερο από το συνολικό ποσοστό ανεργίας στην Αυστραλία (9,2%).

Σήμερα στην Αυστραλία υπάρχουν πολλοί πετυχημένοι επιχειρηματίες, οι περιουσίες των οποίων υπολογίζονται σε εκατομμύρια δολάρια. Οι δραστηριότητές τους εκτείνονται σε διάφορους οικονομικούς τομείς, όπως

μεσιτικά γραφεία, μεγάλα χαρτοφυλάκια μεγάλων εταιρειών, αλιευτικούς στόλους) εργοστάσια επεξεργασίας αλιευτικών προϊόντων, οικοδομικές εταιρείες, κλπ. Οι περισσότεροι είναι αυτοδημιούργητοι επιχειρηματίες της πρώτης ή της δεύτερης γενιάς, που αναδείχθηκαν κύρια λόγω της προσωπικής τους σκληρής εργασίας. Πολύ λίγοι απ' αυτούς έτυχαν βασικής εκπαίδευσης και ακόμη λιγότεροι απέκτησαν Πανεπιστημιακά πτυχία. Ωστόσο, με το επιχειρηματικό τους δαιμόνιο κατάφεραν να ξεχωρίσουν, όχι μόνο μέσα στην Ελληνική κοινότητα, αλλά και στην Αυστραλιανή κοινωνία. Η συνολική όμως οικονομική εικόνα των Ελλήνων της Αυστραλίας δεν είναι τόσο ρόδινη. Πράγματι, 56,0% των Ελλήνων δηλώνουν εισόδημα μικρότερο των 12.000 δολλαρίων το χρόνο, ενώ το αντίστοιχο ποσοστό για όλο τον Αυστραλιανό πληθυσμό είναι 53,3%. Οι Έλληνες υστερούν σε σχέση με το σύνολο του Αυστραλιανού πληθυσμού στις εισοδηματικές ομάδες με εισόδημα μεγαλύτερο από 18.000 δολάρια το χρόνο, ή μικρότερο από 6.000 δολάρια το χρόνο. Ωστόσο, το μέσο εισόδημα των Ελλήνων είναι ψηλότερο από εκείνο του συνολικού πληθυσμού της Αυστραλίας και με μικρότερη διασπορά. Έτσι, θα μπορούσαμε να πούμε ότι οι Έλληνες στην Αυστραλία ανήκουν σε μάλλον μεσαία εισοδηματικά στρώματα, στο σύνολό τους.

Συνθήκες Διαβίωσης

Οι πρώτοι Έλληνες μετανάστες έφτασαν στην Αυστραλία με πλοίο έμεναν στα καταστρώματα και σε μέρη όπου ακούγονταν πολύ οι μηχανές. Οι συνθήκες του ταξιδιού τους έκανε να νοιώθουν ότι ταξιδεύουν πάρα πολύ καιρό. Έφευγαν με το όνειρο να ξεκινήσουν μια νέα ζωή! Όμως διαψευστήκαν γιατί όλα ήταν διαφορετικά απ' ότι περίμεναν. Το εισόδημα τους ήταν λιγοστό και ζούσαν σε ένα μικρό σπίτι 2 – 3 οικογένειες μαζί. Οι περισσότεροι όμως ήταν ευχαριστημένοι.

2. Βόρεια Αμερική

Οι κοινότητες των Ελλήνων στη Βόρεια Αμερική, στις ΗΠΑ και στον Καναδά είναι από τις μεγαλύτερες της ελληνικής διασποράς από τα μέσα του 20ού αιώνα μέχρι σήμερα.

Στις ΗΠΑ ζουν περίπου 1,2 εκατομμύρια άτομα ελληνικής καταγωγής και στον Καναδά 350.000. Οι Έλληνες είναι μεν διασκορπισμένοι σε όλες τις πολιτείες των ΗΠΑ και στις επαρχίες του Καναδά, ωστόσο είναι συγκεντρωμένοι κυρίως στα μεγάλα αστικά κέντρα – αν και στις ΗΠΑ διαμένουν στις προαστιακές ζώνες γύρω από τις μεγαλουπόλεις. Χαρακτηριστικά των Ελλήνων της Βόρειας Αμερικής είναι το υψηλό μορφωτικό τους επίπεδο και η κοινωνική τους ανέλιξη. Οι Ελληνοαμερικανοί και οι Ελληνοκαναδοί, μολονότι έχουν ενσωματωθεί, σε

κοινωνικό και πολιτισμικό επίπεδο, στο σύστημα των χωρών όπου ζουν, διατηρούν στενούς δεσμούς με την πατρίδα τους. Αυτό όμως δεν ισχύει για τους Έλληνες τρίτης και τέταρτης γενιάς. Πρόκειται για μια εκδοχή της ελληνικότητας που δεν συμβαδίζει με τη μορφή και το περιεχόμενο της ελληνικότητας που εκφράζεται μέσα από το ελληνικό κράτος ή με την ελλαδοκεντρική ελληνικότητα που παρατηρείται σε άλλους ελληνικούς πληθυσμούς της διασποράς. Πρόκειται για μια ταυτότητα που εκφράζεται ως ιδεολόγημα, ως συναισθηματικός δεσμός με οτιδήποτε είναι ελληνικό, ως επίγνωση της ελληνικής καταγωγής. Η ελληνικότητα των μεταναστών δεύτερης και τρίτης γενιάς καταδεικνύεται, κατά κανόνα, μέσα από τη σχέση τους με τη θρησκεία, καθώς και με την αναφορά στην καταγωγή τους, της οποίας συστατικό στοιχείο που προβάλλεται πολύ έντονα είναι η κληρονομιά του αρχαιοελληνικού πολιτισμού.

Η μαζική μετανάστευση των Ελλήνων στις ΗΠΑ ξεκίνησε στο γύρισμα του 20ού αιώνα και στον Καναδά μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο. Πάνω από 400.000 Έλληνες κατέφθασαν στις ΗΠΑ από τα τέλη του 19^{ου} αιώνα και μέχρι τη δεκαετία του 1920, οπότε τέθηκαν περιορισμοί στην είσοδο των μεταναστών στη χώρα. Μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο άρθηκαν σταδιακά οι περιορισμοί από τις αμερικανικές αρχές, μέχρι που το 1968 άνοιξαν διάπλατα οι πύλες της χώρας. Τότε δημιουργήθηκε ένα νέο ρεύμα μεταναστών από την Ελλάδα, η ροή του οποίου ήταν αμείωτη έως το 1974.

Η διατήρηση της ελληνικότητας στον χώρο της Βόρειας Αμερικής, οφείλεται σε δύο παράγοντες. Ο πρώτος είναι η αποδοχή και η νομιμοποίηση της εθνοτικής ταυτότητας και στις ΗΠΑ και στον Καναδά, με κάποιες διαφορές ανάμεσα στις δύο χώρες. Οι ΗΠΑ εμμένουν στην ύπαρξη μιας κοινωνίας που αφομοιώνει και «αμερικανοποιεί» τους μετανάστες και τους απογόνους τους. Ο Καναδάς ακολουθεί πολιτική που δεν αποσκοπεί τόσο στην αφομοίωση όσο στην πολυπολιτισμικότητα, που σημαίνει ότι οι Καναδοί θα συνυπάρχουν αρμονικά με τις άλλες εθνικοτοπικές ομάδες.

Ο δεύτερος σημαντικός παράγοντας που συμβάλλει στη διατήρηση της ελληνικότητας στη Βόρεια Αμερική είναι οι εθνικοτοπικές και θρησκευτικές οργανώσεις που αναπτύσσουν πολύπλευρη δράση για την επίτευξη αυτού του σκοπού, με τη στήριξη, σε αρκετές περιπτώσεις, του ελληνικού κράτους. Υπάρχουν δύο μεγάλες οργανώσεις που ιδρύθηκαν το 1922: η Αρχιεπισκοπή Βόρειας και Νότιας Αμερικής, που ανήκει στο Οικουμενικό Πατριαρχείο Κωνσταντινούπολης και έχει μητροπόλεις στις ΗΠΑ, στον Καναδά και στη Λατινική Αμερική και η Αμερικανοελληνική Εκπαιδευτική Προοδευτική Ένωση, ή ΑΧΕΠΑ, που είχε την έδρα της στην Ατλάντα των ΗΠΑ και αργότερα μεταφέρθηκε στην Ουάσιγκτον, όμως απέκτησε παραρτήματα και στον Καναδά – το πρώτο στο Τορόντο το 1928.

Οι συνθήκες ζωής, ιδιαίτερα της αγροτιάς που έδωσε και το μεγαλύτερο ποσοστό στον όγκο των μεταναστών, ήταν άθλιες. Μέχρι το 1907 το ελληνικό μεταναστευτικό κύμα προς την Αμερική το διακινούσαν ξένες ατμοπλοϊκές εταιρίες. Αν κρίνουμε από τις «φρικτές» συνθήκες διαβίωσης κατά τη διάρκεια του ταξιδιού, στα μεταναστευτικά υπερωκεάνια, ιδιαίτερα εκείνα της πρώτης περιόδου οι μετανάστες θεωρούνταν «φορτίο».

Με την ελπίδα λοιπόν ότι στην ξένη χώρα θα αποκτήσουν ό,τι χρειάζονται για να επιστρέψουν εφοδιασμένοι για μια καλύτερη ζωή, αγωνίζονταν να πάρουν την πολυπόθητη άδεια μετανάστευσης για την Αμερική. Όσοι τα κατάφερναν, πριν την επιβίβαση στο πλοίο, υποβάλλονταν σε ξεψείριασμα και εμβολιασμό. Οι μετανάστες «πακετάρονταν» κυριολεκτικά στους χώρους κάτω από το κυρίως κατάστρωμα σε απελπιστικά στενούς χώρους. Τα υποφράγματα αυτά καθορίζονταν μόνο την τελευταία μέρα πριν από τον απόπλου.

Από την πρώτη κιόλας ημέρα, η πολυκοσμία, οι αναθυμιάσεις των εμετών, η απόπνοια των σωμάτων των επιβατών και η έλλειψη στοιχειώδους καθαριότητας έκαναν την ατμόσφαιρα αποπνικτική. Το πλήθος των μεταναστών κυρίως ταξίδευε τρίτη θέση, που σήμαινε στοιβαγμένο σαν εμπόρευμα στο κατάστρωμα και τ' αμπάρια. Στις αρχές του 20^{ου} αιώνα περίπου ένας στους επτά μετανάστες παρέμενε στη Νέα Υόρκη. Μπορούμε να διακρίνουμε τρεις κύριους προορισμούς των Ελλήνων μεταναστών της εποχής εκείνης: τις Δυτικές Πολιτείες, τις βιομηχανικές πόλεις της Νέας Αγγλίας και τις μεγάλες πόλεις του Βορρά, ειδικά στη Νέα Υόρκη και το Σικάγο.

Η πρώτη μεγάλη ομάδα Ελλήνων που έφτασε στις Δυτικές Πολιτείες χρησιμοποιήθηκε σαν απεργοσπαστικός μηχανισμός. Με τον καιρό, αρκετοί Έλληνες εγκατέλειψαν τα ορυχεία και τους σιδηροδρόμους για να γίνουν μικροεπαγγελματίες, αλλά πολλοί άλλοι παρέμειναν εργάτες για όλη τους τη ζωή.

Η ζωή στην Αμερική

Τα πρώτα χρόνια

Η ζωή που περίμενε, στο νέο περιβάλλον τους μετανάστες, δεν έμοιαζε καθόλου μ' αυτήν που περιγράφανε στους αγρότες στην Ελλάδα, οι πράκτορες των ατμοπλοϊκών εταιρειών και των εκμισθωτών εργασίας για τους τόπους δουλειάς στην Αμερική.

Επαγγέλματα

Οι Έλληνες που εγκαταστάθηκαν στις μεγάλες πόλεις απασχολούνταν ως εργάτες σε εργοστάσια τυποποίησης τροφίμων, σε χαλυβουργία και σε εργοστάσια, αν και πολλοί ξεκίνησαν ως πλανόδιοι πωλητές φρούτων, γλυκών και λουλουδιών. Σημαντικός επίσης οικονομικός παράγοντας της εποχής για τους Έλληνες ήταν τα στιλβωτήρια παπουτσιών. Σ' όλο τον αμερικανικό Βορρά υπήρχαν εκατοντάδες τέτοιων επιχειρήσεων που ανήκαν σε Έλληνες. Η άνθηση των επιχειρήσεων αυτών οδήγησε στο να θεωρούνται συνώνυμες οι λέξεις «λούστρος» και «Έλληνας» στα μεγάλα αστικά κέντρα του Βορρά της εποχής εκείνης.

Από τα τέλη του περασμένου αιώνα μέχρι και τις πρώτες δεκαετίες του εικοστού, φαίνεται πως πάνω από το ένα τέταρτο του αγροτικού πληθυσμού της χώρας μεταναστεύει είτε στο εξωτερικό, είτε σε πόλεις του εσωτερικού. Όμως όλοι οι μεταφερόμενοι πληθυσμοί στα αστικά κέντρα δε θα αφομοιωθούν και δε θα ενσωματωθούν αμέσως, ενώ παράλληλα θα δημιουργηθούν κοινωνικές ομάδες που θα αντιδράσουν από μια άποψη στην ενσωμάτωση αυτή. Τα ρεμπέτικα τραγούδια είναι μια χαρακτηριστική περίπτωση μορφής λαϊκού πολιτισμού και αποτελούσαν έκφραση κυρίως αυτών των μη ενσωματωμένων και απωθημένων απ' το αστικό σύστημα κοινωνικών ομάδων. Εύκολα παρατηρεί κανείς ότι στις βάσεις, στις προϋποθέσεις δημιουργίας του ρεμπέτικου, υπάρχει γενικότερα το φαινόμενο της μετανάστευσης. Οι Έλληνες μετανάστες βρήκαν καταφύγιο στα τραγούδια της πατρίδας, δημοτικά και ρεμπέτικα, και στα ελληνικά καφενεία όπου μαζεύονταν, μετά από τη σκληρή δουλειά της μέρας.

1880-1920 «Η Πρώτη εν Αμερική Μετανάστευσις»

Η μετανάστευση προς τις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής υπήρξε σημαντική διέξοδος για το πληθυσμιακό πλεόνασμα της Ευρώπης τα τελευταία 150 χρόνια. Κάθε φορά που ο πληθυσμός αυξανόταν με ρυθμούς τους οποίους δεν άντεχαν οι διαθέσιμοι υλικοί πόροι και ο υπερπληθυσμός γινόταν απειλή για την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη και το βιοτικό επίπεδο, η μετανάστευση λειτουργούσε ως ασφαλιστική βαλβίδα και μηχανισμός εκτόνωσης της οικονομικής κρίσης και των κοινωνικών αδιεξόδων.

Γίνεται έτσι φανερό ότι το πρώτο, όπως ονομάζεται, μεταναστευτικό ρεύμα από την Ελλάδα προς τις υπερπόντιες χώρες την περίοδο 1880-1920 ή «Η Πρώτη εν Αμερική Μετανάστευσις», αποτελεί μέρος του μεγάλου ευρωπαϊκού μεταναστευτικού ρεύματος την ίδια περίοδο προς τις υπερπόντιες χώρες και ιδιαίτερα τις Ηνωμένες Πολιτείες.

Μεταναστευτικός πυρετός

Η υπερδιόγκωση αυτή του πρώτου μεταναστευτικού ρεύματος την περίοδο 1906-1915 αποκαλύπτει ότι στους παράγοντες που ωθούν προς την υπερπόντια μετανάστευση, σημαντική θέση δίπλα στις οικονομικές και κοινωνικές συνθήκες κατέχουν και οι πολιτικές συνθήκες. Η εμπόλεμη κατάσταση, αλλά και οι πολιτικές εκτροπές και ανωμαλίες γίνονται πρόξενοι μεγάλων πληθυσμιακών μετακινήσεων. Η ανυποταξία -το γεγονός δηλαδή ότι πολλοί δεν ήθελαν να καταταγούν στο στρατό και να συμμετέχουν στις πολεμικές επιχειρήσεις- είναι σημαντική αυτήν τη δεκαετία, καθώς και την προηγούμενη, όπως διαφαίνεται από τις καταστάσεις επιστρατεύσεων κατά νομό των ετών 1897 και 1912.

Η πλειονότητα των Ελλήνων μεταναστών είναι στα πρώτα χρόνια άνδρες, αλλά με το πέρασμα του χρόνου η αναλογία των γυναικών αυξάνεται. Από νεώτερες μελέτες, σύμφωνα με επεξεργασμένα στοιχεία της Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας της Ελλάδος οι μετανάστες, άνδρες και γυναίκες, στις υπερπόντιες χώρες ηλικιακά απαρτίζονται, στη μεγάλη πλειοψηφία τους, από άτομα που μπορούν να δεσμευτούν αποδοτικά στην παραγωγική διαδικασία, δηλαδή από άτομα των παραγωγικών ηλικιών μεταξύ 15 και 44 ετών. Την περίοδο 1890-1920 οι περισσότεροι μετανάστες είναι άγαμοι, ενώ οι έγγαμοι στην αρχή έρχονται χωρίς την οικογένειά τους, η οποία θα ακολουθήσει, σε σημαντικό ποσοστό, λίγα χρόνια αργότερα. Το ποσοστό των άγαμων ανδρών είναι συντριπτικά μεγαλύτερο εκείνου των άγαμων γυναικών, που προέρχονται από αγροτικές περιοχές. Στις περισσότερες περιπτώσεις ο άγαμος μετανάστης τα πρώτα χρόνια εργάζεται με κύριο στόχο να ενισχύσει την οικογένειά του που έμεινε πίσω και ιδιαίτερα να στηρίξει τα ασθενέστερα μέλη της, ιδίως τις ανύπαντρες αδελφές.

Επομένως μια ακόμη αιτία της μετανάστευσης μπορεί να θεωρηθεί ο θεσμός της προίκας. Ο έγγαμος που δημιουργεί οικογένεια στη νέα πατρίδα πολλές φορές διχάζεται ανάμεσα στη στήριξη της νέας και της παλιάς οικογένειας, αλλά και όσοι μένουν πίσω έχουν τις δικές τους απαιτήσεις.

Κλείνοντας αυτήν τη διερεύνηση της σύνθεσης του πρώτου μεταναστευτικού ρεύματος από την Ελλάδα προς τις υπερπόντιες χώρες θα πρέπει να σημειώσουμε ότι η καθιερωμένη εικόνα του μετανάστη προς τις ΗΠΑ -φτωχός και αγράμματος αγρότης- θα πρέπει να τροποποιηθεί. Οι μετανάστες της περιόδου 1880-1920 ήταν λιγότερο αγράμματοι από τον μέσο όρο όσων έμειναν πίσω, ήταν οι πιο δραστήριοι, ευκίνητοι και προσαρμοστικοί από τα αγροτικά στρώματα και μπορούσαν πιο εύκολα να αντιμετωπίσουν τη μεγάλη περιπέτεια της αναχώρησης για τις υπερπόντιες χώρες.

Οι παράγοντες «προσέλκυσης», συνδέονται με το καθεστώς της απασχόλησης στις χώρες υποδοχής και στην περίπτωσή μας ιδιαίτερα στις ΗΠΑ, έπαιξαν σοβαρό ρόλο, όχι πάντως υπέρτερο από ό,τι οι παράγοντες «απώθησης».

Οι ΗΠΑ, από το τελευταίο τέταρτο του 19^{ου} αιώνα, οπότε «ο δρόμος προς τη Δύση» έφτανε στο τέλος του, έμπαιναν στην τελευταία φάση κατασκευής του σιδηροδρομικού συστήματος μεταφορών, στην επέκταση της βιομηχανίας με παράλληλη ανάπτυξη της γεωργίας. Σε λίγα χρόνια θα αναδεικνυόταν οικονομικά ισότιμη με την πρώτη βιομηχανική χώρα της Ευρώπης, την Αγγλία, και με την αναδυόμενη οικονομία της Γερμανίας. Ο καθοριστικός παράγοντας της μαζικής φυγής ήταν οι απαγορευτικοί οικονομικοί και κοινωνικοί όροι στη χώρα προέλευσης για εκατοντάδες χιλιάδες απόκληρους αγρότες.

3. Γερμανία

Επαγγέλματα

Τη δεκαετία του '50 ξεκινά το μεταναστευτικό κύμα στη Γερμανία. Οι μετανάστες αναλάμβαναν πολλές φορές δουλειές, που δεν ήθελαν να κάνουν οι Γερμανοί. Έτσι, βρέθηκαν και στο μέτωπο της εξόρυξης άνθρακα, που την εποχή εκείνη ήταν η σημαντικότερη πηγή ενέργειας της γερμανικής οικονομίας. Οι συνθήκες της καθημερινής δουλειάς ήταν ιδιαίτερα σκληρές. Έπρεπε, όμως, να αντέξουν. Οι εργοδότες ήθελαν να προσλάβουν μόνο νέους, υγιείς ανθρώπους, με γερά χέρια και πόδια, για να εργαστούν στη βιομηχανία. Η Ελλάδα ήταν η πρώτη χώρα που έστειλε στη Γερμανία γυναίκες χωρίς τους συζύγους. Μπορείτε να φανταστείτε το δράμα αυτών των γυναικών, που πήγαιναν σε έναν ξένο τόπο, αφήνοντας συζύγους, παιδιά, χωρίς να ξέρουν ούτε μία λέξη γερμανική. Οι γυναίκες προτιμούνταν

από τις φάμπρικές της κλωστοϋφαντουργίας, αλλά και στη βιομηχανία ηλεκτρικών ειδών, καθώς τα χέρια τους ήταν πιο λεπτά και επιδέξια, απ' αυτά των ανδρών.

Τραγική πτυχή στην υπόθεση της μετανάστευσης των Ελλήνων στη Γερμανία αποτέλεσαν τα παιδιά τους, που ήταν αναγκασμένοι να αφήσουν πίσω, με τους παππούδες και τις γιαγιάδες ή σε κάποια θεία, ακόμα και σε μακρινό συγγενή. Τραύματα ανεξίτηλα άφησε η ιστορία αυτή και στα παιδιά και στους γονείς. Τα παιδιά, που κάποια από αυτά καλά- καλά δεν θυμόνταν τους γονείς, πάσχιζαν να είναι υπόδειγμα. Οι δε γονείς, που τα έβλεπαν να μεγαλώνουν μέσα από τις φωτογραφίες, «ξεγελούσαν» τον εαυτό τους, με την παρηγοριά πως ό,τι έκαναν ήταν για το δικό τους καλό. Συγκινητικές είναι και οι ιστορίες των γυναικών, που έμεναν, συνήθως πολλές μαζί, σε ένα δωμάτιο, όπου κάθε βράδυ, μετά τη δουλειά, έκλαιγαν απαραγγόρητες, τα πρώτα χρόνια.

Τρόπος συμπεριφοράς

Οι Έλληνες μετανάστες ήταν θύματα άγριου ρατσισμού όπως είναι σήμερα οι μετανάστες στην Ελλάδα. Στις αρχές του 20^{ου} αιώνα στις ΗΠΑ αλλά και αργότερα στην Αυστραλία και στη Γερμανία αντιμετώπιζονταν ως φυλετικά κατώτεροι.

Οι Έλληνες θεωρούνταν φυλετικά ανάμεικτοι, γενετικά κατώτεροι από τους δήθεν αμιγείς προγόνους τους, και, ως εκ τούτου, ανίκανοι ακόμα και να προσεγγίσουν τα επιτεύγματά τους. Στο βαθμό που οι Γερμανοί έβλεπαν τους Έλληνες σαν κατώτερους και μη λευκούς και τους περιφρονούσαν για αυτό η συμπεριφορά τους ήταν καθαρά ρατσιστική. Έκαναν υπομονή σε πολλές αδικίες επειδή τα δικαιώματά τους ήταν πολύ περιορισμένα. Ακόμη και άρρωστοι πήγαιναν στη δουλειά για να μην γίνονται στόχοι.

Όταν προς το τέλος του 1970 εισχώρησε ο αυτοματισμός στη βαριά βιομηχανία υπήρξε ένα μεγάλο κύμα ανεργίας εφόσον και τα γερά ελληνικά χέρια δεν ήταν πια τόσο απαραίτητα.

Διαβίωση

Ειδικά στο ξεκίνημα, η στέγαση των μεταναστών εργατών γινόταν σε παραπήγματα, τα οποία, εν μέρει, προέρχονταν από την εποχή του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, όπως αναφέρεται στα αρχεία του Κέντρου Τεκμηρίωσης και του Μουσείου DOMiD, της Κολωνίας. Κάθε εργάτης είχε στη διάθεσή του ένα κρεβάτι σε κουκέτα, ένα ντουλάπι που κλείδωνε, μια θέση στο τραπέζι του φαγητού και μια καρέκλα ανά άτομο. Οι εστίες, χωρισμένες ανά φύλο (αν υπήρχαν αντρώγυνα έπρεπε να χωρίσουν), συχνά αποτελούσαν τμήμα των εργοστασιακών εγκαταστάσεων.

Τα πρώτα τους καταφύγια ήταν ανθυγιεινά και υπόγεια υγρά σπίτια. Σκοπός τους ήταν να αποκτήσουν το συντομότερο δυνατόν χρήματα και να επιστρέψουν.

Αν με κάτι είχαν να αντιπαλέψουν, με όλες τους τις δυνάμεις, οι μετανάστες από την αρχή, αυτό ήταν το «ακόρντ» (πλαφόν στην παραγωγικότητα), που όσοι προσπαθούσαν να το ξεπεράσουν για να πάρουν πριμ, κατέληγαν, σε πολλές περιπτώσεις, με σοβαρά προβλήματα υγείας. Ταυτόχρονα, προκαλούσαν την αντιπάθεια των Γερμανών συναδέλφων τους, που έμειναν πίσω, καθώς τα «ακόρντ» ανέβαιναν συνεχώς εξαιτίας των Gastarbeiter.

Δεν ήταν, βέβαια, το όνειρο του γρήγορου χρήματος που τους ωθούσε στα άκρα, αλλά η προοπτική να τα βγάλει πέρα η οικογένεια στην Ελλάδα, με τα εμβάσματα που έστελναν. Κι αν ήταν δυνατόν, να χτίσουν ένα σπίτι στην πατρίδα, ν' ανοίξουν ένα μαγαζί και έτσι να προετοιμάσουν την επιστροφή τους.

Η προσωρινότητα έγινε, τελικά, μόνιμη εγκατάσταση στη χώρα. Σε μια χώρα, όπου η σημερινή γενιά των Ελλήνων είναι πλήρως ενταγμένη στην τοπική κοινωνία, γεγονός που αναγνωρίζεται απ' όλους. Ξεπερνούν το 1,5 εκ. οι Έλληνες που πέρασαν συνολικά από τη Γερμανία. Σύμφωνα με επίσημα στοιχεία, έως το 1973, όταν η Γερμανία πάγωσε μονόπλευρα όλες τις συμβάσεις πρόσληψης αλλοδαπών, μετανάστευσαν περίπου 600.000 Έλληνες εργάτες. Σήμερα, σε όλη τη Γερμανία, οι Έλληνες υπολογίζονται στις 350.000.

Ευκαιρίες εξέλιξης μεταναστών

Κάτω από αυτές τις δύσκολες συνθήκες διαβίωσης η ανάπτυξη και η πρόοδος στον οικονομικό, επαγγελματικό και κοινωνικοπολιτιστικό τομέα

ήταν πολύ δύσκολες, σχεδόν αδύνατες και οι ευκαιρίες για τους Έλληνες μετανάστες απειροελάχιστες.

Τελικά όπου και να πήγαν οι Έλληνες κατάφεραν να ριζώσουν παρ' όλες τις δυσκολίες και τα προβλήματα που αντιμετώπισαν στην αρχή. Το ελληνικό στοιχείο συναντάται σε όλο τον κόσμο και η ελληνική νοοτροπία επηρεάζει όλους τους πολιτισμούς. Ακόμα και σήμερα πολλοί είναι οι Έλληνες που έχουν οδηγηθεί στη μετανάστευση και το φαινόμενο αυτό είναι σίγουρο ότι δεν θα εκλείψει ποτέ στην Ελλάδα.

4. Οι Σύγχρονοι Έλληνες μετανάστες

Σήμερα η οικονομική κρίση έχει αναγκάσει πολλούς νέους Έλληνες να μεταναστεύσουν στο εξωτερικό είτε γιατί δεν βρίσκουν δουλειά στην Ελλάδα είτε γιατί οι δουλειές που βρίσκουν δεν τους ικανοποιούν και δεν υπόσχονται κανένα μέλλον. Επίσης πολλοί νέοι που είναι ήδη εκεί δεν μπορούν να επιστρέψουν διότι στις αιτήσεις τους για δουλειά στην πατρίδα μας δεν λαμβάνουν ούτε καν αρνητικές απαντήσεις. Το «όνειρο» για επιστροφή στη χώρα μας είναι μάλλον μακρινό αφού η ελληνική αγορά συρρικνώνεται και οι προοπτικές ανάπτυξης δεν είναι καθόλου ορατές.

Οι σύγχρονοι Έλληνες μετανάστες στην πλειοψηφία τους είναι άτομα με υψηλό μορφωτικό επίπεδο. Το φαινόμενο, που είναι γνωστό και ως «διαρροή εγκεφάλων» συνήθως περιλαμβάνει τις ροές πτυχιούχων από τις λιγότερο αναπτυγμένες χώρες προς τις αναπτυγμένες. Το φαινόμενο της «διαρροής εγκεφάλων» στην περίπτωση της Ελλάδας, είναι αποτέλεσμα της χαμηλής ζήτησης για επιστημονικό προσωπικό, αφού η χώρα μας δεν παράγει σύνθετα προϊόντα και υπηρεσίες, και όχι της υπερπροσφοράς πτυχιούχων.

Σύμφωνα με τον Εθνικό Οργανισμό Πιστοποίησης Προσόντων η μετανάστευση ειδικευμένου εργατικού δυναμικού στην Ευρώπη έχει λάβει πλέον μεγάλες διαστάσεις. Οι Έλληνες που υπέβαλαν ευρωπαϊκό βιογραφικό μέσω του Οργανισμού και των ευρωπαϊκών φορέων, ήταν 22.000 το 2008, 46.000 το 2010, ενώ στο πρώτο τετράμηνο του 2011 έφτασαν στις 27.000. Συνολικά εκτιμήσεις ειδικών δείχνουν πως εκείνοι που έχουν υποβάλει βιογραφικό στις διάφορες βάσεις δεδομένων ή έχουν έρθει σε επαφή με εργοδότες ή σχετικές αρχές στην Ευρώπη μπορεί να πλησιάζουν τους 250.000.

Σύμφωνα με έρευνα που πραγματοποιήθηκε από την Ερευνητική Μονάδα Περιφερειακής Ανάπτυξης και Πολιτικής του Πανεπιστημίου Μακεδονίας οι πτυχιούχοι που εργάζονται στο εξωτερικό έχουν κάνει πολλές και πολύ καλές σπουδές. Συγκεκριμένα, το 73% έχει μεταπτυχιακό τίτλο, ενώ το 51,2% έχουν διδακτορικό.

Με δεδομένη την οικονομική κατάσταση στη χώρα μας, εύλογα μπορεί να υποθέσει κανείς πως οι παρούσες συνθήκες προμηνύουν την παραγωγική στασιμότητα της χώρας και επομένως όλο και περισσότεροι νέοι Έλληνες θα επιδιώκουν τη φυγή τους στο εξωτερικό – μεταβάλλοντας τη χώρα με ακόμα ταχύτερους ρυθμούς σε χώρα γερόντων.

Πηγές

<http://agrupnoipolites.wordpress.com/2011/01/30/56543-3/>
http://hellenic-voice.blogspot.com/2011/02/blog-post_27.html
<http://topontiki.gr/article/12851>
<http://virtualschool.web.auth.gr/1.3/Praxis/BoravouEmigration.html>
<http://www.aformi.gr/2009/06/όπου-γη-πατρίδα-οι-Έλληνες-μετανάστες/>
<http://www.alfa-agency.eu/>
<http://www.anagnostis.info/dionisiatsoukala2.htm>
<http://www.ananeotiki.gr/el/readText.asp?textID=4656>
<http://www.edu4u.gr/Comments.aspx?qId=582>
<http://www.iospress.gr/ios2000/ios20001001a.htm>
<http://www.iospress.gr/ios2000/ios20001001b.htm>
<http://www.koutouzis.gr/metanastes.htm>
http://www.kritikoi.gr/main_titles/articles/afieromata/ksenitia/articles261.html
<http://www.pame.gr/diafora/kosmos/germania-ellines-metanastes.html#.Tt0WPrLFbzs>
<http://www.sae.gr/?id=13226&tag=%CE%91%CF%85%CF%83%CF%84%CF%81%CE%B1%CE%BB%CE%AF%CE%B1>
<http://www.servitoros.gr/conferences/view.php/1/43/>

ΓΕΝΙΚΟ ΛΥΚΕΙΟ ΚΑΡΠΕΝΗΣΙΟΥ

ΟΙ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΣ – ΟΙ ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ –Η ΤΕΧΝΗ

ΚΕΛΕΣΗ ΕΛΕΝΗ

ΝΤΑΛΛΑ ΣΟΦΙΑ

ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

ΤΣΑΚΝΙΑ ΣΟΦΙΑ

Καρπενήσι 16-1-2012

Οι μετανάστες-Οι πρόσφυγες & η τέχνη

1. Η προσφυγιά μέσα από τη λογοτεχνία

Όπως αναφέρει ο Δημοσθένης Κούρτοβικ οι πρώτες αποτυπώσεις του δράματος των Μικρασιατών είχαν χαρακτήρα άμεσης μαρτυρίας με τον συγγραφέα είτε να καταθέτει την προσωπική εμπειρία του, όπως στο «Νούμερο 31328» ο Ηλίας Βενέζης (1931), είτε να καταγράφει την προφορική αφήγηση ενός άλλου, όπως στην «Ιστορία ενός αιχμαλώτου» του Στρατή Δούκα (1929). Απουσιάζει κάθε απόπειρα πολιτικής ερμηνείας των γεγονότων, απουσιάζει όμως και κάθε εθνικιστικό ή αντιτουρκικό αίσθημα.

Το κοινωνικό μούδιασμα που είχε καταλάβει την πανελλήνια συνείδηση μετά την, πολύ πρόσφατη ακόμα, καταστροφή του 1922. Ωστόσο, δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι στα κείμενα αυτά μιλούν Έλληνες που, όπως παραδέχονται επανειλημμένα στην αφήγησή τους, είχαν ζήσει ως τότε ειρηνικά με τους Τούρκους. Οι νέες, και ακόμα καταστροφικότερες για την ίδια τη χώρα, εθνικές περιπέτειες της δεκαετίας του 1940 απώθησαν τη μικρασιατική εμπειρία από την πρώτη γραμμή της θεματολογίας των Ελλήνων συγγραφέων. Όχι όμως για πολύ καιρό. Τη δεκαετία του 1960 έρχεται ένα δεύτερο κύμα λογοτεχνικών κειμένων, κυρίως μυθιστορημάτων, που αναφέρονται σ' εκείνα τα συμβάντα. Και αυτά επίσης τα βιβλία είναι γραμμένα από συγγραφείς μικρασιατικής καταγωγής, της ίδιας μάλιστα γενιάς μ' εκείνους του πρώτου κύματος. Οι περισσότεροι ανάμεσά τους έχουν αριστερό προσανατολισμό. Η άμεση, προσωπική μαρτυρία για τη ζωή και το τέλος του ελληνισμού στη Μικρασία και τον Βόσπορο κυριαρχεί κι εδώ. Η ειρηνική συμβίωση με τους Τούρκους πριν από τη μικρασιατική εκστρατεία περιγράφεται με μεγαλύτερη έμφαση απ' ό,τι στα κείμενα της πρώτης φάσης. Αλλά η πιο ενδιαφέρουσα διαφορά είναι ότι τώρα επιχειρείται μια πολιτική ερμηνεία της καταστροφής του 1922. Από τα μυθιστορήματα αυτής της δεύτερης περιόδου ξεχωρίζουν τα έργα της Διδώς Σωτηρίου, «Οι νεκροί περιμένουν» (1959) και «Ματωμένα χώματα» (1962) και «Στου Χατζηφράγκου» του Κοσμά Πολίτη (1963).

Για τη Σωτηρίου, κύριοι υπαίτιοι της συμφοράς ήταν οι ξένοι: οι Γερμανοί, που ξεσήκωναν τους Τούρκους εναντίον των «γκιαούρηδων» στη διάρκεια του Α' Παγκοσμίου Πολέμου, και στη συνέχεια οι Αγγλογάλλοι, που έσπρωξαν τον Βενιζέλο σε μια τυχοδιωκτική εκστρατεία - όλοι, εννοείται, για να εξυπηρετήσουν τα δικά τους συμφέροντα. Αυτή ερμηνεία είναι απόλυτα ευθυγραμμισμένη με την παραδοσιακή θέση της ελληνικής Αριστεράς για τον ρόλο της ξένης εξάρτησης σε ολόκληρη τη νεοελληνική ιστορία. Η κριτική του Κοσμά Πολίτη, όμως, που καταλήγει με τη δήλωση

ότι η πατρίδα δεν είναι μια ιδέα, αλλά ο τόπος όπου μεγάλωσες και ζεις, αποτελεί μάλλον μεμονωμένη περίπτωση στην ελληνική λογοτεχνία. Πολύ πιο χαρακτηριστική για τη νέα διάθεση των συγγραφέων είναι η στάση που εκφράζει η Διδώ Σωτηρίου. Ένα παράδοξο φαινόμενο είναι η σχετική σπανιότητα κι ελλειπτικότητα των αναφορών της ελληνικής λογοτεχνίας, ως πρόσφατα, στο δράμα των προσφύγων από τη Μικρασία και την Ανατολική Θράκη μετά την εγκατάστασή τους στην Ελλάδα. Στη μελέτη της Μακεδονικές ιστορίες και πάθη 1870 - 1990, που πρωτοεκδόθηκε το 1997 στα αγγλικά και κυκλοφόρησε το 2000 στα ελληνικά, η Αναστασία Καρακασίδου σημειώνει μια λεπτομέρεια που θυμίζει εκπληκτικά όσο και αποκαρδιωτικά, λόγω της μετάθεσης ρόλων, σημερινές καταστάσεις: παρ' όλο που τα παιδιά των προσφύγων ήταν γενικά καλύτεροι μαθητές, δεν ορίζονταν σημαιοφόροι στις μαθητικές παρελάσεις. Στην ελληνική λογοτεχνία, όμως, για πολλές δεκαετίες όλα αυτά μάλλον αποσιωπούνταν. Μια μείζων εξαίρεση είναι το μυθιστόρημα του Βενέζη Γαλήνη (1939). Μπαίνει κανείς στον πειρασμό να υποθέσει ότι το θέμα αυτό δεν ταίριαζε στις ιδέες της εθνικής ομοψυχίας ή, εναλλακτικά, της ταξικής αλληλεγγύης, που αποτελούσαν τους δύο κυρίαρχους λόγους της εποχής κι ενέπνεαν τους περισσότερους λογοτέχνες.

Όταν ξέρουμε ότι οι Έλληνες συγγραφείς λίγο ασχολήθηκαν με τις ταλαιπωρίες των ομοεθνών τους προσφύγων στην Ελλάδα, εύκολα μαντεύουμε ότι ακόμα λιγότερο ασχολήθηκαν με τους αλλοεθνείς (ή αλλόθρησκους) που ξεριζώθηκαν από την Ελλάδα και πήραν τον δρόμο της προσφυγιάς. Υπάρχει, ωστόσο, μια εντυπωσιακή πρώιμη εξαίρεση: το βιβλίο του Παντελή Πρεβελάκη «Το χρονικό μιας πολιτείας», από το 1938. Ο Πρεβελάκης μιλάει εδώ για το Ρέθυμνο, τη γενέτειρά του, και αφιερώνει τις συγκλονιστικότερες σελίδες του στην έξοδο των Τουρκοκρητικών μετά τη συμφωνία ανταλλαγής πληθυσμών. Περιγράφει τον θρήνο των προσφύγων με τρόπο που μαρτυρεί βαθιά ψυχική αναστάτωση και αυθόρμητη, θα έλεγε κανείς ακούσια, συμπόνια. Πολύ αργότερα θα υπάρξουν και άλλα παραδείγματα συμπάθειας για τους Τούρκους που εγκατέλειψαν πρόσφυγες την Ελλάδα. Ο Γιώργος Ιωάννου, στο μικρό αφήγημά του «Στου Κεμάλ το σπίτι» από τη συλλογή «Η μόνη κληρονομιά» (1974), μιλάει για μια άγνωστη τουρκόφωνη γυναίκα, η οποία εμφανιζόταν σποραδικά έξω από το σπίτι των δικών του - προσφύγων από την Ανατολική Θράκη εγκατεστημένων στη Θεσσαλονίκη - και παρακαλούσε να της δώσουν ένα ποτήρι νερό από το πηγάδι της αυλής.

Έχουμε ήδη περάσει σε μια νέα φάση, όπου άλλου είδους ευαισθησίες κυριαρχούν στον λόγο των Ελλήνων συγγραφέων γύρω από την καταστροφή του 1922 και, γενικά, τις ελληνοτουρκικές σχέσεις. Στο μυθιστόρημά της «Ο βίος του Ισμαήλ Φερικ πασά» (1989), η Ρέα Γαλανάκη

μιλάει για το δράμα ενός ανθρώπου με μικτή ταυτότητα, την οποία η Ιστορία τείνει να διασπάσει: ενός χριστιανού Κρητικού που αιχμαλωτίζεται από τους Οθωμανούς στη διάρκεια μιας εξέγερσης τον 19^ο αιώνα, μεταφέρεται στην Αίγυπτο, εξισλαμίζεται, ανεβαίνει στην ιεραρχία των αξιωμάτων και, ως υπουργός πολέμου, αποστέλλεται στη γενέτειρά του για να καταπνίξει μια καινούργια εξέγερση των ομοφύλων του. Και ο Θανάσης Βαλτινός, από τη μεριά του, στο «Συναξάρι Αντρέα Κορδοπάτη», βιβλίο δεύτερο (2000), ανατρέπει δύο ελληνικά ταμπού γύρω από τη μικρασιατική τραγωδία: μιλάει απροκάλυπτα για εκτεταμένες αγριότητες του ελληνικού στρατού εις βάρος του τουρκικού πληθυσμού και για άσπλαχνη μεταχείριση των προσφύγων της Μικρασίας από τους Ελλαδίτες.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ ΚΟΥΡΤΟΒΙΚ ΤΑ ΝΕΑ, 29-11-2003 (διασκευή)

2. Το ρεμπέτικο και οι πρόσφυγες

Η γέννηση του ρεμπέτικου τραγουδιού

Οι αρχές του ρεμπέτικου πρέπει χρονικά να αναζητηθούν στα τέλη του προηγούμενου αιώνα, στα μεγάλα αστικά κέντρα, στα μεγάλα εμπορικά λιμάνια, στις φυλακές, σαν έκφραση μιας ομάδας ανθρώπων, μη ενταγμένων πρακτικά και ψυχολογικά, σε κάποιο κοινωνικό μέσο όρο της εποχής. Το ρεμπέτικο τραγούδι εμφανίζεται στην Ελλάδα από το προσφυγικό στοιχείο, από την Κωνσταντινούπολη και κυρίως από τη Σμύρνη μετά το 1922. Αυτό ως μαζικό φαινόμενο έχει σχέση με την ανάπτυξη των αστικών κέντρων -και αυτών που προϋπήρχαν και αυτών που αναπτύχθηκαν μετά. Οι πρώτοι επώνυμοι δημιουργοί του στην Ελλάδα είναι Σμυρνιοί λαϊκοί μουσικο-στιχουργοί, δημιουργοί τραγουδιών και ερμηνευτές (οργανοπαίχτες και τραγουδιστές).

Ήταν μαζικό φαινόμενο ως λαϊκή δημιουργία στα αστικά κέντρα της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας. Ιδιαίτερα δε στη Σμύρνη (εις Μυρν) και την Ισταμπούλ («εις την Πόλη», «Πόλη» συντετμημένα ονομαζόταν η Κωνσταντινούπολη), όπως ονομάστηκε η Κωνσταντινούπολη, πρωτεύουσα της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας, μετά την κατάληψή της στα 1453 από τους Οθωμανούς. Επομένως το ρεμπέτικο προϋπάρχει της Μικρασιατικής καταστροφής. Ανάλογα ποικίλη προέλευση (με πολύ ευρύτερα μάλιστα όρια) έχουν και τα μουσικά γνωρίσματα που αποτελούν τον μελωδικό κορμό του είδους. Ένα μεγάλο μέρος της διαφυλάχτηκε σε μια σειρά από δίσκους 78 στροφών, που γυρίστηκαν στις ΗΠΑ κατά τη δεύτερη και τρίτη δεκαετία του αιώνα μας, με εκτελεστές Έλληνες μετανάστες παρουσιάζονται πολλά στοιχεία που τεκμηριώνουν την άποψη της συγχώνευσης μουσικών στοιχείων της Ανατολής, της Βυζαντινής μουσικής και της δυτικότροπης καντάδας. Εξετάζοντας το υλικό αυτό βλέπουμε ότι

πέρα από την καλλιτεχνική του αξία, έχει και μεγάλη ιστορική σημασία, γιατί αποτελεί την πιο ουσιαστική πηγή που διαθέτουμε για τη μελέτη των καταβολών του ρεμπέτικου τραγουδιού. Από τα στοιχεία που έχουμε, οδηγούμαστε στην υπόθεση ότι κατά την πρώτη φάση της ανάπτυξης του, το ρεμπέτικο ακολούθησε μια διαδικασία μετάπλασης παραδοσιακών μορφών. Αυτή η φάση τοποθετείται χρονικά γύρω στα τέλη του προηγούμενου αιώνα. Την περίοδο αυτή, συντελείται μια μεγάλη αλλαγή νοοτροπίας στα αστικά κέντρα. Μια νέα οπτική μορφοποιείται σιγά-σιγά, που βασίζεται στις αξίες, τα ιδανικά και τις προκαταλήψεις της νέας αστικής συνείδησης. Προσηλωμένη στο πνεύμα και στο γράμμα της δυτικοευρωπαϊκής κουλτούρας, απορρίπτει με απέχθεια σχεδόν την ντόπια πολιτιστική παράδοση.

Η διαίρεση του ρεμπέτικου τραγουδιού

Το Ρεμπέτικο χωρίζεται σε τρεις δεκαετείς περιόδους.

Πρώτη Περίοδος: 1922-1932

Το Ρεμπέτικο επηρεάζεται από τη μουσική της Σμύρνης και το ανατολίτικο ύφος. Η καταστροφή της Σμύρνης εμπλουτίζει την ελληνική μουσική με διάφορα είδη τραγουδιών, AMANEDES, TAΞIMIA, τραγουδιστές από τη Σμύρνη και την Ανατολή μουσικά όργανα (Σαντούρι, ούτι, κανονάκι, σάζι). Οι καφενέδες Αμάν είναι ο κύριος φορέας παροχής αυτού του είδους μουσικής και οι πρώτες ηχογραφήσεις λαμβάνουν χώρα εκεί.

Δεύτερη περίοδος: 1932-1942

Η δεύτερη δεκαετία του Ρεμπέτικου είναι η πιο ξεκάθαρη (το ρεμπέτικο αρχίζει να αποκτά ταυτότητα). Τα μουσικά όργανα από την ανατολή θα αντικατασταθούν από μπουζούκι, το μπαγλαμά και την κιθάρα. Σε αυτό το σημείο ρεμπέτικο είναι ένας τρόπος ζωής για τους περιθωριοποιημένους από την κοινωνία

Τρίτη Περίοδος: 1942-1952

Κατά την τρίτη δεκαετία το στυλ των τραγουδιών και οι μουσικές ιδιοφυίες κάνουν τις εμφανίσεις τους, όπως ο Τσιτσάνης, ο Χιώτης, ο Μητσάκης και πολλοί άλλοι. Η μουσική γίνεται όλο και πιο περίπλοκη και δύσκολη στο να εκτελεσθεί.

Γνωστοί συνθέτες και τραγουδιστές του ρεμπέτικου

Το ρεμπέτικο τραγούδι υπηρετήθηκε από σπουδαίους συνθέτες και τραγουδιστές. Ενδεικτικά αναφέρουμε:

Αμπατζή Ρίτα

Γκόγκος Δημήτρης (ή Μπαγιαντέρας)

Διαμαντίδης Αντώνης (ή Νταλγκάς)

Δραγάτσης Γιάννης (ή Ογδοντάκης)

Εϊντζιρίδης Γιάννης (ή Γιοβάν Τσαούς)
Εσκενάζυ Ρόζα
Παγιουμτζής Στράτος
Παπαγκίκα Μαρίκα
Παπαϊωάννου Γιάννης
Παπάζογλου Βαγγέλης
Περιστέρης Σπύρος
Τούντας Παναγιώτης
Χατζηχρήστος Απόστολος

3. Ο Μάρκος Βαμβακάρης για τους πρόσφυγες

Ο Μάρκος Βαμβακάρης πατριάρχης του ρεμπέτικου, μιλά για τους πρόσφυγες με συμπάθεια για το δράμα τους, με ειλικρίνεια για τις αδικίες που υφίστανται από τους ντόπιους, αλλά και για το δυναμισμό τους, τη θέλησή τους να επιβιώσουν και να ορθοποδήσουν αλλά και τη μεγάλη τους προσφορά στο μουσικό τοπίο της εποχής.

«.....Έμενε ο κόσμος εκεί στα βαγόνια των σιδηροδρόμων. Έμενε εκεί που είχε καμιά αποθήκη κατεστραμμένη. Τσαντήρια κάνανε. Καταστροφή μεγάλη παιδί μου..... Το τι τραβήξανε αυτοί οι άνθρωποι δε λέγεται. Ατιμαστήκανε γινήκανε χάλια, χάλια, χάλια..... και εδώ που ήρθανε τα ίδια. Προσπαθήσανε, κάνανε χίλια δύο να βρίσκουν το ψωμί τους, μέχρι που να βρουν ένα σπίτι να κάτσουνε. Αν ένας πατέρας είχε πέντε έξι παιδιά και κορίτσια, άλλα αρπάγε ένας από δω, άλλα άλλος από κει. Καταστροφή μάνα μου.....».

Έτσι περιγράφει ο φιλότιμος αυτός άνθρωπος τους πρόσφυγες, αλλά το μάτι του είδε και τις αδικίες που έκαναν στους καταστραμμένους πρόσφυγες οι ντόπιοι:

«Και οι ντόπιοι δεν τους βλέπανε με καλό μάτι. Αλλά τους βρίζανε. Χίλια δυό. Φύγετε ρε από εδώ. Πηγαίνετε παραπέρα. Δεν τους κοιτάζανε Ήθελαν να τους κλέψουνε οι κλεφταράδες που ήτανε εδώ πέρα. Ν' αρπάξουνε ό,τι είχαν. Να τους κλέψουνε, να τους γελάσουν. Απατεώνες».

Βέβαια δεν ξέφυγε από την ματιά του ότι αυτοί οι άνθρωποι ήταν μια άλλη ράτσα Ελλήνων και έκανε τις πιο κάτω διαπιστώσεις:

«..... Όμως τώρα έχουν γίνει πρώτοι σε όλα. Όλοι αυτοί οι πρόσφυγες που βλέπεις είναι οι κυριότεροι σε όλα. Είναι άνθρωποι της δουλειάς. Ο Ωνάσης πχ τον βλέπεις.»

Εκεί όμως που πραγματικά τους έβγαζε το καπέλο ήταν στον πολιτισμό:

«Τη μουσική την ωφέλησαν οι πρόσφυγες. Βέβαια. Όταν ήρθαν από τη Μ. Ασία ασφαλώς ήρθανε και οι μουσικοί τους.

Αυτοί οι άνθρωποι ήτανε μαθημένοι να δουλεύουνε και να γλεντάνε. Όλοι οι πρόσφυγες μηδενός εξαιρουμένου. Μπορεί να δούλευε όλη τη βδομάδα σα σκύλος αλλά το Σαββατοκύριακο πήγαινε να γλεντήσει. Να βγει, να πάει, να κάνει. Όχι μοναχός του, να πάρει και τα κορίτσια του και τη γυναίκα του και την οικογένειά του και να πάει να κάτσει σ' ένα κέντρο. Από τους πρόσφυγες, και κοντά στους πρόσφυγες μάθαν και οι δικοί μας τώρα.» Και αλλού λέει: «Το τσιφτετέλι διαδόθηκε εδώ από τον καιρό που ήρθαν από την Σμύρνη οι πρόσφυγες».

Στη μουσική επισημαίνει ότι προ του 1922 υπήρχαν μουσικοί στην Ελλάδα που έπαιζαν κυρίως δημοτικά και «Πότε κανένα μανεδάκι», μετά το 1922 έγιναν αλλαγές στη μουσική της Ελλάδος «Ενώ αυτοί εδώ όταν ήρθαν αρχινήσανε τσιφτετέλια, συρτά, πολλά, πολλά πράγματα. Μανέδες, τζιβαέρια, αιβαλιώτικα πολλά.....».

Του Μάρκου του άρεσε όμως:

«Μου άρεζε. Οι πρόσφυγες ελέγανε και άλλα τούρκικα. Ωραία μουσική. Αργότερα όταν έπαιζα στα πάρκα έμαθα και έλεγα κάνα δύο τραγούδια τούρκικα. Τον Τσακιτζή λέω και το Τσανακαλέ..... Το Τσακιτζή είναι ζεμπέκικο τούρκικο βαρύ, ωραίο, ωραίο.....»

4. Πολίτικη και Μικρασιατική Κουζίνα

Στη διαμόρφωση των ελληνικών γευστικών παραδόσεων σημαντική είναι η συμβολή της «αστικής πολιτικής κουζίνας», μαζί με τις τοπικές κουζίνες της Ιωνίας, της Καππαδοκίας και του Πόντου. Ξεκινώντας από την Πολίτικη Κουζίνα, η οποία στην πορεία της ιστορικής της εξέλιξης από τον 7ο π.Χ. αιώνα με την εγκατάσταση των Μεγαριτών εμπλουτίστηκε με τις γνώσεις και τις πρακτικές του αρχαίου Ελληνικού κόσμου. Αργότερα, ως αποικία της Ρωμαϊκής αυτοκρατορίας, η μετέπειτα Νέα Ρώμη συμπληρώνει την κουζίνα της με τις γαστρονομικές εμπειρίες των Ρωμαίων.

Η Κωνσταντινούπολη, ήταν σταυροδρόμι εμπορικών και πολιτισμικών ανταλλαγών τριών ηπείρων, αδιαλείπτως για περισσότερα από χίλια πεντακόσια χρόνια η μεγαλύτερη πόλη της Ευρώπης έως τον 18ο αιώνα, ήταν η κατ' εξοχήν πόλη της κατανάλωσης.

Χαρακτηριστικά στοιχεία της Πολίτικης Κουζίνας, που διασώθηκε δια μέσου της προφορικής παράδοσης από μητέρα σε κόρη, από γειτόνισσα σε γειτόνισσα και από μάγειρα σε βοηθό... ήταν οι γεύσεις που αναδύονται από τα φρέσκα και ποιοτικά υλικά μαγειρεμένα στην πρωτογενή τους μορφή, δίχως πολύπλοκες σάλτσες, εμπλουτισμένα με καρυκεύματα σε ισορροπημένες δόσεις. Περιείχε μεγάλη ποικιλία ορεκτικών με βάση το ψάρι, τα αλίπαστα, όπως η πολίτικη λακέρδα –παράδοση βυζαντινή– ο

τσίρος, ο λικουρίνος, (καπνιστός κέφαλος), τα εντόσθια. Τα λαδερά γεμιστά –μύδια, σκουμπριά, σπλήνες, λαχανόφυλλα, αμπελόφυλλα, μελιτζάνες κ.α., γεμισμένα με κρεμμύδι, ρύζι, ελαιόλαδο και καρυκεύματα– αποτελούσαν δείγμα επιδεξιότητας της Πολίτισσας νοικοκυράς στα γιορτινά τραπέζια.

Από το καθημερινό διαιτολόγιο του πολίτικου σπιτιού δεν έλειπε το ψάρι, μαγειρεμένο με διάφορους τρόπους. Άλλωστε, η ιχθυοτροφία, αγαπητή στους χριστιανούς και τους εβραίους, ήταν ξένη προς τις γευστικές συνήθειες των Τούρκων. Τα μαγειρευτά φαγητά με κρέας, λαχανικά εποχής και αυγολέμονο, διάφορα γεμιστά με κιμά, ποικιλία λαδερών λαχανικών, σούπες, ρύζι, όσπρια, σαλάτες, αποτελούσαν το σύνηθες εδεσματολόγιο.

Όσον αφορά στις επισιτιστικές και διατροφικές συμπεριφορές των Ελλήνων Μικρασιατών, παρατηρούμε ότι αυτές διαφέρουν αρκετά από τις αντίστοιχες των Κωνσταντινουπολιτών.

Στη μακράίωνα ιστορία του μικρασιατικού Ελληνισμού, όπως σε όλες τις αγροτικές κοινωνίες της προβιομηχανικής εποχής, καλλιεργήθηκαν πλήθος δοξασίες και παραδόσεις γύρω από τις γευστικές συνήθειες, που σχετίστηκαν με τον κύκλο της ζωής από τη γέννηση μέχρι τον θάνατο.

Η διατροφή των Ελλήνων της Καππαδοκίας βασιζόταν κυρίως στα σιτηρά, το ψωμί, τα παράγωγά του σταριού-αλεύρι, πλιγούρι, χόνδρος, σιμιγδάλι, τραχανάς, αλευρόσουπες, σπιτικά μακαρόνια (εριστούδια), πίτες, μαντί– και ακολουθούσαν τα όσπρια. Το νωπό κρέας αποτελούσε πολυτέλεια. Από τη διατροφή τους απουσίαζε το ελαιόλαδο και τα λαδερά φαγητά, καθώς δεν ευδοκίμούσε το δένδρο της ελιάς στην περιοχή.

ΠΗΓΕΣ

<http://www.serrelib.gr/grigoriadis/kourtovik.htm> (Δημοσθένης Κούρτοβικ
ΤΑ ΝΕΑ 29/11/2003

<http://www.music-art.gr/content/view/37/34/lang,el/>

http://clubs.pathfinder.gr/rebetikes_rizes/1440146

http://clubs.pathfinder.gr/rebetikes_rizes/1441912

http://www.musicportal.gr/rebetiko_music/?lang=el

http://clubs.pathfinder.gr/rebetikes_rizes/1441918

<http://www.supa.gr/forums/f68/politiki-kai-mikrasiatiki-kouzina-22545.html>

Εξώφυλλο: Ζωγραφική –χαρακτική : ΑΛΕΞΙΑ ΤΑΓΚΑ

Διάσημοι Μετανάστες

Μπισμπίκης Κώστας
Νούλας Οδυσσέας
Παπαδοπούλου Νεφέλη

ΚΑΡΠΙΕΝΗΣΙ 2011-2012

Διάσημοι Μετανάστες

Στην ιστορία όλων των λαών υπήρξαν και υπάρχουν περιπλανώμενοι και διωγμένοι πουν έχουν αισθανθεί και ζήσει την ξενιτιά και την προσφυγιά που θεωρούνται από τα μεγαλύτερα δεινά της ζωής. Παρόλα αυτά πολλοί από τους ανθρώπους που εμείς θαυμάζουμε για τα όσα έχουν καταφέρει, σε κάποια φάση της ζωής τους αναγκάστηκαν να καταφύγουν σε άλλες χώρες για να επιτύχουν τους στόχους τους. Διάσημα άτομα ξεπέρασαν τις κακουχίες της μετανάστευσης και της προσφυγιάς ενώ συγχρόνως κατάφεραν να επιτύχουν πάρα πολλά σε διάφορους τομείς.

Μαρία Κάλλας

φανατικούς θαυμαστές.

Η Μαρία Κάλλας (Μαρία Καλογεροπούλου) γεννήθηκε στη Νέα Υόρκη από Έλληνες γονείς. Ήρθε στην Ελλάδα ενώ ήταν ακόμη μωρό και σπούδασε μουσική στο Ωδείο Αθηνών κατά τη διάρκεια της κατοχής. Ως υψίφωνος διέπρεψε στους ρόλους της Νόρμας, της Τόσκα και της Μήδειας στη Νέα Υόρκη, στο Μιλάνο και στην Επίδαυρο αποκτώντας

Κάρλος Σαντάνα

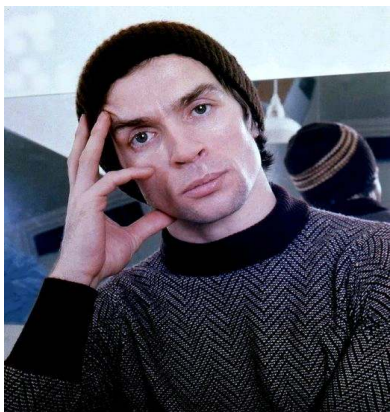
Ο Κάρλος Σαντάνα γεννήθηκε στο Μεξικό το 1947. Από μικρή ηλικία ασχολήθηκε με τη μουσική (βιολί, κιθάρα). Αργότερα μετανάστευσε με την οικογένεια του στην Αμερική. Έγινε διάσημος κιθαρίστας της ροκ και θεωρείται ένας από τους σπουδαιότερους του είδους του. Είναι ο δημιουργός του Black magic Woman, του Cry Of The Wilderness και του Every Day I Have The Blues.

Ρούντολφ Νουρέγιεφ

Ο Ρούντολφ Νουρέγιεφ ήταν ταταρικής καταγωγής Ρώσος χορευτής και χορογράφος, εκ των κορυφαίων του 20^{ου} αιώνα στο κλασικό μπαλέτο. Γεννήθηκε σ' ένα βαγόνι της Υπερσιβηρικής αμαξοστοιχίας. Ήταν το τέταρτο και τελευταίο παιδί της μουσουλμανικής στο θρήσκευμα οικογένειάς του. Ο πατέρας του είχε αντίρρηση στο να γίνει χορευτής. Ο

ίδιος περιέγραψε τη ζωή του στο φτωχικό σπίτι των νεανικών του χρόνων, όπου υπήρχε μόνο ένα δωμάτιο για μια εξαμελή οικογένεια: «Όποιος ήθελε να πάει στην τουαλέτα περπατούσε ως την άκρη του δρόμου και επειδή

ποτέ δεν είχαμε χρήματα, τις πιο πολλές φορές πηγαίναμε ξυπόλητοι. Δεν είχα ούτε δικά μου ρούχα να φορέσω και για να βγω στο δρόμο ντυνόμουν με τα ρούχα των τριών αδελφών μου». Το 1961 σε μία περιοδεία των μπαλέτων Κίροφ στο Παρίσι, αρνήθηκε να επιστρέψει στην πατρίδα του μετά από απαίτηση της υπηρεσίας πληροφοριών KGB, της οποίας στο μεταξύ είχε γίνει στόχος, ζητώντας πολιτικό άσυλο στη Γαλλία. Έκτοτε έγινε ανεπιθύμητος στη

Σοβιετική Ένωση και του απαγορεύθηκε η είσοδος στη χώρα. Κάτι που άρθηκε 28 χρόνια αργότερα (1989), όταν με προσωπική παρέμβαση του τότε ηγέτη της χώρας, Μιχαήλ Γκορμπατσώφ, του επετράπη η είσοδος προκειμένου να παρευρεθεί στην κηδεία της μητέρας του. Κατά τη διάρκεια της καριέρας του, κι ενώ παρέμεινε στο χορό ακόμη και όταν πέρασε τα 50 χρόνια του, συνεργάστηκε ακόμη με τα Βασιλικά Μπαλέτα της Σουηδίας, το Μπαλέτο της Σκάλας του Μιλάνου, το Μπαλέτο του Βερολίνου κ.λπ., ενώ διετέλεσε διευθυντής του Μπαλέτου της Όπερας του Παρισιού από το 1983 έως το 1989. Έχει ανεβάσει περισσότερα από 25 έργα μπαλέτου, σημαντικότερα εκ των οποίων υπήρξαν: Ζιζέλ, Δον Κιχώτης, Η λίμνη των κύκνων.

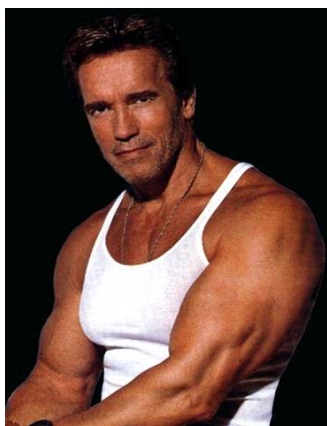
Μέλινα Μερκούρη

Η Μελίνα Μερκούρη (1920 – 1994) ήταν Ελληνίδα ηθοποιός και πολιτικός που γεννήθηκε στην Ελλάδα. Καταγόταν από σπουδαία οικογένεια πολιτικών. Αρχικά το 1938 έγινε δεκτή στη δραματική σχολή του Εθνικού Θεάτρου. Από το 1951 ξεκίνησε να πρωταγωνιστεί και στη Γαλλική θεατρική σκηνή. Στη διάρκεια της δικτατορίας ως πολιτικός πρόσφυγας αγωνίζεται να κάνει γνωστό το ελληνικό πρόβλημα σε όλο τον κόσμο. Το 1975 επιστρέφει στην Ελλάδα. Ασχολείται ενεργά με την πολιτική. Θεωρείται από τους πιο επιτυχημένους υπουργούς πολιτισμού. Το όραμά της άρχισε να αποκτά σάρκα και οστά με τη δημιουργία του Νέου Μουσείου της Ακρόπολης, ενώ αγωνίστηκε για την επιστροφή των μαρμάρων του Παρθενώνα από το Βρετανικό Μουσείο. Αργότερα το 1992

έκανε την τελευταία της εμφάνιση σε βιντεοσκοπημένη σκηνή που παρουσιάστηκε στο Μέγαρο Μουσικής Αθηνών.

Άρνολντ Σβαρτσενέγκερ

Ο Άρνολντ γεννήθηκε το 1947 σε ένα μικρό χωριό της Αυστρίας. Το 1968 μετανάστευσε στην Αμερική όπου το '70 έγινε εκατομμυριούχος ως μεσίτης. Θεωρείται επίσης κορυφαίος κινηματογραφικός αστέρας και είναι ο πρώτος που κέρδισε τον τίτλο του Mr. Olympia στη νεαρή ηλικία των 20 ετών. Επί χρόνια ήταν εκλεγμένος κυβερνήτης της πολιτείας της Καλιφόρνια.

Τζένιφερ Άνιστον

Η Τζένιφερ Άνιστον η σταρ του τηλεοπτικού σώου «Φιλαράκια» είναι Ελληνοαμερικανίδα που πέρασε τα παιδικά της καλοκαίρια στην Ελλάδα. Πατέρας της είναι ο Ελληνοαμερικάνος επίσης ηθοποιός Τζων Άνιστον (κανονικό όνομα Ιωάννης Αναστασάκης) γνωστός για το ρόλο του «Βίκτωρ Κυριάκης» στη σαπουνόπερα Μέρες αγάπης ενώ μητέρα της είναι η ηθοποιός Nancy Dow ιταλικής και σκωτσέζικης καταγωγής. Το 2010 η Άνιστον βρέθηκε στο νούμερο 8 της λίστας «World's Most Powerful Celebrities» του περιοδικού Forbes. Η Τζένιφερ Άνιστον επιλέχθηκε ως το επόμενο «αστέρι» στην «Λεωφόρο της Δόξας» στο Χόλυγουντ.

Ελία Καζάν

Ο Ελία Καζάν ήταν ελληνικής καταγωγής Αμερικανός σκηνοθέτης του θεάτρου και του κινηματογράφου. Γεννημένος το 1909 στην Κωνσταντινούπολη το 1909, υπήρξε πρώτα πρόσφυγας και μετά μετανάστης. Το κανονικό του όνομα ήταν Ηλίας Καζαντζόγλου. Τιμήθηκε με δύο βραβεία Όσκαρ σκηνοθεσίας για τα έργα «Συμφωνία Κυρίων» και «Το Λιμάνι της Αγωνίας», ενώ ήταν τρεις φορές υποψήφιος για τα έργα

«Λεωφορείο ο πόθος», «Ανατολικά της Εδέμ» και «America, America», αντίστοιχα. Το 1999 η Αμερικανική Ακαδημία Κινηματογράφου του απένειμε Τιμητικό Όσκαρ για το σύνολο του έργου του.

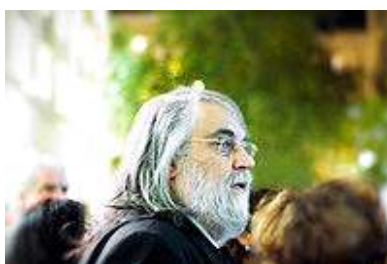
Κώστας Γαβράς

Γεννήθηκε στα Λουτρά Ηραίας Αρκαδίας στις 12 Φεβρουαρίου 1933 και σπούδασε Συγκριτική Φιλολογία στη Σορβόνη καθώς και κινηματογράφο στην IDHEC. Καθιερώθηκε με μία σειρά πολιτικών θρίλερ που αποκάλυψαν το βίαιο πρόσωπο δικτατορικών καθεστώτων, μέσα από προσωπικές τραγωδίες ασυμβίβαστων ανθρώπων. Ο Γαβράς ήταν υποψήφιος για Όσκαρ Καλύτερης Ξένης Ταινίας 1969, και κέρδισε το Όσκαρ Σεναρίου το 1982 για την ταινία «Ο αγνοούμενος». Κέρδισε επίσης Χρυσό Φοίνικα στο φεστιβάλ Καννών το 1982 για την ίδια ταινία, Ειδικό Βραβείο Κριτικής Επιτροπής Φεστιβάλ Καννών το 1975 για το «Ειδικό δικαστήριο», Χρυσή Άρκτος Φεστιβάλ Βερολίνου το 1990 για το «Μουσικό κουτί». Το 2002 σκηνοθέτησε την ταινία «Αμήν» που κέρδισε Βραβείο César καλύτερου σεναρίου 2003.

Βαγγέλης Παπαθανασίου

Ο γνωστός και απλά σαν Vangelis. Είναι μουσικός διεθνούς φήμης. Γεννήθηκε στο Βόλο στις 29 Μαρτίου 1943 και άρχισε να συνθέτει από πολύ νέος (4 ετών). Κατά βάση είναι αυτοδίδακτος, καθώς αρνήθηκε να πάρει μαθήματα κλασσικού πιάνου. Σπούδασε κλασική μουσική, ζωγραφική και σκηνοθεσία στην Ακαδημία Καλών Τεχνών στην Αθήνα.

Στις αρχές του '60 σχημάτισε το συγκρότημα Forminx που ήταν αρκετά δημοφιλές στην Ελλάδα. Το 1968 μετακόμισε στο Παρίσι εκεί σχημάτισε τους Aphrodite's Child μαζί με τον Ντέμη Ρούσο.

Το 1982 τιμήθηκε με Όσκαρ για το ομώνυμο τραγούδι της ταινίας «Οι Δρόμοι της Φωτιάς». Το 2001 το έργο του «Μυθωδία» επελέγη από τη NASA ως η επίσημη μουσική για την αποστολή της. Συνέθεσε τη μουσική και για άλλες ταινίες, όπως Blade Runner (1982), Antarctica (1983), 1492: Χριστόφορος Κολόμβος (1992), Αλεξάνδρος (2004), Ελ Γκρέκο (2007). Ο αστεροειδής της Κύριας Ζώνης 6354 Vangelis έχει πάρει το όνομά του προς τιμήν του Βαγγέλη Παπαθανασίου.

Πιτ Σάμπρας

Ο Πιτ Σάμπρας είναι Ελληνοαμερικανός τενίστας και ένας από τους κορυφαίους της ιστορίας του τένις. Γεννήθηκε στην Ουάσινγκτον και ήταν ο τρίτος γιος Ελλήνων μεταναστών. Ξεκίνησε να παίζει επαγγελματικά τένις σε ηλικία 17 ετών και κατέκτησε 4 φορές το USA Open, 7 φορές το Wimbledon και 2 φορές το Australia Open. Το 2002 ανακοίνωσε την απόσυρση του.

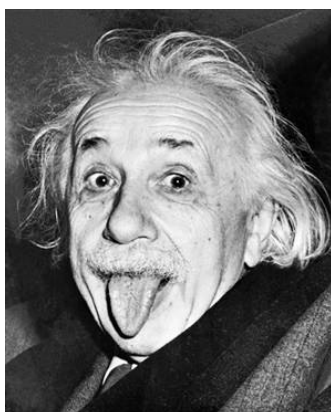
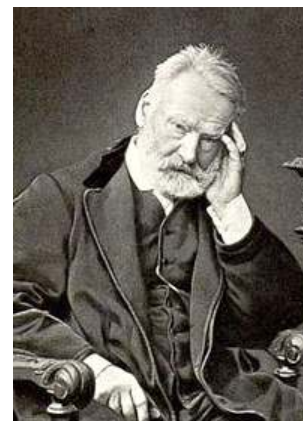
Τίνα Φει

Η Τίνα Φει η Αμερικανίδα κωμικός που κέρδισε το βραβείο Έμμυ για την τηλεοπτική σειρά 30 Rock και απέκτησε τεράστια φήμη σε όλο τον κόσμο. Το 2008 απέσπασε το βραβείο της καλύτερης κωμικού της χρονιάς για το σατιρικό πορταίτο της υποψήφιας για την αντιπροεδρία των Ηνωμένων Πολιτειών με τους Ρεπουμπλικάνους Σάρα Πέιλιν. Το 2010 απέσπασε το βραβείο Μαρκ Τουαίην, και είναι η νεώτερη που έχει αποσπάσει ποτέ αυτό το βραβείο. Το πραγματικό της όνομα ήταν Σταματίνα Φει ενώ ήταν κόρη της Ελληνίδας Ζηνοβίας Ξενάκη.

Βίκτωρ Ουγκώ (1802-1885)

Ήταν ένας από τους μεγαλύτερους Γάλλους συγγραφείς που υπήρξαν. Γεννήθηκε στη Γαλλία παρόλα αυτά όμως οι πρόγονοι του είχαν αγγλικές ρίζες. Ήταν μυθιστοριογράφος ποιητής και δραματουργός και ο πλέον σημαντικός και προβεβλημένος εκπρόσωπος του κινήματος του γαλλικού ρομαντισμού.

Άλμπερτ Αϊνστάιν

Γεννήθηκε στη Γερμανία το 1879 ενώ μετά τις σπουδές του στη φυσική, πήρε το 1900 την ελβετική υπηκοότητα του. Αργότερα το 1940 πολιτογραφήθηκε και Αμερικανός. Έγινε γνωστός για τα άρθρα του στη φυσική όπως «Η εξήγηση του φωτοηλεκτρικού φαινομένου» και «Η ειδική θεωρία

της σχετικότητας» και πολλά άλλα. Για τα άρθρα του αυτά τιμήθηκε και με το βραβείο νόμπελ φυσικής το 1921.

Γεώργιος Παπανικολάου

Το Παπ Τεστ ονομάστηκε έτσι από τον εφευρέτη του, Έλληνα γιατρό Γεώργιο Παπανικολάου (1883 – 1962), ο οποίος μετανάστευσε στις ΗΠΑ στα τέλη της δεκαετίας του 1910. Ακολούθησε μια εκπληκτική καριέρα ιατρικής έρευνας στο Ιατρικό Κέντρο του Πανεπιστημίου Κορνελ στη Νέα Υόρκη και ανακάλυψε το πρώτο τεστ για την ανίχνευση του καρκίνου της μήτρας.

Νικολά Σαρκοζύ

Ο Νικολά Σαρκοζύ πρόεδρος της Γαλλικής Δημοκρατίας και εγγονός Ελληνοεβραίου από τη Θεσσαλονίκη. Ο παππούς του μετανάστευσε στη Γαλλία στις αρχές του 20^{ου} αιώνα με στόχο να διευρύνει τις εμπορικές του επιχειρήσεις ενώ ήταν υπεύθυνος για την ανατροφή του μετέπειτα Γάλλου πολιτικού.

Καζανόβα (1725 – 1798)

Γεννήθηκε στη Βενετία. Είναι γνωστός ως ο μεγαλύτερος εραστής του κόσμου. Παρόλα αυτά όμως ο ίδιος ήταν βιολιστής, επαγγελματίας χαρτοπαίκτης, δημοσιογράφος, μεταφραστής, στρατιώτης, αλχημιστής, επιχειρηματίας, και κατάσκοπος. Τα επαγγέλματα αυτά άσκησε ως μετανάστης σε διάφορες πόλεις της Ευρώπης, από την Κέρκυρα και την Κωνσταντινούπολη, μέχρι το Παρίσι και τη Δρέζδη. Τα τελευταία του 13 χρόνια πέρασε σε εξορία στη Βοημία σε ένα κάστρο. Εκεί έγραψε το «L' Histoire de ma Vie» (η ιστορία της ζωής μου) χωρίς το οποίο κανείς δεν θα τον ήξερε.

Συμπεραίνουμε ότι η ξενιτιά είναι ένα μεγάλο εμπόδιο στην καριέρα κάποιου αλλά αυτό το εμπόδιο μπορεί να προσπεραστεί με δύναμη,

σωματική και ψυχική, αλλά και την κατάλληλη στήριξη. Αυτοί οι μετανάστες και πρόσφυγες όχι απλώς πέτυχαν στη δουλειά τους αλλά άλλοι βοήθησαν τον κόσμο και άλλοι τον έκαναν πιο όμορφο για να ζούμε σε αυτόν. Καθώς περνάμε τα χρόνια θα υπάρχουν περισσότεροι διάσημοι μετανάστες και σίγουρα περισσότεροι άσημοι που θα ήθελαν να γίνουν διάσημοι. Κλείνοντας θα θέλαμε να προσθέσουμε ότι η ξενιτιά ναι μεν είναι άσχημο πράγμα αλλά σκεφτείτε και το εξής: Τι θα κάναμε χωρίς τον πρόσφυγα Αϊνστάιν με τις θεωρίες του. Ή τι θα κάνανε οι γυναίκες χωρίς το τεστ Παπανικολάου; Μήπως η ξενιτειά δεν είναι εμπόδιο αλλά μια ώθηση για κάτι καινούριο;

ΠΗΓΕΣ

www.wikipedia.com

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

ΦΙΛΑΝΑΓΝΩΣΙΑ

Το Τέταρτο Κεφάλαιο αποτελούν εργασίες που έκαναν οι μαθητές διαβάζοντας λογοτεχνικά βιβλία που έχουν σχέση με το θέμα μας.

Ματωμένα χρώματα

της Διδώς Σωτηρίου

Θέμα Εργασίας: «Να γράψετε ένα γράμμα παίρνοντας τη θέση του ήρωα που να περιγράφει τον τρόπο που βιώνει την αιχμαλωσία.»

Αγαπημένε μου αδερφέ Γιώργο

Πως είσαι αδερφούλη μου; Εδώ τα πράγματα είναι πολύ δύσκολα για μένα διότι οι συνθήκες εργασίας είναι άθλιες και μετά από μια αρρώστια που χτύπησε εδώ πεθαίνουμε σιγά, σιγά ο ένας μετά τον άλλον. Ας τα πάρουμε όμως τα πράγματα από την αρχή.

Πριν τρεις μήνες φύγαμε από το σπίτι εγώ και ο φίλος μου ο Κώστας με το τρένο. Μας είχαν κλεισμένους σε βαγόνια που μεταφέρουν τα άλογα. Μια φορά την ημέρα μας αφήνανε να πάμε να κάνουμε τη σωματική μας ανάγκη. Στο δρόμο το έσκασαν μερικοί. Εμένα με στείλανε στο «Ίκιντζί» Αμελέ Ταμπουρού. Μόλις μας παραδώσανε στο τάγμα, φέρανε τέσσερις λιποτάκτες και μετά από ένα σύντομο λόγο όλο βρισιές ξεκίνησαν να τους βαράνε με δύναμη. Έπειτα μας βάλανε στους λόχους όπου συνάντησα έξι Κιρκιντζιώτες οι οποίοι μας ρώτησαν γιατί αποφασίσαμε να έρθουμε σε αυτή την κόλαση. Εγώ έκανα το θαρραλέο, αλλά γύρω μου έβλεπα την κακοτοπιά και το μαύρο χάλι που υπάρχει εδώ.

Δούλεψα περίπου ένα μήνα σε σιδηροδρομική γραμμή κάτω από πολύ μαστίγωμα και πόνο. Το σώμα μου είχε πολλά χτυπήματα και αίμα αλλά πάντα έλεγα από μέσα μου «Θα τα καταφέρω, δεν θα πεθάνω από λίγες γρατζουνιές». Ένα πρωί μας ρώτησε ο ταγματάρχης ποιος ήξερε να φτιάχνει ξυλοκάρβουνο και χαιρετώντας στρατιωτικά του απάντησα δυνατά «Εγώ ξέρω κύριε». Αν και δεν ήξερα και πολλά πράγματα πήρα μαζί μου άλλους δέκα άντρες και τραβήξαμε για το βουνό. Το κρύο και η παγωνιά μας έκανε να μην μπορούμε να περπατήσουμε και ο πόνος ήταν αφόρητος από τα χτυπήματα. Όμως μετά από δέκα μέρες τα καταφέραμε και μαζί με οκτώ γαϊδούρια ξυλοκάρβουνο κατεβήκαμε πάλι στο τάγμα. Για να μας ανταμείψει ο ταγματάρχης μας έδινε διπλή τροφή για δέκα μέρες. Δεν ήταν καθόλου εύκολο να φέρουμε εις πέρας τη δύσκολη αυτή αποστολή και φοβόμασταν τα ουρλιαχτά των λύκων και τους λιποτάκτες Τούρκους αλλά σε σύγκριση με αυτά που περνάγαμε στο τάγμα, μας φαίνονταν σαν παράδεισος. Κάθε εβδομάδα το ίδιο πράγμα γινόταν, δηλαδή πηγαίναμε μια ο ένας μια ο άλλος το κάρβουνο στο τάγμα και επιστρέφαμε στο τσαντίρι που στήσαμε στο βουνό για να προφυλασσόμαστε από τις καταιγίδες.

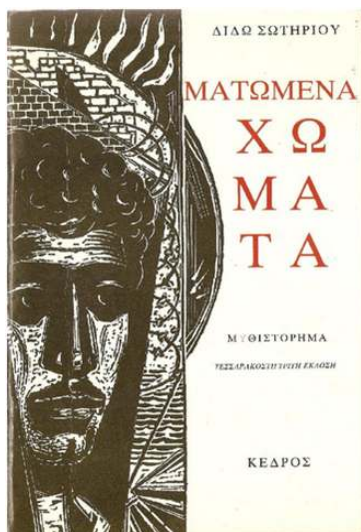
Μια μέρα που γύρισε ο Χρίστος από το τάγμα μου είπε ότι έπεσε μια βαριά αρρώστια στο τάγμα και πεθαίνουν κάθε μέρα άντρες. Δεν περάσανε πολλές μέρες και αρρώστησε και ο ίδιος και πήραμε την απόφαση να πάμε

πίσω στο τάγμα. Το τάγμα μας ήταν στα πιο απάνθρωπα κτίρια που έχει δει ο κόσμος με μήκος εβδομήντα μέτρα και πλάτος μόνο έξι. Δεν υπάρχει κανένα παράθυρο. Στο χώρο στον οποίο ήμασταν ήταν χειρότερος από βρόμικος στάβλος. Οι άρρωστοι έκαναν εμετό, υπάρχει μεγάλη μπόχα. Μπόχα που δεν αντέχετε και ψείρες έχουμε κολλήσει όλοι. Εγώ ήμουν σε χάλια κατάσταση. Βρόμικος, άρρωστος βαριά και οι ψείρες να με κυνηγάνε παντού. Μύξες, κόπρανα και ούρα βρίσκονται σε όλο το δωμάτιο. Οι Τούρκοι όμως έχουν χεστεί με αυτή την αρρώστια. Μας έχουν παρατήσει και μας φέρνουν μόνο ένα συσσίτιο στα εκατό μέτρα μακριά. Κάθε μέρα προσπαθώ να φτάσω το συσσίτιο αλλά πολλές φορές δεν τα έχω καταφέρει. Έχω χάσει πολλά κιλά και το μόνο που βλέπεις πάνω μου είναι κυρίως κόκκαλα. Μια μέρα που δεν είχα πυρετό βγήκα έξω και περπάτησα μερικά μέτρα. Τι να δω; Όλοι ψυχορραγούσαν. Μερικά μέτρα παραπέρα αντικρίζω το φίλο μου τον Κωστάκη με αίματα στο στόμα και εκατομμύρια ψείρες να τον περιτριγυρίζουν. Πήγα κοντά του, πήρα νερό και τον καθάρισα. Μου είπε σιγανά «Μανώλη, πεθαίνω» έκλαψα μαζί του και επειδή ξαναήρθε ο πυρετός έφυγα.

Στο γυρισμό φώναξα το σύντροφό μου το Χρίστο για να ξαναβρώ τη θέση μου. Ήτανε ακόμα χειρότερα από ότι τον άφησα. Είχε αίματα στη μύτη και στα χέρια και εγώ πήρα τα πόδια του και τα έβαλα στα δικά μου. Έπειτα θαρρείς, πέθανε. Έπειτα αποκοιμήθηκα από την κούραση και στο όνειρό μου βλέπω τους γονείς του Χρίστου. Νομίζω πως βλέπω παραισθήσεις γύρω μου. Δεν είμαι καλά. Παρακαλάω το Θεό να έρθει η σειρά μου.

Με αγάπη
Μανώλης

Κώστας Μπισμπίκης

Θέμα Εργασίας: «Να γράψετε μια σελίδα ημερολογίου που να περιγράφει τον τρόπο που βιώσατε την καταστροφή της Σμύρνης»

Αγαπητό ημερολόγιο,

Σήμερα 28 Αυγούστου του 1922 γράφω για να σου πω τη συμφορά που μας βρήκε στη Σμύρνη.

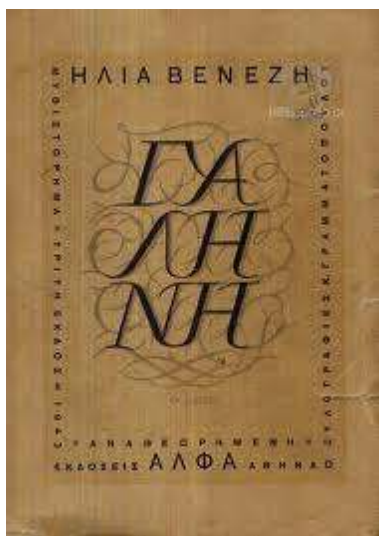
Τις 15 Αυγούστου ήμουν στο μέτωπο του Αφιόν Καραχισάρ. Εκεί έτσι όπως πολεμάγαμε ακούσαμε μια φωνή να λέει οπισθοχώρηση και αυτό κάναμε. Το επόμενο πρωί καθώς τρέχαμε φτάσαμε σε ένα σταθμό. Δεν

προλάβαμε να ξαποστάσουμε κι αρχίσαμε πάλι να τρέχουμε καθώς το

μέτωπο είχε πέσει. Στις 18 Αυγούστου ανέβηκα σε ένα τρένο για να φύγω. Μετά από έξι ώρες και αφού είχα ξεκουραστεί πήδηξα από το τρένο σε ένα χωράφι. Το επόμενο πρωί με βρήκε στη Σμύρνη όπου πήγα σε ένα μπαρμπέρη να με ξυρίσει. Αφού ο μπαρμπέρης τέλειωσε, προχώρησα και βγήκα στην προκυμαία. Μετά από ένα χρονικό διάστημα, αντάμωσα τους δικούς μου στο σταθμό του Κεμέρ. Το πρωί ήμασταν σε μια γωνία στο Και χαρούμενοι ότι όλα τέλειωσαν. Αλλά εκεί μέσα στη χαρά είδα τη Σμύρνη να καίγεται. Χιλιάδες άτομα έρχονταν και έλεγαν να τους σώσουμε. Η χαρά πλέον έπαψε να υπάρχει. Φύγαμε από τις μαούνες και πήγαμε σε ένα εργοστάσιο όπου βρήκαμε πατριώτες. Όμως σε λίγο μας βρήκαν οι τσέτες του Κεμάλ. Αφού μας έπιασαν μπήκαμε σε μια φάλαγγα και προχωρήσαμε για την αιχμαλωσία. Καθώς πηγαίναμε στο Αιντίνι σταματήσαμε κάπου να ξεκουραστούμε. Τότε ο Πάνος και εγώ βρήκαμε την ευκαιρία να το σκάσουμε. Πλησιάσαμε στον Κιρκιντζέ και από εκεί ανηφορίσαμε για το σπίτι του Σεφέρογλου. Ύστερα φτάσαμε σε ένα δάσος και μετά σε μια παραλία όπου ήταν η μεγάλη μας ευκαιρία. Τότε όμως ο Πάνος δίστασε να πέσει στο νερό. Έτσι, άρχισα να κολυμπάω μόνος μου και βρήκα μια βάρκα με την οποία πήρα τον Πάνο και φύγαμε. Μετά από όλα αυτά, και αφού ήμασταν σε στεριά, ανεβήκαμε σε ένα βαπόρι και έτσι σωθήκαμε.

Οδυσσέας Νούλας

Θέμα Εργασίας: «Να γράψετε ένα δικό σας επίλογο.»

Είχε περάσει πια ένας μήνας από τότε που ο Ανδρέας είχε φύγει από την Ανάβυσσο, ρίχνοντας μαύρη πέτρα πίσω του. Τώρα δούλευε σε ένα εμπορικό πλοίο με προορισμό την Αμερική.

Εκείνο το πρωί ήταν ακόμα σκοτάδι έξω όταν ξύπνησε. Τα χέρια και τα πόδια του ήταν ξυλιασμένα. Έσφιξε τα δόντια του για να μην χτυπάνε από το κρύο και σηκώθηκε. Παρατήρησε ότι το πλοίο κουνούσε επικίνδυνα. Χωρίς να το θέλει αναπόλησε εκείνη την εκδρομή στην Αίγινα, όταν η Άννα φοβισμένη από τα

κύματα είχε γυρίσει πάνω του και αυτός με τη σειρά του της ψιθύρισε να μην φοβάται. Άξαφνα αισθάνθηκε τη ναυτία της μοναξιάς και τον έπιασαν για άλλη μια φορά τα κλάματα. Ακόμη του ήταν δύσκολο να πιστέψει πως η μια και μοναδική του αγάπη δεν ζούσε πια και δεν επρόκειτο να τον συντροφέψει σε αυτό το απρόβλεπτο ταξίδι της ζωής.

Όμως ο ίδιος είχε πάρει την απόφαση πως σαν έφτανε στην Αμερική θα έπιανε μια και δύο δουλειές οπουδήποτε. Έτσι Θεού θέλοντος και με τα χρήματα που θα εξασφάλιζε μέσα στα επόμενα δέκα με δεκαπέντε χρόνια θα πραγματοποιούσε το όνειρό του. Συγκεκριμένα, θα έχτιζε ένα σπίτι με κήπο σαν αυτό των παιδικών του χρόνων στην Αίγινα. Στον κήπο μάλιστα θα καλλιεργούσε τριανταφυλλιές και θα φύτευε δύο κυπαρίσσια. Το ένα θα ήταν αφιερωμένο στο μακαρίτη φίλο του Άγγελο και το άλλο στην Άννα. Εκεί θα αναπαύονταν όταν θα επέστρεφε από τη δουλειά και θα παρακολουθούσε τα πουλιά σαν το γέρο-μπάρμπα Στάθη, προσπαθώντας να ξαναβρεί τη χαμένη ψυχική του ηρεμία.

Που να 'ξερε...

Σοφία Τσακνιά

Αιολική γη

του Ηλία Βενέζη

Θέμα Εργασίας: «Περιγράψτε την συναισθηματική κατάσταση του προσώπου που θα επιλέξετε πριν και μετά από την καταστροφή και την προσφυγιά.»

Βρισκόμαστε σε ένα όμορφο χωριό της Μικράς Ασίας, πολλά χρόνια πριν απ' την καταστροφή του. Ένα παιδί ο Πέτρος, περνούσε ξέγνοιαστα τις διακοπές του, στο σπίτι του παππού του. Μέσα στην ανεμελιά των παιδικών χρόνων, του άρεσε συνεχώς να μαθαίνει πράγματα. Όπως όλα τα παιδιά, είχε περιέργεια και όταν κάτι που ήταν άγνωστο και δεν του δινόταν η ευκαιρία να το δει, τότε άφηνε τη

φαντασία του να οργιάζει. Του άρεσε να ακούει συνεχώς χαρούμενες φωνές, και όταν υπήρχε ησυχία τον φόβιζε πολύ. Ήταν ευκολόπιστος καθώς πίστευε κάθε μύθο που του έλεγαν οι παππούδες του. Είχε καθαρή καρδιά και ένιωθε ασφαλή και φιλικό για αυτόν κάθε χώρο. Η ψυχή του ήταν τρυφερή, κάθε βράδυ προσευχόταν να είναι καλά οι παππούδες του, η μητέρα του, αλλά και όλος ο κόσμος. Είχε ενδιαφέρον στο να μαθαίνει πράγματα, όπως το μπόλιασμα των δέντρων. Έμαθε να αγαπάει τα δέντρα, την φύση και όλα τα πλάσματα. Μερικές φορές ένιωθε στεναχωρημένος για ασήμαντα πράγματα, καθώς αυτός πίστευε πως ήταν σημαντικά, για αυτό το λόγο στεναχωρήθηκε, όταν έμαθε πως η καρυδιά του, είχε πεθάνει. Επίσης του άρεσε να μαθαίνει πολλές ιστορίες.

Έφτασε όμως η στιγμή που ο κίνδυνος απ' τους Τούρκους μεγάλωσε και ήρθε η στιγμή του ξεριζωμού. Ο Πέτρος είναι γέρος πια. Άρχισε να τον κατέχει μια μαγεία καθώς ταξίδευε με τη φαντασία του, για το ταξίδι στις Κυκλάδες. Είχε συγκινηθεί καθώς λόγω της προχωρημένης ηλικίας του και της παράλυσής του, δεν μπορούσε να κάνει το όνειρό του πραγματικότητα, μόνο μέσω κάποιου άλλου. Είχε ανάγκη όπως κάθε άνθρωπος να ζει κοντά στη γη όλη τη μέρα και τη νύχτα, για να μην χάνει τίποτα απ' ό,τι συμβαίνει γύρω του. Έκανε αγώνα για να μπορέσει να ζήσει και να βοηθήσει τον τόπο του να προοδεύσει και να βοηθήσει και τους ανθρώπους. Είχε νοσταλγία για τον τόπο του. Κάθε τόπος έχει τα δικά του ήθη και έθιμα, εκτός απ' τα συναισθήματα του ανθρώπου, που όπου κι αν ζουν είναι ίδια όπως, η αγάπη, η χαρά, η λύπη και η νοσταλγία. Ο κάθε άνθρωπος έχει τα δικά του όνειρα για το μέλλον και τη ζωή του. Πολλές φορές στη ζωή η φαντασία και η πραγματικότητα ενώνονται και γίνονται ένα με την αλήθεια. Το να είσαι πρόσφυγας και να μην μπορείς να μείνεις σε έναν τόπο, είναι το πιο κακό, το πιο άσχημο πράγμα που μπορεί να πάθει ο άνθρωπος στη ζωή του. Το

συναίσθημα του τρόμου και του φόβου σε κυνηγάει συνέχεια. Σε κυνηγάει παντού είτε είναι μέρα είτε νύχτα. Το αίσθημα αυτό είναι τρομερό και καταστροφικό. Αλλάζει η ζωή. Τρέμεις χωρίς να ξέρεις τι σε περιμένει, που θα σταθείς, που θα βρεις τόπο να ακουμπήσεις. Ξεκινάς ένα ταξίδι που δεν ξέρεις τι θα βρεις, μόνο φόβο, τρόμο, σκοτάδι σε ακολουθούν στο άγνωστο. Η προσφυγιά είναι το άγνωστο σκοτάδι και ο τρόμος. Ζεις και δεν ζεις. Νιώθεις κυνηγημένος, μόνος σου ζητάς ένα τόπο για να μένεις. Είναι διωγμός με πολύ πόνο και δάκρυα. Πως αλλάζει η ζωή; Εκεί που ζεις και κάνεις όνειρα, κάνεις οικογένεια, φίλους, έχει φτιάξει πλέον τη ζωή σου. Εκεί όλα τελειώνουν και βρίσκεται στο πουθενά. Στο φόβο και στο σκοτάδι.

Σοφία Ντάλλα

Οι νεκροί περιμένουν

Της Διδώς Σωτηρίου

Θέμα Εργασίας: «Περιγράψτε πώς διαμορφώνονται οι σχέσεις στην οικογένεια μέσα σε συνθήκες πολέμου και προσφυγιάς.»

Οι οικογένειες των προσφύγων, οι ξεριζωμένοι Μικρασιάτες έζησαν οδυνηρά και άμεσα τον πόνο διπλού ξεριζωμού. Εκείνο που έρχονταν «απ' έξω» και τους επιβάλλονταν με τη βία της πολιτικής, του πολέμου. Και δεύτερο και οδυνηρότερο εκείνον που γεννιόταν μέσα τους απ' όλη τη θλιβερή πραγματικότητα που βίωναν ξεμακραίνοντας από την παλιά τους ζωή. «Έχαναν όλα τα νήματα που έδεναν την

οικογένεια, όλα τα παραμύθια και μαζί ένα κομμάτι αγάπης καθάριας, αγνής και ζεστής σαν το φως του ήλιου».

Αυτές οι συναισθηματικές δοκιμασίες αναπόφευκτα συνειδητά και ασυνείδητα συσπειρώνουν τα μέλη της οικογένειας, ακόμα και αναθεωρώντας τους ρόλους τους· πολλές φορές τα παιδιά αναλαμβάνουν τους ρόλους των ενηλίκων και οι σχέσεις προστάτη και προστατευόμενου εναλλάσσονται συνεχώς.

Τα συναισθήματα ανασφάλειας, απώλειας, και η ανάγκη επαναπροσδιορισμού, είτε δυναμώνουν το πείσμα και τη θέληση· και έτσι οδηγούν σε τολμηρές και δημιουργικές αποφάσεις, είτε αντίθετα, γονατίζουν κάποια από τα μέλη που η υπόλοιπη οικογένεια αναλαμβάνει να περιθάλψει, προκειμένου να αποφύγουν την περιθωριοποίηση. Οι πιο ρεαλιστές αναλαμβάνουν το ρόλο του δυνατού, αλλά και όσοι άγονται από τα συναισθήματά τους, μέσα από την ασφάλεια του οικογενειακού κύκλου, δυναμώνουν και χτίζουν κοντά στους άλλους ένα αισιόδοξο μέλλον.

Η οικογενειακή αξιοπρέπεια επιβάλλει την συντροφικότητα και την αλληλοϋποστήριξη.

Ελένη Κελέση

Το Ημερολόγιο της Άννα Φρανκ

Θέμα Εργασίας: «Να γράψετε ένα οπισθόφυλλο για το βιβλίο με σκοπό να προσελκύσετε έφηβους αναγνώστες.»

Η Άννα Φρανκ ένα δεκαπεντάχρονο κορίτσι εβραϊκής καταγωγής μεταναστεύει από τη Γερμανία όπου κατοικούσε με την οικογένειά της, στην Ολλανδία, κατά τη διάρκεια του δεύτερου παγκοσμίου πολέμου. Όταν οι Γερμανοί εισέβαλαν στην Ολλανδία αναγκάζονται να μετακομίσουν οικογενειακώς αλλά και μαζί με πέντε έξι φίλους τους σε ένα μικρό ασφυκτικό χώρο στο γραφείο του πατέρα της. Εκεί ζουν όλοι μαζί περίπου τρία χρόνια κάτω από άθλιες συνθήκες. Η μόνη παρήγορα της Άννας είναι το ημερολόγιό της, η Κίττυ. Σε αυτές τις σελίδες αποτυπώνει προσωπικές στιγμές χαράς, λύπης, απογοήτευσης, ενθουσιασμού, έρωτα... μέσα από αυτές τις σελίδες μπορεί κάθε έφηβος να αντλήσει τη δύναμη, την ελπίδα,

την αισιοδοξία, την παρηγοριά που έκρυβε μέσα του ο δυναμικός χαρακτήρας της Άννας που δυστυχώς χάθηκε στο στρατόπεδο συγκέντρωσης Μπεργκεμπέλσεν δύο μήνες πριν από την απελευθέρωση της Ολλανδίας.

Κώστας Παπαδημητρίου

Κάτω από άγριες συνθήκες πολέμου, ποιος θα περίμενε ότι ένα κοριτσάκι 13 χρονών θα είχε την ώριμη σκέψη να γράφει γράμματα στη «φίλη» της για να αντιμετωπίσει τις ψυχικές της δυσκολίες; Ξακουστό το όνομα της σε κάθε γωνία του κόσμου, η Άννα Φρανκ ήταν μία Γερμανίδα Εβραίοπούλα που έζησε κατά τη διάρκεια του Β' Παγκοσμίου Πολέμου.

Το ημερολόγιο χαρίστηκε στην Άννα από τον πατέρα της, για τα 13^α της γενέθλια. Χωρίς να έχει κάποιον «αληθινό» φίλο κοντά της για να πει τα μυστικά της, αποφάσισε να επινοήσει κάποιον μέσα στο ημερολόγιο με το όνομα «Κίττυ». Σε αυτό καταγράφει σκέψεις, συναισθήματα, ψυχικές καταστάσεις, φόβους, ελπίδες αλλά και όνειρα μέσα στα πλαίσια εκείνης της εποχής. Στο τελευταίο γράμμα της, η Άννα αποκαλύπτει πως ίδια βλέπει τον εαυτό της και τι θέλει να αλλάξει σε αυτόν, θέτοντας τον επίσης και ως μεγαλύτερο ανταγωνιστή της.

Μέσα από τις σελίδες του ημερολόγιο, κάποιος μπορεί να ανακαλύψει την ίδια τη ψυχή της Άννας, η οποία μένει αναλλοίωτη στην πάροδο του χρόνου.

Φίλιππος Σαρχώσης

Emmy Noether: Η κυρία της Άλγεβρας

της M.B.W. Tent

Θέμα Εργασίας: «Να γράψετε ποιά είναι η θέση των κοριτσιών το τελευταίο τέταρτο του 19^{ου} αιώνα (παιδικά χρόνια)»

Σύμφωνα με το βιβλίο, η θέση των κοριτσιών κατά τον 19^ο αιώνα δεν έχει καμία σχέση με αυτή των αγοριών. Τα αγόρια, προορίζονταν για ανώτερες σπουδές, αρχικά πήγαιναν στο Grundschule (δημοτικό σχολείο) και μετά συνέχιζαν στο Gymnasium (δευτεροβάθμιο σχολείο), ένα πρόγραμμα πιο απαιτητικό για τα αγόρια που όταν μεγάλωναν θα γίνονταν σημαντικοί παράγοντες στην πόλη και στην κοινωνία.

Η επικρατούσα αντίληψη της εποχής ήταν ότι τα κορίτσια δεν χρειάζονταν σοβαρή εκπαίδευση και ότι απλώς έπρεπε να είναι «ολοκληρωμένα» ως άνθρωποι. Τα Γερμανικά σχολεία περιλάμβαναν απαραίτητα ως μέρος του προγράμματος τους τα θρησκευτικά.

Οι γονείς είχαν τη δυνατότητα να επιλέξουν ανάμεσα στη ρωμαιοκαθολική, την προτεστάντική ή την εβραϊκή θρησκευτική εκπαίδευση, που η καθεμία τους διδασκόταν συνήθως από ένα μέλος του αντιστοίχου κλήρου. Επειδή η οικογένεια της Έμι ήταν εβραϊκή, η ίδια συμμετείχε μαζί με δυο άλλες εβραίες από την τάξη της, στην εβραϊκή εκπαιδευτική ομάδα υπό την καθοδήγηση του Herr Μόργκενταου. Μολονότι τη δεκαετία του 1880 τα κορίτσια δεν προορίζονταν για ανώτερες σπουδές, ήταν απαραίτητο να μαθαίνουν ανάγνωση, γραφή και πρόσθεση. Επίσης ως καλλιεργημένες γυναίκες, έπρεπε να γνωρίζουν γαλλικά και αγγλικά, να παίζουν ικανοποιητικά πιάνο, να μαγειρεύουν και να ράβουν, πράγματα στα οποία η Έμι δεν ήταν τόσο καλή.

Αυτό το παραδέχεται και η ίδια στον διάλογο με τον πατέρα της.

«Έμι είναι αλήθεια; Δεν τα πηγαίνεις καλά με το πιάνο;» ρώτησε μειλίχια ο πατέρας της. «Ναι, μπαμπά», παραδέχτηκε εκείνη.

«Δεν μου αρέσει παρά πολύ. Όταν παίζει η μητέρα, ακούγονται όλα πολύ όμορφα, όμως τα πλήκτρα δεν ηχούν με τον ίδιο τρόπο όταν παίζω εγώ. Ίσως θα πρέπει να την παρακολουθώ πιο προσεκτικά την ώρα που παίζει.»

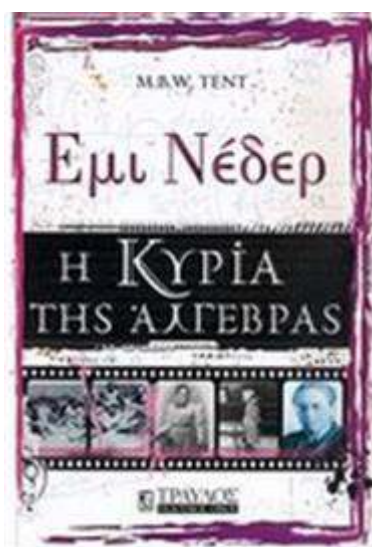
«Σίγουρα δεν είναι αυτή λύση!», είπε η μητέρα της. «Μαξ, αναρωτιέμαι αν η Έμι θα κατορθώσει ποτέ να μάθει σωστά πιάνο.» «Εντάξει, και να μην τα καταφέρει, δεν με πειράζει και τόσο!», είπε ο καθηγητής Ναδίρ. «Η Έμι θα

είναι καλή σε αλλά πράγματα.» Και όντως ο πατέρας της είχε δίκιο, η Έμι ήταν άψογη στα μαθηματικά.

Άγγελος Μαυρογόνατος

Θέμα εργασίας: «Να γράψετε ποια είναι η θέση των γυναικών το τελευταίο τέταρτο του 19^{ου} αιώνα.(Ενήλικη ζωή)»

Από μικρή ηλικία τα κορίτσια προορίζονταν ώστε να γίνουν σύζυγοι και μητέρες και όχι να σπουδάσουν ώστε να γίνουν επιστήμονες. Αξίζει να αναφερθεί, όμως, ότι εκείνη την εποχή υπήρχαν και γυναίκες, πολύ λίγες

βεβαία, οι οποίες σπούδαζαν. Μια από αυτές ήταν και η Έμι Νέδερ. Είχε πάρει το διδακτορικό της και είχε εγκατασταθεί στο Γκέτινγκεν προκειμένου να γίνει ένα επίσημο μέλος του πανεπιστημίου. Αυτό ήταν δύσκολο όμως, γιατί ήταν γυναίκα.

Βέβαια, αν τα κατορθώματα που είχε κάνει μέχρι τότε η Νέδερ τα είχε κάνει κάποιος άντρας, θα ήταν υπεραρκετά να πάρει το Habilitation (υψηγεσία), αλλά για μια γυναίκα δεν έπαιζε κανένα ρόλο, και ο μόνος λόγος που δεν το είχε εξασφαλίσει ακόμα το Habilitation είναι επειδή ήταν γυναίκα. Το Habilitation απαιτούσε ψηφοφορία όλων των μελών του πανεπιστημίου, περιλαμβανόμενων των φιλοσόφων, των ιστορικών, των φυσικών επιστημόνων και

των μαθηματικών, οι περισσότεροι από αυτούς έλεγαν πως δεν είναι δυνατόν να επιτρέψουν σε μια γυναίκα να γίνει λέκτωρ, όμως υπήρχαν και κάποιοι που υποστήριζαν την Έμι. Από τους λίγους που υποστήριζαν την Έμι ήταν ο Φέλιξ Κλάιν και ο Ντάβιντ Χίλμπερτ. Αυτό φαίνεται στον διάλογο τους με θέμα το αν η Έμι θα έπρεπε να πάρει Habilitation ή όχι. «Μιλάμε για μια θέση σε πανεπιστήμιο, όχι σε δημόσια λουτρά. Σίγουρα το φύλο του αιτούντος δεν θα έπρεπε να αποτελεί κριτήριο», είπε ο Χίλμπερτ, «τι περισσότερο θα μπορούσαμε να είχαμε κάνει; Είναι ιδιοφυής και το ξέρουμε. Είναι εγκληματικό που δεν έχει ακόμα θέση στο πανεπιστήμιο. Είναι ίσως η πιο εντυπωσιακή επιστήμονας που διαθέτουμε.»

«Αυτό είναι αλήθεια, Ντάβιντ», απάντησε ο Κλάιν, «όμως υποθέτω ότι δεν είναι η κατάλληλη εποχή. Θα πρέπει να παραδεχτείς ότι έχει κάποια μειονεκτήματα, με πρώτο το ότι είναι γυναίκα.»

Γιώργος Καλουγκάρου

Θέμα Εργασίας: «Πως διαφοροποιείται η Emmy Noether -μέσα από όλη της την ιστορία- από το γυναικείο πρότυπο της εποχής της;»

Από την αρχή, ακόμη, της ζωής της, φαινόταν ότι η Έμι Νέδερ δεν θα είναι

μια συνηθισμένη γυναίκα, σαν όλες τις άλλες της εποχής της. Από παιδί ξεχώριζε γιατί είχε διαφορετικές απόψεις πάνω σε κάποια θέματα και δεν ήταν συμβιβασμένη με τα πρότυπα και τα κατεστημένα της Γερμανίας του 1880.

Ήθελε να πάει σχολείο, να πάρει απολυτήριο και έπειτα να συνεχίσει στο πανεπιστήμιο τις σπουδές της, πράγμα αδύνατο για μια γυναίκα της τότε εποχής. Παρ' όλα αυτά, η Έμυ Νέδερ κατάφερε να μην ακολουθήσει το πρότυπο της γυναίκας στη Γερμανία (μητέρα, σύζυγος, νοικοκυρά, να παίζει πιάνο, να ξέρει να ράβει), αλλά να ασχοληθεί με τη μεγάλη της αγάπη τα μαθηματικά, την άλγεβρα, και μάλιστα να διαπρέψει στον τομέα της. Όχι απλώς πήγε στο πανεπιστήμιο, αλλά μετά από πολλά χρόνια κατάφερε να διδάξει και στο τέλος της ζωής της να πάρει και μισθό, και όλα αυτά γιατί έφερε τα μαθηματικά σε άλλο επίπεδο και έκανε κατανοητές κάποιες αφηρημένες έννοιες, ασύλληπτες μέχρι τότε. Οι διατριβές της και οι έρευνές της, καθώς και οι τέλεια διατυπωμένες αποδείξεις της την έκαναν να διαπρέψει στον τομέα της, ακόμα και ανάμεσα σε άντρες. Συνεργάστηκε και βοήθησε τους μεγαλύτερους επιστήμονες της εποχής της και τους έκανε να την καταλάβουν και να τη λατρεύσουν.

Παρόλα αυτά, πρέπει να τονίσουμε ότι για την εποχή της είχε πάρα πολλά μειονεκτήματα, ώστε να γίνει πλήρως αποδεκτή από τον επιστημονικό κόσμο. Πρώτα από όλα ήταν γυναίκα. Αυτό το χαρακτηριστικό της την καθιστούσε από τη φύση της κατώτερη. Επιπλέον ήταν Εβραία και κομμουνίστρια. Τέλος ήταν ειρηνόφιλη και έλεγε πάντα δυνατά τις ιδέες της χωρίς να φοβάται, προκαλώντας μερικές φορές. Όμως η Έμυ Νέδερ δεν επηρεάστηκε από τις ρατσιστικές αντιλήψεις της εποχής της και συνέχισε απτόητη το έργο της γιατί είχε να δώσει πάρα πολλά στον κόσμο. Ήταν η πρώτη γυναίκα Γερμανίδα με τόση προσφορά στον επιστημονικό τομέα και η πρώτη που τέλειωσε το πανεπιστήμιο καταφέροντας να γίνει καθηγήτρια εκεί. Το γεγονός ότι ήταν ασυμβίβαστη, δυναμική και εγωκεντρική την έκανε να ξεχωρίζει. Πέρα από τη ευφυΐα ξεχώριζε και με τη συμπεριφορά της: δεν είχε τρόπος στο τραπέζι, δεν την ενδιέφερε η εξωτερική της εμφάνιση, ούτε ντυνόταν ωραία, και όλη αυτή η αλλόκοτη συμπεριφορά της την έκανε να μοιάζει με γρίφο.

Η ευφυΐα της σε συνδυασμό με τον αντισυμβατικό χαρακτήρα της, η αγάπη της για τα μαθηματικά καθώς και η προσφορά της στον επιστημονικό τομέα, την καθιστούν πρότυπο και τη θέτουν ως ένα θαύμα που ακόμη και σήμερα θαυμάζουμε γιατί του χρωστάμε πολλά, την κυρία της Άλγεβρας.

Όλγα Γκρίζη

Νύφες

Της Ιωάννας Καρυστιάνη

Θέμα Εργασίας: «Σύγκριση λογοτεχνικού έργου με τη μεταφορά στον κινηματογράφο»

Το 1922 επτακόσιες γυναίκες αφήνουν την Ανατολή και στοιβάζονται στην Γ' θέση του ποντοπόρου πλοίου που θα τις πάει στην Αμερική, εκεί που τις περιμένουν άγνωστοι άντρες. Στο μπαουλάκι τους ένα οικογενειακό νυφικό και η φωτογραφία του γαμπρού για την αναγνώριση. Ταξιδεύουν εβδομάδες για να φτάσουν σε έναν άγνωστο τόπο σίγουρες ότι δεν θα ξαναπατήσουν ποτέ στα πάτρια εδάφη. Οι μέλλουσες νύφες βιώνουν τη βάνουση αποκοπή από τη θερμή φωλιά των παιδικών και εφηβικών τους χρόνων. Οι οικογένειες προσδοκούν από τις κόρες τους ότι θα αποκατασταθούν και ότι θα βοηθήσουν οικονομικά τα μέλη που δεν μετανάστευσαν κι αυτά για μια καλύτερη ζωή. Ένας γαμπρός στην Αμερική γι' αυτούς τους φτωχούς και πολυπαθείς ανθρώπους συμβολίζει τη σωτηρία της οικογένειας τους από την ανέχεια και τους πολέμους, που ήταν σύνηθες φαινόμενο την εποχή εκείνη.

Το μυθιστόρημα «Νύφες» της Ιωάννας Καρυστιάνη αποτέλεσε τη βάση για την ομώνυμη ταινία. Το βιβλίο αυτό δεν έχει τη συνηθισμένη δομή αλλά είναι ένα σενάριο, έτοιμο, κατασκευασμένο για τη μεταφορά του στη μεγάλη οθόνη.

Συμπεραίνουμε λοιπόν πως όσον αφορά τους διαλόγους, το βιβλίο δεν απέχει πολύ από την ταινία, υπάρχουν μόνο ανεπαίσθητες διαφορές που πιθανόν να προέκυψαν αυθόρμητα από τους ίδιους τους ηθοποιούς. Σχετικά με τις σκηνές παρατηρούμε και εκεί ελαφρές διαφοροποιήσεις από το βιβλίο με σκοπό να δοθεί έμφαση σε συγκεκριμένους χαρακτήρες και τον αντίκτυπο της συμπεριφοράς τους στους άλλους.

Αυτές οι μικρές διαφορές είναι αναμενόμενες αφού στην προετοιμασία και κυρίως στο γύρισμα της ταινίας το σενάριο «ξαναγράφεται» από τον παραγωγό, τον ενδυματολόγο, τον σκηνοθέτη και κυρίως τους ηθοποιούς.

Το βιβλίο αποτελείται αποκλειστικά από διαλόγους και ενίοτε αναφέρονται οι τοποθεσίες που λαμβάνουν χώρα οι σκηνές. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα να μην υπάρχει η συνηθισμένη σκιαγράφιση των χαρακτήρων και η απαραίτητη, κατά τη γνώμη μου, περιγραφή των χώρων και των αντικειμένων. Έτσι, ο αναγνώστης δημιουργεί ένα δικό του «κόσμο» όπου τοποθετεί τους χαρακτήρες, των οποίων τα χαρακτηριστικά είναι πλασμένα σύμφωνα με τη φαντασία του. Ένα άλλο στοιχείο που τονίζεται στην ταινία και παραλείπεται απ' το βιβλίο είναι η πολυπολιτισμικότητα που κατακλύζει το καράβι. Αυτή γίνεται αντιληπτή κυρίως από το γεγονός ότι

μιλούν διάφορες γλώσσες. (π.χ. αγγλικά, γαλλικά, τούρκικα, κ.α.) Αυτό δε γίνεται σαφές στο βιβλίο, που όλοι οι διάλογοι είναι στα ελληνικά. Επιπρόσθετα τα χαρακτηριστικά των ηθοποιών και τα κοστούμια τους δίνουν την ευκαιρία στο θεατή να αντιληφθεί την παρουσία πολλών εθνοτήτων στο καράβι.

Παρακολουθώντας πιο προσεχτικά την κινηματογραφική μεταφορά του βιβλίου, παρατηρεί κανείς τη μεγαλύτερη κλίμακα των συναισθημάτων, λόγου χάριν, πιο έντονη απόγνωση, μεγαλύτερο πόνο, περισσότερη αγωνία ή δυνατότερη έλξη. Στο αποτέλεσμα αυτό σημαντικό ρόλο παίζουν η εικόνα και η μουσική που δημιουργούν μια ιδιαίτερη ατμόσφαιρα, ανάλογα με την περίσταση.

Το ανθρώπινο πρόσωπο, ακόμη κ' σιωπηλό, μπορεί να έχει τη δύναμη της πιο πυκνογραμμένης σελίδας. Με τις κινήσεις του σώματος και τις εκφράσεις του προσώπου ή με το βλέμμα οι ηθοποιοί περνάνε ένα μήνυμα που δεν μπορεί να ειπωθεί με λόγια.

Ο φόβος και η ανησυχία στα μάτια των Ρωσίδων, η ανείπωτη αγάπη που τρέφει ο Νόρμαν για τη Νίκη δεν μπορούν να γίνουν κατανοητά στον αναγνώστη στο βαθμό που τα καταλαβαίνει κανείς όταν παρακολουθεί την ταινία.

Έτσι, έχοντας τα πλεονεκτήματα που αναφέρθηκαν παραπάνω (σκηνικά, κοστούμια, μουσική) η ταινία αποδίδει πιο αποτελεσματικά το νόημα του βιβλίου και η ιστορία, μέσω της οθόνης, συγκινεί περισσότερο τους θεατές δημιουργώντας τους πιο έντονα συναισθήματα.

Νεφέλη Γραμματικά Παυλίδου

Περίληψη

Το βιβλίο και η ταινία «Νύφες» είναι μια αφήγηση των όσων περνούσαν οι γυναίκες κατά τις αρχές του 20^{ου} αιώνα. Συγκεκριμένα εφτακόσιες γυναίκες και κορίτσια διαφόρων ηλικιών επιβιβάζονται σε ένα πλοίο για την Αμερική σε πλήρη άγνοια του τι ακριβώς θα ακολουθούσε. Εκεί τις περιμένουν άγνωστοι άντρες, ένας για την καθεμία από αυτές, τον οποίο είναι αναγκασμένες να παντρευτούν για ένα καλύτερο μέλλον για αυτές και τις οικογένειές τους. Περνάνε πολλές μέρες πάνω στο πλοίο. Αρκετές για κάποιες από αυτές να ερωτευτούν, άλλες να προσπαθούν να ξεχάσουν όλα όσα άφησαν πίσω και άλλες να περιμένουν με μεγάλη αγωνία την άφιξη τους στην Αμερική. Το διήγημα αυτό είναι ένα αρκετά σύγχρονο θέμα περιγράφοντας τις δυσκολίες της μετανάστευσης

και της προσφυγιάς, τη στέρηση πολλών από τις οικογένειες τους ενώ άλλων από τα εφηβικά και παιδικά τους χρόνια. Περιγράφει όμως και τα πως σώζουν αυτές πολλούς από τη φτώχεια και το πόσο βοήθησαν στην εξέλιξη του ανθρώπου.

Βιβλίο – Ταινία

Το βιβλίο δεν είναι γραμμένο με τον συνηθισμένο τρόπο αλλά μοιάζει κυρίως με το σενάριο της ταινίας που ακολούθησε. Έχει πολλούς διάλογους που το κάνουν ευχάριστο και πολύ εύκολο στο διάβασμα. Παρόλο που απλά διαβάζεις σελίδες είναι εκφραστικό και σε παροτρύνει συγχρόνως να φαντάζεσαι και να βλέπεις τα γεγονότα σε εικόνες στο μυαλό σου σαν να παρακολουθούσες την ταινία που έφτιαξες μόνος σου. Για εμένα είναι ευχάριστο με πολλές σημασίες και σε βάζει σε σκέψεις και στη θέση των γυναικών αυτών. Στο βιβλίο πιστεύω ανταποκρίθηκε πολύ καλά και η ταινία. Αν και με μερικές διαφορές μεταξύ των δυο. Είναι μια από τις καλύτερες ελληνικές ταινίες που έτυχε να παρακολουθήσω. Εκτός των εξαιρετικών ερμηνειών των ηθοποιών, στη ταινία μαγεύουν επίσης η ατμόσφαιρα και οι φωτογραφίες. Είναι αξιοθαύμαστο για εμένα το γεγονός πως κατάφεραν να δημιουργήσουν συνθήκες τόσο πειστικές και πραγματικές. Η μουσική επίσης της ταινίας σε ταξιδεύει και σε ωθεί να ζήσεις και να μπεις στη θέση των γυναικών της εποχής εκείνης. Υπάρχει μια ευχάριστη ένταση στις εικόνες και στο σύνολο της ταινίας που δημιουργεί ακόμα έντονα συναισθήματα σε όλους.

Διαφορές Βιβλίου – Ταινίας

Παρά τις αλλαγές που έγιναν στις σκηνές και στη σειρά τους για την ταινία λόγω λειτουργικών θεμάτων, υπήρξαν και κάποιες που αφορούν λεπτομέρειες.

Για παράδειγμα:

- * Στην αρχή του βιβλίου η Ελένη (αδερφή της Νίκης) παρουσιάζεται κρατώντας ένα μπαούλο, στη ταινία όμως η ίδια είναι ξαπλωμένη σε μια βάρκα αποδυναμωμένη και τυλιγμένη με υφάσματα.
- * Στη σκηνή που ο Καραμπουλάτ εκβιάζει την Νίκη, στο βιβλίο την πιάνει κυνηγώντας την ενώ στη ταινία την ξαφνιάζει όσο εκείνη νομίζει πως την έχει χάσει (κ.α.).

Πιστεύω πως και η ταινία και το βιβλίο ήταν εξαιρετικά και σας ευχαριστώ που μου δώσατε την ευκαιρία έστω και έμμεσα να διαβάσω ένα βιβλίο που ίσως δε θα διάλεγα μόνη μου και να δω μια καταπληκτική ταινία.

Βασιλική Νεφέλη Παπαδοπούλου

Η αγάπη άργησε μια μέρα

Της Λιλής Ζωγράφου

Θέμα Εργασίας: «Να συγκρίνετε το λογοτεχνικό έργο με τη μεταφορά του στην τηλεόραση»

Η δεκαπεντάχρονη Ερατώ είναι μέλος της πολυμελούς οικογένειας Φτενούδου στην Κρήτη. Κατά τη διάρκεια του Β΄ Παγκόσμιου Πολέμου αυτή και η αδερφή της Πηνελόπη, κρύβουν στο υπόγειο του αρχοντικού τους έναν Ιταλό, τον Τονίνο, για να τον γλιτώσουν από τους Γερμανούς. Η Ερατώ ερωτεύεται τον Τονίνο και μένει έγκυος. Η οικογένεια κρύβει την εγκυμοσύνη της Ερωτώ και διώχνει τον Τονίνο. Η μητέρα της η Εριφύλη μεγαλώνει το παιδί

σαν δικό της. Όταν η Εριφύλη πεθαίνει, η μεγαλύτερη αδερφή Ασπασία γίνεται αρχηγός του σπιτιού και συνεχώς κατακρίνει την Ερατώ. Έτσι, αυτή δεν αντέχει την κατάσταση μέσα στο σπίτι της και φεύγει. Βρίσκει καταφύγιο σε ένα μοναστήρι και εκεί γνωρίζει το σύζυγό της, το δικηγόρο Ιωάννη Τάγαρη. Όταν ο Τάγαρης μαθαίνει την πραγματική ιστορία της ζωής της Ερατώ αρχίζει να τη βιάζει και να τη δέρνει. Η Ερατώ, όμως, ξεφεύγει από αυτό το μαρτύριο και γυρνάει πίσω στην Κρήτη. Στο τέλος, η Ερατώ αυτοκτονεί καθώς θυμάται τον μοναδικό έρωτα της ζωής της, τον Τονίνο.

Χαρακτηρισμοί προσώπων

Τα πρόσωπα του βιβλίου «Η αγάπη άργησε μια μέρα» και της ομώνυμης τηλεοπτικής σειράς δεν παρουσιάζουν διαφορές στον χαρακτήρα όμως ανάλογα με την περίσταση αλλάζει η διάθεσή τους.

Μιχαήλος Φτενούδος

Ο Μιχαήλος είναι ο αρχηγός του σπιτιού της οικογένειας. Είναι μεγάλος σε ηλικία και αντιμετωπίζει μια σοβαρή ασθένεια που σύμφωνα με το βιβλίο τον καθηλώνει στο κρεβάτι. Ο Μιχαήλος δεν δέχεται την αρρώστια του για αυτό άλλωστε τον βλέπουμε στα επεισόδια να σηκώνεται από το κρεβάτι του όσο αδύναμος κι αν είναι. Φαίνεται να αγαπάει την πατρίδα του γιατί θέλει να αντιμετωπίσει τους Γερμανούς. Σαν πατέρας είναι αυστηρός, χτυπάει τα παιδιά του, τους απαγορεύει να τον κοιτούν κατάματα και δεν καταλαβαίνει τις ανάγκες του. Επίσης δεν τους επιτρέπει να δουλεύουν όπου αυτά επιθυμούν και ονειρεύεται τα παιδιά του να επεκτείνουν την οικογενειακή επιχείρηση. Είναι περήφανος για την οικογένειά του και νομίζει πως ανήκει στην ανώτερη κοινωνική τάξη όπως δείχνει το οικόσημο

που φέρει στο σπίτι του. Ο Μιχαήλος σα σύζυγος είναι αυταρχικός αφού μεταχειρίζεται όπως και όποτε θέλει τη γυναίκα του και δύσπιστος αφού στα επεισόδια δεν πιστεύει πως το παιδί που του ανακοίνωσε η Εριφύλη ότι έχει ,είναι δικό του. Τέλος ο Μιχαήλος λίγο πριν πεθάνει βλέπει την Ερατώ σε προχωρημένη εγκυμοσύνη και την καταριέται. Αυτό μας δείχνει ότι ήταν ένας σκληρός άνθρωπος που θεωρούσε ότι η τιμή είναι ένα από τα μεγαλύτερα αγαθά.

Εριφύλη Φτενούδου

Η Εριφύλη είναι η σύζυγος του Μιχαήλου. Είναι πονόψυχη αφού παρόλο που δεν αγαπάει το Μιχαήλο θέλει να του συμπαρασταθεί στην αρρώστια του. Είναι υπεύθυνη και δυνατή γυναίκα γιατί όταν αρρωσταίνει ο Μιχαήλος αναλαμβάνει μόνη της τη συντήρηση της οικογενειακής περιουσίας και τη διαφύλαξη της τιμής της. Η Εριφύλη είναι μια ευαίσθητη γυναίκα, όμως δεν διστάζει να κάνει οτιδήποτε για να βοηθήσει τα παιδιά της. Είναι έξυπνη και πανούργα και αυτό φαίνεται από το σχέδιο που καταστρώνει για να κρύψει την εγκυμοσύνη της Ερατώς. Η Εριφύλη δίνει δικαιώματα στα παιδιά της και τα αφήνει να αποφασίζουν μόνα τους για το μέλλον τους. Όμως τα επιπλήττει όταν χρειάζεται. Η Εριφύλη αναγνωρίζει τα λάθη και τα ψυχικά πάθη των ανθρώπων και προσπαθεί να τους βοηθήσει ή τους προειδοποιεί. Είναι συμπονετική. Η Εριφύλη δείχνει μια ιδιαίτερη αδυναμία στην Ερατώ αλλά κάποιες φορές είναι ψυχρή μαζί της. Πιστεύει ότι για αυτό που συμβαίνει στην Ερατώ έχει αυτή την ευθύνη. Δεν διστάζει να αναγνωρίσει τα λάθη της. Τέλος η Εριφύλη δεν αντέχει να βλέπει τα παιδιά της να υποφέρουν, τα συμβουλεύει και τα ενθαρρύνει παρόλα τα λάθη τους.

Ασπασία

Η Ασπασία είναι η μεγαλύτερη αδερφή της οικογένειας Φτενούδου. Δείχνει μια υπερβολική αγάπη στον πατέρα της και όταν πεθαίνει ο Μιχαήλος καταρρέει. Η Ασπασία δεν είναι μια συνηθισμένη γυναίκα της εποχής της. Θέλει να ελέγχει ολόκληρη την οικογένεια και είναι δυναμική, αυταρχική και αυστηρή. Κατηγορεί τις αδερφές της για ό,τι κακό γίνεται και θεωρεί υπεύθυνη την Ερατώ για τη δυστυχία της οικογένειας. Η Ασπασία δίνει μεγάλη σημασία στην τιμή και μισεί την Ερατώ και την Αικατερίνη γιατί θεωρεί πως πρόδωσαν την οικογένεια. Φροντίζει το παιδί της Ερατώς και του δίνει όλη της την αγάπη. Αυτό μας δείχνει ότι συμπονά την αδερφή της όμως δεν παύει να την μισεί. Είναι αδίστακτη γιατί παίρνει το όπλο του πατέρα της για να σκοτώσει την Ερατώ. Χτυπάει την Πηνελόπη και την απειλεί. Έτσι καταλαβαίνουμε ότι θέλει να επιβάλλεται και να δείχνει σε όλους ότι αυτή είναι η αρχηγός. Η Ασπασία διαβάζει το ημερολόγιο της

Ερατώ χωρίς την άδειά της και αυτό την καθιστά πολύ αδιάκριτη. Θεωρεί ότι ανήκει σε ανώτερη κοινωνική τάξη για αυτό δεν δέχεται να παντρευτεί έναν έμπορο και δίνει την Αμαλία στον Επιθεωρητή Μέσης Εκπαιδεύσεως. Όταν η Ασπασία καταλαβαίνει ότι είναι άρρωστη λυγίζει, παραδέχεται τις αμαρτίες της αλλά δεν μετανοεί. Δεν δέχεται την αρρώστια της, την κρατάει κρυφή στο χωριό και αρνείται να πάει στο νοσοκομείο. Αντιδρά δηλαδή σαν τον πατέρα της, είναι πεισματάρης και δεν θέλει τον οίκτο κανενός.

Εργίνη

Η Εργίνη είναι η αδερφή που γεννήθηκε μετά την Ασπασία και τους τρεις αδερφούς της οικογένειας Φτενούδου. Στην αρχή η παρουσία της δεν είναι ιδιαίτερα αισθητή και σημαντική. Η Εργίνη φαίνεται πως ακολουθεί τα βήματα της Ασπασίας και πάντα την υποστηρίζει και τη θαυμάζει. Μετά τη γέννα του μωρού ζητάει συγχώρεση από την Ερατώ για ό,τι κακό της έχει προκαλέσει και φαίνεται γλυκιά και συμπονετική. Όμως αμέσως ξαναπαίρνει το αυστηρό της ύφος αφού φωνάζει την Πηνελόπη που είναι μαζί της. Αργότερα η Εργίνη αρχίζει να αντιτάσσεται στον απόλυτο έλεγχο της Ασπασίας αφού της λέει ότι πρέπει να αλλάξουν ζωή και ότι δεν μπορεί άλλο να τις διατάζει και να τις χτυπάει. Η Εργίνη θέλει να βοηθήσει την Ασπασία με την αρρώστια της και κλαίει και ξαγρυπνάει γι' αυτή. Επίσης ανησυχεί για την Πηνελόπη την οποία αγκαλιάζει και της αναγνωρίζει την καλοσύνη της. Όταν η Ερατώ το σκάει και περιπλανιέται μόνη της μέσα στο κρύο η Εργίνη ανησυχεί και όταν ενημερώνει την Αικατερίνη για το συμβάν φαίνεται πως έχει αρχίσει να φοβάται την Ασπασία. Η Εργίνη δεν ξεχνάει την Ερατώ και ομολογεί πως δεν ήθελε τέτοια τύχη για την αδερφή της.

Αικατερίνη

Η Αικατερίνη είναι η τρίτη μεγαλύτερη κόρη της οικογένειας Φτενούδου. Η Αικατερίνη είναι από την αρχή μια δυναμική παρουσία. Είναι ανεξάρτητη και θαρραλέα καθώς ζητάει με σεβασμό από τον πατέρα της να δουλέψει ως δασκάλα. Δεν φοβάται να φύγει από την οικογένεια για να δουλέψει και η Αικατερίνη είναι αυτή που στέλνει χρήματα και συντηρεί την οικογένεια. Ενδιαφέρεται για την κοινωνική τάξη και πιστεύει πως τα χρήματα θα μπορούσαν να βοηθήσουν στο πρόβλημα που προέκυψε με την εγκυμοσύνη της Ερατός. Η Αικατερίνη είναι αντιδραστική αφού εκφράζει τη δυσαρέσκειά της στις πράξεις της Ασπασίας και δε τη φοβάται. Παντρεύεται όποιον αυτή αγαπά και σύμφωνα με το βιβλίο αποκτά και δύο παιδιά. Δέχεται την απόρριψη της οικογένειάς της αλλά τους συγχωρεί και πολλές φορές διαφωνεί με τον άντρα της για να πάει κοντά τους. Θέλει να βοηθήσει την Ασπασία και βλέπουμε ότι ανησυχεί για την Ερατώ όταν εξαφανίζεται. Τέλος η Αικατερίνη φαίνεται ευαίσθητη γιατί, στο βιβλίο,

όταν δέχεται το γράμμα του αδερφού της Κωνσταντίνου και του Τονίνο πάει αμέσως στο νεκροταφείο και τα βάζει στο μνήμα της Ερατώ.

Πηνελόπη

Η Πηνελόπη είναι ένα από τα πιο δυστυχισμένα μέλη της οικογένειας. Την αποκαλούσαν Τέρας γιατί είχε γεννηθεί πολύ άσχημη και δεν της επέτρεπαν να κυκλοφορεί τη μέρα. Δεν δέχτηκε αγάπη στην παιδική της ηλικία και καλές σχέσεις έχει μόνο με την Ερατώ. Η Πηνελόπη είναι ένα καλόκαρδο άτομο γιατί έκρυψε τον Τονίνο και τον έσωσε από τους Γερμανούς. Δεν αποκάλυψε τη μυστική σχέση της Ερατώ με αυτόν. Η Πηνελόπη φοβόταν τον πατέρα της και όταν αυτός πέθανε ανακουφίστηκε. Είναι αυθόρμητη γιατί λέει αμέσως ότι σκέφτεται και αποκαλεί την Ασπασία «κακιά» και φωνάζει δυνατά όταν η Ερατώ καταφέρνει να το σκάσει. Είναι προνοητική γιατί συμβουλεύει την Ερατώ να φύγουν μαζί με το μωρό για να μην περάσουν τη δυστυχία. Η Πηνελόπη είναι θαρραλέα γιατί δεν φοβάται την Ασπασία παρόλο που τη χτυπάει και την απειλεί. Η Πηνελόπη αναζητούσε την αγάπη μέσα στην οικογένεια για αυτό αγαπούσε τόσο πολύ την Ερατώ. Ένωθε πολλές φορές απελπισία και την έπιαναν κρίσεις. Για αυτό το λόγο στο τέλος του βιβλίου, αφού έχασε την Ερατώ, αυτοκτονεί.

Ερατώ

Η Ερατώ είναι η ομορφότερη κόρη στην οικογένεια. Η Εριφύλη της έχει τεράστια αδυναμία. Η Ερατώ είναι δεμένη με την Πηνελόπη και αγαπάει πολύ τη μητέρα της. Η Ερατώ ήταν μια αγνή και αθώα έφηβη που δεν μπόρεσε να συνειδητοποιήσει το λάθος που έκανε με τον Τονίνο. Βέβαια ήταν έξυπνη και πονηρή γιατί κατάφερνε να πηγαίνει στο υπόγειο και να βλέπει τον Τονίνο κρυφά λέγοντας ψέματα για τέσσερις ολόκληρους μήνες. Είναι καλόκαρδη γιατί βοήθησε έναν άγνωστο και τον φρόντιζε. Είναι ευαίσθητη γιατί λυπήθηκε πάρα πολύ όταν ο Τονίνο έφυγε. Η Ερατώ έζησε καταπιεσμένη γιατί δεν μπορούσε να κρατήσει στην αγκαλιά της το παιδί που αυτή γέννησε. Μισούσε την αδερφή της Ασπασία γιατί της είχε προκαλέσει πολλά βάσανα και την κατέκρινε συνεχώς. Λόγω της αγάπης της στη μητέρα της, υπόσχεται να μην αγγίξει το παιδί της. Όμως στη βάφτιση της Αμαλίας ο πόνος της την οδήγησε σ' ένα προκλητικό χορό. Με αυτό τον τρόπο η Ερατώ ξέσπασε. Μετά από χρόνια η Ερατώ, ώριμη πλέον, αναγνωρίζει τη ζήλεια που τρέφει η Ασπασία γι' αυτή και βλέπουμε πως έχει βαρεθεί τη ζωή στο σπίτι της. Όταν τα αδέρφια της την πάνε στην Αθήνα εκφράζεται για ακόμα μια φορά η αθωότητά της και ορισμένες αλήθειες. Είναι απελπισμένη με τη ζωή της κοντά στην Ασπασία και ζητάει στους αδερφούς της να την πάρουν υπηρέτρια στα σπίτια τους στην Αθήνα για να μην γυρίσει πίσω. Όμως η επιθυμία της για ακόμα μια φορά δεν

γίνεται δεκτή. Όταν γυρνάει στο σπίτι της απαιτεί η Αμαλία να κάνει μόνη της τις επιλογές για τη ζωή της για να μην έχει την ίδια ζωή μ' αυτή. Όταν η Ερατώ φεύγει από το σπίτι της είναι θαρραλέα, δυναμική και νιώθει ελεύθερη. Στο μοναστήρι όπου βρίσκει καταφύγιο νιώθει την ανάγκη να εξομολογηθεί. Αυτό μας δείχνει την πίστη της στο Θεό. Η Ερατώ δεν δέχεται στην αρχή να παντρευτεί τον Τάγαρη και φαίνεται δυναμική και έτοιμη να στηρίξει τις αποφάσεις της. Όμως τελικά τον παντρεύεται και όταν αυτός μαθαίνει όλη την αλήθεια για τη ζωή της η Ερατώ υποφέρει. Βασανισμένη από τον Τάγαρη νιώθει μίσος για αυτόν αλλά δεν φοβάται πια τίποτα. Στο τέλος της ιστορίας η Ερατώ απελπισμένη αλλά πιστή στην αγάπη της για τον Τονίνο αυτοκτονεί δείχνοντας για μια ακόμη μια φορά το θάρρος και το δυναμισμό της.

Αμαλία

Η Αμαλία εμφανίζεται στο μέσο της ιστορίας και είναι το παιδί της Ερατώς. Η οικογένειά της την έχει παραπλανήσει γιατί η ίδια δεν γνωρίζει τους πραγματικούς της γονείς και ζει σ' ένα ψέμα. Την Αμαλία μεγάλωσε η Ασπασία και της έδωσε όλη την αγάπη της. Η Αμαλία όμως παρουσιάζεται ως μια αχάριστη κοπέλα που αμφισβητεί την αγάπη της Ασπασίας. Προκαλεί με τη συμπεριφορά της και έχει μάθει όλοι να την αγαπούν και να την προσέχουν. Δεν είναι ειλικρινής αλλά ιδιοτελής μιας και δεν αγαπάει τον Επαμεινώνδα αλλά τον παντρεύεται για κοινωνική καταξίωση και για τα χρήματά του. Ενδιαφέρεται μόνο για το δικό της συμφέρον και δεν νοιάζεται για τον ποιον θα πληγώσει. Απατά το σύζυγό της και τον κοροϊδεύει. Είναι άνθρωπος που δεν αντέχει την αμφισβήτηση και την απόρριψη. Απορεί που η Ερατώ δεν την αγκαλιάζει όταν της λέει πως γνωρίζει τα πάντα και προσπαθεί με κάθε τρόπο να ξαναφέρει κοντά της τον Κωνσταντίνου γιατί η εγωιστική συμπεριφορά της δεν της επιτρέπει να νιώθει πως δεν την αγαπούν. Στο τέλος, η Αμαλία λυγίζει όταν μαθαίνει για την αρρώστια του γιού της αλλά δεν ξέρουμε που την οδηγεί η απελπισία της.

Αντώνιος- Ελευθέριος

Ο Αντώνιος και ο Ελευθέριος είναι δύο από τους τρεις γιούς στην οικογένεια Φτενούδου. Αυτοί ανέλαβαν να πάρουν την Ερατώ στην Αθήνα για να γίνει παρθενορραφή. Φαίνονταν αυστηροί και αυταρχικοί αλλά υποστήριξαν την Ασπασία επειδή τη φοβόντουσαν. Δεν πίστευαν πως η μάνα τους ήθελε να τιμωρηθούν η Αικατερίνη και η Ερατώ όμως υπάκουσαν στις επιθυμίες της Ασπασίας.

Ιωάννης Τάγαρης

Ο Ιωάννης Τάγαρης είναι ο δικηγόρος του μοναστηρίου όπου κατέφυγε η Ερατώ. Στην αρχή φαίνεται ήρεμος και δίκαιος άνθρωπος, που αγαπά πολύ την Ερατώ και θέλει να της προσφέρει προστασία, σιγουριά, αγάπη, ευτυχία και μια καινούρια ζωή. Όμως διαβάζοντας το γράμμα της Ερατώς καταλαβαίνει πως η ζωή της είναι αφιερωμένη στο μοναδικό της έρωτα, τον Τονίνο. Η ζήλια του τον συνεπαίρνει και φέρεται βάνουσα στην Ερατώ. Τη δέρνει και τη βιάζει. Δεν δείχνει κανένα έλεος. Βεβαία, στα τελευταία επεισόδια, ο Τάγαρης στο τέλος είναι μετανιωμένος και ζητά πίσω την Ερατώ.

Διαφορές ιστορίας στην τηλεοπτική σειρά και στο βιβλίο

- ✖ Σύμφωνα με το βιβλίο η Πηνελόπη ζούσε κλεισμένη στο υπόγειο και έβγαине μόνο τη νύχτα ενώ στη σειρά η Πηνελόπη κυκλοφορεί έξω με την Ερατώ, πάνε βόλτες στους αγρούς και ζει στο σπίτι.
- ✖ Στο βιβλίο βλέπουμε ότι ο γερο-Μιχαήλος είναι πολύ αδύναμος και δεν μπορεί να σηκωθεί από το κρεβάτι, ενώ στη σειρά σηκώνεται απ' το κρεβάτι και παραβρίσκεται στα οικογενειακά τραπέζια.
- ✖ Στο βιβλίο ο Τονίνο δίνει το σταυρό στην Εργίνη όταν τον οδηγεί στο βουνό και της λέει να τον δώσει στην Ερατώ και να της πει ότι την αγαπάει. Στη σειρά ο Τονίνο δίνει μόνος του τον σταυρό στην Ερατώ και της λέει ότι την αγαπάει και ότι είναι όμορφη.
- ✖ Στο βιβλίο ο γερο-Μιχαήλος δε μαθαίνει ότι η Ερατώ είναι έγκυος και πεθαίνει στο κρεβάτι του ενώ στη σειρά τη βλέπει σε προχωρημένη εγκυμοσύνη, την καταριέται όπως πιστεύει η Ερατώ και πεθαίνει στη σκάλα.
- ✖ Στο βιβλίο φαίνεται ότι όλοι έχουν ξεχάσει το Μιχαήλο ενώ στη σειρά η Ασπασία πάει στον τάφο του.
- ✖ Στο βιβλίο όταν έρχονται ο Αντώνιος και ο Ελευθέριος η μάνα έχει ήδη πεθάνει ενώ στη σειρά είναι φυτό.
- ✖ Στο επεισόδιο 4 γίνεται το γλέντι για τα βαφτίσια της Αμαλίας ενώ στο βιβλίο δεν γίνεται καμιά περιγραφή του γεγονότος.
- ✖ Στη σειρά η Ασπασία δεν ξέρει ότι τα αδέρφια της δεν είναι παντρεμένα όμως στο βιβλίο το γνωρίζει.
- ✖ Η Ερατώ στο βιβλίο φοβόταν μήπως κάποιος αδερφός της την πάρει για υπηρέτρια όμως στη σειρά το επιθυμούσε.
- ✖ Όταν η Ερατώ έφυγε από το σπίτι της έβρεχε σύμφωνα με το βιβλίο ενώ στη σειρά χιονίζει.
- ✖ Η Ερατώ δεν είχε σχέση με καμία καλόγρια εκτός της ηγουμένης στο βιβλίο. Στη σειρά όμως έχει φιλικές σχέσεις με μια καλόγρια, τη Μαρία και την ηγουμένη.

- ✖ Στο βιβλίο η Αικατερίνη έχει δύο παιδιά ενώ στη σειρά δεν φαίνεται κάτι τέτοιο.
- ✖ Όταν η Ερατώ επιστρέφει στην Αθήνα ένας από τους δύο αδερφούς την συνοδεύει στο βιβλίο, ενώ γυρνάει μόνη στη σειρά.
- ✖ Στη σειρά η Αμαλία έχει κάποια σχέση μ' ένα νέο παλικάρι, όμως στο βιβλίο όχι.
- ✖ Στο βιβλίο η Πηνελόπη δεν συμβουλεύει την Ερατώ να φύγει όπως γίνεται στη σειρά.
- ✖ Στη σειρά ο Αντώνιος και ο Ελευθέριος ορκίζονται στο μνήμα του Μιχαήλου ενώ στο βιβλίο ο όρκος έγινε στο σπίτι.
- ✖ Στη σειρά ο Τάγαρης ψάχνει μόνος του να βρει στοιχεία για τη ζωή της Ερατώς ενώ στο βιβλίο όχι.
- ✖ Στη σειρά η Πηνελόπη θέλει να σκοτώσει την Ασπασία ενώ στο βιβλίο απλά φαίνεται να τη μισεί.
- ✖ Στο βιβλίο δεν περιγράφεται ο γάμος του Επαμεινώνδα με την Αμαλία όπως στη σειρά.
- ✖ Στο βιβλίο η Χαρά δεν βοηθάει την Ερατώ να γλιτώσει από τον αδερφό της και ούτε καν που της μιλάει. Στη σειρά έχουν καλή σχέση.
- ✖ Στο βιβλίο ο Τάγαρης πάει στην Ερατώ στο Βόλο ενώ στα σειρά στο Γαλαξίδι.
- ✖ Η μετάθεση του Επαμεινώνδα στη σειρά είναι για το Γαλαξίδι ενώ στο βιβλίο για το Καρπενήσι.
- ✖ Στη σειρά η Αμαλία μιλάει τυχαία με τον Τάγαρη σε μια εκδήλωση ενώ στο βιβλίο δεν το γνωρίζει ποτέ.
- ✖ Στο βιβλίο η ηγουμένη υποστηρίζει τον Τάγαρη και δεν βοηθάει την Ερατώ ούτε την προστατεύει. Στη σειρά, η ηγουμένη δεν υποστηρίζει τον Τάγαρη και προστατεύει την Αμαλία.
- ✖ Στη σειρά η Αμαλία λέει στο Γιώργο Κωνσταντίνου ότι είναι έγκυος και της λέει να ρίξει το παιδί. Στο βιβλίο η Αμαλία λέει μόνο στον Επαμεινώνδα για την εγκυμοσύνη της.
- ✖ Στη σειρά η Αμαλία κυνηγάει τον Κωνσταντίνου ενώ στο βιβλίο δεν τον ξαναβλέπει ποτέ.
- ✖ Στο βιβλίο η Αικατερίνη δεν επισκέπτεται την Ερατώ στο μοναστήρι όπως στη σειρά.
- ✖ Στο βιβλίο η Ερατώ φιλοξενείται στο σπίτι της Αικατερίνης, ενώ στη σειρά όχι.
- ✖ Στη σειρά ο Τάγαρης πάει να βρει την Αικατερίνη στο σπίτι της και ζητάει, ενώ στο βιβλίο όχι.
- ✖ Στη σειρά ο Επαμεινώνδας βλέπει στην Αμαλία με τον εραστή της και πεθαίνει ενώ στο βιβλίο πεθαίνει από καρδιά.
- ✖ Στη σειρά η Αμαλία δεν έχει επαφές με τον αδερφό Κωνσταντίνο, όπως στο

βιβλίο.

- ✖ Ο Τονίνο είναι στην Ελλάδα και ο Φουντούκης τον φέρνει σε επαφή με την Αμαλία για να τον συμβουλευτεί για το γιό της.
- ✖ Στη σειρά ο Τονίνο πάει στο Νεοχώρι να βρει την Ερατώ αυτοπροσώπως και δεν της στέλνει γράμμα όπως στο βιβλίο.
- ✖ Η Πηνελόπη στο τέλος του βιβλίου αυτοκτονεί όχι όμως και στο τέλος της σειράς.

Ειρήνη Γιαταγάννα

Θέμα Εργασίας: «Να συγκρίνετε το λογοτεχνικό έργο με τη μεταφορά του στην τηλεόραση»

Περίληψη

Το βιβλίο «Η αγάπη άργησε μια μέρα» αναφέρεται σε μια πολύτεκνη οικογένεια στο Νεοχώρι της Κρήτης. Οι γονείς Μιχαήλος και Εριφύλη Φτενούδου έχουν εννιά παιδιά από τα οποία τα έξι είναι κορίτσια και τα τρία αγόρια. Η τελευταία κόρη, ονομάζεται Ερατώ και βρίσκει τον έρωτά της κρυμμένο στο υπόγειο. Ο Τονίνο, Ιταλός, καταφεύγει εκεί για να γλυτώσει από τους Γερμανούς. Η Ερατώ μένει έγκυος, όμως η υπερβολική αγάπη της μητέρας της για αυτή την καλύπτει. Ο Μιχαήλος πεθαίνει, ο Τονίνο διώχνεται και η Εριφύλη μεγαλώνει το παιδί σαν δικό της. Όμως η αυταρχική συμπεριφορά της μεγαλύτερης κόρης της, της Ασπασίας, η οποία είναι πλέον αρχηγός της οικογενείας οδηγεί την Ερατώ στην εγκατάλειψη του σπιτιού της. Έπειτα, καταλήγει στο μοναστήρι, συναντά έναν άνθρωπο που την αγαπά και την παντρεύεται. Το μωρό μεγαλώνει, παντρεύεται και αποκτά δυο παιδιά. Η Ερατώ μετά από χρόνια αγριότητας και βίας που έζησε κοντά στον άντρα της, επιστρέφει και αυτοκτονεί γιατί δεν αντέχει άλλο μακριά από την παντοτινή της έρωτα, τον Τονίνο.

Χαρακτηρισμοί προσώπων: Τα πρόσωπα του βιβλίου και της ομώνυμης σειράς δεν παρουσιάζουν σημαντικές διαφορές στο χαρακτήρα, αλλά ανάλογα με την κατάσταση αλλάζει η διάθεσή τους.

Μιχαήλος

Ήταν ο αρχηγός της οικογένειας και έπασχε από μια σοβαρή αρρώστια. Αυταρχικός πατέρας, χωρίς ίχνος ανθρωπιάς και αγάπης προς τα παιδιά του. Είναι αυστηρός, δίνει συνέχεια διαταγές στη γυναίκα του και στα παιδιά του και απαιτεί το σεβασμό και την υπακοή τους απέναντι του. Στο βιβλίο παρουσιάζεται αδύναμος και δε σηκώνεται, όμως στη σειρά παρόλο που είναι άρρωστος, δεν το αποδέχεται και σηκώνεται να αντιμετωπίσει τους Γερμανούς. Δεν καταδέχεται να του φέρουν γιατρό. Επίσης, στη σειρά

φαίνεται δύσπιστος, γιατί αμφιβάλλει αν το παιδί είναι δικό του, όταν η Εριφύλη του ανακοινώνει ότι είναι έγκυος. Επιπλέον, φαίνεται σκληρός, απάνθρωπος και βίαιος καθώς αναγκάζει τη γυναίκα του να του εκπληρώνει κάθε είδους επιθυμία και δεν επιτρέπει στα παιδιά του να δουλέψουν και να τον κοιτούν κατάματα. Είναι περήφανος για την οικογένειά του και θέλει να ανήκει στην ανώτερη κοινωνική τάξη του χωριού κι αυτό φαίνεται από το οικόσημο που εκείνη την εποχή έδειχνε αρχοντιά και οικονομική ευμάρεια. Ακόμη, ονειρευόταν αν ήταν αγόρι το παιδί που θα γεννήσει η Εριφύλη να επεκτείνει την επιχείρησή του και να την κάνει εργοστάσιο. Τέλος, στη σειρά καταράστηκε την Ερατώ όταν συνειδητοποίησε ότι είναι έγκυος και έπειτα πέθανε.

Εριφύλη

Είναι το στήριγμα της οικογένειάς της και αυτή που έχει την αποκλειστική φροντίδα των παιδιών. Αγαπάει και νοιάζεται τα παιδιά της, βέβαια με μια ιδιαίτερη αγάπη για την Ερατώ γιατί τη θεωρούσε πολύ όμορφη και πίστευε ότι ήταν διαφορετική από όλες. Είναι συμπονετική προς τα παιδιά της και δε διστάζει να τα καλύψει. Για παράδειγμα, όταν η Ερατώ είναι έγκυος, την καλύπτει διαδίδοντας ότι είναι η ίδια έγκυος. Δε φοβάται τον άντρα της, τον φροντίζει αλλά δεν τον αγαπάει πραγματικά. Είναι υπεύθυνη για τη διαφύλαξη της τιμής στην οικογένεια παραχωρώντας δικαιώματα στις κόρες της. (π.χ. Δίνει τη δυνατότητα επιλογής στην Ασπασία για το γάμο της με έναν έμπορο) Είναι πάντα δίπλα στα παιδιά της και κατανοεί τα προβλήματά τους. (π.χ. Είναι δίπλα στην Αικατερίνη και της δίνει την άδεια να φύγει). Παρ' όλη τη σκληρότητα και την ασέβεια που δείχνει η Ασπασία απέναντι της με τον τρόπο που της φέρεται και της μιλάει, εκείνη αναγνωρίζει την αγάπη της, όμως την επιπλήττει και της υποδεικνύει ότι αυτή είναι αρχηγός. Συμβουλεύει τα παιδιά της και τα ενθαρρύνει (π.χ. Δεν έκανε την Ερατώ να αισθανθεί ενοχές για το «λάθος» που έκανε). Ακόμη φαίνεται έξυπνη αφού σχεδιάζει ολόκληρο σχέδιο για να κρατηθεί ανέγγιχτη η τιμή της οικογένειας. Τέλος, εξαιτίας της απότομης συμπεριφοράς της Ασπασίας, λιποθύμησε και μετά πέθανε αφήνοντας ξεκρέμαστη όλη την οικογένεια.

Ασπασία

Είναι η μεγαλύτερη κόρη της οικογένειας και μετά το θάνατο των γονιών της ασκεί τον απόλυτο έλεγχο στα υπόλοιπα αδέλφια της. Αγαπάει πολύ τον πατέρα της και τον θεωρεί προστάτη της τιμής και της τάξης στην οικογένεια. Όταν έμαθε για την εγκυμοσύνη της Ερατώ και εφόσον αυτή είχε σειρά για να παντρευτεί εξοργίστηκε. Μετά τη γέννα ενδιαφέρεται για την Ερατώ αλλά της ρίχνει ευθύνες. Όμως, τη συμπονά και θέλει να

μεγαλώσει το παιδί της. Μετά το θάνατο του πατέρα της καταρρέει. Φαίνεται σκληρή και άπονη εφόσον θέλει να επιβάλει τη θέλησή της στις αδερφές της ακόμη και με βίαιο τρόπο (χτυπά την Πηνελόπη). Η τιμή της οικογένειας είναι το μόνο που την ενδιαφέρει και κάνει τα πάντα για να κρατήσει τη φήμη της οικογένειας όπως ήθελε ο πατέρας της. Μόλις πεθαίνει η μητέρα της ρίχνει τις ευθύνες στην Αικατερίνη. Είναι αδιάκριτη και θέλει να ελέγχει τις ζωές των αδερφών της διαβάζοντας το ημερολόγιο της Ερατώ και κρυφακούγοντας τι λένε με την Πηνελόπη. Πιστεύει ότι η οικογένειά της ανήκει σε ανώτερη κοινωνική τάξη και κάνει τα πάντα για να το ενισχύσει (π.χ. Παντρεύει την Αμαλία με πλούσιο). Επιπλέον μόλις βλέπει την Αμαλία να δοκιμάζει μπότες εξοργίζεται γιατί το θεωρούσε αυτό που είχε φτάσει την οικογένειά της στην αρχοντιά. (εξαιτίας του επαγγέλματος του πατέρα της) Επίσης μισεί παράφορα την Αικατερίνη και την Ερατώ, αφού φτάνει στο σημείο να τις καταριέται γιατί δεν κατάφεραν να κρατήσουν τις αρετές τους. Παίρνει το όπλο να τις σκοτώσει αλλά δεν τα καταφέρνει. Τέλος, μόλις μαθαίνει για την αρρώστια της λυγίζει, κλαίει, ζητάει συγχώρεση από το Θεό, αλλά δε μετανοεί. Δεν δέχεται να πάει στο νοσοκομείο, όπως ο πατέρας της, γιατί δε θέλει να τη λυπάται κανείς.

Εργίνη

Είναι η δεύτερη μεγαλύτερη κόρη της οικογένειας και ασχολείται με τα χωράφια. Είναι ταπεινή, χαμηλών τόνων κοπέλα και ευσεβής. Υπακούει στη μεγαλύτερη αδερφή της, την Ασπασία και της εκπληρώνει κάθε επιθυμία. Με τη φυγή της Ερατώσ ανησυχεί και προσεύχεται να είναι καλά. Μόλις η Ασπασία καταλαβαίνει ότι είναι άρρωστη ξεσπάει στην Εργίνη και τότε εκείνη υψώνει το ανάστημά της, αντιτάσσεται και της λέει ότι δεν μπορεί να ασκεί εξουσία πάνω της. Επιπλέον, αγκαλιάζει την Πηνελόπη, της ζητάει συγγνώμη για την αδιαφορία που της έδειξε και αναγνωρίζει την καλοσύνη της. Τέλος, φαίνεται ευαίσθητη γιατί κλαίει κάθε φορά για την τύχη της Ασπασίας (αρρώστια) και θέλει να τη βοηθήσει λέγοντας της να πάνε στο νοσοκομείο, όμως εκείνη αρνείται πεισματικά. Τη φροντίζει φέρνοντας της φάρμακα και γενικότερα την υποστηρίζει σε όλα τα θέματα που θέτει.

Αικατερίνη

Είναι η τρίτη μεγαλύτερη κόρη της οικογένειας και έχει σπουδάσει δασκάλα. Όμως ο πατέρας της δεν της επιτρέπει να ασκήσει το επάγγελμα που σπούδασε. Είναι ανεξάρτητη αφού συναντά το δάσκαλο και βγαίνει μόνη της και κανονίζει θέματα της οικογένειας. Είναι θαρραλέα, αφού ζητάει με τόλμη τη συγκατάθεση του πατέρα της για το διορισμό της σε σχολείο. Ενδιαφέρεται για την κοινωνική θέση της οικογένειάς της και πιστεύει ότι τα χρήματα θα βοηθούσαν. Επιπλέον δείχνει δυναμισμό όταν

συζητά με την Ασπασία και της ξεκαθαρίζει ότι δεν μπορεί να έχει επιρροή πάνω της. Είναι υπεύθυνη και ειλικρινής αφού μετά το θάνατο του Μιχαήλου δέχεται τη θέση στο σχολείο και ανακοινώνει αυτά που έχει αποφασίσει στη μητέρα της. Ξεκινάει μια καινούρια ζωή όμως δεν παύει να σκέφτεται την οικογένειά της στέλνοντας της το μεγαλύτερο μερίδιο του μισθού της. Για αυτή την προσφορά της δεν εκτιμάται από την Ασπασία. Εκεί παντρεύεται και στο βιβλίο αποκτά δυο παιδιά. Στη σειρά δεν αναφέρεται ότι γέννησε. Ο άντρας της την αγαπά και τη στηρίζει σε κάθε της απόφαση. Παρόλο που η οικογένειά της την αποκλήρωσε αυτή κάνει πολλές απόπειρες να γυρίσει κοντά τους και να ενωθούν και πάλι. Συμπονά και νοιάζεται την Ερατώ. Τη σκέφτεται συνέχεια και στο βιβλίο τη φιλοξενεί. Στη σειρά δε φαίνεται κάτι τέτοιο. Τέλος, βάζει τα γράμματα του Τονίνο στον τάφο της Ερατώ κι από αυτό φαίνεται ότι την καταλάβαινε, την υποστήριζε και το θεώρησε ως υποχρέωσή της να το κάνει αυτό.

Πηνελόπη

Ήταν μια αγαθή κοπέλα που είχε δεχθεί τις προσβολές όλων των μελών της οικογένειάς της. Μόνο η Ερατώ βρισκόταν κοντά της, την αγαπούσε και της μιλούσε για τις περιπέτειές της. Μαζί της ονειρευόταν και αυτή. Ήταν αποκομμένη από την οικογένεια, όλοι την αποκαλούσαν «τέρας» λόγω της άσχημης φυσιογνωμίας της. Είναι δίκαιη, αγαπά την Ερατώ και συχνά βγάζει κραυγές γιατί παθαίνει κρίσεις. Οι αδερφές της συχνά της εκφράζουν την υποτίμησή τους απέναντί της, διώχνοντάς την ή μιλώντας άσχημα γι' αυτήν. Είναι πονόψυχη αφού κρύβει και φροντίζει έναν άγνωστο και του προσφέρει στέγη και τροφή. Κάποιες φορές όταν μιλούν άσχημα για την Ερατώ επαναστατεί και αντιστέκεται, όμως τη χτυπούν και κανείς δεν την παίρνει στα σοβαρά. Μόλις πεθαίνει ο Μιχαήλος ανακουφίζεται, γιατί πίστευε ότι αυτός έφερνε όλη την κακοτυχία στο σπίτι. Στο τέλος όμως δικαιώνεται κατά κάποιο τρόπο, γιατί η Ασπασία ζητά από την Εργίνη να την προσέχει, η Εργίνη της ζητάει συγγνώμη, η Αικατερίνη την αγκαλιάζει, όμως χάνει τη μεγαλύτερη χαρά που είχε την Ερατώ. Έτσι στο τέλος αυτοκτονεί.

Ερατώ

Ήταν η αγαπημένη κόρη της Εριφύλης και η τελευταία σε σειρά. Δεν κατάφερε να πάει στο Γυμνάσιο, γιατί δεν της το επέτρεψε ο πατέρας της. Ήταν αγνή, αθώα ώσπου γνώρισε τον έρωτά της στο υπόγειο και εκεί έζησε τις πιο ωραίες στιγμές της ζωής της. Λάτρευσε την μητέρα της και πάντα υπάκουε σ' αυτή. Ήταν δεμένη με την Πηνελόπη και μοιράζονταν πολλά όνειρα μαζί. Ήταν έξυπνη γιατί πάντα μηχανευόταν ψέματα και πήγαινε

κρυφά στο υπόγειο να συναντήσει τον Τονίνο(ενώ έλεγε ότι πάει να βρει το γατάκι της)

Ήταν καλόκαρδη, γιατί φρόντιζε τον Τονίνο. Δεν συνειδητοποίησε ποτέ το λάθος που έκανε γιατί πίστευε ότι η αγάπη και ο έρωτας ήταν κάτι απόλυτα φυσιολογικό στην ηλικία της. Έζησε την καταπίεση από την Ασπασία που την έβριζε συνέχεια και την κατηγορούσε για τον εξευτελισμό της τιμής της οικογένειας. Ήταν απελπισμένη και απεγνωσμένη όταν πίστεψε ότι ο πατέρας της την καταράστηκε. Ήταν απαισιόδοξη και πίστευε ότι τίποτα δε θα πάει καλά. Ήταν υπεύθυνη και έντιμη, αφού υποσχέθηκε στη μητέρα της ότι δε θα ασχοληθεί με το παιδί και το τήρησε. Στο γλέντι όμως για τη βάφτιση της Αμαλίας, η πίκρα της την ωθεί στα άκρα και ξεκινάει να χορεύει προκλητικά. Είναι ευαίσθητη λόγω της φυγής του Τονίνο και λέει σ' αγαπώ στην Αικατερίνη, ενώ η απελπισία της φαίνεται έντονα όταν ζητά από τους αδερφούς της να την πάρουν υπηρέτρια στο σπίτι τους. Η καταπίεση και η βαρετή ζωή της την οδηγεί στη φυγή της από το σπίτι. Φαίνεται δυναμική και θαρραλέα, αφού κατάφερε και το έσκασε από την Ασπασία κάτι δύσκολο και άφταστο για την Εργίνη και την Πηνελόπη. Η ψυχή της είναι ελεύθερη και δεν άντεξε κάτω από αυτές τις συνθήκες πίεσης που ζούσε. Καταφεύγει στο μοναστήρι όπου θέλει να γίνει καλόγρια, αλλά πιστεύει ότι είναι ανάξια λόγω των πράξεών της. Παντρεύεται το δικηγόρο του μοναστηριού Γιάννη Τάγαρη που την αγαπά πολύ και θέλει να την κάνει ευτυχισμένη. Αυτή τον εκτιμά αλλά δεν τον αγαπά. Μόλις ο Τάγαρης μαθαίνει για το παρελθόν της Ερατώ της ασκεί βία και ξυλοδαρμούς, και η Ερατώ φτάνει στο σημείο να θέλει να πεθάνει. Δε λυπάται και δε συγχωρεί την Ασπασία, όταν επιστρέφει και μαθαίνει ότι είναι άρρωστη. Ο νους της είναι κοντά στον αγαπημένο της Τονίνο και επειδή ξέρει ότι δεν θα τον ξαναδεί, προτιμά να πεθάνει, παρά να ζει με αναμνήσεις. Έτσι αυτοκτονεί.

Αμαλία

Κόρη της Ερατώ, όμως δεν το γνωρίζει, γιατί το θεωρούν το μεγάλο μυστικό της οικογένειας. Μορφωμένη και πολύ όμορφη, μόλις τελείωσε το σχολείο δέχτηκε να παντρευτεί έναν άντρα 30 χρόνια μεγαλύτερό της, κι αυτό γιατί η Ασπασία τον ενέκρινε και την έπεισε ότι θα ζήσει μια ζωή γεμάτη μεγαλεία εξαιτίας της ανώτερης κοινωνικής θέσης του άντρα της, Επαμεινώνδα. Το μόνο που την ενδιέφερε ήταν να είναι στο επίκεντρο της προσοχής του υπόλοιπου κόσμου.

Αντώνιος-Ελευθέριος

Είναι οι δυο γιοι της οικογένειας και αυτοί που πήραν την Ερατώ για να της κάνουν παρθενορραφή στην Αθήνα. Από το λίγο που τους συναντάμε

φαίνονται αυταρχικοί, αυστηροί, δεν πιστεύουν στα λεγόμενα της Ασπασίας, αλλά την φοβόταν για αυτό δέχτηκαν να εκπληρώσουν το θέλημά της.

Γιάννης Τάγαρης

Είναι ο δικηγόρος του μοναστηριού που κατέφυγε η Ερατώ και ο μετέπειτα σύζυγος της. Στην αρχή είναι τρυφερός, ευγενικός, θέλει να προσφέρει τα πάντα στην Ερατώ, όμως η ζήλεια του τον οδηγεί στη βαρβαρότητα. Μετατρέπεται σε σκληρό, άγριο και βίαιο άνθρωπο που καθημερινά τη βιάζει και τη δέρνει. Στη σειρά μετανοεί και μόλις επιστρέφει ζητά συγχώρεση από την Ερατώ, αλλά εκείνη αρνείται και τον απειλεί ότι αν τον ξαναδεί θα τον σκοτώσει. Στο βιβλίο τα λόγια της Ερατώς λέγονται μέσω της ηγουμένης που τα μεταφέρει στον Τάγαρη γιατί τη στηρίζει.

Διαφορές της ιστορίας ανάμεσα στη σειρά και στο βιβλίο

- ✖ Στη σειρά ο πατέρας σηκώνεται ενώ στο βιβλίο είναι τόσο αδύναμος που δεν τα καταφέρνει.
- ✖ Στη σειρά η Πηνελόπη τριγυρνάει άφοβα στο σπίτι, ενώ στο βιβλίο είναι κλεισμένη στο υπόγειο.
- ✖ Στην σειρά ο πατέρας καταλαβαίνει ότι η Ερατώ είναι έγκυος και την καταριέται ενώ στο βιβλίο δεν το καταλαβαίνει.
- ✖ Στη σειρά ο Τονίνο δίνει το σταυρό στην Ερατώ, ενώ στο βιβλίο τον δίνει στην Εργίνη να της τον δώσει και υπόσχεται ότι θα την αγαπάει πάντα.
- ✖ Στο βιβλίο η Εριφύλη βάζει το σταυρό στο παιδί όταν το φέρνει η μαμμή, όχι όταν είναι όλες μαζί στο δωμάτιο της Ασπασίας και παίζουν με το μωρό.
- ✖ Στο βιβλίο φαίνεται ότι όλοι έχουν ξεχάσει το Μιχαήλο, ενώ στη σειρά η Ασπασία πάει στον τάφο του και του ανάβει το καντήλι.
- ✖ Στο βιβλίο όταν κατεβαίνει ο Αντώνιος και ο Ελευθέριος στην Κρήτη, η Εριφύλη έχει πεθάνει, ενώ στη σειρά είναι σε κώμα.
- ✖ Στη σειρά ο Αντώνιος και ο Ελευθέριος ορκίστηκαν στον τάφο του πατέρα τους, ενώ στο βιβλίο στο σπίτι.
- ✖ Στη σειρά ο Αντώνιος και ο Ελευθέριος φορούσαν στολή, ενώ στο βιβλίο όχι.
- ✖ Η Ασπασία, στο βιβλίο, ήξερε ότι τα αδέρφια της είναι παντρεμένα, ενώ στη σειρά όχι, και μάλιστα έτρεμαν στην ιδέα ότι θα το μάθαινε.
- ✖ Στο βιβλίο η Ερατώ φοβόταν μήπως κάποιος αδερφός της την πάρει για δούλα, ενώ στη σειρά τους παρακαλούσε.
- ✖ Μόλις έφυγε η Ερατώ από το σπίτι, στη σειρά έφυγε βράδυ και χιόνιζε ενώ στο βιβλίο μεσημέρι και έβρεχε.
- ✖ Μόλις έρχονται τα αδέρφια της η Αμαλία στη σειρά είναι 7 ετών, ενώ στο

βιβλίο είναι 9 ετών.

- ✖ Μόλις η Εργίνη πήγε στην Αικατερίνη, η Αικατερίνη στο βιβλίο ήταν έγκυος ενώ στη σειρά όχι.
- ✖ Η εισαγωγή του βιβλίου αναφέρεται στο 3ο επεισόδιο της σειράς.
- ✖ Στο βιβλίο η Ερατώ στο μοναστήρι δε μιλούσε με άλλο άτομο εκτός από την ηγουμένη, ενώ στη σειρά μιλάει με μια κοπέλα τη Μαρία.
- ✖ Μόλις γυρνάει η Ερατώ από την Αθήνα, στο βιβλίο, πάει κι ένας αδερφός μαζί της ενώ στη σειρά την αφήνουν να πάει μόνη της.
- ✖ Στη σειρά ο Τάγαρης μόλις τον εγκαταλείπει η Ερατώ επιστρέφει μετανωμένος, στο βιβλίο εξαφανίζεται.
- ✖ Στη σειρά η Πηνελόπη θέλει να χτυπήσει την Ασπασία, ενώ στο βιβλίο δεν τολμάει.
- ✖ Στη σειρά, η αδερφή του Τάγαρη βοηθάει την Ερατώ να ξεφύγει, στο βιβλίο της φέρεται με σκληρότητα.
- ✖ Στη σειρά φαίνεται ο γάμος της Αμαλίας με τον Επαμεινώνδα στο βιβλίο όχι.
- ✖ Στο βιβλίο ο Επαμεινώνδας παίρνει μετάθεση για το Γαλαξίδι, ενώ στο βιβλίο για το Καρπενήσι.
- ✖ Στο βιβλίο ο Τάγαρης μεταφέρει την Ερατώ στο Βόλο, ενώ στη σειρά τη μεταφέρει στο Γαλαξίδι.
- ✖ Στη σειρά η ηγουμένη υποστηρίζει την Ερατώ, ενώ στο βιβλίο καθόλου.
- ✖ Στη σειρά, η Ερατώ, μόλις η ηγουμένη προσπαθεί να την μεταπείσει να συγχωρήσει τον Τάγαρη, εκείνη την παίρνει αγκαλιά, ενώ στο βιβλίο της μιλάει άγρια και τη φτύνει.
- ✖ Στη σειρά η Αμαλία λέει στον Κωνσταντίνου ότι είναι έγκυος και τον κυνηγάει ενώ στο βιβλίο δεν αντιδρά με κανέναν τρόπο.
- ✖ Στη σειρά, ο Τάγαρης φτάνει στο σπίτι της Αικατερίνης και της ζητάει βοήθεια, ενώ στο βιβλίο όχι.
- ✖ Στη σειρά η Αικατερίνη δε φιλοξενεί την Ερατώ, αλλά τη συναντά στο μοναστήρι, ενώ στο βιβλίο τη φιλοξενεί.
- ✖ Στη σειρά, η Αμαλία τα φτιάχνει με το γυναικολόγο, όχι με οδοντίατρο όπως λέει το βιβλίο.
- ✖ Ο Επαμεινώνδας στη σειρά, πέθανε από καρδιακή προσβολή, ενώ στο βιβλίο είναι κατάκοιτος και πεθαίνει ξαφνικά.
- ✖ Στη σειρά η Αμαλία δεγέννησε δεύτερο παιδί, ενώ στο βιβλίο γεννά την Μαρλέν.
- ✖ Η Αμαλία δεν έχει επαφές με τον αδερφό της τον Κωνσταντίνο στη σειρά, όπως στο βιβλίο.
- ✖ Στη σειρά ο Τονίνο έρχεται στην Ελλάδα και ο Φουντούκης τον φέρνει σε επαφή με την Αμαλία για να τον συμβουλευτεί για τον άρρωστο γιο της, ενώ στο βιβλίο πάει στο Παρίσι μόνη της.

- ✖ Στη σειρά ο Τονίνο πάει μόνος του να βρει την Ερατώ, ενώ στο βιβλίο της στέλνει γράμμα.
- ✖ Στη σειρά η Πηνελόπη δεν αυτοκτονεί, όπως συμβαίνει στο τέλος του βιβλίου.
- ✖ Η Αμαλία στη σειρά δε μιλάει για την Ερατώ, ενώ στο βιβλίο καταλαβαίνει ότι είναι κόρη της και δέχεται την απόρριψη από την Ερατώ.

Μαρία Ζαρκάδα

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ -ΜΑΡΤΥΡΙΕΣ

Το Πέμπτο Κεφάλαιο αποτελείται από μαρτυρίες-συνεντεύξεις που πήραν οι μαθητές από πρόσφυγες, από μετανάστες αλλά και από άτομα που έζησαν τη μετανάστευση συγγενικών τους προσώπων.

Στην πατρίδα μου το μόνο πρόβλημα που είχα ήταν τα χρήματα

Συνέντευξη από την κα. Μαριάννα

Ποιο είναι το όνομά σας;

Μαριάννα.

Από πού κατάγεστε;

Ρουμανία.

Με τι ασχολείστε;

Δουλεύω σε φούρνο.

Πότε πρωτοήρθατε στην Ελλάδα;

Το 2004.

Ποιοι ήταν οι κύριοι λόγοι που σας οδήγησαν στη μετανάστευση;

Ήταν, κυρίως, οικονομικοί, διότι στη Ρουμανία υπήρχαν πολύ λίγες ευκαιρίες και χαμηλότεροι μισθοί σε σχέση με την Ελλάδα.

Ποιες δυσκολίες αντιμετωπίσατε όταν φτάσατε στην Ελλάδα;

Γενικά, δεν αντιμετώπισα ιδιαίτερες δυσκολίες διότι στάθηκα τυχερή να βρω δουλειά κατευθείαν στην Αθήνα και έχω πολύ μεγάλη στήριξη από τον άντρα μου.

Πως νοιώθετε τώρα, μετά από τόσα χρόνια που ζείτε στην Ελλάδα;

Δεν είμαι πολύ ευχαριστημένη, πολλές φορές δεν νιώθω ασφάλεια και όπως είναι φυσικό χρειάζεται να δουλεύω πολλές ώρες για να τα βγάλω πέρα. Φυσικά, κυριαρχεί και η εκμετάλλευση.

Έχετε δεχτεί ρατσιστικές ή ακραίες συμπεριφορές από ντόπιους; (π.χ. δεν σας δέχτηκαν σε δουλειά λόγω καταγωγής)

Όχι, δεν έχω δεχτεί ποτέ κάτι τέτοιο. Δεν έχω παράπονο διότι μου φέρθηκαν με σεβασμό και καθόλου υποτιμητικά όμως αυτό δεν σημαίνει ότι έχω την ίδια άνεση που θα είχα με ένα συμπατριώτη μου.

Μόλις φτάσατε στην Ελλάδα δεχτήκατε στήριξη από συγγενείς ή τα καταφέρατε μόνη σας;

Όχι, ήταν ήδη ο άντρας μου στην Ελλάδα.

Ήρθατε στην Ελλάδα με κάποιο προκαθορισμένο σκοπό ή τυχαία;

Ήρθα στην Ελλάδα διότι ήξερα ότι η ζωή ήταν διαφορετική και ο κύριος λόγος ήταν ο μεγάλος μισθός που προσφέρονταν σε οποιαδήποτε δουλειά σε αντίθεση με τη Ρουμανία. Είχα βρει ήδη δουλειά για αυτό.

Πως νιώσατε, όταν συνειδητοποιήσατε ότι έπρεπε να φύγετε από την πατρίδα σας;

Ήμουν χαρούμενη και αισιόδοξη γιατί είχα την προοπτική ότι κάποια στιγμή θα γυρίσω πίσω φέρνοντας λεφτά στην οικογένειά μου.

Θα ξαναγυρνούσατε πίσω; Αν όχι, ποιοι λόγοι σας κρατάνε εδώ;

Ναι, θα γυρνούσα με πολύ μεγάλη χαρά αλλά από τη στιγμή που έχω δουλειά

δεν θα το ρίσκαρα γιατί και η Ρουμανία βρίσκεται σε παρόμοια κατάσταση με την Ελλάδα.

Νιώθετε αδικημένη από την ελληνική κοινωνία σε κάποιο τομέα;

Όχι, δεν έχω απολύτως κανένα παράπονο. Μου φέρθηκαν δίκαια και τίμια.

Ποια προβλήματα αντιμετωπίζατε στην πατρίδα σας και τι δεν υπήρχε στην Ρουμανία που βρήκατε στην Ελλάδα;

Στην πατρίδα μου το μόνο πρόβλημα που είχα ήταν τα χρήματα. Όπως, προανέφερα χαμηλοί μισθοί και κακές συνθήκες εργασίας ήταν τα προβλήματα που με οδήγησαν στη μετανάστευση. Στην Ελλάδα βρήκα κατευθείαν δουλειά και με ικανοποιητικό μισθό.

Ονειρεύεστε να γυρίσετε πίσω;

Ναι, το θέλω γιατί στην πατρίδα μου νιώθω άνεση και ειδικά τώρα στην Ελλάδα φοβάμαι γιατί το αύριο είναι αβέβαιο.

Τι σας λείπει πιο πολύ από την πατρίδα σας;

Η οικογένειά μου που με στήριξε σε όλες τις δύσκολες στιγμές που πέρασα.

Ήταν δύσκολο να μάθετε την ελληνική γλώσσα;

Ναι πάρα πολύ. Θυμάμαι στην αρχή επικοινωνούσα με τα μάτια και τα χέρια μου κι ακόμα ντρέπομαι να ανοίξω συζήτηση με Έλληνα. Μου φαίνεται ακατόρθωτο αν και δεν προσπάθησα ποτέ.

Η Ελλάδα είναι η δεύτερη πατρίδα μου

Συνέντευξη από την κα. Ντενίσια

Ποιο είναι το όνομά σας;

Ντενίσια.

Από πού κατάγεστε;

Ρουμανία.

Με τι ασχολείστε;

Ασχολούμαι με αγροτικές δουλειές.

Πότε πρωτοήρθατε στην Ελλάδα;

Το 2002.

Ποιοι ήταν οι κύριοι λόγοι που σας οδήγησαν στη μετανάστευση;

Ήταν οικονομικοί λόγοι και στην Ελλάδα ζούσε ο αδερφός μου από πριν. Ήξερα, ότι μπορούσα να βρω δουλειά με καλό μισθό και έτσι το αποφάσισα.

Ποιες δυσκολίες αντιμετωπίσατε όταν φτάσατε στην Ελλάδα;

Ευτυχώς είχα καλύτερη τύχη από άλλους μετανάστες που διώχτηκαν και δούλεψα ως babysitter στην Αθήνα.

Πως νοιώθετε τώρα, μετά από τόσα χρόνια που ζείτε στην Ελλάδα;

Είμαι ευχαριστημένη όμως κάποιες φορές νιώθω κατώτερη και έρχομαι σε δύσκολη θέση.

Έχετε δεχτεί ρατσιστικές ή ακραίες συμπεριφορές από ντόπιους; (π.χ. δεν σας δέχτηκαν σε δουλειά λόγω καταγωγής)

Όχι, δεν έχω αντιμετωπίσει ποτέ τέτοια προβλήματα. Όμως αν δω περίεργη συμπεριφορά δεν με νοιάζει και δεν ασχολούμαι.

Μόλις φτάσατε στην Ελλάδα δεχτήκατε στήριξη από συγγενείς ή τα καταφέρατε μόνη σας;

Ήταν ο αδερφός μου στην Ελλάδα και με βοήθησε να προσαρμοστώ.

Ήρθατε στην Ελλάδα με κάποιο προκαθορισμένο σκοπό ή τυχαία;

Έβλεπα τον αδερφό μου που είχε βγάλει αρκετά χρήματα και κατά κάποιο τρόπο «ζήλεψα» και έτσι ήρθα και εγώ στην Ελλάδα, με όνειρο να γίνω πλούσια.

Πως νιώσατε, όταν συνειδητοποιήσατε ότι έπρεπε να φύγετε από την πατρίδα σας;

Ήμουν αισιόδοξη. Γενικά, δεν είμαι άνθρωπος που δέχεται την αποτυχία. Για αυτό με πείσμα και με ρίσκο τα κατάφερα. Βέβαια, ο στόχος μου ήταν τα χρήματα κι έπειτα θα ξαναγυρνούσα.

Θα ξαναγυρνούσατε πίσω; Αν όχι, ποιοι λόγοι σας κρατάνε εδώ;

Όχι δεν θα γυρνούσα πια γιατί παντρεύτηκα εδώ και ζω πολύ καλά.

Νιώθετε αδικημένη από την ελληνική κοινωνία σε κάποιο τομέα;

Όχι, μου φέρθηκαν με σεβασμό και το εκτίμησα πολύ αυτό.

Ποια προβλήματα αντιμετωπίζατε στην πατρίδα σας και τι δεν υπήρχε στην Ρουμανία που βρήκατε στην Ελλάδα;

Το πρόβλημα στη Ρουμανία ήταν η ακρίβεια και η δουλειά προσφέρονταν μόνο σε πτυχιούχους. Οι μισθοί ήταν πολύ κατώτεροι από της Ελλάδας και στην Ελλάδα δούλεψα και έτσι τα έβγαλα πέρα.

Ονειρεύεστε να γυρίσετε πίσω;

Όχι την Ελλάδα τη νιώθω δεύτερη πατρίδα μου και έχω συνηθίσει πια την ελληνική νοοτροπία.

Τι σας λείπει πιο πολύ από την πατρίδα σας;

Κάποιοι παιδικοί μου φίλοι που περάσαμε πολύ ωραίες στιγμές και με στήριζαν σε αυτή τη δύσκολη απόφαση.

Ήταν δύσκολο να μάθετε την ελληνική γλώσσα;

Όχι πολύ. Βέβαια προσπάθησα πολύ και με τη βοήθεια του αδερφού μου έμαθα να γράφω και να διαβάζω. Μπορεί να είμαι πολύ ανορθόγραφη αλλά να επικοινωνώ και να συνεννοούμαι το κάνω πλέον με ευκολία.

Ο μόνος λόγος που με κρατάει εδώ είναι τα παιδιά μου

Συνέντευξη από τον κ. Πέτρο

Ποιο είναι το όνομά σας;

Πέτρος.

Από πού κατάγεστε;

Ρουμανία.

Με τι ασχολείστε;

Δουλεύω σε οικοδομή.

Πότε πρωτοήρθατε στην Ελλάδα;

Το 2000.

Ποιοι ήταν οι κύριοι λόγοι που σας οδήγησαν στη μετανάστευση;

Ήταν, κυρίως, οικονομικοί, διότι στη Ρουμανία υπήρχαν πολύ λίγες ευκαιρίες και χαμηλότεροι μισθοί σε σχέση με την Ελλάδα.

Ποιες δυσκολίες αντιμετωπίσατε όταν φτάσατε στην Ελλάδα;

Πολλές, πρώτο και κύριο, δεν είχα χαρτιά και με είχαν διώξει. Επίσης, αντιμετωπίσα δυσκολίες να βρω δουλειά και να μάθω την ελληνική γλώσσα.

Πώς νοιώθετε τώρα, μετά από τόσα χρόνια που ζείτε στην Ελλάδα;

Νιώθω πολύ άσχημα. Δεν είμαι ευχαριστημένος, χρειάζεται να δουλεύω πολλές ώρες για να μπορέσω να προσφέρω ένα καλό μέλλον στην οικογένειά μου. Φυσικά, κυριαρχεί και η εκμετάλλευση.

Έχετε δεχτεί ρατσιστικές ή ακραίες συμπεριφορές από ντόπιους; (π.χ. δεν σας δέχτηκαν σε δουλειά λόγω καταγωγής)

Ναι, πολλές φορές. Για παράδειγμα, μου έχει τύχει να δουλεύω περισσότερο από έναν Έλληνα και να πάρω λιγότερο μισθό μόνο και μόνο επειδή είμαι από άλλη χώρα.

Μόλις φτάσατε στην Ελλάδα δεχτήκατε στήριξη από συγγενείς ή τα καταφέρατε μόνοι σας;

Όχι, ήταν ήδη ο αδελφός μου στην Ελλάδα.

Ήρθατε στην Ελλάδα με κάποιο προκαθορισμένο σκοπό ή τυχαία;

Ήρθα στην Ελλάδα γιατί είχα ακούσει από τον αδελφό μου ότι ο μισθός που προσφερόταν σε οποιαδήποτε δουλειά ήταν μεγαλύτερος σε αντίθεση με τη Ρουμανία και έτσι θα μπορούσα να βοηθήσω περισσότερο την οικογένειά μου.

Πως νιώσατε, όταν συνειδητοποιήσατε ότι έπρεπε να φύγετε από την πατρίδα σας;

Στεναχωρήθηκα παρά πολύ γιατί ήξερα ότι δεν θα ξαναδώ την οικογένειά μου για πολύ καιρό, αλλά την ίδια στιγμή ήμουν χαρούμενος γιατί είχα την προοπτική ότι κάποια στιγμή θα γυρίσω πίσω φέρνοντας λεφτά στην οικογένειά μου.

Θα ξαναγυρνούσατε πίσω; Αν όχι, ποιοι λόγοι σας κρατάνε εδώ;

Ναι, θα γυρνούσα με πολύ μεγάλη χαρά. Ο μόνος λόγος που με κρατεί εδώ είναι τα παιδιά μου, που δεν έχουν τελειώσει ακόμα τις σπουδές τους αλλά και

η κατάσταση στην οποία βρίσκεται η Ρουμανία που είναι παρόμοια με της Ελλάδας.

Τι σας λείπει πιο πολύ από την πατρίδα σας;

Η οικογένειά μου που με στήριξε σε όλες τις δύσκολες στιγμές που πέρασα.

Ήταν δύσκολο να μάθετε την ελληνική γλώσσα;

Ναι, αρκετά δύσκολο. Θυμάμαι στην αρχή ότι δεν καταλάβαινα πολλά πράγματα, μόνο λίγες λέξεις, αλλά με την βοήθεια του αδελφού μου, τα κατάφερα σιγά σιγά.

Ζούμε μια πάρα πολύ καλή ζωή εδώ

Συνέντευξη Χ.Ψ.

Από πού κατάγεστε;

Από την Αλβανία.

Πόσα χρόνια ζείτε στην Ελλάδα;

20 χρόνια περίπου.

Γιατί εγκαταλείψατε την πατρίδα σας;

Είχαμε έρθει διακοπές στην Ελλάδα, μας άρεσε εδώ και αποφασίσαμε να εγκατασταθούμε μόνιμα.

Πώς ήταν οι συνθήκες όταν πρωτοήρθατε; Αντιμετωπίσατε ρατσισμό και καχυποψία από τους ντόπιους;

Οι συνθήκες αρχικά ήταν αρκετά δύσκολες, αλλά σιγά-σιγά καλυτέρευσαν. Δεν αντιμετωπίσαμε καθόλου ρατσιστικές συμπεριφορές. Κερδίσαμε τη συμπάθεια των ντόπιων και πολύ γρήγορα τους αγαπήσαμε και μας αγάπησαν.

Ποιες συνθήκες σας αναγκαστήκατε να αλλάξετε όταν πρωτοήρθατε;

Συνθήκες μας σχετικά με την εργασίας μας.

Νιώσατε ποτέ ότι σας έλειπε η πατρίδα σας;

Όχι, γιατί κρατάμε επαφή με τους δικούς μας και πηγαίνουμε συχνά.

Θα επιστρέφατε στην πατρίδα σας;

Προς το παρόν ζούμε πολύ καλά εδώ και δεν σκεφτόμαστε να γυρίσουμε πίσω.

Έχετε μετανιώσει που ήρθατε στην Ελλάδα;

Όχι, η ζωή μας εδώ ήταν πάντα πολύ καλή.

Η ζωή σας τώρα πώς είναι εδώ;

Παρ' όλη την οικονομική κρίση της Ελλάδας ζούμε μια πάρα πολύ καλή ζωή εδώ.

Τι σκέφτεστε για το μέλλον σας;

Να συνεχίσουμε να ζούμε εδώ, έτσι όπως ζούμε όλα αυτά τα χρόνια.

Στη Γερμανία πήγα για να σπουδάσω

Συνέντευξη από κ. Π

Από που κατάγεστε;

Από την Αθήνα.

Πόσο χρονών είστε;

39 χρονών.

Σε ποια χώρα μεταναστεύσατε;

Στη Γερμανία.

Για ποιο λόγο μεταναστεύσατε;

Για να σπουδάσω ιατρική.

Γιατί προτιμήσατε αυτή τη συγκεκριμένη χώρα;

Η ποιότητα των πανεπιστημίων της Γερμανίας είναι σταθερά υψηλή και αφού είχα κάποιες γνώσεις γερμανικών φαντάστηκα ότι θα ήταν καλή επιλογή.

Πριν από πόσα χρόνια αποφασίσατε να εγκαταλείψετε την πατρίδα σας;

Ποτέ δεν αποφάσισα να εγκαταλείψω την πατρίδα μου. Όταν έφυγα για σπουδές δεν είχα κάποιο σχέδιο επιστροφής και όλα ήταν δυνατά. Όταν μετά την αποφοίτηση έφτασε η στιγμή της απόφασης, δόθηκε η απάντηση από τις επαγγελματικές δυνατότητες που στην Γερμανία ήταν πιο πολλές και καλές.

Ήταν εύκολη η διαδικασία ένταξής σας στη Γερμανία;

Σε μικρή ηλικία ό,τι καινούργιο, αφομοιώνεται πιο εύκολα και γρήγορα. Σε κάθε αρχικό στάδιο τους πρώτους μήνες αλλά και μετά από πολλά χρόνια στην Γερμανία βρέθηκαν άνθρωποι γύρω μου με παρόμοιους δρόμους, σκοπούς, γούστα και ανάγκες και ανεξαρτήτως την προέλευση μοιραστήκαν τα κοινά στοιχεία τους μαζί μου.

Όταν φτάσατε στη Γερμανία λάβατε υποστήριξη από τυχόν συγγενείς ή κοντινά σας πρόσωπα τα οποία είχαν μεταναστεύσει και αυτά στη Γερμανία;

Όχι.

Πόσα χρόνια μένατε στη Γερμανία;

21 και μένω ακόμα.

Η απόφαση σας να παραμείνετε σε αυτή τη χώρα ήταν συνειδητή ή αναγκαστήκατε να παραμείνετε σε αυτήν λόγω τυχόν δύσκολων συνθηκών που επικρατούσαν στην πατρίδα σας (π.χ. πόλεμοι, ανέχεια);

Οι συνθήκες με προέτρεψαν κατά κάποιον λόγο να βγω στην Γερμανία αφού το εκπαιδευτικό σύστημα της Ελλάδας και το εισαγωγικό στα πανεπιστήμια δεν αφήνει πολλές ευκαιρίες σε νεαρούς με διαφορετικές συνήθειες και τρόπους αντιμετώπισης προβλημάτων να αναγνωρίσουν αυτό που θέλουν να σπουδάσουν και να εισαχθούν εάν δεν συμμορφώνονται με το δυσκίνητο, στεγνό και αντιδημιουργικό τρόπο εκμάθησης. Ή αλλιώς πάτωσα στις

πανελλαδικές γιατί ή ήμουν βλάκας ή τεμπέλης ή και τα δύο. Η Γερμανία μου έδωσε μια ευκαιρία να αποδείξω ότι γίνεται και αλλιώς και καλύτερα.

Έχετε δεχτεί ποτέ κατά τη διάρκεια παραμονής σας στη Γερμανία κάποιο είδος ρατσιστικής συμπεριφοράς από τους γηγενείς λόγω της καταγωγής σας;

Ρατσιστική συμπεριφορά έζησα από την πρώτη στιγμή στην Γερμανία μόνο από ανθρώπους εκτός του φοιτητικού συνόλου. Η ξενοφοβία είναι ένα φυσικό κοινωνικό φαινόμενο και ακόμα μετά από 21 χρόνια δεν μπορώ να κρίνω εάν την έζησα σε φυσιολογικά πλαίσια ή ενισχυμένα.

Τι σας λείπει περισσότερο από την πατρίδα σας;

Από τη χώρα μου μου λείπει περισσότερο ο οικογενειακός και κοινωνικός κύκλος ο οποίος μένει πάντα οικείος ως αυτός που πρωτοχάραξε την νεαρή μου προσωπικότητα.

Θα θέλατε να ξαναγυρίσετε στην Ελλάδα;

Μετά από την δεύτερη μισή μου ζωή κοντά στην κεντρική Ευρώπη όπου και να ζήσω θα μου λείπει πάντα κάτι ή αλλιώς θα είμαι πάντα εκεί που θέλω. Θεωρώ τον εαυτό μου Ινδοευρωπαίο με ευρεία ταυτότητα. Όταν παίζει όμως Ελλάδα Γερμανία είμαι με την Ελλάδα.

Επιτέλους ξέρω που ανήκω

Μαρτυρία Δ.Π.

Λέγομαι Δήμητρα και γεννήθηκα πριν 38 χρόνια στη Γερμανία. Εγώ και η αδελφή μου είμαστε παιδιά 2^{ης} γενιάς μεταναστών. Οι γονείς μου πήγαν το 1963 στη Γερμανία, ελπίζοντας για ένα καλύτερο μέλλον. Μάλλον πρέπει να πω, πως πήγαν, όπως πάρα πολλοί άλλοι, με το σκοπό να δουλέψουν κάποια χρόνια για να βγάλουν λεφτά και μετά να γυρίσουν στην πολυαγαπημένη τους Ελλάδα.

Ο πατέρας μου ήταν πριν φύγει συνολικά 12 χρόνια στον στρατό, ήταν μουσικός και έφυγε σαν ανθυπασπιστής. Δεν έμαθα ακριβώς ποτέ τον λόγο γιατί έφυγε, μιας και υποτίθεται το επάγγελμα του στην Ελλάδα του εξασφάλιζε ένα σταθερό εισόδημα και μέλλον. Λοιπόν, έφυγε Γερμανία πρώτος, μετά από πρόσκληση ενός ξαδέλφου του για δουλειά. Τότε δεν μπορούσες να φύγεις χωρίς να σε έχει καλέσει κάποιος. Μετά από λίγο επικοινωνήσε με την μητέρα μου και της είπε πως η Γερμανία δεν είναι για αυτήν και να μην έρθει. Δεν ήταν τότε ακόμα παντρεμένοι.

Η μητέρα μου, τελειώνοντας το Γυμνάσιο (το σημερινό λύκειο) δούλευε σε ένα δικηγορικό γραφείο σα γραμματέας, παράτησε τη δουλειά της και έκανε αίτηση στη Siemens. Πήγε στην Αθήνα, εκεί έκανε τρεις μήνες εκμάθηση της γερμανικής γλώσσας και μετά με πλοίο και τραίνο (μου περιγράφει πως το ταξίδι ήταν άθλιο) τους πήγαν στο Μόναχο. Εκεί έμεινε ένα χρόνο μαζί με άλλες κοπελιές σε κάτι κοιτώνες. Τα Σαββατοκύριακα ερχόταν ο πατέρας μου

από τη Φρανκφούρτη να τη δει ή η μητέρα μου πήγαινε στον πατέρα μου. Στους κοιτώνες βεβαίως δεν επιτρεπόταν επισκέψεις από άντρες και γενικά μου περιγράφει πως αυτό το διάστημα δεν είχαν πολύ επαφή με Γερμανούς.

Ο πατέρας μου έμενε σε ένα πολύ απλό δωμάτιο. Μετά από ένα χρόνο μετακόμισε η μητέρα μου και δούλευε και εκείνη, όπως όλοι σε ένα εργοστάσιο. Ο πατέρας μου, μιας και ήταν μουσικός πήγε στην μπάντα της πόλης που μεγάλωσα και έπαιζε εκεί για λίγο καιρό κλαρίνο. Μετά όμως του ήταν αδύνατον να συνεχίσει, επειδή η δουλειά του απαιτούσε και πρωινές και νυχτερινές βάρδιες. Μου έκανε εντύπωση ότι όταν εγώ ήμουν περίπου 12 χρονών ο πατέρας μου ήθελε να αγοράσει ένα κλαρίνο για να μας μάθει να παίζουμε η αδελφή μου και εγώ. Πήγαμε σε ένα μαγαζί το οποίο το είχε κάποιος που ήταν μέλος της μπάντας από τότε που είχε πάει ο πατέρας μου. Τον θυμήθηκε και μας είχε μιλήσει με πολύ καλά λόγια για τον πατέρα μου και το ταλέντο του και ότι σαν *Gastarbeiter* ήταν διαφορετικός.

Πολλοί Γερμανοί κατηγορούσαν πολλούς ξένους, εμείς οι Έλληνες σταθήκαμε πιο τυχεροί. Μας δεχτήκαν πιο εύκολα. Δεν ξέρω ακριβώς τι έφταιγε, ίσως η παρόμοια θρησκεία που έχουμε σα χριστιανοί, ίσως ότι δεν φορούσαμε μαντήλα και προσπαθούσαμε να προσαρμοστούμε και να μη μείνουμε μόνο μεταξύ μας. Πάντως πιστεύω πως έπαιξε ρόλο και το ότι πολλοί Γερμανοί της τότε εποχής γνώριζαν την ελληνική ιστορία καλύτερα από μας και πάνω απ' όλα την θαύμαζαν.

Η μητέρα μου διαβάζει πολλά βιβλία και έτσι βελτιώθηκαν πολύ γρήγορα τα γερμανικά της. Ο πατέρας μου δούλευε με πολλούς ξένους και έτσι μιλούσε απλά *Ausländerdeutsch*, δηλαδή σαν ξένος! Θυμάμαι ότι το να γνωρίζεις τη γλώσσα ήταν πολύ σημαντικό. Μου διηγήθηκε η μητέρα μου μια ιστορία, πως κάποιοι Έλληνες τους είχαν πει για ένα φανταστικό κρέας σε κονσέρβα που ήταν και πολύ οικονομικό. Είχε και φωτογραφία σκύλου από έξω. Οι άνθρωποι δεν ήξεραν να διαβάζουν Γερμανικά και δεν γνώριζαν πως έτρωγαν σκυλοτροφή.

Οι Έλληνες της τότε εποχής έκαναν πολύ παρέα, δημιούργησαν μια μικρή κοινωνία, όπως τη ξέρουμε. Οι άντρες μετά τη δουλειά στα καφεενία με παράνομο τζόγο (πολύ έχαναν ότι είχαν και δεν είχαν!), οι γυναίκες δουλειά και φροντίδα των παιδιών. Πολλοί έστελναν τα παιδιά τους στις γιαγιάδες στην Ελλάδα, εμείς ευτυχώς μείναμε πάντα κοντά στους γονείς μας. Κάποιοι Έλληνες πραγματικά ζούσαν φτωχικά και μόνο με τα απαραίτητα. Έστελναν ότι έβγαζαν στην Ελλάδα, έκτιζαν σπίτια και κάποια στιγμή γυρνούσαν πίσω. Κάποιοι γονείς φρόντιζαν να φέρουν καθηγητές από την Ελλάδα για να μαθαίνουν τη γλώσσα τους τα παιδιά τους. Εγώ δυστυχώς δεν πρόλαβα. Όταν εγώ πήγαινα σχολείο, είχαν μείνει στη μικρή μας πόλη πολύ λίγα Ελληνόπουλα και καταργήθηκε το μάθημα. Μόνο στις μεγάλες πόλεις υπήρχαν κανονικά ελληνικά σχολεία. Η αλήθεια είναι πως αυτά τα παιδιά δεν έμαθαν ποτέ πολύ

καλά ελληνικά, αλλά ούτε γερμανικά.

Οι δικοί μου γονείς πήραν την απόφαση να μείνουν στη Γερμανία μέχρι να τελειώσω εγώ ως μικρότερη κόρη το σχολείο. Ζούσαμε καλά, όχι φτωχικά αλλά ούτε με πολλά λούσα. Κάναμε παρέα με Έλληνες (όσους έμειναν) αλλά και με Γερμανούς. Πήγα σε γερμανικό σχολείο. Οι γονείς μου βεβαίως και έστειλαν λεφτά στην Ελλάδα και κάποια στιγμή αγόρασαν δυο διαμερίσματα εδώ, τα οποία νοίκιασαν και με τα λεφτά αυτά σπούδασα αργότερα και κάναμε τις καλοκαιρινές διακοπές μας. Γενικά μας μεγάλωσαν με πολύ αγάπη για την πατρίδα και πάντα με τη σκέψη πως θα γυρίσουμε πίσω. Το κακό είναι, πως από τη νοσταλγία τους δεν πήραν χαμπάρι, πως και στην Ελλάδα άλλαζαν τα πράγματα...

Στο σχολείο δεν είχα καμία δυσκολία. Μιλούσα σα Γερμανίδα τη γλώσσα τους και ήμουν καλή μαθήτριά. Επίσης ήμουν αθλήτρια κλασσικού αθλητισμού με πολλές διακρίσεις για την πόλη μου. Όταν σε μια συνέντευξη είπα πως κάποια μέρα θέλω να γυρίσω στην Ελλάδα και σε άλλη φράση πως τα τότε γεγονότα με την αυξημένη εχθρότητα απέναντι στους ξένους με τρόμαζε, ο δημοσιογράφος το μετέφερε, πως θέλω να γυρίσω στην Ελλάδα, λόγω του φόβου μου. Την άλλη μέρα δέχτηκα επιθέσεις λεκτικές, πως είμαι αχάριστη. Τι να πω, η δημοσιογραφία είναι παντού η ίδια.

Ζούσα σε μια περιοχή που ζούσαν πολύ ξένοι και κυρίως Τούρκοι. Ντρεπόμουν να λέω πως μένω εκεί, μια και γρήγορα ο κόσμος έδινε στάμπες. Το ξεπέρασα μεγαλώνοντας. Αλλά θυμάμαι πως σαν παιδί, με την καλύτερη συνομήλικη φίλη μου μιλούσαμε στα ελληνικά και όταν καταλαβαίναμε πως οι Γερμανοί μας κοιτούσαν κάπως, λέγαμε επίτηδες την λέξη «μαμά» (οι Τούρκοι λένε «άνε») για να καταλαβαίνουν πως δεν είμαστε Τούρκοι, που τους αντιμετώπιζαν πολύ υποτιμητικά. Τι να πω!

Έζησα καλά, αλλά πάντα κάτι με ενοχλούσε (σήμερα πιστεύω πως ήταν και είναι η νοοτροπία τους). Ήταν δύσκολο να μεγαλώνεις σε ξένη χώρα με έναν αυστηρό πατέρα, που από υπερπροστασία μας απαγόρευε πράγματα που για τα γερμανάκια ήταν ακατανόητα, όπως για παράδειγμα να γυρνάω σπίτι πριν αλλάξει ο χρόνος από πάρτι Πρωτοχρονιάς (και το ωραίο ήταν πως τα ξαδέλφια μου στην Ελλάδα είχαν πιο πολλές ελευθερίες).

Ζούσαμε πάντα με τη σκέψη πως θα γυρίσουμε, αλλά στην Ελλάδα στις διακοπές ήμουν η γερμανίδα, στην Γερμανία η περήφανη ελληνίδα. Σαν να ήμουν δυο άτομα. Εχθρότητα απέναντι μου δεν ένοιωσα ως ξένη ποτέ, μόνο όταν η αδελφή μου αρραβωνιάστηκε τον τώρα σύζυγο της. Ο γαμπρός μου είναι μελαχρινός και κλασσικός «ξένος». Έψαχναν για σπίτι, η αδελφή μου έπαιρνε τηλέφωνο τις αγγελίες και με τα τέλεια γερμανικά της, της έλεγαν και βεβαίως να περάσετε να το δείτε το διαμέρισμα. Με το που έβλεπαν τον γαμπρό μου, τους έλεγαν, πως είχε νοικιαστεί το διαμέρισμα. Δυο χρόνια! Υπάρχουν πολλά τέτοια παραδείγματα που θα μπορούσα να αναφέρω...

Λοιπόν τελειώνοντας το σχολείο, ξεκίνησα το πανεπιστήμιο. Οι γονείς μου είχαν πάρει την απόφαση να μείνουν άλλα τέσσερα χρόνια, μέχρι να πάρει σύνταξη ο πατέρας μου. Η αδελφή μου και ο γαμπρός μου, είχαν καλές δουλειές και μάλλον θα έμεναν έτσι και αλλιώς. Σήμερα εξακολουθούν να ζουν εκεί, έχουν 2 σχεδόν ενήλικα αγόρια, αγόρασαν σπίτι και ονειρεύονται να έρθουν στην Ελλάδα όταν θα πάρουν σύνταξη!

Μετά από δυο χρόνια ήρθα για ένα χρόνο στην Ελλάδα για να δω πως είναι η ζωή εδώ. Στις διακοπές περνούσα πάντα τέλεια, αλλά άλλο διακοπές και άλλο ζωή. Έτσι πήρα για ένα χρόνο άδεια από το πανεπιστήμιο και ήρθα Θεσσαλονίκη για να μάθω καλύτερα την Νέα Ελληνική γλώσσα, αφού είχα φοιτήσει σε γερμανικό σχολείο. Ότι ήξερα, το έμαθα από τη μαμά μου και από αλληλογραφία με ξαδέλφια στην Ελλάδα. Γρήγορα ένιωσα πως εδώ ανήκω. Και πριν περάσουν τρεις μήνες, παρόλο που σαν φοιτήτρια ήδη δούλευα και είχα εξασφαλίσει και δουλειά για μετά τις σπουδές μου, παρόλο που είχα καλούς φίλους και σαν αθλήτρια είχα προοπτικές εξέλιξης, αποφάσισα να μετακομίσω μόνιμα στην Ελλάδα.

Δυο χρόνια αργότερα ακολούθησαν και οι γονείς μου, οι οποίοι μάλλον γρήγορα απογοητεύτηκαν. Η Ελλάδα τους, είχε πια αλλάξει. Είχαν περάσει πάνω από τη μισή τους ζωή στη Γερμανία, είχαν μάθει σε άλλου τύπου οργάνωση, κλπ. Ο πατέρας μου πέθανε λίγα χρόνια αργότερα από καρκίνο. Η μητέρα μου κατάφερε να προσαρμοστεί, αλλά χρειάστηκε πολλά χρόνια.

Εγώ από μεριά μου, πήρα συνειδητά την απόφαση, πριν αποκτήσω υποχρεώσεις (σχέσεις, γάμο, παιδιά κλπ). Δεν έχω μετανιώσει, παρά τις δυσκολίες που αντιμετώπισα με την γλώσσα. Ακόμα και σήμερα με ρωτάνε από πού είμαι, λόγω της προφοράς μου. Είμαι πλέον παντρεμένη και έχω δυο μικρά παιδιά. Ζούμε σε μια απίστευτη δύσκολη περίοδο και ανησυχώ για τα παιδιά μου, αλλά παρόλα αυτά δε θέλω να παρατήσω τη χώρα μου (επιτέλους ξέρω που ανήκω). Θέλω να παλέψω σε αυτήν την χώρα και να δω τα παιδιά μου να μεγαλώνουν εδώ.

Από τη Γερμανία προσπαθώ να κρατάω τα καλά. Π.χ. στα παιδιά μου μιλάω μόνο γερμανικά, που τα μιλάω σα μητρική γλώσσα, για να τα μάθουν χωρίς κόπο. Τελικά λόγω και αυτής της γλώσσας βρέθηκα στον τομέα του τουρισμού.

Αν τα πράγματα δυσκολέψουν ακόμα πιο πολύ στο μέλλον, ίσως φτάσουμε και εμείς στο σημείο να πούμε πως πρέπει να φύγουμε από την Ελλάδα μας. Παρ' όλα αυτά, νομίζω πως αν είχα την δυνατότητα της επιλογής, δε θα διάλεγα τη Γερμανία. Ακούγεται κάπως άκομψο, αλλά αν και δουλεύω με γερμανούς τουρίστες, έχω γερμανούς φίλους, κλπ, όταν πάω εκεί για διακοπές, καταλαβαίνω πως χαίρομαι που διάλεξα την Ελλάδα ως τον τόπο που θέλω να ζω.

Στις ΗΠΑ για ένα μόνο χρόνο

Συνέντευξη Κ.Φ.

Για ποιο λόγο φύγατε από την Ελλάδα και πότε; Σε ποια πόλη εγκατασταθήκατε και γιατί;

Για οικονομικούς λόγους ψάχνοντας μια ευκαιρία εξέλιξης. Φύγαμε το 1968 για ένα χρόνο. Εγκατασταθήκαμε στο Winston Salem στις ΗΠΑ γιατί εκεί ήταν συγγενείς μας που είχαν φύγει από την Ελλάδα το 1951.

Όταν γυρίσατε είχατε πετύχει το στόχο σας; Γιατί μέινετε μόνο έναν χρόνο;

Φύγαμε στο χρόνο για λόγους υγείας. Δεν μπορούσαμε να αντιμετωπίσουμε το πρόβλημα με τα λιγοστά χρήματα που κερδίζαμε ως μετανάστες. Δεν είχαμε πετύχει το στόχο μας γιατί δεν μείναμε όσο θέλαμε για να βγάλουμε χρήματα.

Που μέινετε; (σπίτι, συνθήκες) Που δουλεύατε; (συνθήκες εργασίας)

Αρχικά μέναμε στο σπίτι των συγγενών μας. Αργότερα καταφέραμε να νοικιάσουμε ένα διαμέρισμα σε μια πολυκατοικία. Δούλευα σε ένα εστιατόριο 12 ώρες κάθε μέρα και η αμοιβή δεν ήταν καλή.

Πως ήταν η ζωή εκεί; Είχατε ευκαιρίες εξέλιξης;

Τον πρώτο καιρό η ζωή ήταν δύσκολη. Δεν μπορούσαμε να προσαρμοστούμε στο περιβάλλον εκεί. Όλα ήταν διαφορετικά, οι άνθρωποι, η γλώσσα... μείναμε λίγο καιρό και έτσι δεν είχαμε ευκαιρίες εξέλιξης αφού δεν είχαμε μάθει ακόμα τη γλώσσα.

Τι αντιμετώπιση είχατε από τους ντόπιους;

Δεν είχαμε πρόβλημα. Μας φέρονταν πολύ καλά και δεν μας εκμεταλλεύονταν. Οι Έλληνες ήταν αυτοί που είχαν το πρόβλημα αφού είχαν επιφυλάξεις και κόμπλεξ και δεν χρησιμοποιούσαν την ελληνική γλώσσα. Ήθελαν να μάθουν τα αγγλικά από τη μια στιγμή στην άλλη.

Συναντήσατε Έλληνες στις ΗΠΑ;

Ναι πάρα πολλούς. Οι περισσότεροι είχαν φύγει από το 1950 με 1951. Κάποιοι γύρισαν σαν και εμάς άλλα άλλοι έμειναν, σπούδασαν τα παιδιά τους, αγωνιστήκανε και λόγω της ελληνικής ευφυΐας τους φτιάχτηκαν εκεί. Βέβαια πρώτα σκληραγωγήθηκαν και μετά πετύχανε. Πολλές κοπέλες έφευγαν για να παντρευτούν κάποιον ξένο και να βοηθήσουν την οικογένεια. Γίνονταν εμπορικοί σαν να λέμε γάμοι. Άντρες έφευγαν για να γίνουν εργάτες και να κερδίσουν χρήματα.

Όταν γυρίσατε στην Ελλάδα πως σας φέρονταν οι Έλληνες;

Ήταν περίεργοι για τη ζωή στην Αμερική και γιατί γυρίσαμε τόσο σύντομα.

Η σημερινή κατάσταση θυμίζει την τότε κατάσταση που ανάγκαζε τους ανθρώπους να μεταναστεύσουν;

Η σημερινή κατάσταση θυμίζει το 1950-1951 που έφυγαν οι περισσότεροι. Τότε έφευγαν για να γίνουν εργάτες ενώ τώρα οι νέοι φεύγουν έχοντας καλύτερες προδιαγραφές. Είναι σπουδαγμένοι, ξέρουν τη γλώσσα και

μπορούν να εξελιχθούν σε σπουδαίοι επιστήμονες. Η ευφυΐα των Ελλήνων τώρα στις δύσκολες ώρες θα φανεί.

Ισχύει ότι στο νησάκι Έλις (γνωστό ως νησί των φόβων και των δακρύων) στην είσοδο του λιμανιού της νέας Υόρκης έμεναν σε καραντίνα οι μετανάστες μέχρι να περάσουν τον υγειονομικό έλεγχο; Φυσικά και ισχύει. Ο υγειονομικός έλεγχος ήταν απαραίτητη προϋπόθεση για να μπει στις ΗΠΑ και να βρεις δουλειά. Χωρίς αυτόν δεν σε δέχονταν πουθενά και σε έστελναν πίσω στην πατρίδα σου.

Δεν μαζευτήκαμε ποτέ σαν οικογένεια

Μαρτυρία Φ.Α.

Μετά τα δύσκολα χρονιά της κατοχής προστέθηκε στην πολυμελή οικογένεια του Σ.Ζ. και της Μ.Ζ. ένα ακόμη παιδί, εγώ η Φ. Χρόνια δύσκολα, φτώχεια, ανέχεια. Εμείς τα παιδιά δεν είχαμε τα καλά των σημερινών παιδιών.

Ρούχα τριμμένα, παπούτσια λιωμένα, το φαγητό μας λιγοστό, ό,τι έβγαζε το χωράφι και τα ζώα, δεν πεινάσαμε όπως άλλα παιδιά αλλά δεν χορτάσαμε караμέλες και σοκολάτες. Ο πατέρας ξυλουργός στο επάγγελμα. Και μην φανταστείτε κανένα ξυλουργείο με ηλεκτρικά εργαλεία. Ένα σκεπάρνι, ένα σφυρί, ένα χειροπρίονο, μια αρίδα, λίγες πρόκες και για πάγκο δύο στρίποδα. Εργαστήριο, ένα δωμάτιο του σπιτιού.

Η μάνα μας ηρωίδα, όλη μέρα ακούραστη από τα χαράματα μέχρι τα μεσάνυχτα. Έπλενε, μαγείρευε, φρόντιζε τα ζώα και τα χωράφια.

Τα βράδια όλοι μαζί μαζεμένοι στο μεγάλο δωμάτιο, κοντά στο τζάκι, τι ευτυχία! Τι χαρά! Τρώγαμε όλοι μαζί σταυροπόδι στο πάτωμα. Μόνο εγώ είχα ένα καρεκλάκι που μου το έφτιαξε η γιαγιά η Θ. και δεν άφηνα κανέναν να καθίσει. Μετά άρχιζε το νυχτέρι.

Έρχονταν οι γειτόνισσες να περάσουν την ώρα τους με το πλέξιμο, το κέντημα και η μάνα μου με τη ρόκα έγνεθε μέρα, νύχτα για να μας φτιάξει κάλτσες. Μέχρι να πλέξει το ζευγάρι του ενός, τρύπαγε του άλλου.

Χρόνια δύσκολα, όμως ευτυχισμένα. Παντού απλώνονταν η αγάπη, οι άνθρωποι βοηθούσαν ο ένας τον άλλο, συμπαραστέκονταν στη λύπη και στη χαρά.

Ή θα βρέχει σ' όλο το χωρίο, ή σ' όλο θα 'ναι λιακάδα, όπως λέει και ο ποιητής μας.

Θυμάμαι τις γειτόνισσές μου. Το γέλιο τους το 'χω ακόμα στ' αυτιά μου. Πρόθυμες όλες βοηθούσαν τη μάνα όταν ερχόταν από το χωράφι με τα ζώα φορτωμένα μη βραχεί το χορτάρι, να το βάλουν στην αχυρώνα.

Το ανταπέδινε όμως και εκείνη με τη σειρά της. Κοπάνιζε το γάλα κι έρχονταν όλες με το караβανάκι τους να πάρουν το φρέσκο ξινόγαλο και το βουτυράκι για τη φέτα των παιδιών τους.

Εδώ πρέπει να σταθώ λιγάκι και να σας μιλήσω για τις γιαγιάδες και τον

παππούλη μας. Ο πατέρας μου είχε και τους δύο γονείς του, ενώ η μητέρα μου είχε μόνο τη μάνα της. Οι παππούδες δεν έμειναν με μας ήταν όμως σχετικά κοντά. Οι γονείς του πατέρα μου ήταν άνθρωποι δύσκολοι, παρόλο που η μητέρα μου τους φρόντιζε πάρα πολύ, αυτοί δεν έλεγαν ποτέ λόγο καλό.

Τι να πει κανείς για τη γιαγιά την Κ, τη μάνα της μάνα μου. Έφευγε η μάνα μας στα χωράφια κι εκείνη όλη μέρα μαζί μας, να φάμε και να κοιμηθούμε το μεσημέρι, να μην αρρωστήσουμε από τον ήλιο.

Την Κυριακή πηγαίναμε στην εκκλησία και την περιμέναμε στο περίπτερο να μας πάρει καραμελίτσες. Το απόγευμα περιμέναμε να ξυπνήσει για να μας δώσει από το καφοκούτι της λίγη ζαχαρούλα με καφέ.

Ας γυρίσουμε πάλι στην οικογένεια.

Τα μεγάλα μου αδέρφια άρχισαν να πηγαίνουν στο σχολείο. Η μάνα και ο πατέρας στη μάχη. Όμως δεν έβγαине πέρα, ώσπου μια μέρα έγραψε ένα γράμμα στον αδερφό του να τον πάρει στην Αμερική. Η απάντηση ήταν θετική. Χαρά και λύπη μαζί. Έπεσε βόμβα στο σπίτι μας.

Το ταξίδι ορίστηκε παραμονή της Αγίας Παρασκευής. Πέρασε χαιρέτησε όλη την αγορά, όλους τους φίλους, τους γνωστούς και τον μπακάλη της γειτονιάς, τον κ. Χ. Ψ, και του είπε: «Εγώ φεύγω για την Αμερική, να μην αφήσεις τη φαμελιά μου και πεινάσει, θα σου στέλνω κάθε μήνα».

Τελευταία άφησε να χαιρετίσει τα έξι παιδιά του και την αγαπημένη του Μ. Η στιγμή αυτή δεν περιγράφεται με λόγια. Κόπηκαν τα γόνατα του, δεν μπορούσε να περπατήσει. Η μάνα του έβαλε ένα σίδερο στην πόρτα και ένα κανάτι νερό να το κλωτσήσει προς τα μέσα στο σπίτι. Το λεωφορείο έφυγε, τον πήρε μαζί του στη ξενιτιά. Η μάνα γύρισε, άπλωσε τα φτερά της και αγκάλιασε τα αγγελούδια της.

Σαράντα μέρες πάλευε με τα κύματα να φτάσει στη Νέα Υόρκη.

Το πρώτο γράμμα έφτασε.

Αγαπημένη μου Μ. και παιδιά...

Η μάνα αγράμματη το έδωσε να το διαβάσει η Γ. (η μεγάλη αδερφή), μετά το πήγε στο θείο το Β.

Πόσα δεν ήθελε να της γράψει; Τι δεν ήθελε να της πει; Τι ένιωθε τόσες μέρες που έλειπε από κοντά της; Αλλά σιωπούσε, ήξερε ότι η Μ. δεν ήξερε να διαβάζει και να του απαντήσει. Η θλίψη φαινόταν στο πρόσωπό της. Ξεσπούσε σε τραγούδι ή σε κλάμα.

Την στήριζε η γιαγιά και τα αδέρφια της. Την κρατούσαν τα παιδιά της.

Η ζωή συνεχίζεται...

Το πρόγραμμα κάθε μέρα το ίδιο, παιδιά, σπίτι, ζώα, χωράφια. Προσπαθούσε και πέτυχε να κάνει καλά και υπάκουα παιδιά. Δεν μας έδειρε ποτέ. Έλεγε πάντα ότι ο άνθρωπος δέρνεται με τα λόγια.

Μας ξυπνούσε πρωί –πρωί να πάμε στο σχολείο και να κάνουμε τη διανομή του γάλακτος. Αυτό το έκαναν τα μεγαλύτερά μου αδέρφια.

Όταν έγινα και εγώ πεντέμισι χρονών πήγα στο σχολείο. Πρώτη μου δασκάλα η κυρία Ρ. Μια εξαιρετική κυρία που είχε και αυτή τρία παιδιά. Ήμουν η πρώτη μαθήτρια εγώ και η Κ.

Έμαθα να γράφω γραμματάκια κι όταν έγραφαν γράμμα στον πατέρα μου, έγραφα κι εγώ ο,ι,α,ν,λ. Πόσο τα χαιρόταν ο καημένος! Όταν έμαθα να γράφω αργότερα λέξεις του έγραφα να μου στείλει μια κούκλα. Μου την έφερε αλλά εγώ ήμουν τότε 15 χρονών.

Τα χρόνια περνούσαν, τα αδέρφια μου έβγαλαν το δημοτικό σχολείο και τα κάλεσε κι αυτά ο πατέρας στην Αμερική. Μέσα σε δύο χρόνια έφυγαν κι εκείνα στη ξενιτιά για καλύτερη ζωή. Κόπηκαν τα φτερά της μάνας μας. Τα δάκρυά της μούσκεψαν τα λίγα ρουχαλάκια που τους έβαλε στη βαλιτσούλα τους να φύγουν. Έκλεγε και αναθεμάτιζε τη φτώχεια που της έδιωξε μακριά τα παιδιά της.

Στηρίχτηκε τώρα στα κορίτσια της. Μέρα νύχτα μας συμβούλευε να γίνουμε καλές νοικοκυρές, να σεβόμαστε τους ανθρώπους, όποιοι κι αν ήταν αυτοί. Μας έμαθε να κεντάμε, να πλέκουμε, να μαγειρεύουμε, να καθαρίζουμε το σπίτι μας. Όταν δεν είχαμε σχολείο μας μοίραζε δουλειές. Εκείνα όμως που ξεχωρίζαν στη μάνα μας, ήταν η καλή της καρδιά, η φιλοτιμία της, η φιλοξενία της. Δεν άφηνε άνθρωπο πεινασμένο. Δεν έκλεινε την πόρτα σε κανέναν.

Η Γ. τέλειωσε το σχολείο κι η μάνα την έστειλε να μάθει τέχνη. Έμαθε να πλέκει με μηχανή. Δασκάλα της ήταν η κ. Α. Ήταν η μεγαλύτερη και η μάνα την παίδευε περισσότερο γιατί εκτός από τη δουλειά της είχε και το σπίτι, κι εμάς τα παιδιά, γιατί η μάνα πήγαινε στα χωράφια.

Η Ζ. πήγαινε στο σχολείο, μετά στο γυμνάσιο. Όνειρό της ήταν να γίνει μαμή αλλά η μάνα δεν την άφησε.

Η Κ., το μικρό το Κ. ήταν το πιο ζουζουνιάρικο. Όταν ήταν μικρό, μας αρρώστησε και πήγαμε να το χάσουμε, αλλά μας βοήθησε ο Θεός και το ξεπεράσαμε. Δεν της άρεσαν καθόλου τα γράμματα. Ήταν όμως πρώτη νοικοκυρά.

Τα χρόνια περνούσαν με τον ίδιο ρυθμό. Δουλειά, ξενιτιά. Πότε έρχονταν το Πάσχα, πότε τα Χριστούγεννα, δεν άλλαζε τίποτα για μας.

Μεγαλώναμε και η οικογένεια άρχιζε να σκορπάει.

Η Γ. έγινε δεσποινίδα. Αρχισαν οι γαμπροί να τη ζητάνε. Και ποιος δεν μας χτύπησε την πόρτα. Δεν νομίζω να υπάρχει άλλη κοπέλα που να τη ζήτησαν τόσοι γαμπροί, όσοι ζήτησαν αυτή. Τελικά 18 χρονών παιδούλα την παντρεύσαμε με το Γ. Καλή οικογένεια και καλοί νοικοκυραίοι. Όλα του γάμου τα κανόνισε η μάνα, προίκα, προικιά, γάμος 12-2-1960. Ο πατέρας στην Αμερική, τα αδέρφια και εκείνα, ποιος να την πάει νύφη στην εκκλησία; Δεύτερα πρόσωπα, η μάνα μας ηρωίδα, άντρας και γυναίκα μαζί. Δεν έλειπε τίποτα.

Πέρασαν λίγα χρόνια. Η Κ. τέλειωσε το δημοτικό, εγώ συνέχισα στο γυμνάσιο. Ο πατέρας πρότεινε να πάει η Κ. στην Αμερική να τους φτιάχνει κανένα φαγητό και να τους πλένει κανένα ρούχο. Το δέχτηκε.

Ήρθε η μέρα να φύγει. Έπεσε όλο το σπίτι, χάθηκε το γέλιο μου, βουβάθηκε η γειτονία. Έκλαψαν και οι πέτρες. Η μάνα αναθεμάτιζε τη φτώχεια, η γιαγιά έβγαζε το μαντηλάκι της και σκούπιζε τα ματάκια της, έμενε για ώρα βουβή κι αναστέναζε από καρδιάς.

Όταν έφτασε στην Αμερική, μικρό κοριτσάκι έψαχνε για τη μάνα μας. Ο πατέρας δούλευε, τα παιδιά το ίδιο, γλώσσα δεν ήξερε, όλα γύρω της άγνωστα. Έκλαιγε, ήθελε να ξαναγυρίσει.

Σιγά- σιγά συνήθισε, άρχισε να δουλεύει, άρχισαν να έρχονται και τα πρώτα γράμματα. Ο χρόνος ήταν ο καλύτερος γιατρός. Δεν περνούσε μέρα να μην τη μελετήσουμε, να μην γελάσουμε να μην κλάψουμε με τα όσα έλεγε και με τα όσα έκανε όταν ήταν κοντά μας. Μετά άρχισαν να έρχονται και τα πρώτα δεματάκια. Αχ! Τι χαρά πόσο λαχταρούσα να περάσει ο ταχυδρόμος να μάθω τα νέα της!

Η ζωή συνεχίζονταν...

Πάσχα μέρες χαράς, μέρες αγάπης, δεν άλλαζαν για μας. Το Κ. έλειπε, ο πατέρας, τα παιδιά. Δεν μαζευτήκαμε ποτέ σαν οικογένεια, δεν ψήσαμε ποτέ ένα αρνί στην αυλή μας. Αυτός ήταν ο μεγαλύτερος καημός της μάνας μας που δεν μπόρεσε ποτέ να μαζέψει όλη την οικογένεια μαζί, πάντα κάποιος έλειπε. Με αυτό τον καημό πέθανε.

Τα γράμματα ήταν κάτι που περίμενες με μεγάλη λαχτάρα

Μαρτυρία Α.Π.

...Δεδομένου ότι η αδερφή μου είχε γεννηθεί το 1939, η Δ. ήταν τότε 23 χρονών και εκείνη την περίοδο, εκείνα τα χρόνια λέγαν ότι μεγάλωσε ήδη η κοπέλα. Υπήρχε κάποιο προηγούμενο συνοικέσιο το οποίο δεν ευοδώθηκε, εκείνη τη χρονιά, το καλοκαίρι του 1963, νομίζω, άρχισε μια κινητικότητα. Εγώ πιτσιρικάς αφουγκραζόμουν κυριολεκτικά όλες τις κουβέντες, τις ενστάσεις, τις διαμαρτυρίες, πιο πολύ από τη μάνα μου και κατάλαβα ότι ήταν ένα συνοικέσιο με το σημερινό άντρα της. Η αρχική αντίδραση ήταν η άρνηση, η πλήρης άρνηση ειδικότερα από τη μάνα μου αλλά και από τον πατέρα μου. Στην πορεία ο πατέρας μου πείστηκε, και βασικός λόγος ας πούμε ήταν η γνωριμία ας πούμε που είχε με την μάνα του γαμπρού και με το όλο σόι, δεδομένου ότι πήγαινε πολύ συχνά στο Σ.¹ Ο πατέρας μου, ότι πρόκειται για καλή οικογένεια για καλό άνθρωπο. Αυτές όλες τις μέρες γινόταν ένας πανικός. Στη συνέχεια βέβαια είχαμε την προσωπική προσέγγιση, που έγινε αντιληπτό ότι και στη Δ. άρεσε πλέον σαν άτομο, σαν άνθρωπος αλλά ακόμη υπήρχαν οι ενστάσεις και το επαναλαμβάνω αυτό, πιο πολύ ήταν από τη μάνα μου δεν ήθελε με τίποτα και με κάποια οικογενειακά δεδομένα ενός μεσοαστού εκείνης της εποχής ότι δεν ήθελε γιατί τα παιδιά και ειδικότερα τα κορίτσια τα οποία παντρεύονταν για να πάνε στην ξενιτειά Αμερική, Αυστραλία και στις άλλες χώρες ήτανε κάποιας κατώτερης υποτίθεται κοινωνικής στάθμης. Να μην τα πολυλογούμε θεωρώ ότι βασικό, κύριο ρόλο έπαιξε η τελική κατάφαση το γεγονός, η δέσμευση ότι εκεί θα παραμείνουν για ένα συγκεκριμένο χρονικό διάστημα 3 χρόνων κάτι τέτοιο δεν το θυμάμαι ακριβώς. Στη συνέχεια προχωρήσανε, να σκεφτείς ότι ξεκίνησε η διαδικασία της πρώτης προσέγγισης και έφτασε μέχρι Σεπτέμβριο με μια καθημερινή επαφή, κουβέντες κ.λ.π. Εγώ όλα αυτά τα παρακολουθούσα χωρίς να συνειδητοποιώ βέβαια αλλά βλέποντας την άρνηση και τη στενοχώρια μια πιθανή δηλαδή απομάκρυνση, να ξενιτευτεί η μοναχοκόρη, γιατί ήταν και μοναχοκόρη. Εν πάσει περιπτώσει παντρευτήκανε, της άρεσε πιστεύω, της άρεσε της Δ. Σαν εμφάνιση, σαν άνθρωπος και μέχρι σήμερα έχουν ασφαλώς μια πολύ καλή οικογενειακή ζωή. Εκείνη την περίοδο μετά τα πρώτα ήταν πραγματικά και πολύ σκληρή δοκιμασία για τη μάνα μου και επειδή εγώ είχα μείνει μοναδικός και τελευταίος επειδή ήμουν ο μικρότερος ζούσα όλη τη διαδικασία της αγωνίας του να 'ρθει το γράμμα πολύ δε περισσότερο έντονα όταν γεννήθηκε το πρώτο παιδί, ο Χ. Δε θα ξεχάσω το κλάμα που 'χε κάνει η μάνα μου εδώ στην αυλή, γιατί δεν μπόρεσε να είναι κοντά στην κόρη της, καταλαβαίνετε πιο πολύ εσείς ότι μια μητέρα θέλει να είναι κοντά στη μοναχοκόρη να τη δει την ώρα που αποκτάει το πρώτο παιδί της. Βέβαια την

1 Χωριό κοντά στο Καρπενήσι

πρώτη χρονιά, αμέσως μετά δηλαδή που γεννήθηκε ο Χ. έγινε και το πρώτο ταξίδι. Όλη αυτή την περίοδο, ήταν μια περίοδος αναμονής από τη μεριά της μητέρας μου το να έρθει πλέον, πράγμα το οποίο έγινε αντί για τα τρία στα έξι χρόνια, περίπου κάπου εκεί και αφού πραγματοποιήθηκαν και κανα δυο ταξίδια ενδιάμεσα. Εγώ τώρα πιστεύω ότι ήμουν σε μια χαρμολύπη, χωρίς να συνειδητοποιώ το τι γίνεται, από τη μια μεριά παντρεύονταν η αδερφή μου αλλά από την άλλη μεριά ζώντας όλα αυτά τα γεγονότα πιο πολύ αφήναν έντονη λύπη χωρίς να καταλαβαίνουμε για το τι. Η απόσταση, το άγνωστο το οποίο τότε φάνταζε τρομακτικό γιατί θα πρέπει να μπούμε στη θέση των γονιών που δεν είχανε μπει σε αεροπλάνο, δεν είχανε μπει σε καράβι, δεν είχαν ταξιδέψει, δεν είχαν πάει πουθενά για να ξέρουνε τι είναι αυτό το άγνωστο, είτε η Αμερική είτε οποιαδήποτε άλλη χώρα. Νομίζω ότι όλα αυτά τα χρόνια κυλήσανε με πόνο, με αγωνιά παρ' ότι όλες οι προϋποθέσεις ήταν εκείνη τη στιγμή ευνοϊκές και καταλήξαν όλα κατ' ευχήν και στο θέμα της αποκατάστασης και στο θέμα της οικογένειας και το θέμα το οικονομικό, γιατί όλοι λέγανε ότι τα συγκεκριμένα άτομα είναι ευκατάστατα και τους ζηλεύανε για την οικονομική επιφάνεια την οποία είχανε και τη σειρά, η οποία είναι αποδεδειγμένη, αλλά αφήσανε και τα σημάδια και το τονίζω αυτό το πράγμα, γιατί οφείλω να ξεκαθαρίζω λίγο τη θέση, γιατί ο πατέρας μου ήταν ένας χρυσός άνθρωπος, αλλά είχε τη δυνατότητα να βγαίνει και στα δυο βασικά θέματα και στο θέμα του αδερφού μου του Κ.² που είχε τον πόνο του και ο ένας και ο άλλος και εκεί ήταν ο μεγάλος ο καημός και ήρθε το δεύτερο αυτό, το να ξενιτευθεί δηλαδή η Δ. Αλλά είχε τη δυνατότητα μέσα από την παρέα, μέσα από τη δουλειά, μέσα από τη διασκέδαση να ξεχνιέται. Η μάνα μου ήταν ηρωίδα, κυριολεκτικά ηρωίδα και ήταν μια γυναίκα κι από καλή οικογένεια αλλά και μαθημένη από όλες τις δουλειές. Κράταγε το σπίτι, δεν μπορείτε να φανταστείτε με τι τρόπο σαν να απέδιδε δυο μισθούς, με ζώα, με αγελάδες, με κότες, με χωράφια με τα πάντα ό,τι μπορούσε να προσφέρει μέσα στο σπίτι και διαχειριζόμενη αρκετά χρήματα μέσα από την ίδια την παραγωγή. Και κλεισμένη μέσα στο σπίτι νομίζω ότι είχε το κύριο από αυτό όλο το φόρτο του ξενιτεμού μιας κόρης κι αυτό βέβαια δεν έμεινε τελείως χωρίς τις συνέπειές του. Σύντομα εμφανίστηκαν μετά τη γέννα και όλο εκείνο το ξέσπασμα, εμφανίστηκαν και τα πρώτα συμπτώματα κάποιας μελαγχολίας που αναγκαστήκαμε να έχει μια ιατρική αντιμετώπιση που διήρκεσε μέχρι να βρει τον εαυτό της τρία χρόνια. Και αν ξεπεράστηκε βέβαια της Δ. το θέμα με τον ερχομό, καταλαβαίνεις ότι μέχρι το τέλος δεν ξεπεράστηκε το θέμα του Κ.

Για τη Δ. πώς ήταν τα πράγματα στην Αμερική;

Νομίζω ότι ο πρώτος χρόνος ήταν αρκετά δύσκολος. Μια κοπέλα που είχε συνηθίσει σε μια οικογένεια με αρκετές ανέσεις γιατί εκείνη την εποχή ένας

2 Πρόκειται για το μεγαλύτερο παιδί της οικογένειας που είχε επιστρατευτεί από το Δημοκρατικό Στρατό το 1949 και πέθανε στη διάρκεια της υποχώρησης.

δημόσιος υπάλληλος και με τη δυνατότητα που είχε ο πατέρας μου των μετακινήσεων εκτός έδρας σαν εργοδηγός δεν της έλειπε βέβαια τίποτα, αλλά της έλειπε το περιβάλλον, της έλειπαν οι γονείς, της έλειπαν τα αδέρφια. Ήταν μια δύσκολη περίοδος όπως μάθαμε εκ των υστέρων γιατί φυσικά δεν το ομολογούσε αυτό. Πάντοτε τα γράμματα, ήταν τα γράμματα τότε, ήταν με τον καλύτερο τρόπο. Ποτέ δεν άφησε να εννοηθεί ότι υπάρχει η ελάχιστη στενοχώρια. Εκ των υστέρων μαθαίνεις και λίγο την αλήθεια, πώς μπορείς να στενοχωρηθείς και να κλάψεις και να απομονωθείς, να ζήσεις τη μοναξιά σε ένα ξένο μέρος. Αλλά είχε, ήτανε τυχερή διότι βρήκε, η επιλογή της ήταν πολύ σωστή, βρήκε ένα πολύ καλό σύζυγο, πατέρα και σύντροφο.

Πώς επικοινωνούσατε με τη Δ;

Επικοινωνία ήτανε μόνο με τα γράμματα, τα πρώτα χρόνια ήταν μόνο με τα γράμματα μέχρι που εγκαταστάθηκε το τηλέφωνο. Από κει και πέρα είχαμε και τηλεφωνική επικοινωνία. Κανένas από τους γονείς δεν ταξίδεψε, εγώ πήγα πολύ αργότερα όταν είχαν επιστρέψει στην Αμερική, και ο Γ.. Εμείς οι τρεις δηλαδή, εγώ ο Γ. κι ο Γ., πήγε και ο Γ. Εκτός από τον Τ. που δεν είχε τη δυνατότητα. Εκείνη την περίοδο ήταν καθαρά τα γράμματα, τα γράμματα που ήταν για όλο τον κόσμο, ήταν σημεία αναφοράς, κάτι που περιμένες με μεγάλη λαχτάρα για να δεις και φυσικά όταν υπήρχε μια κρίσιμη περίοδος όπως είναι η εγκυμοσύνη και βέβαια ο τοκετός, αυτές ήταν πραγματικά, να πάρεις το γράμμα μετά από μέρες, όπου πράγματι έγινε κι είναι όλα καλά, γραμμένα από το ίδιο το άτομο κι όχι από τον τρίτο ή από το σύζυγο, από τα χέρια της κόρης γραμμένο. Εντάξει γέννησα, είναι καλά το παιδί, είμαι καλά. Πιστοποιούσε μια πληροφορία, η οποία μπορούσε να 'ρθει τηλεφωνικά αλλά εν πάσει περιπτώσει το γραπτό ήταν εκείνο που έδινε μια υπόσταση διαφορετική και ταυτόχρονα μια αναστάτωση, μια συγκίνηση και το οποίο είχε επακόλουθο, να διαβάζεις και να το ξαναδιαβάζεις. Γιατί και η μάνα μου και ήξερε γράμματα και το διάβαζε και το ξαναδιάβαζε, της κρατούσε δηλαδή συντροφιά πολύ καιρό το ένα γράμμα.

Ποιος έγραφε τα γράμματα;

Γράμματα στη Δ; Ο πατέρας μου έγραφε, κι εγώ έγραφα, κι έγραφε και η μάνα μου. Νομίζω ότι η Δ. έχει φυλαγμένα γράμματα γραμμένα από το χέρι μιας γυναίκας που είχε πάει μέχρι το Δημοτικό, αλλά είχε δυνατότητα έκφρασης πολύ καλής.

Συνέντευξη από πρόσωπο που οι παππούδες του ήταν πρόσφυγες από τον Πόντο

Συνέντευξη από τη κα. Μ.Π.

Γεννήθηκες εδώ λοιπόν

Ναι, είμαι πρόσφυγας 3ης γενιάς.

Είχες κάποιο πρόβλημα στην κοινωνία λόγω της καταγωγής σου;

Κανένα απολύτως. Η περιοχή μου ήταν καθαρά προσφυγική. Όλοι οι κάτοικοι του χωριού ήταν πρόσφυγες που εγκαταστάθηκαν εκεί, σε χώρους που τους δόθηκαν από το κράτος.

Οι γονείς σου έφυγαν ποτέ από εκείνη την περιοχή;

Όχι, γιατί αυτή είναι η πατρίδα τους. Εδώ γεννήθηκαν, εδώ μεγάλωσαν. Μόνο για τους παππούδες πατρίδα ήταν τα μέρη όπου είχαν ζήσει σαν παιδιά. Για αυτό και όταν αναφέρονται σε εκείνους τους τόπους τους ονομάζουν πατρίδα.

Το χωριό σου (των παππούδων) πού κοντά πέφτει;

Το χωριό μου είναι στην περιοχή της Νικομήδειας, κοντά στην Κωνσταντινούπολη.

Γίνονται επισκέψεις στον Πόντο;

Βέβαια ιδιαίτερα από άτομα 2ης και 3ης γενιάς, γίνονται επισκέψεις στις περιοχές απ' όπου ξεριζώθηκαν οι πρόγονοί μας. Αυτό συμβαίνει για να γνωρίσουν τα χωριά τους, τα σπίτια τους που ακόμη υπάρχουν σχεδόν όπως τα είχαν αφήσει. Μάλιστα οι τωρινοί κάτοικοι των χωριών εκείνων (Τούρκοι) τους καλοδέχονται, τους δείχνουν τα σπίτια τους και ανταλλάσσουν δώρα. Βέβαια η συγκίνηση των πρώτων επισκεπτών στα μέρη εκείνα, που συμμετείχαν και οι παππούδες ήταν πολύ μεγάλη.

Κατά τα φοιτητικά σου χρόνια, οι φιλίες σου ήταν με άτομα που κατάγονταν από τη Μικρά Ασία ή τον Πόντο;

Οι σχέσεις που είχα ήταν με συμφοιτητές από όλες τις περιοχές της Ελλάδας. Πάντοτε όμως υπήρχε συμπάθεια προς αυτούς που έχουν την καταγωγή τους από τον Πόντο. Εξάλλου η έκφραση «τεμέτερος» δηλαδή «ημέτερος», δικός μας είναι κοινή και από τις πρώτες που αναφέρονται όταν συναντιούνται δυο άγνωστοι.

Κρατάς επαφή με την κουλτούρα, τη γλώσσα, τα ήθη και τα έθιμα του Πόντου;

Βεβαίως και επιθυμώ και για τα παιδιά μου το ίδιο.

Δεσμούς έχεις με τον Πόντο;

Όχι, αλλά είναι στις προτεραιότητές μου να συμμετάσχω στην επόμενη εκδρομή που θα γίνει από το χωριό μου στις «αλησμόνητες πατρίδες».

Αν σε ρωτήσουν «εσύ τι είσαι;» τι απαντάς;

Ελληνίδα με Ποντιακή καταγωγή.

Μπορείς να μου περιγράψεις τι ξέρεις για το πώς έφτασαν οι Πόντιοι της περιοχής σου στην Ελλάδα;

Στις 30 Ιουλίου 1920, οι Τούρκοι συγκεντρώνουν ορισμένους Έλληνες με το πρόσχημα της αγγαρείας. Έτσι παίρνουν 40 άτομα από το Κεστενέπουναρ (το χωριό του πατέρα μου), 150 από το Τσοπανζιατάχ και άλλους από το Κιρεζλί (το χωριό της μητέρας μου). Σκορπίζουν παντού το φόβο και το θάνατο, ακόμη και με τα λόγια. Χαρακτηριστικά αναφέρονται τα παρακάτω λόγια των Τούρκων «Μάθατε, Έλληνες, τι έγινε στη Σμύρνη; Σκότωσαν ακόμη και τις έγκυες γυναίκες, βγάλαν τα παιδιά τους και φώναζαν «Μεζέ πουλάμε!» «Το ίδιο θα πάθετε κι εσείς». Λέγοντάς τους αυτά τους σκότωσαν. Μέσα όμως από το συγκεντρωμένο πλήθος μερικοί μπόρεσαν να ξεφύγουν. Ένας έφτασε την ίδια μέρα στο Κιρεζλί. Ανέφεραν το τι είχε συμβεί, ειδοποίησαν τα γύρω χωριά και έφυγαν έτσι όλοι για τα γύρω δάση για να κρυφτούν. Οι Τούρκοι μετά το φονικό στο γιάλό, επέστρεψαν, περικύκλωσαν τα χωριά, λεηλάτησαν και έκαψαν τα σπίτια. Μέσα σε αυτά κάηκαν και όσοι δεν πρόλαβαν ή δεν μπόρεσαν ή δε θέλησαν να φύγουν να κρυφτούν. Ακόμη παρόμοια μοίρα είχαν και όσοι βρίσκονταν στα χωριά και δεν ειδοποιήθηκαν για τα συμβάντα. Έτσι όσοι μπόρεσαν να κρυφτούν στο δάσος έμειναν εκεί με άθλιες συνθήκες μέχρι της 17 Αυγούστου. Τότε αποφάσισαν όλα τα χωριά να φύγουν από κει. Με αρχηγό κάποιον Βαγγέλη ξεκινούν για τη Νικομήδεια. Αυτός οπλίζει 300 άντρες και τους τοποθετεί τριγύρω από τα γυναικόπαιδα που ήταν περίπου 8500. Έτσι μετά από 3 μέρες, στις 20 Αυγούστου, φτάνουν στη Νικομήδεια. Μένουν εκεί το χειμώνα του 1921. Ο Ελληνικός στρατός στις 12 Ιουνίου του 1921 είχε καταλάβει το Ατάπαζαρ. Μετά όμως οπισθοχώρησαν. Ήρθαν οι Κεμαλικοί στη Νικομήδεια. Ήταν περίπου 70.000 και προσπάθησαν να ρίξουν τον πληθυσμό στη θάλασσα. Ήρθαν όμως τα πλοία και πήραν 50.000 Έλληνες για να τους μεταφέρουν στον Ελλαδικό χώρο. Οι δικοί μου κατέβηκαν στη Ραιδεστό Θράκης το 1921. Μετά το χειμώνα του 1922 με την οπισθοχώρηση ήρθαν στη Θεσσαλονίκη χωρίς υπάρχοντα, μόνο με τα ρούχα τους. Στην αρχή πήγαν στην Καλαμαριά. Πολλοί όμως λόγω του κακού κλίματος και του έλους που υπήρχε, αρρώσταιναν και πέθαιναν. Έτσι οι γεροντότεροι αποφάσισαν να φύγουν νοτιότερα και εγκαταστάθηκαν στο χωριό όπου παλιότερα έμεναν κάποιοι Τούρκοι, που είχαν όμως φύγει. Εκεί το υπουργείο Γεωργίας αφού έκανε αναδασμό, μοίρασε σε όλους οικόπεδα και χωράφια. Έτσι ξεκίνησαν μια νέα ζωή.

Εσύ πώς αντιμετωπίζεις τους πρόσφυγες και τους μετανάστες και τι γνώμη έχεις για αυτούς ;

Με συμπάθεια. Πιστεύω ότι είναι άνθρωποι ταλαίπωροι που προσπαθούν να επιβιώσουν σε μια ξένη χώρα, ελπίζοντας σε ένα καλύτερο μέλλον γι' αυτούς και τα παιδιά τους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ

ΠΑΙΧΝΙΔΙ & ΤΡΑΓΟΥΔΙ

Το Έκτο Κεφάλαιο αποτελεί ένα επιτραπέζιο παιχνίδι που έφτιαξαν οι μαθητές και ένα τραγούδι του οποίου την επιμέλεια των στίχων και της μουσικής είχαν ορισμένοι από τους μαθητές που συμμετέχουν στην ερευνητική εργασία.

Επιτραπέζιο-Go 4 it!

Την επιμέλεια των ερωτήσεων είχαν όλοι οι μαθητές της ομάδας ενώ την καλλιτεχνική επιμέλεια είχε ο μαθητής Γιώργος Καλουγκάρου.

Το παιχνίδι παίζεται με δύο έως τέσσερις παίκτες. Πρώτος παίζει ο παίκτης που θα φέρει στο ζάρι το μεγαλύτερο νούμερο. Οι παίκτες ξεκινάνε από την αφετηρία (πράσινο βέλος) και στόχο έχουν να φτάσουν στο κεντρικό κτήριο (unicef). Κερδίζει ο παίκτης που θα φτάσει πρώτος.

Κανόνες

Τρόβηξε μια κάρτα να δεις πόσο τυχερός είσαι.

Ερώτηση. Αν η απάντησή σου είναι σωστή, προχώρα ένα βήμα αλλιώς μείνε στη θέση σου.

Ερώτηση. Αν η απάντησή σου είναι σωστή, μείνε στη θέση σου αλλιώς πήγαινε ένα βήμα πίσω.

Γύρισε αμέσως στην αφετηρία.

GO 4 IT!

Ερωτήσεις

Ποιο από τα παρακάτω δεν προστατεύεται από τη Διακήρυξη των ανθρωπίνων δικαιώματα; (α) Αυθαίρετη σύλληψη (β) Αυθαίρετη κράτηση (γ) Αυθαίρετη εξορία (δ) Όλα προστατεύονται	Τι παρέχεται σε καταδιωκόμενα άτομα; (α) Νερό (β) Στέγη (γ) Υπολογιστής (δ) Άσυλο
Τι διάρκεια πρέπει να έχει η ποινή που επιβάλλεται σε κατηγορουμένους σε σχέση με το χρόνο που τελέστηκε η αξιόποινη πράξη; (α) Μεγαλύτερη από την ποινή που επιβαλλόταν την εποχή που τελέστηκε η πράξη (β) Ίση με την ποινή που επιβαλλόταν την εποχή που τελέστηκε η πράξη (γ) Μικρότερη από την ποινή που επιβαλλόταν την εποχή που τελέστηκε η πράξη	Σε τι έχει δικαίωμα κάθε άτομο; (α) Στη ζωή (β) Στην ελευθερία (γ) Προσωπική ασφάλεια (δ) Σε όλα τα παραπάνω
Σε ποιο από τα παρακάτω έχει δικαίωμα ο καθένας μας (α) Στο άσυλο (β) Στη ιθαγένεια (γ) Στην ιδιοκτησία (δ) Όλα τα παραπάνω	Οι καλές τέχνες προστατεύονται από τη Διακήρυξη των ανθρωπίνων δικαιωμάτων; (α) Ναι (β) Όχι

Καθένας έχει το δικαίωμα να συμμετέχει στη διακυβέρνηση της χώρας του, άμεσα ή έμμεσα, με αντιπροσώπους ελεύθερα εκλεγμένους. Οι γυναίκες απέκτησαν δικαίωμα ψήφου στο Κουβέιτ το: (α) 1962 (β) 1999 (γ) 2005 (δ) 2010 <i>Πηγές: Human Rights Watch, UNDP, Σουηδικό Γραφείο Καγκελάριου, Ταμείο Εθελοντικών Οργανώσεων για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα</i>	Καθένας έχει το δικαίωμα να συμμετέχει στη διακυβέρνηση της χώρας του, άμεσα ή έμμεσα, με αντιπροσώπους ελεύθερα εκλεγμένους. Οι πρώτες εκλογές στις οποίες ψήφισαν και γυναίκες στην Ελλάδα ήταν το: (α) 1952 (β) 1961 (γ) 1974 (δ) 1981
Καθένας έχει το δικαίωμα να συνέρχεται και να συνεταιρίζεται ελεύθερα και για ειρηνικούς σκοπούς. Κανείς δεν μπορεί να υποχρεωθεί να συμμετέχει σε ορισμένο σωματείο. Το 2002 από τις 5000 εγγεγραμμένες φυτείες στο Εκουαδόρ σε πόσες φυτείες μπορούσαν να οργανωθούν οι εργάτες: (α) στο 100% (β) στο 20% (γ) στο 10% (δ) στο 1% <i>Πηγές: Κέντρο εναντίον Εθνικών Διακρίσεων Νορβηγίας, Human Rights Watch, Σουηδικό Γραφείο Καγκελάριου, ILO</i>	Στο Τουρκμενιστάν οι άνδρες που αρνούνται να υπηρετήσουν στο στρατό για λόγους συνείδησης: (α) δεν έχουν καμία ποινή αφού υπάρχει εναλλακτική υπηρεσία στο στρατό (χωρίς όπλα) (β) κινδυνεύουν με την ποινή της φυλάκισης (γ) υπηρετούν διπλάσιο χρόνο (δ) δεν πηγαίνουν καθόλου στο στρατό. Η στράτευση είναι εθελοντική <i>Πηγές: UNHCR, Human Rights Watch, Amnesty International, OSCE</i>
Το 2001 απορρίφθηκε στην Αυστραλία η αίτηση ασύλου δύο ομοφυλόφιλων ανδρών από το Μπαγκλαντές, γιατί: (α) Στο Μπαγκλαντές η ομοφυλοφιλία είναι αποδεκτή και επομένως οι άνδρες δεν κινδύνευαν (β) Στην Αυστραλία η ομοφυλοφιλία δεν είναι αποδεκτή (γ) Στο Μπαγκλαντές η ομοφυλοφιλία δεν είναι αποδεκτή και μπορεί να οδηγήσει σε παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων αλλά οι άντρες δεν κινδύνευαν αν η συμπεριφορά τους ήταν διακριτική (δ) Για γραφειοκρατικούς λόγους (έλειπαν τα απαραίτητα έγγραφα) <i>Το 12/2003 το Αν. Δικαστήριο της Αυστραλίας επανεκδίκασε την υπόθεση και αποφάσισε ότι ο διαχωρισμός των ομοφυλόφιλων σε δύο ομάδες αποτελεί νομικό λάθος.</i> <i>Πηγές: Amnesty International, Human Rights Watch, Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του ΟΗΕ, UNHCR</i>	Καθένας έχει το δικαίωμα της ελευθερίας της γνώμης και της έκφρασης, που σημαίνει το δικαίωμα να μην υφίσταται δυσμενείς συνέπειες για τη γνώμη του, και το δικαίωμα να αναζητεί, να παίρνει και να διαδίδει πληροφορίες και ιδέες, με οποιοδήποτε μέσο έκφρασης, και από όλο τον κόσμο. Το 2005 στο Ιράκ: (α) Αν και οι διαμάχες περιορίζουν τη δυνατότητα των μέσων μαζικής ενημέρωσης για ανταποκρίσεις οι δημοσιογράφοι προστατεύονται και έτσι δεν σκοτώθηκε κανένας δημοσιογράφος (β) σκοτώθηκαν περίπου 35 δημοσιογράφοι (γ) σκοτώθηκαν περίπου 54 δημοσιογράφοι (δ) Δεν μπορούμε να γνωρίζουμε αν έχει σκοτωθεί κάποιος <i>Πηγές: IFJ, Safety Fund, Human Rights Watch, OHE, Quick Response</i>

Στόχος των ανθρωπίνων δικαιωμάτων είναι να διασφαλιστεί για όλους τους ανθρώπους μία αξιοπρεπής ζωή, χωρίς φόβο για επιθέσεις και αυθαιρεσίες. Η Διακήρυξη για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα και οι διεθνείς συμβάσεις διασφαλίζουν: (α) πολιτικά δικαιώματα (β) κοινωνικά δικαιώματα (γ) οικονομικά δικαιώματα (δ) όλα τα προηγούμενα	Στα κράτη όπου υπάρχουν εθνικές, θρησκευτικές ή γλωσσικές μειονότητες, ένα παιδί που ανήκει σε μια από αυτές τις μειονότητες δεν μπορεί να στερηθεί το δικαίωμα να πρεσβεύει τη δική του θρησκεία και να χρησιμοποιεί τη γλώσσα του. Την 1 Ιουλίου 2004 οι αρχές της περιοχής Dnjestr της Δημοκρατίας της Μολδαβίας, (που ανακήρυξε μονομερώς την ανεξαρτησία της το 1990, αλλά δεν αναγνωρίζεται διεθνώς) ανακοίνωσαν ότι όλα τα σχολεία θα κλείσουν: (α) αν δεν χρησιμοποιούν το κυριλλικό αλφάβητο αντί του λατινικού που χρησιμοποιούσαν (β) αν δεν χρησιμοποιούν το λατινικό αλφάβητο (γ) αν δεν μπει υποχρεωτικά δεύτερη γλώσσα σε όλα τα σχολεία τα γερμανικά (δ) για υγειονομικούς λόγους <i>Πηγές: OSCE, Amnesty International</i>
Κάποιος που ζητάει άσυλο μπορεί να είναι: (α) Πρόσφυγας (β) Μετανάστης (γ) Και τα δύο (δ) Δεν έχει κανείς το δικαίωμα να ζητήσει άσυλο	Τα ανθρώπινα δικαιώματα υπήρχαν από την αρχή της ανθρωπότητας: (α) ναι (β) αρχικά δεν υπήρχε κανένα θεσμοθετημένο ανθρώπινο δικαίωμα
Τα ανθρώπινα δικαιώματα ισχύουν σε όλα τα μέρη του κόσμου; (α) ναι (β) όχι, πρέπει το κράτος στο οποίο αναφερόμαστε να έχει υπογράψει τη διακήρυξη των ανθρωπίνων δικαιωμάτων (γ) όχι, τα ανθρώπινα δικαιώματα ισχύουν μόνο σε κράτη μέλη της ΕΕ	Μορφές του trafficking είναι: (α) Βιομηχανία του σεξ (β) Εξαναγκαστική εργασία (γ) Υποχρεωτική στράτευση ανηλίκων (δ) Όλα τα προηγούμενα

Η κλειτοριδεκτομή είναι: (α) το αντίστοιχο της ανδρικής περιτομής (β) το αντίστοιχο του ευνουχισμού (γ) μια αναίμακτη τελετή που γίνεται σε ορισμένες χώρες της Ευρώπης (δ) μια αναίμακτη τελετή που γίνεται σε ορισμένες χώρες της Αφρικής	Τη φράση «Τι θλιβερή εποχή, όπου είναι πιο εύκολο να διαλύσεις έναν πυρήνα παρά μία προκατάληψη.» την είπε: (α) ο πρώην ΓΓ του ΟΗΕ Kofi Annan (β) ο Albert Einstein (γ) ο Mahatma Gandhi ένας νεαρός δικηγόρος από την Ινδία (δ) Eleanor Roosevelt πρώην πρώτη κυρία των ΗΠΑ
Με τον όρο ευπαθείς ομάδες εννοούμε: (α) Άτομα με γλωσσικές, πολιτισμικές ή άλλες ιδιαιτερότητες (β) Τα άτομα που βρίσκονται σε διαδικασία απεξάρτησης ή έχουν ολοκληρώσει την διαδικασία απεξάρτησης (γ) Πρόσφυγες και μετανάστες (δ) Όλες τις προηγούμενες ομάδες	Η Ύπατη Αρμοστεία είναι ένας οργανισμός που: (α) παρέχει προστασία και βοήθεια στους πρόσφυγες του κόσμου (β) παρέχει αποκλειστικά βοήθεια σε θύματα φυσικών καταστροφών (γ) ασχολείται αποκλειστικά με τα δικαιώματα των γυναικών (δ) ασχολείται αποκλειστικά με τα δικαιώματα των παιδιών
Την εικοσαετία 1900-1920 πολλοί Έλληνες μετανάστευσαν στο εξωτερικό κυρίως στις ΗΠΑ και στην Αυστραλία. Τι ποσοστό του συνολικού πληθυσμού της χώρας μας μετανάστευσε; (α) 5% (β) 8% (γ) 13% (δ) 16% Πηγή: Wikipedia	Ποια χώρα χαρακτηρίζεται ως «η πύλη της Ευρώπης για παράνομη μετανάστευση»; (α) Τουρκία (β) Κύπρος (γ) Ελλάδα (δ) Ιταλία Πηγή: Wikipedia

Ως Παγκόσμια Ημέρα των Ανθρωπίνων δικαιωμάτων έχει καθιερωθεί η: (α) 10^η Οκτωβρίου (β) 10^η Νοεμβρίου (γ) 10^η Δεκεμβρίου (δ) 10^η Ιανουαρίου	Ως Παγκόσμια ημέρα προσφύγων καθιερώθηκε με απόφαση του ΟΗΕ το Δεκέμβριου του 2000 η: (α) 20 Ιουλίου (β) 20^η Μαΐου (γ) 20^η Αυγούστου (δ) 20^η Ιουνίου
Με ποιο κείμενο αποφασίστηκε η ανταλλαγή πληθυσμών μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας, μετά τη μικρασιατική καταστροφή; (α) Σύμβαση Λωζάνης (β) Συνθήκη Νεϊγύ (γ) Συνθήκη Μάαστριχτ (δ) Συνθήκη Κιουτσούκ Καϊναρτζή	Ως Παγκόσμια Ημέρα Μετανάστη ανακηρύχθηκε από τα Ηνωμένα Έθνη η: (α) 18^η Νοεμβρίου (β) 18^η Οκτωβρίου (γ) 18^η Δεκεμβρίου (δ) 18^η Ιανουαρίου
Πότε ξεκίνησε η πρώτη μετανάστευση προς την Αμερική από την Ελλάδα; (α) το 1880 (β) το 1900 (γ) το 1920 (δ) το 1870	Πότε αυξήθηκε το μεταναστευτικό ρεύμα στην Αυστραλία; (α) 1952-1956 (β) 1953-1956 (γ) 1952-1953 (δ) 1956-1959

Τι επαγγέλματα έκαναν κυρίως οι πρώτοι Έλληνες μετανάστες στην Αυστραλία; (α) ανθρακωρύχοι (β) γεωργοί (γ) κτηνοτρόφοι	Ποια δεκαετία ήταν έντονο το φαινόμενο της μετανάστευσης στην Ελλάδα; (α) τη δεκαετία του 40 (β) τη δεκαετία του 70 (γ) τη δεκαετία του 90 (δ) τη δεκαετία του 1880
Ο Νόμος 1975/1991 καθορίζει τις προϋποθέσεις: (α) εισόδου (β) παραμονής (γ) απέλασης (δ) όλα τα παραπάνω	Ο Συνήγορος του παιδιού είναι ένα τμήμα του Συνηγόρου του Πολίτη και που ως αποστολή του έχει την υπεράσπιση των δικαιωμάτων των ανηλίκων και λειτουργεί στην Ελλάδα από το: (α) 1993 (β) 1998 (γ) 2003 (δ) 2008
Το πρώτο εξάμηνο του 2011 απευθύνθηκαν στα παιδικά χωριά SOS γονείς κατά ποσοστά: (α) 80% οικονομικοί μετανάστες και 20% Έλληνες (β) 20% οικονομικοί μετανάστες και 80% Έλληνες (γ) 40% οικονομικοί μετανάστες και 60% Έλληνες (δ) 60% οικονομικοί μετανάστες και 40% Έλληνες	Ο νεαρός δικηγόρος από την Ινδία που υποστήριξε ότι όλοι οι άνθρωποι της γης είχαν δικαιώματα και όχι μόνο οι Ευρωπαίοι ήταν ο: (α) Δαλάι Λάμα (β) Μανμοχάν Σινγκ (γ) Μαχάτμα Γκάντι (δ) Άασιφ Μάντβι

Ποιο από τα παρακάτω δεν ανήκει στα δικαιώματα που ορίζονται από την Οικουμενική Διακήρυξη Ανθρωπίνων δικαιωμάτων: (α) Το δικαίωμα στο φαγητό (β) Το δικαίωμα στο παιχνίδι (γ) Το δικαίωμα στο γάμο (δ) Όλα τα προηγούμενα δικαιώματα βρίσκονται στην Οικουμενική Διακήρυξη των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων	Το βιβλίο «Ο βίος του Ισμαήλ Φερικ πασά» το έχει γράψει: (α) Ο Ηλίας Βενέζης (β) Η Διδώ Σωτηρίου (γ) Η Ρέα Γαλανάκη (δ) Ο Γιώργος Ιωάννου
Όταν ο Σύλλογος των Καθηγητών συζητάει για την επιβολή ποινής σε έναν μαθητή, στην συζήτηση συμμετέχουν με δικαίωμα λόγου (α) το τριμελές προεδρείο του 15μελους (β) ο πρόεδρος του τμήματος του μαθητή (γ) ο μαθητής που έχει δικαίωμα απολογίας. (δ) Όλοι οι παραπάνω	Η Εθνική Τηλεφωνική Γραμμή για τα Παιδιά SOS είναι (α) 1056 (β) 11880 (γ) 14814 (δ) 1500

Κάρτες bonus

Μπράβο. Κατάφερες να δραπετεύσεις πριν έρθει ο στρατός. Ρίξε άλλη μια φορά το ζάρι.	Δυστυχώς δεν κατάφερες να φύγεις και οι άντρες του στρατού σε έπιασαν. Χάνεις τη σειρά σου στον επόμενο γύρο.
Θεωρείσαι επικίνδυνος για το καθεστώς στη χώρα σου. Πήγαινε πίσω δύο τετράγωνα.	Στην ανάκριση που σου έκαναν κατάφερες να απαντήσεις με τέτοιο τρόπο ώστε να μην κριθείς ένοχος και επικίνδυνος για το καθεστώς στη χώρα σου. Μπράβο, μπορείς να πας τρία τετράγωνα μπροστά.

Έφυγες βιαστικά και δεν πήρες μαζί σου μια δεύτερη αλλαξιά ρούχα. Πέρασες όμως μέσα από το ποτάμι και βράχηκες. Για να στεγνώσουν τα ρούχα σου χάνεις ένα γύρο.	Έφυγες βιαστικά και δεν πήρες μαζί σου το διαβατήριο σου. Πήγαινε τρία τετράγωνα πίσω.
Μόλις απέκτησες πράσινη κάρτα. Μπράβο. Ρίξε πάλι το ζάρι.	Έχασες την πράσινη κάρτα. Χάνεις τη σειρά σου για ένα γύρο.
Δεν ξέρεις τη γλώσσα της χώρας που βρίσκεσαι και δυσκολεύεσαι να βρεις δουλειά. Χάνεις τη σειρά σου στον επόμενο γύρο.	Σου προσφέρουν δουλειά. Ρίξε πάλι το ζάρι.
Επιτέλους βρήκες κάποιον που μιλάει τη γλώσσα σου. Πήγαινε δύο τετράγωνα μπροστά.	Σου έκλεψαν τα χρήματα που είχες. Πήγαινε τρία τετράγωνα πίσω.
Σε συνέλαβαν για παράνομη είσοδο στη χώρα και σε απέλασαν. Πήγαινε 4 τετράγωνα πίσω.	Στον καταυλισμό προσφύγων που βρήκες καταφύγιο ένας γιατρός περιποιήθηκε τα τραύματά σου. Μπορείς να φύγεις πια υγιής. Πήγαινε 3 τετράγωνα μπροστά.
Χάθηκες μέσα στο δάσος. Περίμενε ένα γύρο μέχρι να ξημερώσει.	Βράχηκαν τα σπέρτα που είχες και δεν μπορείς να ανάψεις φωτιά. Περίμενε ένα γύρο.

Βρήκες μια καλύβα μέσα στο δάσος και ξεκουράστηκες. Τώρα μπορείς να φύγεις γρήγορα. Ρίξε ακόμα μια φορά το ζάρι.	Βρήκες μια βάρκα για να περάσεις το ποτάμι. Ρίξε άλλη μια φορά το ζάρι.
Σε βρήκε μια οικογένεια πεινασμένο και διψασμένο και σου έδωσε τροφή και νερό. Τώρα μπορείς να φύγεις πιο γρήγορα. Ρίξε άλλη μια φορά το ζάρι.	Μια οικογένεια προσφέρθηκε να σου δώσει τροφή και στέγη αρκεί να τους βοηθήσεις με τις δουλειές στα χωράφια. Χάνεις τη σειρά σου για ένα γύρο.
Οι αποσκευές σου είναι πολύ βαριές. Χάνεις τη σειρά σου στον επόμενο γύρο μέχρι να πετάξεις τα περιττά πράγματα.	Βρέθηκες σε εμπόλεμη ζώνη. Γύρισε πίσω τρία τετράγωνα.
Μια πομπή ανθρωπιστικής βοήθειας σε παίρνει μαζί της. Πήγαινε μπροστά δύο τετράγωνα.	Έχεις κουραστεί από το πολύ περπάτημα και σε πήρε ο ύπνος. Χάνεις τη σειρά σου στον επόμενο γύρο.
Έχει θαλασσοταραχή και η βάρκα πάνω στην οποία βρίσκεσαι προσάραξε σε μια βραχονησίδα. Χάνεις τη σειρά σου για τον επόμενο γύρο μέχρι να έρθει το λιμενικό.	Μπράβο! Κατάφερες να σε δεχτούν σε ένα πρόγραμμα ένταξης μεταναστών. Πήγαινε τρία τετράγωνα μπροστά.
Δίνεις συνέντευξη σε μια εκπομπή με μεγάλη τηλεθέαση. Η περίπτωση σου μπαίνει στο επίκεντρο του δημόσιου ενδιαφέροντος μια μη κυβερνητική οργάνωση σου προσφέρει στέγη και εργασία. Ρίξε άλλη μια φορά το ζάρι.	Μπλέκεις σε καβγά με δύο συμπατριώτες σου και σε συλλαμβάνει η αστυνομία. Πήγαινε δύο τετράγωνα πίσω.

Τραγούδι: What has remained?

Στίχοι: Φίλιππος Σαρχώσης- Όλγα Γκρίζη
Μουσική: Όλγα Γκρίζη- Φίλιππος Σαρχώσης

*A boy walking down the street,
A boy listening to the heart beat.
Ambulance called for help,
Ambulance coming to raise the dead.*

*Having no one to rely on, and nowhere to go,
He still has the will to bring the hope.
Being alone and afraid, he lost his friends in date
And now, what has remained?*

*One more time, one more lusted hour,
One more time, one more bloodless power.
Scientists running to save the world
Scientists running to bring the hope.*

*The time has come, for you to plan,
The next world be full of fun.
Nuclear weapons seated aside
People pass to bring the light.*

*A boy walking down the street,
A boy listening to the heart beat.
All alone into the night
Trying to find what is right.*

*One more time, one more lusted hour,
One more time, one more bloodless power.
Scientists running to save the world
Scientists running to bring the hope.*

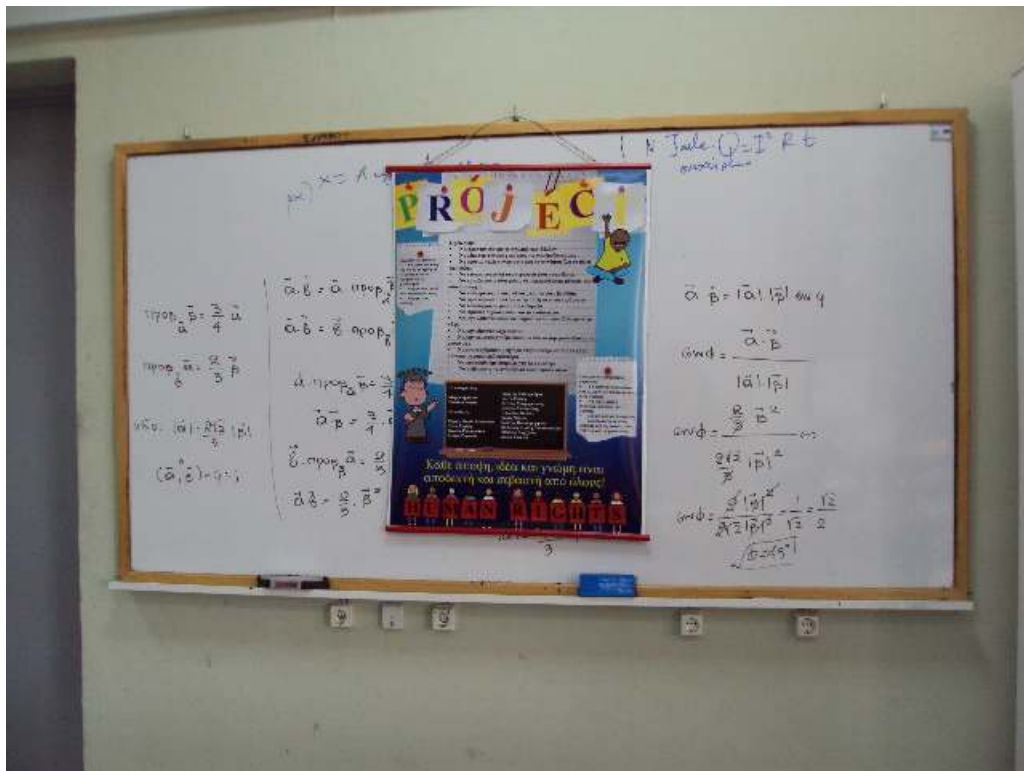
Ευχαριστούμε τον Νικόλα Νάτση, μαθητή της Β' Λυκείου, για τη βοήθειά του τόσο στη σύνθεση της μουσικής όσο και στην παρουσίαση του τραγουδιού στην εκδήλωση του σχολείου.

Φωτογραφίες

Παράρτημα

Σύμβαση του 1951

«Καθορισμός του όρου πρόσφυξ»

Άρθρον 1. - Α. Εν τη εννοία της παρούσης συμβάσεως ο όρος «πρόσφυξ» εφαρμόζεται επί :

1. Παντός προσώπου όπερ έχει θεωρηθή πρόσφυξ κατ' εφαρμογήν των Συμφωνιών της 12ης Μαΐου 1926 και 30ης Ιουνίου 1928, ή των Συμβάσεων της 28ης Οκτωβρίου 1933 και 10ης Φεβρουαρίου 1938, του Πρωτοκόλλου της 14ης Σεπτεμβρίου 1939 ή κατ' εφαρμογήν του Καταστατικού της Διεθνούς Οργανώσεως Προσφύγων.- Αποφάσεις περί μη αναγνώρισεως της ιδιότητος του πρόσφυγος ληφθείσαι υπό της Διεθνούς Οργανώσεως Προσφύγων κατά την διάρκειαν της λειτουργίας αυτής δεν εμποδίζουν την αναγνώρισιν της ιδιότητος ταύτης εις πρόσωπα πληρούντα τους υπό του δευτέρου εδαφίου της παρούσης παραγράφου διαλαμβανόμενους όρους.

2. - Παντός προσώπου όπερ συνεπεία γεγονότων επελθόντων πρό της 1ης Ιανουαρίου 1951 και δεδικοιολογημένου φόβου διώξεως λόγω φυλής, θρησκείας, εθνικότητος, κοινωνικής τάξεως ή πολιτικών πεποιθήσεων ευρίσκεται εκτός της χώρας της οποίας έχει την υπηκοότητα και δεν δύναται ή, λόγω του φόβου τούτου, δεν επιθυμεί να απολαύη της προστασίας της χώρας ταύτης, ή εάν μη έχον υπηκοότητα τινά και ευρισκόμενον συνεπεία τοιούτων γεγονότων εκτός της χώρας

της προηγούμενης συνήθους αυτού διαμονής, δεν δύναται ή, λόγω του φόβου τούτου, δεν επιθυμεί να επιστρέψη εις ταύτην. Εν ή περιπτώσει πρόσωπόν τι είναι υπήκοος πλειόνων χωρών, ο όρος «ής έχει την υπηκοότητα» αναφέρεται εις μίαν εκάστην των χωρών ών το πρόσωπον τούτο είναι υπήκοος. Δεν θεωρείται στερούμενον της υπό της χώρας ής έχει την υπηκοότητα παρεχομένης προστασίας, πρόσωπον όπερ άνευ αιτίας βασιζομένης επί δεδικοιολογημένου φόβου δεν έκαμε χρήσιν της υφ' ετέρας των χωρών ών κέκτηται την υπηκοότητα παρεχομένης προστασίας.

Β. 1. Εν τη εννοία της παρούσης Συμβάσεως, αι λέξεις «γεγονότα επελθόντα προ της 1ης Ιανουαρίου 1951» εν άρθρω 1Α σημαίνουν είτε α) «γεγονότα επελθόντα προ της 1ης Ιανουαρίου 1951 εν Ευρώπη» είτε β) «γεγονότα επελθόντα προ της 1ης Ιανουαρίου 1951 εν Ευρώπη ή αλλαχού», έκαστον δε των Συμβαλλομένων Μερών θέλει προβή, κατά την υπογραφήν, επικύρωσιν ή προσχώρησιν, εις δήλωσιν καθορίζον ποίαν εκ των ως άνω δύο εννοιών θεωρεί εφαρμοστέαν όσον αφορά τας εκ της παρούσης Συμβάσεως υποχρεώσεις αυτού.

2. Πάν Συμβαλλόμενο Κράτος αποδεχθέν την εκδοχήν (α) δύναται ανά πάσαν στιγμήν να επεκτείνη τας υποχρεώσεις αυτού αποδεχόμενον την εκδοχήν (β) δι' ανακοινώσεως απευθυνομένης εις τον Γενικόν Γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών.

Γ. Η παρούσα Σύμβασις παύει εφαρμοζομένη επί προσώπων εμπίπτοντων εις τας διατάξεις της ως άνω παραγρ. Α εις τας κατωτέρω περιπτώσεις

1. Εάν έκαμον εκ νέου οικειοθελώς χρήσιν της προστασίας της χώρας ης έχουν την υπηκοότητα, ή

2. Εάν μετά την απώλειαν της υπηκοότητος αυτών, οικειοθελώς επανέκτησαν ταύτην, ή

3. Εάν απέκτησαν νέαν υπηκοότητα και απολαύουν της υπό της χώρας της νέας αυτών υπηκοότητος παρεχομένης προστασίας, ή

4. Εάν επέστρεψαν οικειοθελώς προς εγκατάστασιν εις την χώραν ή είχαν εγκαταλείψει ή εκτός των συνόρων της οποίας παρέμενον φοβούμενοι διωγμόν, ή

5. Εάν δεν δύνανται πλέον να εξακολουθούν αποποιούμενα την υπό της χώρας της υπηκοότητος αυτών παρεχομένην προστασίαν, δεδομένου ότι έχουν παύσει υφιστάμεναι αι προϋποθέσεις συνεπεία των οποίων ανεγνωρίσθησαν.-

Σημειωτέον πάντως ότι αι διατάξεις του παρόντος εδαφίου δεν εφαρμόζονται εις την περίπτωσην πρόσφυγος εμπίπτοντος εις την παράγραφον Α του άρθρου τούτου και δυναμένου να επικαλεσθή επιτακτικούς λόγους αναφερομένους εις προγενεστέρας διώξεις, ίνα αρνηθή να απολαύση της υπό της χώρας της υπηκοότητος αυτού παρεχομένης προστασίας.

6. Εάν προκειμένου περί προσώπων μη κεκτημένων υπηκοότητα τινά δύνανται ταύτα να επιστρέψουν εις την χώραν ένθα είχαν την συνήθη αυτών διαμονήν, δεδομένου ότι αι προϋποθέσεις συνεπεία των οποίων ανεγνωρίσθησαν ως Πρόσφυγες, έχουν παύσει υφιστάμεναι. Σημειωτέον πάντως ότι αι διατάξεις του παρόντος εδαφίου δεν εφαρμόζονται εις την περίπτωσην πρόσφυγος εμπίπτοντος εις την παράγραφον Α του άρθρου τούτου και δυναμένου να επικαλεσθή επιτακτικούς λόγους αναφερομένους εις προγενεστέρας διώξεις ίνα αρνηθή να επιστρέψη εις την χώραν ένθα είχε την συνήθη αυτού διαμονήν.

Δ. Η Σύμβασις αύτη δεν εφαρμόζεται επί προσώπων άτινα απολαύουν σήμερον της προστασίας ή συνδρομής παρεχομένης ουχί υπό του Υπατου

Αρμοστού των Ηνωμένων Εθνών.- Όταν η ως άνω προστασία ή συνδρομή παύση παρεχομένη δι' οιανδήποτε αιτίαν χωρίς συγχρόνως να έχη οριστικώς ρυθμισθή η τύχη των προσώπων τούτων, συμφώνως προς τας υπό της Γενικής Συνελεύσεως των Ηνωμένων Εθνών ληφθείσας σχετικές αποφάσεις, τα πρόσωπα ταύτα θα απολαύουν αυτομάτως των εκ της Συμβάσεως ταύτης απορρεόντων ευεργετημάτων.

Ε. Η Σύμβασις αὕτη δεν εφαρμόζεται ἐπὶ προσώπου ὅπερ ἀναγνωρίζεται ὑπὸ των ἀρμοδίων ἀρχῶν τῆς χώρας ἐνθα ἔχει ἐγκατασταθῇ ὡς ἔχον τὰ συναφῇ πρὸς τὴν κτήσιν τῆς υπηκοότητος τῆς χώρας ταύτης δικαιώματα καὶ υποχρεώσεις.

ΣΤ. Αἱ διατάξεις τῆς Συμβάσεως ταύτης δὲν εφαρμόζονται ἐπὶ προσώπων δια τὰ ὁποῖα ὑπάρχουν σοβαροὶ λόγοι νὰ πιστεῦῃ τις ὅτι: α) ἔχουν διαπράξει ἐγκλήματα κατὰ τῆς εἰρήνης, ἐγκλημα πολέμου ἢ ἐγκλημα κατὰ τῆς ἀνθρωπότητος ἐν τῇ ἐννοίᾳ των διεθνῶν συμφωνιῶν αἵτινες συνήφθησαν ἐπὶ σκοπῷ ἀντιμετωπίσεως των ἀδικημάτων τούτων.- β) ἔχουν διαπράξει σοβαρὸν ἀδίκημα τοῦ κοινού ποινικοῦ δικαίου εὐρισκόμενα ἐκτὸς τῆς χώρας τῆς εἰσδοχῆς πρὶν ἢ γίνουν ταῦτα δεκτὰ ὡς πρόσφυγες ὑπὸ τῆς χώρας ταύτης.- γ) εἶναι ἐνοχὰ ἐνεργειῶν ἀντιθέτων πρὸς τοὺς σκοποὺς καὶ τὰς ἀρχὰς των Ηνωμένων Εθνών.

Ερωτηματολόγιο (ανθρώπινα δικαιώματα και σχολείο)

Γενικό Λύκειο Καρπενησίου

A/A Ερωτ/γίου

--

!! Απαντήστε στις παρακάτω ερωτήσεις με ειλικρίνεια και ευθέως επιλέγοντας κάθε φορά μία μόνο από τις προτεινόμενες απαντήσεις

!! Η απάντησή σας είναι μυστική και απρόσωπη

1. Είστε στην...

- ☐ Α' Λυκείου
- ☐ Β' Λυκείου
- ☐ Γ' Λυκείου

2. Πιστεύετε πως το σχολείο πρέπει να δίνει δυνατότητες στους μαθητές να αναπτύσσουν τα χαρίσματα τους;

- ☐ Ναι
- ☐ Όχι
- ☐ Δεν απαντώ

3. Στο σχολείο νιώθεις ασφαλής;

- ☐ Ναι
- ☐ Όχι
- ☐ Δεν απαντώ

4. Θεωρείτε πως υπάρχει αλληλοσεβασμός και ίση μεταχείριση στην τάξη τόσο μεταξύ σας όσο μεταξύ μαθητών και των περισσότερων καθηγητών;

ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ – ΜΑΘΗΤΕΣ

- ☐ Ναι
- ☐ Όχι
- ☐ Κάποιες φορές
- ☐ Δεν απαντώ

ΜΑΘΗΤΕΣ

- ☐ Ναι
- ☐ Όχι
- ☐ Κάποιες φορές
- ☐ Δεν απαντώ

5. Πιστεύετε πως οι καθηγητές πρέπει να δικαιολογούν τον τρόπο που αξιολογούν στους μαθητές και στους γονείς τους;

- ☐ Ναι
- ☐ Όχι
- ☐ Δεν απαντώ

6. Σας έχει συμβεί να δεχτείτε άσχημα και αναίτια σχόλια από καθηγητές;

- ☐ Ναι
- ☐ Όχι
- ☐ Δεν απαντώ

7. Έχετε δεχτεί ρατσιστική συμπεριφορά ή ακόμα σωματική και ψυχολογική βία από άλλους μαθητές; Αν ναι πόσες φορές;

- ☐ Ναι, __ φορές
- ☐ Όχι
- ☐ Δεν απαντώ

8. Έχετε πέσει ποτέ θύμα κλοπής ή ζημιάς προσωπικών σας αντικειμένων σε σχολείο δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (γυμνάσιο ή λύκειο);

- ☐ Ναι
- ☐ Όχι
- ☐ Δεν απαντώ

9. Πιστεύετε ότι δεν έχετε λάβει μέρος σε ορισμένες σχολικές

δραστηριότητες (π.χ. πολιτιστικές εκδηλώσεις, αγώνες, γιορτές κλπ) γιατί:

- ☐ Συνήθως δεν το επιθυμείτε.
- ☐ Οι καθηγητές συνήθως δεν σας επιλέγουν γιατί δεν είστε αρκετά καλός μαθητής.
- ☐ Οι υπόλοιποι μαθητές που συμμετέχουν συνήθως δεν σας φέρονται πολύ καλά και για αυτό τους αποφεύγετε.

10. Πως θα αντιδρούσατε στην περίπτωση που σε κάποια εκδρομή ο καθηγητής- συνοδός ζητούσε από εσάς και το συγκάτοικό σας, για πρακτικούς λόγους, να κοιμηθεί στο δωμάτιό σας και κάποιος άλλος συμμαθητής σας που δεν έχετε επιλέξει; (π.χ. πλημμύρισε το δωμάτιό του)

- ☐ Θα απαιτούσες από τον καθηγητή να αλλάξει την κατανομή όλων των δωματίων.
- ☐ Θα δυσανεστηθείτε, αλλά θα συμβιβαστείτε για ένα βράδυ.
- ☐ Δεν σας πειράζει αρκεί να τηρούνται οι βασικοί κανόνες συγκατοίκησης.
- ☐ Δεν απαντώ.

11. Θα εμπιστευόσασταν κάποιο σοβαρό πρόβλημα που αντιμετωπίζετε σε κάποιο άτομο του σχολικού περιβάλλοντος;

- Ναι: ☐ Σε συμμαθητή μου
☐ Σε καθηγητή μου
☐ Και στους δύο
- ☐ Όχι
☐ Δεν απαντώ

12. Κατά πόσο πιστεύετε πως το σχολείο είναι σημαντικό για την μετέπειτα ζωή σας και την ένταξη σας στο κοινωνικό σύνολο;

- ☐ Πολύ
- ☐ Αρκετά
- ☐ Μερικά
- ☐ Λίγο
- ☐ Καθόλου

13. Στις συναναστροφές σας με τους συμμαθητές σας συνήθως σας δημιουργούνται συναισθήματα:

- ☐ Ανωτερότητας
- ☐ Ισότητας
- ☐ Κατωτερότητας
- ☐ Δεν απαντώ

14. Έχετε βρει ποτέ στο internet φωτογραφίες σας (ή βίντεο) που «τράβηξαν» στο σχολείο συμμαθητές σας χωρίς την έγκρισή σας;

- ☐ Ναι ☐ Όχι ☐ Δεν απαντώ

15. Έχετε «ανεβάσει» ποτέ στο internet φωτογραφίες (ή βίντεο) από σχολικές δραστηριότητες χωρίς να πάρετε την έγκριση των παιδιών ή καθηγητών που εμφανίζονται σε αυτές;

- ☐ Ναι ☐ Όχι ☐ Δεν απαντώ

16. Είστε αλλοδαπός;

- ☐ Ναι ☐ Όχι ☐ Δεν απαντώ

**17. Αν είστε αλλοδαπός, πηγαίνατε σχολείο πριν έρθετε στην Ελλάδα;
(Παρακαλώ μην απαντήσετε αν δεν είστε αλλοδαπός)**

- ☐ Ναι ☐ Όχι

18. Στις συναναστροφές σας με τους συμμαθητές σου άλλης εθνικότητας συνήθως νιώθετε:

- ☐ Ασφάλεια
☐ Ανεσφάλεια
☐ Δεν απαντώ

19. Έχετε σκεφτεί ποτέ να παρατήσετε το σχολείο;

- Ναι: ☐ Πολλές φορές
☐ Μερικές φορές
☐ Λίγες φορές
☐ Όχι
☐ Δεν απαντώ

Βιβλιογραφία-Πηγές

Σελίδες που επισκεφτήκαμε:

- <http://agrupnoipolites.wordpress.com/2011/01/30/56543-3/>)
- <http://amorgos-chora.pblogs.gr/2007/10/139888.html>
- <http://blogthea.gr>
- http://clubs.pathfinder.gr/rebetikes_rizes/1441912
- http://clubs.pathfinder.gr/rebetikes_rizes/1441913
- http://clubs.pathfinder.gr/rebetikes_rizes/1441917
- http://clubs.pathfinder.gr/rebetikes_rizes/1441918
- http://clubs.pathfinder.gr/rebetikes_rizes/1441929
- <http://diavatirio.net>
- <http://estia.hua.gr:8080/dspace/bitstream/123456789/914/1/kelepourhs.pdf>
- [http://europa.eu/legislation_summaries/justice_freedom_security/free move ment of persons asylum immigration/l14567 el.htm](http://europa.eu/legislation_summaries/justice_freedom_security/free_move_ment_of_persons_asylum_immigration/l14567_el.htm)
- [http://fr.wikipedia.org/wiki/Migration suisse](http://fr.wikipedia.org/wiki/Migration_suisse)
- <http://gym-kassiop.ker.sch.gr/ergasies/rempet.php>
- <http://gym-kassiop.ker.sch.gr/ergasies/synthetes.php>
- [http://hellenic-voice.blogspot.com/2011/02/blog-post 27.html](http://hellenic-voice.blogspot.com/2011/02/blog-post_27.html)
- <http://hosting01.vivodinet.gr/unhcr/protect/Grlaw/law1975.htm>
- <http://hosting01.vivodinet.gr/unhcr/research.htm>
- [http://ic.daad.de/athen/download/elliniki akadimaiki metanastefsi sti germa nia.pdf](http://ic.daad.de/athen/download/elliniki_akadimaiki_metanastefsi_sti_germa nia.pdf)
- <http://nylou.com/html/ent/174/ent.19174.2.asp>
- [http://papageorgopoulos.blogspot.com/2008/03/blog-post 11.html](http://papageorgopoulos.blogspot.com/2008/03/blog-post_11.html)
- <http://topontiki.gr/article/12851>
- <http://users.sch.gr/mikrasia/>
- <http://virtualschool.web.auth.gr/1.3/Praxis/BoravouEmigration.html>
- <http://www.0-18.gr/>
- <http://www.24grammata.com/?p=10073>
- <http://www.aformi.gr/2009/06/όπου-γη-πατρίδα-οι-Έλληνες-μετανάστες/>
- <http://www.agrino.org/greeklibrary/projects/cyprus1974/refugees.htm>

- <http://www.amnesty.org/en/human-rights> , <http://www.amnesty.org.gr/wp-content/uploads/2011/05/AIR2011-Press-Pack-Greek.pdf>
- <http://www.amnesty.org.gr/>
- <http://www.amnesty.org.gr/action/globalactions/actforwomen/index.htm>
- <http://www.amnesty.org.gr/wp-content/uploads/2011/05/AIR2011-Press-Pack-Greek.pdf>
- <http://www.amnesty.org/en/news-and-updates/video-and-audio/women-kibera->
- <http://www.ananeotiki.gr/el/readText.asp?textID=4656>
- http://www.apodimos.com/arthra/07/Nov/HELLENES_ME_MEGALH_KARIER_A_SE_KRATH_THS_DIASPORAS/index.htm
- <http://www.cultureunplugged.com/play/1081/Chicken-a-la-Carte>
- <http://www.ecre.org/>
- <http://www.edu4u.gr/Comments.aspx?qId=582>
- <http://www.ellisland.org/>
- <http://www.enallaktikos-kyklos.gr/el/artbooks/item/206-%CF%84%CE%BF-%CF%81%CE%B5%CE%BC%CF%80%CE%AD%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%BF-%CF%84%CF%81%CE%B1%CE%B3%CE%BF%CF%8D%CE%B4%CE%B9-%CF%83%CF%84%CE%B7%CE%BD-%CE%B1%CE%BC%CE%B5%CF%81%CE%B9%CE%BA%CE%AE-1900-1940>
- <http://www.ethnos.gr/article.asp?catid=22733&subid=2&pubid=3732765&tag=8475>
- <http://www.fhw.gr/chronos/11/pct/gr/koinonia/apodimia/>
- <http://www.fhw.gr/chronos/11/pct/gr/koinonia/apodimia/gegonota/>
- <http://www.fhw.gr/chronos/11/pct/gr/koinonia/apodimia/prosopa/>
- <http://www.fhw.gr/chronos/13/gr/civilization/index.html>
- http://www.fhw.gr/chronos/13/gr/domestic_policy/index.html
- <http://www.fhw.gr/chronos/13/gr/economy/index.html>
- http://www.fhw.gr/chronos/13/gr/foreign_policy/index.html
- <http://www.fhw.gr/chronos/13/gr/index.html>

- <http://www.fhw.gr/chronos/13/gr/society/index.html>
- http://www.fhw.gr/chronos/14/gr/1923_1940/index.html
- <http://www.greektube.org/content/view/76814/2/>
- <http://www.hdr.undp.org>
- <http://www.iom.int>
- <http://www.iospress.gr/ios1999/ios19991121a.htm>
- <http://www.iospress.gr/ios1999/ios19991121b.htm>
- <http://www.iospress.gr/ios1999/ios19991121c.htm>
- <http://www.iospress.gr/ios1999/ios19991128a.htm>
- <http://www.iospress.gr/ios1999/ios19991128b.htm>
- <http://www.iospress.gr/mikro1998/mikro19980321.htm>
- <http://www.koutouzis.gr/metanastes.htm>
- http://www.kritikoi.gr/main_titles/articles/afieromata/ksenitia/articles261.html
- <http://www.migrants.gr>
- http://www.musicportal.gr/rebetiko_music/?lang=el
- <http://www.newstime.gr/?i=nt.el.article&id=25720>
- <http://www.newstime.gr/?i=nt.el.article&id=26391>
- <http://www.nnirr.org/>
- http://www.oud.gr/rembetika_gr.htm
- <http://www.pame.gr/diafora/kosmos/germania-ellines-metanastes.html#.Tt0WPrLFbzs>
- <http://www.phorum.gr/viewtopic.phpf=51&t=166826&sid=89ad4ffc0409a9be675bd8545414a9d9>
- <http://www.protagon.gr/?i=protagon.el.proswpa&id=10770>
- <http://www.rebetiko.gr/>
- <http://www.refugeesinternational.org>
- <http://www.ropraha.eu/index.php?section=archiv&lg=gr>
- <http://www.scribd.com/doc/21453121/%CE%9F%CE%B9-%CE%88%CE%BB%CE%BB%CE%B7%CE%BD%CE%B5%CF%82-%CF%83%CF%84%CE%B7-%CE%94%CE%B9%CE%B1%CF%83%CF%80%CE%BF%CF%81%CE%AC->

[15os-21os-%CE%B1%CE%B9%CF%8E%CE%BD%CE%B1%CF%82](#)

- <http://www.servitoros.gr/conferences/view.php/1/31/>
- <http://www.servitoros.gr/conferences/view.php/1/43/>
- http://www.theschooligans.gr/site/index.php?option=com_content&task=blogsection&id=6&Itemid=30
- <http://www.tovima.gr/politics/article/?aid=305285>
- <http://www.tovoion.com/products/αφιερωμα%20%20%20στους%20%20ελληνες%20%20μεταναστες%20/>
- <http://www.tsamadou13.gr>
- <http://www.unhabitat.org>
- <http://www.unhcr.gr/>
- <http://www.unhcr.org/pages/49c3646c74.html>
- <http://www.unicef.gr/reports/symb.php>
- <http://www.who.int>

Videos που είδαμε:

- http://youtube/lj_YdBJyHiw
- <http://www.youtube.com/watch?v=0aBcwlDCjL4>
- http://www.youtube.com/watch?v=i9l_87qFAo
- <http://www.youtube.com/watch?v=Wk6JF9S48kI>
- <http://www.youtube.com/watch?v=2N5J96f4hWU>
- <http://www.youtube.com/watch?v=ah7sQVzPDA8>
- <http://www.youtube.com/watch?v=y9SNSm2zgX8>
- <http://www.youtube.com/watch?v=IgZeLeC8xCo>
- <http://www.youtube.com/watch?v=BZtofvvvp4>
- <http://www.youtube.com/watch?v=UJ8NhkkJtwM>
- <http://www.youtube.com/watch?v=m9hjjXTiT0s>
- <http://www.youtube.com/watch?v=OeR9xH7WPnM>
- <http://www.youtube.com/watch?v=YJjvtzQwGpI>
- <http://www.youtube.com/watch?v=86KUHgxhnI0>
- <http://www.youtube.com/watch?v=Rx0C3pkXnjQ>

- <http://www.youtube.com/watch?v=wink6Bbk5TU>
- <http://www.youtube.com/watch?v=d8ozNP2msNo>
- <http://www.youtube.com/watch?v=2p5pNIRhedc>
- <http://www.youtube.com/watch?v=8Kim4pMIKFA>
- <http://www.youtube.com/watch?v=zsMebexMAeU>
- <http://www.youtube.com/watch?v=PAkdgL32XBE>
- <http://www.youtube.com/watch?v=KJCAa07XVL4>
- <http://www.youtube.com/watch?v=oLxfXj-yRh0>
- <http://www.youtube.com/watch?v=87vb8oFt-4w>
- <http://www.youtube.com/watch?v=RIkcKHycflo>
- <http://www.youtube.com/watch?v=WSI7FGVy4qk>
- <http://www.youtube.com/watch?v=Qwnd0HxbBXc>
- <http://www.youtube.com/watch?v=gzDGmuBcT5k>
- <http://www.youtube.com/watch?v=a8uxqzokc0w>
- <http://www.youtube.com/watch?v=UZ1Zjq6o6ak>

Εκπομπές που παρακολούθησαμε διαδικτυακά:

- Από την εκπομπή Ρεπορτάζ Χωρίς Σύνορα του Σ. Κούλογλου στη σελίδα <http://www.rwf.gr> τις εκπομπές με τίτλους:

ΒρωμοΈλληνες

Γκασταρμπάιτερ: «400.000 τεμάχια»

Γκασταρμπάιτερ: Ανάμεσα σε δύο πατρίδες

- Από την εκπομπή Πρωταγωνιστές του Στ. Θεοδωράκη τις εκπομπές:

«Η τρομοκρατία της αθωότητας» στη σελίδα

<http://www.megatv.com/article.asp?catid=21297&subid=2&pubvideoid=25682756>

«Οι άστεγοι των Αθηνών» στη σελίδα

<http://www.protagon.gr/?i=protagon.el.prwtagwnistes&id=801>

- Από τη εκπομπή Το κουτί της Πανδώρας του Κ. Βαξεβάνη την εκπομπή **«Η κρίση με απλά λόγια και το μέλλον με λίγα»** στη σελίδα: <http://www.koutipandoras.gr/?p=4353>

- Το ντοκιμαντέρ **Έλληνες του εξωτερικού** της ERT World στη σελίδα <http://www.mofeu.eu/forum/showthread.php?t=7818>

Λογοτεχνικά βιβλία που διαβάσαμε:

- Tent M.B.W. 2009, *Emmy Noether: Η κυρία της Άλγεβρας*, Τραυλός, Αθήνα
- Βενέζης Ηλίας, *Αιολική γη*, Βιβλιοπωλείον της Εστίας Ι.Δ. Κολλάρου & Σια, Αθήνα
- Βενέζης Ηλίας 2008, *Γαλήνη*, Βιβλιοπωλείον της Εστίας Ι.Δ. Κολλάρου & Σια, Αθήνα
- Ζωγράφου Λιλή 1994, *Η αγάπη άργησε μια μέρα*, Αλεξάνδρεια, Αθήνα
- Σωτηρίου Διδώ 1983, *Ματωμένα χώματα*, Κέδρος, Αθήνα
- Καρυστιάνη Ιωάννα 2004, *Νύφες*, Καστανιώτη, Αθήνα
- Σωτηρίου Διδώ 1988, *Οι νεκροί περιμένουν*, Κέδρος, Αθήνα
- Frank Anne 2003, *Το ημερολόγιο της Άννα Φρανκ*, Μίνωας, Αθήνα

Άλλα βιβλία που χρησιμοποιήσαμε:

- Διεθνής Αμνηστία, 1998 *Για λίγη ζεστασιά*
- Στ. Θεοδωράκης 2010, *Οι Άνθρωποί μου*, Εκδόσεις Ποταμός, Αθήνα
- ΚΕ.ΜΕ.ΤΕ. ΟΛΜΕ 2004, *ΜΜΕ και ρατσισμός*, ΚΕ.ΜΕ.ΤΕ.
- ΚΕ.ΜΕ.ΤΕ. ΟΛΜΕ 2000, *Σχολείο χωρίς σύνορα*, ΟΕΔΒ, Αθήνα
- Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης- Ύπατη Αρμοστεία 2009, *Δεν είναι μόνο αριθμοί*, Εκδόσεις Ψυχογιός, Αθήνα